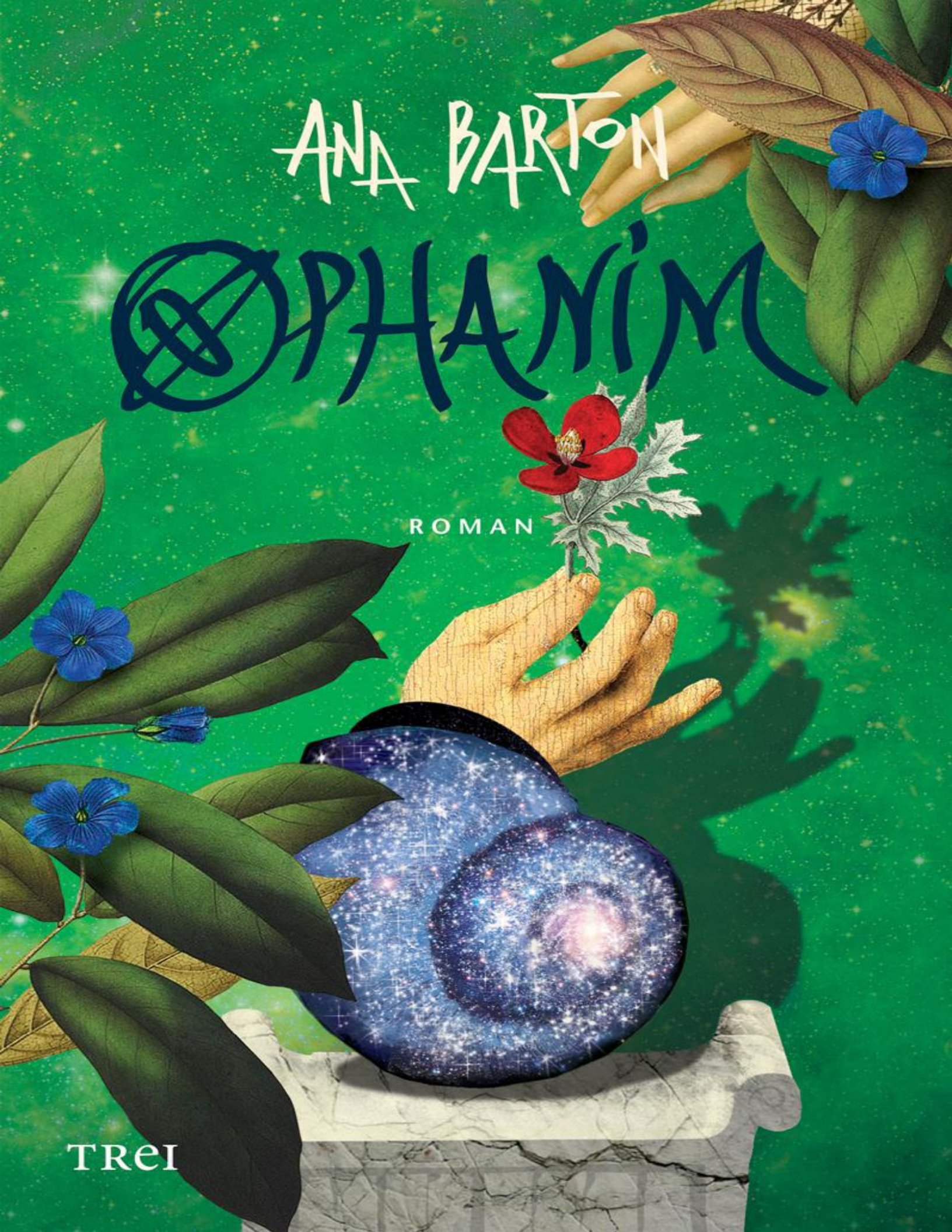

ANA BARTON

OPHANIM

ROMAN

TREI

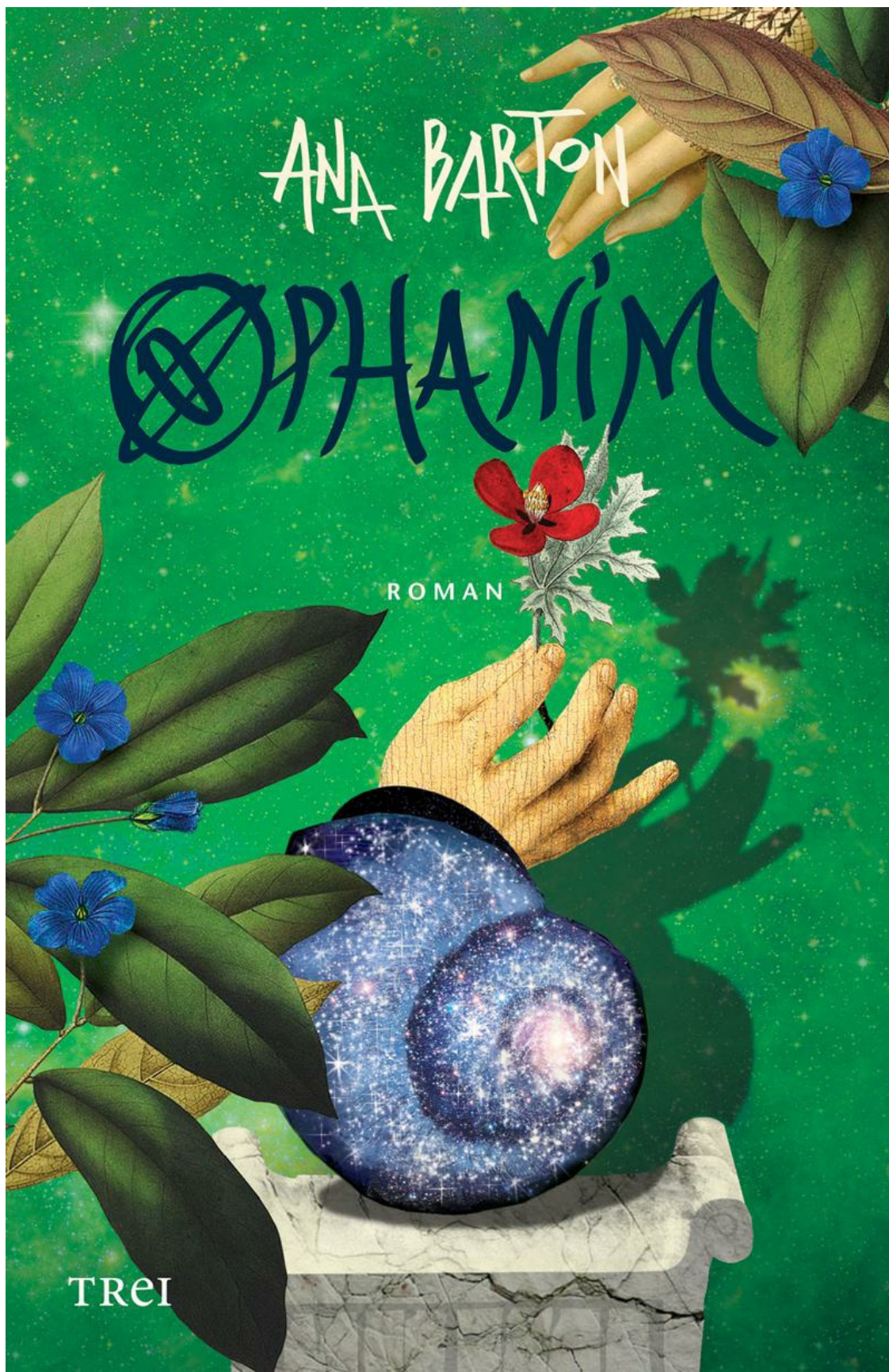

ANA BARTON

OPHANIM

ROMAN

TREI

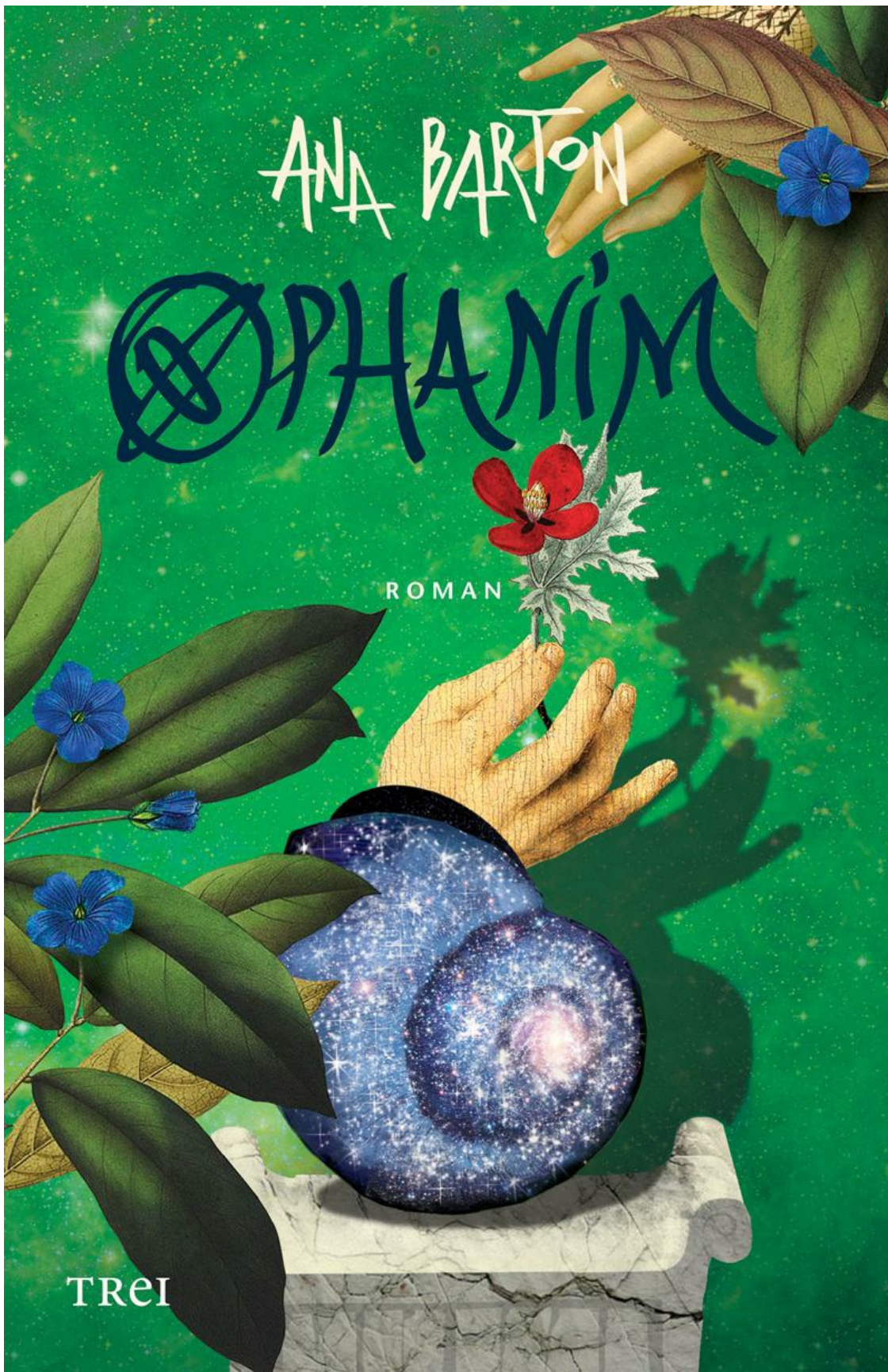

ANA BARTON

OPHANIM

ROMAN

TREI

OPHANIM

ANA BARTON

OPHANIM

ROMAN

3
TREI

Editori:

Silviu Dragomir

Vasile Dem. Zamfirescu

Director editorial:

Magdalena Mărculescu

Redactare:

Alexandra Fusoi

Design și ilustrație copertă: Andrei Gamarț

Caligrafie: Anca Ciuciulin

Director producție:

Cristian Claudiu Coban

Dtp:

Gabriela Anghel

Corectură:

Rodica Crețu

Conținutul acestei lucrări electronice este protejat prin copyright (drepturi de autor), iar cartea este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sub orice formă sau prin orice mijloc, fără consimțământul editorului, sunt interzise. Dreptul de folosință al lucrării nu este transferabil.

Drepturile de autor pentru versiunea electronică în formatele existente ale acestei lucrări aparțin persoanei juridice Editura Trei SRL.

Copyright © Editura Trei, 2022

pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București

Tel.: +4 021 300 60 90; Fax: +4 0372 25 20 20

e-mail: comenzi@edituratrei.ro

www.edituratrei.ro

ISBN (print): 978-606-40-1539-6

ISBN (EPUB): 978-606-40-1675-1

*Celor care au fost,
celor care sînt,
celor care vin ca să fie*

Ar fi mai bine poate să spunem că există trei timpuri, și anume prezentul lucrurilor trecute, prezentul lucrurilor prezente și prezentul lucrurilor viitoare. Aceste trei moduri ale timpului există în spirit și nu văd unde altundeva; prezentul lucrurilor trecute este memoria, prezentul lucrurilor prezente este contemplarea directă, iar prezentul lucrurilor viitoare este starea de așteptare.

Fericitul Augustin, Mărturisiri

Aproape toată viața m-am priceput să trag de somn, să-l chem, să-l ațîț, să-l înșfac, să-l înghit pe nemestecate. Și dup-aia să-l adorm. N-am suferit niciodată frăsuiala maică-mii înainte de-a o lua somnul. Își mișca neconținut mîinile și picioarele, se-ntorcea de pe-o parte pe alta, ofta și pufnea. Pentru ea, s-adoarmă era o luptă, iar pe mine treaba asta mă scotea din minți și mă făcea, cînd eram mic, să-mi tot verific urechile, să văd dacă nu cumva sîngerează de la tot travaliul prin care trecea înainte de culcare biata mama. Bine totuși că n-am dormit cu ea foarte des și nici de foarte devreme. Bine, dar și rău, pentru că, în același timp, se mai întîmpla ceva, un ceva pe care l-am înțeles mult mai tîrziu: eram sigur că mama e lîngă mine, e cu mine, agitația ei îmi era echivalentă cu prezența ei. Chiar dacă prezența asta mă durea. Îmi era necesară, indispensabilă, eram copil. Cu ea lîngă mine, îmi era mai greu să-mi culc somnul, mai ales cînd încă nu știam ce se-ntîmplă cu mine, nu știam că nimeni nu mai e ca mine, credeam că toți aud ce aud eu. Însă ăla fost timpul meu de aur, aveam să-mi dau seama mai încolo, timpul în care am făcut și eu parte din lume.

Am mai multe amintiri de-atunci, de foarte demult, dar aia din care mănînc eu pîine și beau apă de cînd mă știu nu are legătură cu mama decît prin sînge, pentru că mama e fata bunică-mii. Altfel, nu. Bunică-mea era o femeie tînără cînd eram eu mic, de-aia mi s-a părut mereu că nu i se potrivește numele pe care o strigă lumea. Mamana. Pe ea o chema Ana și semăna cu ea numele ăla: simplu, clar, lin, un palindrom perfect. Cine i-a zis Mamana habar nu am, dar așa i-a rămas. Un nume care o-mbătrînea, o făcea să pară șefă de clan, ceea ce ea era, dar nu în felul ăla asupritor la care te duce cu gîndul un supranume ca Mamana. Era mică de statură și subțire, cu iuțeală-n ochi și pietroasă la vorbă, cu mîini de regină și cu părul lung, pe care și-l strîngea-n coc și cînd spăla rufe, în curte. Avea ceva sublim și drept în ea, ca și cum ar fi trăit pe-o stîncă de care se spărgeau valurile sau ar fi fost chiar ea stîncă aia. Și rîdea tare, cu ochii larg deschiși.

Avea o casă veche și mare, bătrînească, negustorească, stil vagon, iar casa aia mai avea o casă mică în curte, față în față cu bolta de viță-de-vie. Casa aia mică avea două încăperi, una lungă, unde se gătea și pe care toată lumea o striga bucătărie, și una pătrată, cu sobă, recamier și poze bătrîne, de familie, pe pereți, căreia toți îi spuneau odăiță. Ferestrele ei dădeau spre viță și prin

ele am simțit pentru prima oară cum se-aude lumina intrată prin geam după-amiaza devreme, între două și trei. Un sunet cald și viu, dar oarecum discret, năvălit deodată în cameră și revărsat pe pieptul meu, urmărit hoțeste de mirosul prăfuit de struguri negri, mici și copti. Strînși în ciorchini care fac pînze de păianjen, struguri din ăia de la care-ți vine apă-n gură, dar cînd ajungi să mesteci unul, ți se strepezesc dinții și imediat scuipi cu năduf coaja. Una dintre primele dezamăgiri din viață, cînd așteptările îți sînt înșelate crunt.

Dar muzica aia a fasciculelor de lumină și-a mirosului de struguri a făcut mai mult decît să mi se-așeze pe piept. S-a dus mai departe, a intrat înăuntru meu, poate prin stern, poate prin altă parte, și s-a fofilat direct în sînge, iar de-acolo în toate celulele pe care le-aveam deja și, probabil prin memoria celulară, a trecut și mai departe, pînă azi, sper că și mîine, poimîine și cît o mai fi, pentru că nu s-a schimbat nimic, e tot acolo, o aud la fel, miroase la fel și-am început să cred pe la paisprezece ani că e ceea ce mă ține în picioare și mă duce mai departe. Chiar dacă n-are nume, deși eu am vrut să-i dau unul, dar n-am găsit nimic care să i se potrivească.

Leg miezul ăsta al meu de Mamana, și nu doar pentru că aia era casa ei, iar odăița era tot a ei, ci pentru că Mamana purta o parte din aroma aia, o simțeam și iarna, cînd se dezbrăca de hainele de peste zi și-și lua cămașa de noapte albă, de finet, cu flori mici, portocalii. În secunde alea puține cînd se-ntorcea cu spatele, să nu-i vadă copilu' țîțele, tocmai de-acolo, urcînd pe gît și coborînd pe umeri și apoi pe omoplați, venea mirosul de soare cu struguri, parcă un pic amestecat cu lapte afumat. Așa a rămas ea în mine, dincolo de sîngele ei, pe care i-l port c-așa se poartă sîngele, din neam în neam. Dar tot din neam în neam se poartă și altele, poate mai importante decît sîngele, cum ar fi să nu renunți, mai ales cînd urli, te tăvălești, te chircești și spui că ai renunțat. De-acolo, din neputința aia, îți vine și puterea. Mamana nu se tăvălea și nici nu se chircea, doar suduia și repeta că nu mai poate, lua-m-ai, Doamne!, asta nu e viață. Și-n timp ce spunea asta făcea ceva ca să fie viață. Și era. Mereu era. Și cînd zicea mi-e frică, simțeau că, de fapt, nu-i e frică, nu știa să transmită frica, oricît de mult o pomenea, spre deosebire de maică-mea, care nu vorbea aproape niciodată despre frică, era cuvîntul ei interzis, dar răspîndea, mai ales cînd părea ea de un calm olimpien, mirosul iute și sărat ale unei imense, necuprinse și contagioase spaime. N-am dibuit eu din prima că despre frică era vorba cînd se făcea ea statuie de sare, dar pot

să spun că sînt mîndru că nimeni altcineva n-a mai mirosit asta pînă acum. Mă rog, nu cineva care să-mi fi spus și mie despre o astfel de descoperire.

Pe maică-mea o cheamă Zamfira, un nume mare și plin, așa cum e ea. Cînd eram mic, credeam că vine de la zefir și mi se părea că n-are nicio legătură cu mama, ar fi trebuit s-o cheme Furtuna sau Uragana, dacă era după capul meu. Pe urmă, am aflat întîmplător că zamfir e safir, nu știu dacă Mamana a știut asta cînd i-a pus numele, dar i l-a pus bine. Maică-mea chiar e o piatră tare și albastră, pe alocuri prețioasă. Numai că oamenilor, curios lucru, Zamfira li s-a părut un nume lung și i-au zis Fira. Nu și Mamana, ea a ținut mereu la lucrul mîinilor, picioarelor și întrepicioarelor ei. A iubit-o mereu pe mama, dar n-a plăcut-o cine știe ce. Asta ar fi trebuit să fie o lecție pentru mine în ce privește dragostea și relațiile indisolubile, dar n-ai ce face, primești lecțiile cînd ești foarte mic și le pricepi cînd ești deja prea mare, iar faptul că nu le-ai înțeles cînd ți s-au dat ți-a cam întîrziat creșterea. Mama a ajuns, săraca, iar asta numai din cauza mea, Mama Fira. Ai născut un copil, gata, ești mamă. Am apucat cîtiva ani în care ea a fost pentru majoritatea oamenilor de pe strada noastră Mama Fira și-mi amintesc că niciodată n-am reușit să suprapun ciudățenia asta de nume cu mama. Ei îi plăcea, zicea c-o umanizează, că-i aduce mereu aminte că, întîi și-ntîi, e mamă, iar eu n-am înțeles atunci de ce dracu' tre' să existe ceva sau cineva care să-ți amintească așa ceva. Era probabil în interesul meu de copil fragil și înfricoșat de lume să nu-nțeleg. Mai încolo, cînd numai gîndul c-aș putea avea un copil făcea să mi se răcească ochii-n găvane, am fost obligat să-nțeleg. Dar pentru că viața nu e doar nedreaptă, o greșeală salvatoare i-a schimbat mamei numele. Poate și linia vieții, bănuiesc, dar n-am cum să fiu sigur. Sorinel, care avea patru ani și era tot timpul fonfăit și mucios, vecin cu noi peste patru case, dar pe partea ailaltă de stradă, i-a zis, în loc de Mama Fira, Mamifera. Și poate că soarta însăși a vorbit prin polipii lui, că mama, cam într-un an, dintr-o femeie înaltă și subțire, s-a făcut o femeie foarte înaltă și zdravănă. Nu grasă, dar impunătoare. Iar asta, în loc să-i ia din înălțime, parcă i-a adăugat. Oamenii, care pînă atunci o salutau doar din gură și maximum cu o foarte ușoară aplecare a capului, au început să se-ndoaie din șale cînd trecea mama pe lîngă ei și-i dădeau bună ziua. Părea că se tem de ea, era respectul ăla care te-mpietrește. Eu nu m-am temut atunci, dar a-nceput să m-apese mama, mai ales că am stat cu ea în tot timpul ăla în care i-a crescut ei o carne nouă, lucioasă și tare. Și de unde prima variantă de supranume o umanizase, cum

zicea ea, varianta a doua a-nceput s-o nuanțeze, ba chiar s-o-mblânzească pe alocuri, pentru că mama chiar fusese o mamă sălbatică, chit că nu și firoasă.

Pe mine m-a botezat Ophanim, ceea ce i-a consternat atît pe popă, care ar fi putut fi totuși ceva mai pregătit din punct de vedere teologic, cît și pe Mamana, care a zis, cînd a auzit ce nume vrea să-mi pună mama, că o să am o viață-ntortocheată, de parcă nu toți oamenii au vieți întortocheate. În afară de popă, alți bărbați care să-și exprime vreo opinie nu au fost prin preajmă, bunicu-meu, pe care ar fi putut foarte bine să-l cheme Tatana, dar l-a chemat Gheorghe, murise de cîtiva ani, iar genitorul meu, căruia mama nu m-a lăsat niciodată să-i spun tată, ci Ăla, și aia rar, pentru că vorba despre el a venit de înfricoșător de puține ori, n-a fost invitat. Mama credea pe-atunci că nici nu merită să știe că are un copil, dar mai tîrziu, cînd a-nceput s-o apese să aibă numai ea acest copil, cu tot ce presupune să-l ai, s-a răzgîndit. Însă tot nu l-a anunțat niciodată.

Am fost botezat, deci, Ophanim, prin actul de voință unilaterală al Zamfirei, care nu devenise încă nici Mama Fira, nici Mamifera. Popii, mama i-a explicat doctă, și ca să-l umilească nițel, era în firea ei, că ophanim este un înger, dar ce zic eu, ophanimii sînt în primul rînd al ierarhiei cerești, în prima linie, li se mai spune și Tronurile, pentru că pe ei stă slava lui Dumnezeu. Ceea ce dumneavoastră știți foarte bine, părinte, c-ați făcut și ebraică, și hermeneutică biblică la facultate, a adăugat ea. Popa nu știa, poate pentru că făcuse numai seminarul, și p-ăla cu zeci de ani în urmă, dar cu ierarhiile cerești tot ar fi fost cazul să fie ceva mai familiarizat. I-a-nchis mama gura cu astea doar cîteva vorbe, iar eu am fost botezat fără niciun alt comentariu asupra numelui și gata. De unde se vede că dacă zgîndări nițel omul unde trebuie, îți mănîncă din palmă sau îți bagă copilul în cristelniță, după caz. Sau poate că bietul om știuse cîndva cuvîntul, da-l uitase. Cu bunică-mea n-a fost așa ușor, ea voia să știe musai de ce tocmai Ophanim, nu erau și arhanghelii, Mihail, Gavriil, Rafail, de unde luau oamenii normali nume pentru copiii lor? Chiar și Serafim mergea, dar Ophanim?! Era prea mult. Și scris așa, ciudat, cu ph, ca și cum ar vrea să facă pe deșteptul, o să-i fie greu în viață, oamenii o să-l dea la o parte numai din cauza numelui ăstuia, lumea o să aibă mereu impresia că e unul care-și dă importanță. Așa că maică-mea a fost nevoită să se-așeze la discuții cu Mamana, că bunică-mea nu era popa, s-o înțepi cu facultatea, și oricum maică-mea nu-și permitea vreodată s-o ia de sus pe

Mamana.

A plîns mama la discuția aia, a plîns mult. I-a zis Mamanei că ophanimii arată ca niște roți de foc, iar pe călcătura roții, nu pe spițe, au ochi mulți, foarte mulți, toți deschiși tot timpul. Și că ea vrea ca eu să văd bine, foarte bine, dar nu doar cu ochii din cap, ci cu ochii cei esențiali, să fiu în stare să despart binele de rău, să văd pericolele înainte să mă bag în ele, să mă feresc de necazuri, nu ca ea, care-a făcut un copil cu Ąla pentru că n-a fost în stare să vadă bine. Și numele ăsta să-mi fie înaintemergător și ocrotitor, să mă păzească de rău și să mă-ndrume spre bine. Mamana a dat din cap a pagubă și multă vreme nu mi-a zis în niciun fel, mereu potrivea vorba, a refuzat mereu numele ăsta, Ophanim, crezînd că tocmai el, prin faptul că maică-mea și-a întins gîtul și s-a uitat prea sus, o să-mi aducă numai necazuri. Eu n-am știut cum mă cheamă în primii ani, la fel ca prietenul meu, Alexandru, care tot auzea că toată lumea îi vorbește de mă-sa, unde e, mă, mă-ta?, ce face mă-ta?, așa că a crezut c-o cheamă Măta și-o striga, pînă hăt prin clasa a patra, Măto, nu mamă. Pe mine, bunică-mea refuza să mă strige în vreun fel, iar mama îmi zicea Tu. Dar tot Mamana m-a scos din limbul celui fără-de-nume, cred că nu împlinisem patru ani cînd s-a-ntîmplat. A observat că intru peste tot ca un fur, fără să m-audă și adesea fără să mă vadă cineva, se trezea cu mine lîngă ea, tăcut și cu ochii mari, mereu atent și, cumva, la pîndă. Ce faci, mă, Intrieș? a zis ea odată și-a rîs cu hohote din toate oasele, probabil surprinsă de ce i-a ieșit pe gură. Și-am rămas Intrieș o foarte lungă perioadă, chiar și pentru mine însumi, doar mama se-ncăpățîna să-mi spună Tu și, din cînd în cînd, Băiat. Nu băiatule, nu băiatul meu. Băiat. Asta n-a fost chiar rău, mai ales în perioada aia de-nceput, în care tresăream din nimic, cum credeau ea și Mamana, și numai fetele tresăreau așa ușor, cum tot ele două ziceau. Am auzit-o odată pe bunică-mea cum i-a zis maică-mii: uite-l cum se ferește de toate, poate că tu l-ai blestemat cu numele ăla, parcă vede ce nu vede nimeni și se sperie și de aerul pe care-l bagă-n el, săracu'.

Însă eu vedeam ca toată lumea. Și cu ochii-ochi, și cu ochii din spatele ochilor. Numai că nu auzeam ca toată lumea, ci mult mai mult, că n-aș putea spune mai bine, mai ales că mai binele ăsta mă pune de cele mai multe ori la pămînt. Mă durea, mă zdruncina, mă făcea să amețesc, să-mi vină să vomit, de cîte ori n-am vărsat în palme sau în bluza de trening, să nu se-audă vuietul jetului de neoprit și de nemicșorat, îmi dădeau lacrimile și aveam senzația c-o

să mă sparg în bucăți mici sau o să mă prefac în nisip, un nisip fin, saharian, pe care-l sufli și-l ia căldura, nici măcar vîntul. Nisip debil. Cînd ești mic, vrei să fii ca ei, ca ai tăi, să semeni cu ei, să simți cum te tragi din ei, e ceva natural, omenesc, e nevoia de a aparține, o nevoie fundamental umană, la fel cum e și aia de atenție. Așa că și eu credeam că mama și Mamana aud cum aud și eu, dar eram convins că pe ele nu le mai afectează treaba asta cum mă afectează pe mine, iar asta se putea întîmpla din două motive: ori auzul care te doare trece cu vîrsta, ori înveți în timp să-l dai mai încet, să-l ajustezi cumva, să poți să trăiești cu el cu tot, fără să te ncovoi din cauza sunetelor, fără să simți că-ți iese foc prin urechi, fără să te doară coșul pieptului și fluierile picioarelor cînd trece trenul prin halta cea mai apropiată, apropiată vorba vine, că era la 30 de kilometri depărtare și, bineînțeles, n-auzea nimeni trenul, în afară de mine, dar ca să aflu asta a fost nevoie să mai treacă niște ani, ani în care am pendulat între a crede că sînt bolnav și a fi convins că am mințile rătăcite. Ce altceva poți crede atunci cînd toți din jurul tău sînt netulburați de zgomotele care te fac pe tine să-ți tremure carnea și să ți se țuguie oasele? Pe Tache a' lu' Oacă l-am văzut cînd eram mic trecînd pe drum și apărîndu-se cu mîinile lui ca niște crengi crescute-n apă de cine știe ce auzea numai bietul de el. Și se dădea-ntr-o parte, să se apere. Așa mă dădeam și eu cînd începea să vină vîntul, încă nici nu adia, dar îl auzeam de departe și știam și cînd grindina o să fie cît oul de porumbel. Pe mine mă ploua înainte să cadă primul strop de ploaie, cînd e arșița aia mare care-i sufocă pe toți și-i auzi cum se plîng că nu se milostivește Dumnezeu de ei c-o ploicică. Ba se milostivește, dar mereu c-o răpăială zdravănă, cu vînt mare, cu furtună. Ce să faci c-o ploicică doar, cînd te roade arșița-n gîtlej? Și dup-aia aerul mirosea a plîns.

Trăiam cu mama și cu Mamana și-aveam impresia că fiecare dintre ele e un vovnic, unul dintre cei treizeci și șase de smeriți din tradiția mistică evreiască, oamenii ăia care nici nu se cred vrednici de rostul ăla uriaș pe care-l au, anume să țină lumea-n cîrcă. Evreii cred că, atunci cînd moare unul, imediat îl înlocuiește un altul, firește, tot fără s-o știe. Dacă unul dintre ei s-ar considera numai și pentru o clipă vrednic să fie vovnic, ar cădea îndată din stare și din rost. Nu mă gîndeam eu atunci la tradiția asta, nici nu știam de ea, dar credeam cu toată inima mea că maică-mea și bunică-mea duc lumea în spate. Chiar și numai lumea mea, ceea ce era o treabă mult mai anevoioasă decît să fi dus lumea cea mare, mai diluată, mai împrăștiată, mai ușoară

parcă.

Mamana mînce mereu ce lăsam noi prin farfurii, mînce și ce se usca prin dulapul de vară și, mai tîrziu, prin frigider. Zic mai tîrziu pentru că trăiesc cu impresia că noi n-am avut frigider dintotdeauna, dar e posibil ca asta să fie numai în capul meu. Cînd am întrebat-o de ce face așa, mi-a răspuns că așa postește ea, prin nearuncare, că mîncarea e de la Dumnezeu și refuză s-o arunce la gunoi, că e păcat să arunci darurile. Mi-a folosit mult explicația asta după vreo patruzeci de ani, în reapropierea mea de oameni, m-am bucurat atunci că n-am uitat-o. Cît despre frigider, cred că n-am avut cînd eram eu foarte mic pentru că sigur aș fi fost tentat, atunci cînd mă ardeau în cap zgomotele, să-mi bag capul în frigider. Ca să descopăr, cu siguranță, că el face un zgomot și mai mare. Lipsa acestei amintiri mă face să fiu aproape sigur de lipsa frigiderului.

Mamana era o femeie foarte practică, lucru care se vedea cel mai clar în relația ei cu veșnicia. Dădea sărindare peste sărindare, iar la primul pe care mi-l amintesc și eu am avut cu ea o discuție filosofico-mistică din care mi-am extras supraviețuirea de cîteva ori în viața mea de apoi. Am văzut-o cum umple cu grîu ales, nu cu arpacaș de colivă, patru sticle mari de apă minerală. Ce faci cu ele? Le duc la biserică, să facă popa rugăciuni și pentru morți, și pentru sănătate, și pentru rost, mamă. Și fără ele nu poate? Poate, sigur că poate, dar așa e obiceiul. Fiecare sticlă e un stîlp la casa pe care o s-o am în ceruri. Un stîlp dintr-o sticlă umplută cu grîu, Mamană? Nu e cam șubred? O fi, n-o fi, eu țin obiceiul din bătrîni, mamă, nu vreau să rămîn pe drumuri pe lumea ailaltă. Și sigur n-a rămas, ba chiar cred că are o casă cît juma' de rai, la cîte sărindare a dat și stîlpi a ridicat. O mai fi pus proptele și la Merkava, marele tron veșnic, care se mai slăbește, poate, pe la-ncheieturi, de-atîta vechime și folosire. Oricum, eu vedeam cu ochii minții grîul ăla încolțind și înverzind și mereu am sperat, atunci cînd alegea Mamana grîul, să mai fi scăpat și ceva semințe de maci și albăstrele, să semene mai bine lumea ailaltă cu lumea asta. Dar n-am cum să fiu sigur pînă nu văd cu ochii mei, iar pasărea dubiului zboară mai jos, mai aproape, mai des decît pasărea morții. Sau o fi tot aia, cu alt nume. Tuaregii, care au cultul ceaiului, spun că prima gură e amară ca viața, a doua e dulce ca dragostea, iar a treia e suavă ca moartea. Îi cred, mie mereu dubiul mi s-a părut mai greu de suportat, dar drept este că nici moartea n-o cunosc, însă îmi convine varianta ei suavă, cui

nu i-ar conveni? E ca și cum ai sta întins pe o plajă și, deodată, îți sparge raza vizuală un om pe care-l știi din tinerețe, din studenție, ați stat în același cămin câțiva ani. Nu v-ați mai văzut niciodată de-atunci, dar îl știi, are aceeași mișcare a corpului, pe care habar n-ai avut vreodată c-ai învățat-o, același gest de-a-și arunca brusc capul spre stînga, chiar dacă acum nu mai are păr, ca atunci, gestul a rămas, e al lui, el l-a făcut, îl păstrează, aruncătura asta a capului îl ține aproape de timpul în care era tînăr, de părul lui. Acum, se-apleacă, îți dă bună ziua și te-ntreabă dacă se poate așeza și el lîngă tine. Da, cum să nu, sigur că da. Nu te cunoaște, iar asta te face pentru o clipă să nu te recunoști, te ia cu el în nuștiul, în nuteștiul lui. Și-ți dai seama privindu-l cu zîmbet că nici n-ai vrea s-o facă, nu-ți trebuie depănări, nu vrei să știi dacă e-nsurat, câți copii are și unde lucrează. Și nici nu vrei să-i spui nimic despre tine. Vrei doar ca el să treacă scurt prin ziua asta, ca o pasăre nehotărîtă care alege copacul de-alături, cu viața ei în gușa ei. Cu moartea ei, cu dubiul ei. Deși am fi putut vorbi despre cum luam un vîrf de linguriță de vegeta și-o aruncam pe limbă, pentru ca imediat să completăm c-o gură mare de apă caldă. Despre gustul ăla de supă proastă, dar bună pe care-l încercam toți cînd nu mai aveam niciunii nimic de mîncare pe pervazuri sau în cutiile de sub paturi, venite de-acasă, de la ai noștri, cu trenul sau cu rata. Dar nu mai știu dacă era un vîrf de linguriță sau o jumate. Chestiile astea contează al dracului de mult cînd ești pe cale de-a reface un gust, o amintire. Dacă uiți un detaliu din ăsta, amintirea se bagă la loc și trage zăvorul pe dinăuntru, lăsîndu-te prost și singur, lîngă un om alături de care te-ai spălat pe dinți dimineața și seara câțiva ani la rînd. Poate sufăr de mine, cum zicea Nelu Gigică, paznicul de la cămin, cînd voia să spună că e autosuficient, sau poate nu-mi sînt îndeajuns. Nelu avea patru copii frumoși și-o nevastă slabă și veselă care mă făcea mereu să mă gîndesc la un mînz gîdilat. Rîdea cînd respira. N-am înțeles niciodată de ce Nelu scria cîte un roman pe noapte, în ghereta de la parter. N-am mai întîlnit pe nimeni care să scrie cînd e fericit sau poate n-am înțeles eu nimic din femeia lu' Nelu și din copiii lor, poate veselia te obosește la un moment dat, te consumă. O fi ca orgasmul, dac-ar dura mai mult, ne-ar crăpa inimile. Și-atunci, poate de-aia scria Nelu, în incontinență și-n disperare, să scape de viața lui împlinită.

Maică-mea, spre deosebire de Mamana, avea uneori niște trăiri așa de ciudate, niște renunțări care-ar fi fost mult mai potrivite cu lumea ailaltă. N-aș putea zice că relația ei cu veșnicia nu era practică, dar aia cu lumea asta era

un nod de mistere. Vara, de exemplu, intra în niște stări bizare, de insuportabilitate a propriei ființe. I-a luat aproape o viață să-nțeleagă și să accepte că totul era de la căldură. Pe maică-mea, căldura o scotea din sine, o transforma în cineva necunoscut ei și cu totul străin nouă. Și-atunci, se tunde. Scurt. Paradoxul e că părul scurt te face să transpiri mai mult pe ceafă decât ăla lung. Sau poate nu e niciun paradox, o fi ceva ce știe toată lumea, sigur are o explicație în biofizică, poate chiar simplă, numai că n-o știu eu. Și-n timp ce-nțelegea și se-mpăca oarecum cu dizolvarea parțială și repetată a ființei ei în timpul verii, a-nceput să se tundă o dată la trei-patru ani, acum chiar mai rar. Adică să se tundă scurt, ca pușcașii marini. În ultima vreme, mama a început să facă pace cu ea însăși, mă rog, niște armistiții sărite de pe fix, că nu pot să le zic totuși păci, chiar dacă verile sînt tot mai lungi și mai copleșitoare. Acum, cînd nu mai poate de cald, îmi spune că sînt un bou sau un dobitoc. În copilărie, îmi zicea că nu mă mai suportă. E un salt imens. Cînd e singură, nu știu ce face, cum se descurcă. Poate plînge. Sau poate se gîndește la avioane, marile ei iubiri, salvările care n-au salvat-o niciodată. Mama n-a călătorit mult în viață, i-a fost mereu frică să iasă din țară, zici că e legată de glie, mereu o apuca o panică teribilă cu cîteva zile înainte de vreo plecare și o groază cumplită, cu tremurături, cînd ajungea pe aeroport. Dar totul îi era luat cu mîna de cum se urca în avion. Din treaba asta ea a înțeles că numai gîndurile ei suicidale o scăpau de angoasa călătoriei, de aruncarea peste graniță. În avion, ai ocazia să mori repede și sigur, ca nicăieri în altă parte, iar lucrul ăsta o liniștea. Așa că, de cîte ori o depășește ceva, mai ales în anii din urmă, de cînd s-a prins ea că poate folosi experiența asta, mama se gîndește că e-n avion și că are șansa să moară repede. Curios e că și eu am aceleași senzații, iar asta dinainte să deschid cu ea subiectul ăsta. Așa că, deși sîntem doar doi nebuni cunoscuți în situația asta, tind să cred că numai sinucigașii serioși, cu zeci de ani de vechime în munca de a-și supraviețui, n-au frică de avion.

Verile Mamiferei nu văd niciodată chiloți, numai rochii transparente, din pînză topită, imprimate haotic, stil fondul plastic, pe care le-aruncă pe ea din mers. Așa deschide ușa oricui, așa iese după țigări. Cînd îi zic mamă, se vede tot prin rochia aia, îmi răspunde că se vede un căcat, esențialul nu se vede prin pînze, Băiat. Cînd îmi spune Băiat, știu că vrea să-mi arate c-a trăit mai mult decât mine, e felul ei de-a mă pune la punct, de-a-mi sublinia cine e mama și cine e copilul. Dar nici eu nu sînt mai breaz. Cînd mă gîndesc la ea,

Îi zic Mamifera, dar în față îi spun mamă. N-am înțeles pînă acum dacă astea două se suprapun perfect, am impresia că nu, dar nu sînt sigur. Mamifera e nudistă, nu dintotdeauna, de cînd avea vreo treizeci de ani. Umblă pe plajă înfășurată într-un năvod cînd e soarele prea puternic. Îmi amintesc momentul în care am văzut prima dată că-și aruncă năvodul luat de la pescari pe ea. Probabil aveam un șoc amestecat cu admirație în privire, c-a ținut imediat să-mi spună că nu e ideea ei, a văzut așa ceva la o doamnă în vîrstă de nouăzeci de ani, supranumită mama plajei, cînd a ajuns ea pentru prima dată pe plaja de nudiști. Și i se pare că năvodul ăla înseamnă c-o să mai vadă marea multe veri de-atunci înainte, ceea ce s-a și întîmplat și sper să se mai întîmple. Acum, Mamifera e mama plajei, deși e tînără, abia a împlinit șaptezeci și cinci de ani. Relația cu propriul ei corp e, poate, cea mai nestatornică, dementă și înduioșătoare în același timp pe care a avut-o ea cu cineva vreodată. Mă rog, cu cineva despre care să știi și eu. Iau în calcul că n-o cunosc pe mama așa cum îmi închipui eu, în dorința mea de copil al ei, c-o cunosc. Pe cît nu și-l suferă, pe atît și-l iubește. Fără niciun cuvînt pe tema asta spus de ea, am învățat destul de devreme, din cauza acestei relații a ei, că poți să iubești și să nu suporti în același timp. Deși cred că spun prostii, am învățat singur, pe propriul meu auz nesănătos, nenormal, inuman. Doar că n-am știut c-am învățat. Ca în mai toate înțelesurile mele, tot pe Mamifera am dat și în chestiunea asta vina. Am văzut la ea și-am înțeles la mine. Mamifera mea mîntuitoare.

Mi-a povestit odată că s-a dezbrăcat în pielea goală ca să scape de niște musafiri nepoftiți. Avea douăzeci de ani și era la munte cu un fel de gașcă încropită de prietena care-o invitase și pe ea cu soțul ei. Da, mama a fost și măritată în viața asta, o căsnicie superbă din cîte-mi spune, și-mi spune des, despre ea, sfîrșită pentru că Mamifera, ca o idealistă ce-a fost și este, s-a trezit într-o dimineață, cînd era în anul patru de facultate și numai ce-mpliniseră ea și soțul ei cinci ani de la căsătorie, cu gîndul că-ntre ea și el nu e decît o preafrumoasă prietenie și că numai un divorț ar fi putut s-o păstreze pentru totdeauna. Ceea ce s-a și întîmplat, adică prietenia lor, el are optzeci de ani, e intactă, doar că n-ai cum să-i spui nebunei că ar fi putut sta neștirbită și dacă nu divorța. Ți-ar da cu ceva-n cap, adică mi-ar da. Și mi-ar aminti că îi plăcea mult mai mult de mine cînd eram mai mic decît acum, dovadă peremptorie că ochii care nu se văd prea des se ridează mai puțin pe la colțuri. Și nici nu-și schimbă dioptriile o dată pe an. În fine, erau la munte și dormeau într-o

căsuță de lemn pe întâi ianuarie, dimineața, după ce-și rupseseră pingelele pe ringul de dans toată noaptea. Au auzit bătaii puternice în ușă, s-au speriat și-au sărit din pat. Au văzut pe geam o mare parte din gașca aia revelionardă, adunată pe repede-nainte de Adela, prietena mamei, ca să prindă o rezervare mai ieftină. Ăștia băteau în ușă și strigau să iasă toată lumea la zăpadă. Mamifera, ieșită din minți de furie, și-a tras peste cap cămașa de noapte și-a ieșit în pielea goală în fața ușii. Moment în care toți încăciulații, înmănușații și îmbocănțații s-au dat cu repeziciune în spate, de parc-ar fi văzut pe dracu' gol. Atunci a avut mama revelația impactului unui om în curu' gol asupra altor oameni. Devastator. Așa a înțeles ea că propriul corp e cea mai redutabilă armă a unui om, cu condiția să nu-l sufoci cu haine. Poate de-aia a-nceput ea la un moment dat, nu sînt sigur care moment totuși, să se-mbrace de parc-ar fi trăit într-un continuu bal mascat. Nu mi-o amintesc pe Mamifera decît goală sau îmbrăcată ca un personaj dintr-o commedia dell'arte contemporană, nu ca un om. Și asta face parte din mîntuirea mea pentru că și asta am furat de la ea și e parte din supraviețuirea mea. Plus că m-a scos, mereu fără să vreau și să știu, din singurătatea lucie, exact atunci cînd eram pe muchie.

Dar transparențele le-a scos nebuna de mama din casă și le-a dus la colțul străzii, să-i cumpere țigări, abia acum, în ultimii ani. Înainte de asta, se-ncălța cu pantofi vechi de-ai mei, pe care nu mă lăsa să-i arunc, dac-am arunca totul, am mai face o planetă, una de gunoi, prostule inconștient, își trăgea pe ea un tricou sau un bluzon rupt, apoi o cotreanță, cum zice ea, adică un cardigan bătrîn și ros, și ieșea pe stradă. Cînd am întrebato de ce iese din casă în halul ăla, ce vrea s-arate, mi-a zis că îi place să vadă uimirea din ochii oamenilor, să-i vadă cum le e milă de ea, unora chiar silă, iar altora li se strepezeau ochii-n orbite pentru că făcea și niște combinații nimicitoare de culori. A, și-am uitat să zic că, în sezonul rece, își puneă șosete lungi, flaușate și colorate, pe care le suia peste pantaloni, pînă la genunchi. Voia să-i scoată pe oameni din amorțeală, din indiferență, se dădea lor spre rîs și compătimire, iar ei deveneau personaje ei, deși niciodată n-aveau habar că roata merge și-nainte, și-napoi.

Cel mai tîrziu și cel mai greu s-a-mpăcat Mamifera cu faptul că nu mai e filiformă, i-a luat zeci de ani, și nici acum nu sînt sigur că e vorba despre o pace sau despre un alt armistițiu de-al ei. Ea n-a avut niciodată aparența unei

femei grase, e doar impozantă, dar pendulează de mult timp deja între 85 și 90 de kile, deși nu-i dai mai mult de 70, hai, 73. Problemele ei hormonale, care o chinuie din tinerețe, i-au tot pus carne peste carne, bine-mpănată. A sperat într-o întoarcere la suplețe pînă pe la vreo patruzeci și opt de ani, cînd, într-un început de august, mi-a zis: Ophanim, mîine mergem la mare. E ultima vară cu ovare, ori mă operez, ori rămîn fără nicio picătură de sînge. Vreau să-not, poate mai capătă și corpul ăsta nițel tonus. Aș, ea prin tonus înțelegea să mai scape de cîteva kilograme, treizeci cel puțin, mereu visa lucruri mărețe. Adevărul e că, după două zile de bălăcit, că ăla nu era înnotat, ei îi e frică de genune, e cea mai grea frică a ei, vedeai cum se-așază altfel carnea pe ea. Mamifera e o femeie care-ți scoate ochii din cap și ți-i lipește de pielea ei, cum îți rămîne limba pe clanța-nghețată sau pe țurțuri, la Crăciun. Numai că ea habar nu are de asta, pe toți îi vede frumoși, numai pe ea, nu. Mereu mi-a plăcut să mă duc cu ea la mare, să văd cum hipnotizează pe toată lumea fără să facă absolut nimic, în afară de a respira, să-mi iau și eu partea din celebritatea asta anonimă a ei. Ghinionul meu e că semănăm prea bine, altfel aș fi putut spera că oamenii ar putea avea inspirația să creadă că sînt iubitul Mamiferei, nu copilul ei, maximum fratele. Ultima vară cu ovare a fost cea mai frumoasă a noastră de pînă acum. Se hotărîse că se va opera și va intra în menopauză chirurgicală, dar tocmai asta scotea din ea un exces de feminitate tulburător, ca atunci cînd mănînci ca haplea un borcan imens cu miere și te miri ca prostu' că-ți iese prin piele după o oră, ba te ia și cu leșin. Am pățit și una, și alta. Tot atunci și poate tot din cauza verii ăleia minunate am început să nu mă mai enervez că-mi spune Fane. Ophanim am rămas numai cînd urmează ceva serios sau vrea ea ceva de la mine, deși adesea astea două se suprapun. În rest, sînt Fane sau, rar, strict contextual, Băiat. Atunci cînd e clar că n-are sens să încep o discuție în contradictoriu, c-o să pierd repede, mă va face ea să cedez nervos. Tu nu mai sînt de cînd eram de vreo zece ani. Întotdeauna, în lume, chiar și cînd lumea înseamnă oameni cît de cît apropiați ei sau nouă, sînt Ophanim. E felul ei de-a le da peste bot tuturor, de-a le zice vedeți, băi, ce artistă sînt, ce nume frumos, unic, am fost în stare să-i pun copilului meu? Ca să nu aibă nimeni curajul să sară calul cu ea. Și, în general, nu-l are nimeni.

Din vara următoare, mai mult de șapte kile n-a mai putut niciodată slăbi mama, și alea vremelnice, cum dă octombrie, cum începe să le pună la loc. Bine, în ultimii ani, două-trei în sus, două-trei în jos și gata. Am fost mamut,

sigur am fost vreodată mamut, altă explicație nu există, se vaită ea câteodată. Iar acum sînt iar mamut, doar că unul bătrîn. Din jalea asta au scos-o totuși două experiențe, din fericire nu ale ei. Mamifera are darul confesiunii altora. Cum o vezi, cum îi povestești viața, cu toate cotloanele ei neluminate și pestilențiale, prezența ei îți scoate limba afară de-un cot, nu doar te trage de ea. Se poate-ntîmpla și pe bancă, în parc, și la coadă la roșii, în timp ce le-alegi. Mamifera îi lasă pe toți în viața goală. Bine, nu chiar pe toți, unii fug mîncînd pămîntul din calea ei, dar tocmai de-asta și fug, ca să nu vorbească, să nu se dezbrace. N-a fost totuși nici cazul Mioarei, nici al Corinei, două femei care-au devenit prietenele ei după o desfacere de-asta de oase în piață. Prietene e mult spus, că ea nu caută pe nimeni, nici pe mine, oamenii o caută pe ea. Aici se-arată marea ei timiditate, Mamifera nu din indiferență nu caută oameni, ci ca să nu-i deranjeze. Dacă în mintea și-n inima ei e o năucitoare mișcare continuă, își imaginează că așa e la toată lumea și i se pare o impietate să te duci peste om, chiar și cu un telefon. Se vede rar cu lumea, dar cînd o face, e spectacol de artificii. Dacă te sună, știi clar că vrea ceva, nu te caută niciodată să te-ntrebe ce mai faci, e convinsă că abia suporti tu tot ce faci. Sau tot ce nu faci. Și are dreptate, n-am ce zice. Poate totuși că, în cazul ei, prietenie e foarte puțin spus.

Mioara era o femeie tînă, de vreo treizeci și opt de ani. Bărbatul o-nșela ceas. O dată la doi ani. Nu se putea el abține mai mult de-atît. Cînd se-ntîmpla, îi spunea, c-aveau o relație bună, cinstită, își spuneau tot. După momentul de impact, Mioara slăbea îngrozitor și rămînea așa cam un an, cît dura chinul iertării. Care nu e era chiar o iertare de manual, era un oarecare grad de acceptare care creștea de la lună la lună. Cînd termina cu acceptarea și ajungea la o aproximativă împăcare, Mioara începea să se-ngrașe. Groaza așteptării următoarei înșelări îi dădea o foame de nepotolit. Știa deja ciclicitatea, sfîrșitul anului urma s-aducă noua nenorocire. Și cînd venea peste ea, o găsea mereu mare, moale și caldă, ca o femelă de rinocer cu cornul tăiat cu joagărul de braconieri.

Corina avea șaiszeci de ani cînd a-ntîlnit-o mama și i-a povestit că viața ei abia acum începe să se-așeze. Era măritată de pe la treizeci de ani și-avea o căsnicie bună. Problema era că niciodată nu se simțise foarte dorită de bărbat, dar înțelesese după puțină vreme de cînd se luaseră că lui îi plac femeile foarte în vîrstă, babele, ce să mai. Alea îl excitau pe el. Babele sănătoase, nu

alea care umblau sprijinite în cadru sau alea care erau îndoite de șale la nouăzeci de grade. Necazul era că genele n-au ajutat-o prea mult pe Corina. A-mbătrînit greu, primele riduri, și alea superficiale, i-au apărut pe la cincizeci de ani. Ar fi făcut orice ca să-mbătrînească, să înceapă să se scofâlcească măcar un pic, măcar la față, dar nu reușise decît de vreo doi ani, și tot n-arăta de șaizeci, ci cam de patruzeci și șapte. Totuși, viața ei sentimentală și mai ales cea sexuală se schimbaseră mult în bine, simțea un interes crescut al bărbatului pentru tenul ei subțiat și pentru pielea un pic lăsată de pe brațe. De iubit, o iubise mereu, acum începea s-o și vrea.

Cînd o mai apucă pe Mamifera să-și plîngă de mila mamuțeniei ei bătrîne, bagă mîna în memoria recentă și le scoate pe Mioara și pe Corina. Dacă face greșeala să mă ia drept martor al lamentărilor ei, le scot eu pe fetele astea două și-i dau cu ele peste ochi. Mama se rușinează și se rușinează așa de frumos și de adevărat, că mă face să plîng. Nimeni nu știe să se rușineze ca mama, ia cu ea toată istoria de căcat a omenirii și și-o întinde pe față pînă se face stacojie. Lucrul care mă fascinează la ea dintotdeauna și nu s-a diminuat nici cu un milimetru fascinația asta în zecile noastre de ani de relație atît de strînsă, osmotică pe alocuri, este că ea se rușinează întotdeauna de ce simte, niciodată de ce spune sau de ce face. Astea două, ultimele, o pot însă foarte des scoate din minți. Cuvintele însă n-o fac niciodată să se simtă prost, mă refer la cuvintele spuse de ea, nu de alții. Dar și alea spuse de alții intră tot la categoria scos din sărite. Mamifera are o relație divină cu toate cuvintele. Le iubește atît de mult, le venerează chiar, încît pentru ea niciunul nu e în sine urît sau prost, doar alăturarea poate deveni problematică, iar alăturarea este exclusiv meritul sau vina omului, zice ea. De cînd o știu, maică-mea inventează cuvinte cum respiră. Oul nu e ou, e our, cînd eram foarte mic îmi zicea vrei să-ți fac oușori cu legume?, smoothie-ul e noroios, ce nebunie a mai fost cînd i-am luat smoothie maker, l-a botezat imediat smoothie fucker, gunoiul e gunoa, pisicile și cîinii sînt pisicuri și cîinuri, pulele sînt puluri, pula mea e pulă-mea, dar și pisica mea e pisică-mea, viața mea e viață-mea, cînd vrea să îndulcească un pic tonul nu mă face bou, ci bour, conștientă că e vorba de o altă specie, oricum, maică-mea e mama cuvintelor, e și gravidă tot timpul cu ele, dar le și naște încontinuu, făcătoarea unor expresii unice, cum ar fi aia care exprimă autodezamăgirea: un căcat și-o foarte pulă. Variațiunile ei pe aceleași cuvinte mi s-au părut întotdeauna dacă nu infinite, ca să nu exagerez totuși, măcar nenumărabile. Și simte inima cuvîntului ca nimeni

alta. Nu zice niciodată Ophanim, ești un dobitoc, asta i-ar răni estetica verbală, zice Fane, ești un dobitoc, iar când alege să-mi reproșeze pe numele de botez, știu că urmează ceva care-o să mă descentreze. Fane, ești un dobitoc e doar un alint, e clar că trage nădejde să pricep sau să schimb ceva. Pe de altă parte, Ophanim e implacabil, nu-mi mai dă nicio șansă când sînt Ophanim. Mă răcesc instantaneu de groază, fac probabil exerciții inconștiente pentru marea răceală. Și n-aș putea spune că nu-i sînt recunoscător maică-mii că mă învață de-o viață cu moartea. Bine, nu recunoscător pe moment, dar în retrospectivă, întotdeauna. Intrieș, cum îmi zicea Mamana, îmi spune doar când mă bag unde nu-mi fierbe oala, însă maică-mea se poartă atît de des ca o cetate inexpugnabilă, că mie arareori îmi fierbe totuși oala. Oricum, când vrea să scape de mine devin brusc Intrieș, un nume pe care, de altfel, ea nu-l preferă, zice că e barbar și nu-l merit, nu mă ridic la înălțimea și vitalitatea barbariei. Sînt ceea ce se cheamă genul de bărbat crescut de mamă și bunică, plus trei mătuși influente, chit că nu și continuu prezente, surorile Mamanei — Aspasia, Manda și Elena, zisă Machiavela, de maică-mea, niciodată de bunică-mea —, însă doar graba și îndelungata experiență cu astfel de tipologii i-ar face pe oameni să mă considere fătălău. Sînt un bărbat crescut de niște femei războinice, unul care s-a născut auzind enorm și mult prea des monstruos, ceea ce mi-a modificat prin ascuțire toate celelalte simțuri, așa că mă simt mai degrabă carnasier la pîndă decît fătălău. Dar înainte de ascuțire, a fost distorsiunea simțurilor. Vorbim noi și despre asta. Și n-am zis încă nimic de tanti Chizda, nevasta lu' nea Ion, vecinul nostru de curte de la prima casă în care am stat cu mama, când am plecat noi, independenți și plini de groază, de la Mamana, să ne facem un rost de capul nostru. Intră și ea la categoria femeii care m-au schimbat, nu rude, dar nici străine nu le-aș putea numi, căci harta mea interioară îmi spune altceva, iar ele sînt atît de multe, că nici nu mă-ncumet să fac o listă. Pentru cîteva luni, pînă-ntr-un an, înainte să ne dea statul repartiție pentru apartamentul de la bloc, am stat cu Mamifera în chirie într-o casă lungă, de fapt într-un apartament mic și-nghesuit, două camere, un fel de bucătărie și-un duș pe care puneai mîna când erai pe veceu. Mai erau alte trei apartamente în casa aia ca un tren, mereu mă gîndeam c-ar fi frumos să dăm dintr-unii-ntr-alții, să facem uși între noi toți locatarii. Dar n-am avut curaj să exprim ideea asta și bine-am făcut, cu atît mai mult cu cît certurile și țipetele care veneau de la vecinii noștri m-au potolit o dată pentru totdeauna. Nea Ion, căruia nevastă-sa îi zicea Nicușor, numai ea știa de ce, dar cine sînt eu, tocmai eu, să-ndrăznesc

să pun astfel de-ntrebări?, s-a-nsurat foarte târziu. Era impiegat la CFR și probabil n-a avut curajul să ia vreo călătoare și s-o aducă acasă, așa că s-a dus la el în Broscăuți și-a găsit-o în prima casă pe dreapta, cum intri-n sat, pe Corneluța, probabil botezată Cornelia, dar mai știi?, mulți aruncă-n cristelniță diminutive care mai de care mai tâmpite, și-a adus-o în mahala la București, la noi în curte, deși, să fim drepți, noi i-am găsit pe ei acolo, nu invers. Iar ei chiar aveau repartiție, nu erau chiriași, ca noi. Când am ajuns eu cu mama, ei erau deja niște bețivi bătrâni, el, pensionar, ea, casnică. El bea și mormăia ininteligibil, inofensiv ca un pește de sticlă pe televizor, ceea ce ei și aveau, frumos, albastru-degrade, așezat pe un milieu de zestre, că doamna nu croșeta. Ea bea invariabil erotic, spun prostii, sexual bea ea, dar și cu năduf, o combinație pe care n-am mai întâlnit-o la nimeni. Și cum vorbea mereu foarte tare, unde mai pui că se certau mereu afară, nu-n casă, și casa lor tot mică și-nghesuită era, unde să mai încapă și-o ceartă mare?, n-aveai cum să nu-ți dai seama c-o apuca întotdeauna din senin să-i sară lui în cap: Și-i, uăi, vrei chizdî? Ieti chizdî! Și-și ridica fusta, spre exemplificare și invitație deopotrivă, greu m-am prins că ăsta era, de fapt, un preludiu, bine totuși că n-am rămas prost pe viață măcar în chestiunea asta. Din acest motiv, din Corneluța, ea a ajuns tanti Chizda, ceea ce eu i-am și zis o dată în față, săru' mîna, tanti Chizda!, mai pe la-nceputul venirii noastre în curte, când, ca orice copil, mă bazam pe rîsurile pe-nfundate ale mamei cu ceilalți vecini ca să-mi iau informațiile esențiale: nume, prenume, vîrstă, statut social, tip de personalitate, preferințe, idiosincrazii.

Maică-mea e o femeie pe care nu poți s-o uiți. Eu, copilul ei, normal că nu pot și, cel mai probabil, faptul că spun eu asta nu face doi bani. Niciun copil nu-și poate uita mama. Doar că pe Mamifera n-o poate uita nimeni, iar asta trebuie să fie ceva teribil pentru un om. Nu și pentru ea, pe ea o amuză, zice că lumea s-a denormalizat cumplit în ultimele zeci de ani, mai puțin ea, așa că oamenilor, fiindu-le atît de dor de firească, n-o uită nu pentru că are ea ceva ieșit din comun, ci tocmai pentru că n-are. E întâlnirea lor cu normalul, una extraordinară. Și din combinația asta de fapt cu emoție ajunge Mamifera inolvidabilă. Norocul ei e că s-a schimbat fizic foarte mult de-a lungul vieții, așa că, pînă nu deschide gura, destui oameni, cu care se întâlnește după mulți ani întîmplător, nu știu cine este. Când vorbește însă, n-ai cum să n-o recunoști. Mama are o voce de stentor, de judecătoare, cum zice ea, cu o dicție perfectă, o voce de radio. Sînt însă și oameni care o aud vorbind pentru

prima dată și care se jenează fiindcă au impresia c-ar trebui s-o cunoască de undeva, că e o personalitate, iar ei sînt niște proști și habar n-au cine este, deși parc-ar lua-o de undeva. De nicăieri, dacă nicăieriul ăla înseamnă miezul lumii, că asta e Mamifera, nici mai mult, nici mai puțin. Și probabil că toată lumea își amintește, măcar cu mintea din spatele minții, că e parte din miezul lumii, fiecare știe asta despre sine, chit că mai nimeni nu e conștient. Poate de-aia toți se spovedesc la mama, foarte mulți la prima vedere. Au senzația c-au ajuns acasă cînd o cunosc.

Așa s-o fi întîmplat și cu Amet, un tip care, atunci cînd mama i-a notat numele, tacticoasă, scoțînd din geantă carnețelul ei cu coperte tari și stiloul, desfăcînd stiloul și potrivindu-i perfect capacul în cur, a fost întrebat de două ori: Amet? Sigur Amet? Așa se scrie sau așa pronunți tu? Așa se scrie, doamnă. A-m-e-t. Bine, a zis mama, ușor iritată pentru că apucase să scrie Ahmed. S-au cunoscut la piață, de fapt, în spatele pieței, unde s-a dus ea să ia mîncare pentru pisici. Amet ăsta avea un fel de magazin de nimicuri pe care, pentru că înăuntru era un talmeș-balmeș de nedescris, le scosese afară. Mama a observat un pantof portocaliu, ceva între opincă și galenț, o ciudățenie nemaîntîlnită pe care 99,9 la sută dintre femei nu doar că n-ar purta-o, dar nici n-ar considera-o demnă de-a fi numită pantof. Cît sînt ăștia? 80 de lei, doamnă, că sînt noi. 80 de lei e mult, a zis mama, și nu sînt noi, sînt doar nepurtați, dar au stat printre lucruri vechi, va trebui să-i dezinfectez, că n-am cum să fierb încălțăminte. 70, a lăsat Amet capul în piept. 60 și-am terminat bîlciul, a zis Mamifera calmă, întorcînd pantoful pe toate părțile, să n-aibă defecte. 60 e nimic, doamnă, a-n cercat Amet să țină de preț. Nimic pe dracu', uită-te și tu la el, n-o să-ți cumpere nicio romîncă urîtenia asta, o să-mbătrînești cu el în brațe. Nu mai găsești tu altă nebună să vrea asemenea pantofi, fii băiat deștept. Hai, mi-l aduci și pe celălalt, te rog? Să-i probez pe amîndoi și să facem tîrgul.

Și-aici a-nceput iureșul. Amet s-a băgat în magazia aia cu pretenții de magazin și-a-nceput să caute. După cîteva minute bune, a apărut în ușă și-a zis clipind des: nu-l găsesc. Mama s-a dus spre el, Amet i-a făcut loc, ea a intrat în încăperea aia ticsită de pantofi și-a țipat: cum mama dracului să găsești ceva în gunoiștea asta, omule? Și s-a apucat să caute. Amet o ajuta. Treaba asta a durat spre o oră, timp în care Francisc, iubitul mamei, aștepta liniștit afară, cu sacoșele gemînd de roșii, ardei, castraveți, urdă și brînză de

oaie de la tanti Paraschiva, usturoi, ceapă de apă și, moț, boabele pentru pisici. El nu doar o iubește pe mama, o și știe foarte bine, deși n-au o relație veche, demultă, cum ar zice Mamifera. Însă au una de-o nebunie profundă și intensă. Mama e cea mai confortabilă și cea mai incomodă femeie pentru un bărbat, iar Francisc, un tip care are geniul trăirii, s-a prins repede. Mama e pâinea lui Dumnezeu, unsă cu ardei iute, dacă îți place prima îmbucătură, o înfuleci pe toată și mai ceri. Nu pîn-o termini, că ea are un excepțional instinct de conservare, își dă seama că vrei s-o mănînci și-atunci te termină ea pe tine urgent, ca o adevărată călugăriță. La insectă mă refer. Așa că Francisc știa că mama s-a-ndrăgostit și trebuie lăsată să-și împlinească pofta. Avea astfel de pofte foarte rar, bărbații nici nu sînt obișnuiți ca femeile să-și dorească ceva cu furie atît de rar, iar Francisc le trata ca atare, cu respect și foarte multă înțelegere.

Pantoful n-a fost însă găsit, dar Amet a jurat pe toate surele din Coran c-o să-l caute negreșit și c-o va suna pe mama imediat ce-l va fi găsit. Lasă, te sun eu, i-a zis ea, dă-mi numărul, ți-l dau și eu, să știi cine te sună, mă cheamă Mamifera. Cum?! a făcut arabul șocat. Mamifera, că maică-mea a vrut un cîine, nu un copil, da' n-a avut noroc. De cît timp crezi că ai nevoie, o săptămînă e bine? Amet a răspuns că a doua zi mama o să aibă pantoful portocaliu, dacă nu, se lasă de negoț. Ea a insistat că-l sună ea, și nu mai devreme de-o săptămînă. Ceea ce n-a făcut, dar s-a-nființat iritată și țațoșă în fața lui peste fix șapte zile. Amet s-a căinat într-o română perfectă, era totuși de treizeci de ani în România, avea și-un nepot deja, căutase ca nebunul, dăduse tot tomberonul ăla cu pretenții de magazin cu cracii-n sus, dar nu găsisese pantoful. Mama l-a privit dezamăgită, l-a salutat scurt, a făcut stînga-mprejur și-a plecat. Francisc a-ncercat s-o împace, dar ea a tăcut tot drumul pînă acasă. După altă săptămînă, s-a dus iar la Amet. El a privit-o distrus din prag, n-a fost niciun schimb de replici, doar au dat din cap și unul, și altul. Mamifera s-a agățat de Francisc, i-a zis că ăsta e un căcat, o dată vrea și ea ceva și nu se poate, și-au plecat consolator amîndoi în vizită la Margarete, prietena lor. Asta era prin septembrie și numai mie mi-a zis prin aprilie următor că încă se mai gîndește la pantoful ăla, nici nu putea folosi pluralul, că perechea nu i-o cunoștea. Știe că eu n-o judec la nebunii, numai la chestiile normale, așa că mie-mi spune toate prostiile din capul ei, reale sau imagine, deși la ea e vorba mai mult despre o simbioză între astea două. Probabil, la toată lumea, dar lumea ori nu se gîndește la asta, ori nu recunoaște.

Și-ntr-o zi, mă sună Mamifera. Fane, m-a sunat Amet, cu pantoful. L-a găsit și pe celălalt. Îți închipui că, după un an, n-a uitat de mine? Un an, e incredibil, Fane, in-cre-di-bil! N-a pierdut nici numărul de telefon, eu nici nu m-am bazat că-l notează. Dar mama nu s-a grăbit, a savurat clipa timp de câteva zile și s-a dus la Amet doar când a venit ziua de piață pentru ea și pentru Francisc. Și doar în mașină i-a zis: iubitule, când terminăm cu piața, mergem, te rog frumos, să recuperăm pantoful portocaliu de anul trecut, m-a sunat omul. Francisc a râs în hohote și i-a zis numai ție ți se putea-ntîmpla așa ceva, numai ție. Și eu cred că numai ei și sînt convins că și ea crede. Acum, are doi pantofi portocalii, oribili și veseli, dezinfecțati strașnic, despre care ne-a zis că-și dorește, în caz că moare-n timpul molimei ăsteia sau altă dată, n-a precizat dacă la altă molimă sau de moarte bună, să fie îngropată încălțată cu ei pentru că au exact culoarea potrivită să-i țină loc de opaiț cît trece ea prin vămile văzduhului. I-am văzut când am fost în vizită la ei, imediat după ce a reușit mama marea împerechere de pantofi, sînt făcuți pentru ea, ceva între sublim și nemilos, dac-aș fi femeie, mi-ar fi frică să-mi bag picioarele în ei, să nu mă muște, au niște boturi de animale extraterestre. Dar poate că nu înțeleg tocmai pentru că nu sînt femeie. Mamifera ne-a amintit mie și lui Francisc, în timp ce mi-i prezenta încîntată, să nu uităm să-i aprindem întîi lumînarea de la Paști, în caz că se simte vreodată foarte rău, și abia după ce am aprins-o să chemăm Salvarea. Nu mă interesează ce priorități aveți voi, a conchis ea, să-mi respectați dorința, că pe lumea ailaltă te duci cu lumină, nu cu Salvarea. Am râs și eu, și Francisc, dar știu sigur că ne-am cutremurat amîndoi, i-am auzit lui tulburarea sîngelui, iar a mea m-a făcut să mă preling ca o moluscă în fotoliul meu preferat din casa lor.

Multe sînt diferențele dintre mama și Mamana, și mai multe sînt apropierea, dar pe astea, pe ultimele, le-am găsit cu timpul și cu desfacerile pe care ți le dă timpul, însă acum îmi vine-n cap furia, cu tot cu consumul ei cumplit de dureros adesea, ca diferență primordială între ele. Mamana ai fi jurat că e o urîtoare de profesie, își exprima cu-atîta frigere și frîngere nemulțumirea, c-aveai senzația c-o să omoare într-o zi pe cineva numai cu privirea sau cu gura. Dar nu era ură, mi-a luat mult să-nțeleg, era felul ei de-a se scutura de ceea ce nu-i convenea. O făcea pe loc, cu patimă, dădea tot afară și dup-aia se-mbujora ca o fetiță. Însă numai după ce termina de vărsat vitriolul ăla care se-aduna în ea într-o clipă atunci când o supăra cineva. Era repede roz în obraji și se-apuca de vreo treabă. Pe care o făcea c-o eficiență ieșită din

comun întotdeauna după momentele astea de descărcare. Mamifera, pe de altă parte, izbucnea foarte rar și nu speria pe nimeni, nici măcar pe mine, când eram mic. La ea, spre deosebire de Mamana, se vedea mereu neputința în izbucnirile astea. Mama era supărată cel mai mult pe ea atunci când o supăra altcineva. Și tot așa și vorbea: n-am fost în stare să văd, nu m-a dus capul, am avut atâtea semne, sînt o idioată. Vedeai cum mănîncă din ea. Pe urmă, tăcea și răspîndea în jurul ei un miros iute și dulceag de suferință. Țasta e parfumul natural al mamei mele, după el o recunosc. Nu e ceva care te apasă, dar te-nvăluie și-ți intră prin toți porii, nu te-adoarme, dar te culcă la pămînt. Mamifera nu știe, nu poate să urască, însă durerea ei pune jos pe oricine din preajma ei, ca o vîntoasă de dimineată, de fiecare dimineată, care totuși îi face pe pescarii ieșiți în larg la răsărit să se uite spre țărm și unii la alții și să-și vadă pentru-o clipă moartea. Eu n-am putut niciodată în momentele ei de durere intensă să respir decît cu o nară, cealaltă mi se astupa singură și trăiam cîteva minute cu spaima c-o să se-nchidă și ailaltă și dup-aia o să mi se umfle gîtul, n-o să mai am pe unde să respir și gata. Dacă mama ar fi știut în anii tineri ai relației noastre că durerea ei aproape mă omora, mă tem c-ar fi fugit. Sau poate mai rău, că din fugă te mai poți întoarce. Acum știe, dar încă speră că nu e așa de rău pentru ceilalți, deși Francisc i-a zis de mai multe ori că se simte ca un copac trăsmit cînd deschide ea robinetul cu durere. M-am bucurat pentru el, am înțeles că simte doar înălțimile, unda continuă n-ajunge la el. E bine pentru ea că speră, nu știu cum ar putea altcumva supraviețui. Altfel, durerea aia a ei care se ridică-n aer ca parfumul și intră-n om îl și desface-n bucăți mai mari și mai mici, parcă le reasază de fiecare dată, are, fir-ar să fie, o esență atît de bună, că mă gîndesc că, dacă n-aș fi avut parte de ea, poate n-aș fi putut eu s-ajung pînă azi. M-a ținut mereu cald, viu, mi-a tot învîrtit componentele, apoi m-a răvășit perete cu perete, ca pe un cub Rubik, și m-a-nvățat să mă uit mereu nou, m-a obligat să inventez perspective și să nu abandonez. Pînă la urmă, Mamifera e un înger strașnic.

Eram mic, cînd Tu, cînd Băiat, cînd Intrieș, și le-am auzit pe mama și pe Mamana că-și aminteau ce viață de coșmar au trăit ele în primii mei ani. Un bebeluș și-apoi un băiețel care nu dormea niciodată. La cîți doctori au fost ele, la cîte mănăstiri, dar degeaba. Stăteam cu ochii deschiși și, din cînd în cînd, tresăream. Foarte des, din cîte spuneau ele. Nu plîngeam, n-aveam febră, nici diaree, nici erupții pe piele. Doar vegheam și tresăream. Neurologii au stabilit, după investigații amănunțite, că sînt bun-zdravăn și,

dac-oi avea ceva, e ceva atît de rar, încît, practic, n-are nume, nu există. Preoții și călugării au considerat c-am venit pe lume ca să las lumea și de-aia sînt tot timpul veghetor. Treaba asta cu lăsatul lumii le-a speriat pe fetele mele de-adevăratelea, nicidecum aia cu boala necunoscută, varianta doctorilor. N-aveau cum să accepte că un copil pe care-l cresc ele o s-ajungă să se călugărească sau, mai rău, să pustnicească. Erau credincioase amîndouă, însă încăpățînate-stîncă, așa că nu pricepeau cum vine aia să faci ascultare, cînd fiecare dintre ele era convinsă că ea știe cel mai bine, nu ceva anume, ci orice, iar ce ieșea din mîinile lor n-avea voie să fie altfel, c-atunci la ce bun toată osteneala lor? Și, colac peste pupăză, am și vorbit greu, tîrziu. Că nu sînt mut au fost sigure abia cînd aveam vreun an jumate și răspundeam cu da la tot ce-mi cereau. Le-a fost însă frică multă vreme să nu fiu prostălău, fiindcă nu a fost printre ultimele cuvinte pe care le-am învățat în copilăria mică. Aveam cinci ani cînd Mamana a scăpat un tuci în curte, pe ciment, și-a sunat ca un clopot bătut în deznădejde, la vreun mort tînăr, iar eu m-am prăbușit la pămînt și-am urlat nuuu!

Să dorm am învățat singur, iar asta s-a-ntîmplat cînd m-am simțit desfăcut în firimituri de oboseală. E una dintre primele mele amintiri. Stăteam în pat, cu ochii deschiși, și simțeam că mă preling în ceva cu totul necunoscut, ca și cum aș fi stat pe streășina cerului și m-aș fi scurs ca ploaia pe pămînt. Numai că acum era invers. Mă duceam către ceva moale și aerat, nu foarte cald, dar nici rece, ceva bun și înfricoșător de necunoscut. Și totul se-ntîmpla fără niciun sunet, alunecarea era lină și mută. Mi s-a făcut așa de frică, încît am închis ochii și-am zis aici. Dup-aia, imediat, i-am deschis și-am spus acolo. În amîndouă dățile am zis în gînd, n-am deschis gura, dar pentru mine asta nu contează, gîndurile au sunetele lor, cu intensitățile lor, unele sînt catifelate, altele prăfoase, altele ascuțite, depinde din ce stări, din ce emoții se nasc, mereu sînt îmbrăcate în simțirile din care-au venit. Dar atunci nu știam toate astea, atunci știam doar că aici înseamnă să dorm, iar acolo înseamnă să mă pierd. Și-am ales să dorm, cu tot zgomotul din capul meu, pe care l-am pus, sunet cu sunet, la marginea somnului, repetînd obsesiv acolo. Tu te duci acolo, să umpli lumea cea mută și surdă, pentru ca eu să pot să dorm aici. Am încercat mai tîrziu să mut cărămizile sunetului și aievea, dar n-am reușit decît de foarte puține ori, și atunci doar parțial. Însă în ziua aia, în care m-am simțit pe buza pierzaniei, am dormit pentru prima dată, numai că foarte puțin fiindcă Mamifera a intrat peste mine-n cameră, m-a văzut cu ochii închiși,

ceea ce se-ntîmpla pentru prima dată, a fost sigură c-am murit, așa c-a urlat din toți plămîinii strămoșilor, nu numai ai ei, și bineînțeles că m-a trezit în niște băți de inimă care-mi spărgeau timpanele, nu pieptul. Dar oricît de mic a fost primul meu somn, îl pot considera cea mai mare reușită din toată viața mea, dacă nu chiar însăși viața mea, căreia atunci i-am dat o continuare. A, că după-aia, în toate crizele mele existențiale, mi-a părut rău c-am învățat să dorm, asta e altă treabă, însă atunci, pe somnul ăla puțin, m-am cățarat înapoi în existență. Mamifera și Mamana, după ce-au metabolizat șocul, au fost probabil mulțumite de intrarea mea, chiar și târzie, în normalitate, așa c-au terminat cu umblatul prin doctori și prin călugări.

Într-un fel, am fost întotdeauna singur și, în alt fel, m-am născut să nu pot fi niciodată singur. Sînt în continuare uimit că fetele mele n-au știut niciodată ce e cu mine, tocmai ele, care sînt doi dintre vovnicii timpurilor ăstora, nu și-au dat seama că eu aud mai bine decît alți oameni și că asta face ca totul să fie mai greu pentru mine, face ca eu să fiu prea greu de dus pentru mine, face ca lumea aproape să mă strivească numai prin propria ei existență, fără să fie necesar să se-ntîmple nimic, doar să respire totul: pămîntul, cerurile, mările, plantele, animalele și oamenii. Am aflat de curînd, sper c-am înțeles bine, că eu nu-s foarte bun la înțelesurile simple, elementare, că premiul Nobel pentru fizică i-a fost dat unui om care-a demonstrat că găurile negre sînt, de fapt, niște canale de comunicare între universul nostru și un alt univers, complet necunoscut pînă acum. Și că prin găurile astea negre se face un schimb continuu de energie între cele două universuri. Așa mi s-au părut mie mai mereu mama și Mamana, un fel de canale prin care se mișcă energie între lumi, între ce se simte, ce se pricepe, ce este, ce pare, ce nu mai vrei să fie, dar tot este, ce vrei, dar n-o să fie poate niciodată, ce știi, ce nu știi, ce te prefaci că nu știi. În fine, între tot și totul. Și-atunci, cum de n-au știut ele ce-i cu mine, cum de n-au auzit cum bate inima lumii în urechile mele mereu? Sau poate așa o fi și la găurile negre, poate fetelor mele pereții li s-au îngroșat, s-au întărit ca granitul, tocmai ca să poată suporta traficul ăsta greu și continuu de energie prin tunelurile care erau ele. Și poate că eu am fost mereu prea aproape de pereții ăia, prea la-ndeperete, poate și-au antifonat tunelurile, ca să nu le doboare zgomotul mișcării energiei, și de-aia pe mine m-au văzut, dar nu mi-au auzit sîngele, așa cum l-am auzit eu pe-al lor mereu.

Mă gîndesc la somn acum și-l văd ca pe-o ceapă. Foaie peste foaie, subțiri

alea de la suprafață, din ce în ce mai groase, mai cărnoase, mai zemoase, alea de dinăuntru. Mijlocul, fraged și aproape dulce. Foile subțiri, primele chiar uscate, seamănă cu încercările nereușite de a medita. Golește-ți mintea de gânduri, hai, golește-o. Nu poți, parcă vin peste tine din ce în ce mai multe și numai gânduri care te frământă și te țin treaz. Te pun la uscat, în bătaia vântului. Te frăsuiești minute, zeci de minute sau poate o oră și peste, dar, pînă la urmă, obosit de tot capul plin care-a căzut peste tine, adormi. Și-atunci, te duci spre inima cepei, pentru o noapte-ntreagă, strat după strat, iar dimineța îți amintești numai piatra pe care te-a lăsat visul, poate pe drumul spre mijlocul cel dulce, poate chiar de-acolo, din el. Nu știi, pentru că somnul e o ceapă pe care n-o ajungi în miez în stare conștientă, ești primit numai s-o decojești, să ți-o pregătești. N-o mănînci, te mănîncă ea. Dacă ai noroc. Dacă n-ai, vine insomnia, cel mai frumos nume pe care-l poate avea o seducție. Îți vine s-o-ncerci numai ca să vezi ce gust are, ce carne are, în ce arome știe și poate să se desfacă. Vine cu frica de nesomn, dar e altceva, nu e frica asta. Insomnia e cineva care vrea mereu să-ți spună ceva despre tine, ceva ce nu poți să-nțelegi singur pentru că și ea e ca o ceapă în al cărei miez nu poți s-ajungi de unul singur. Un conflict intrapsihic, cu mesaj. Așa că e nevoie de cineva care se pricepe la tipuri de-astea de conflicte. Oricum, insomnia e cel mai seducător nume al unei lipse, căci omul așa o resimte, ca pe o lipsă, ca pe o plecare, o pierdere a somnului. Cînd, de fapt, e o venire, un fel de spunere pe limba nesomnului, o atenționare, vezi, băi, că undeva nu merge ceva și vezi că nu se rezolvă cu frichinirile tale de pe-o parte pe alta, în fiecare seară. Ai curaj și caută ce nu e-n regulă.

Dar asta la oameni am văzut, nu la mine. Sigur, și eu tot un fel de om sînt, numai că eu am nedormit ani buni înainte de-a dormi pentru prima oară. La mine, a fost starea cu care am venit pe lume și nu văd niciun motiv să nu cred că tot în continuă neadormire am trăit și-n uterul Mamiferei. Poate că lichidul amniotic o fi făcut să se mai atenueze zgomotele lumii exterioare, poate, dar zbaterile mamei mele sigur m-au ținut treaz-bocnă de la concepție pînă la naștere. La mine, n-a mai fost nevoie de conflict intrapsihic, că abia puteam duce sunetul perpetuu al lumii, ăluia am fost nevoit, ca să pot supraviețui, să-i fac față intuitiv, de mic copil. Și tot am foarte multe momente în care mă pune jos. Pentru că somnul este, de fapt, o iluzie, o scoatere din context, o extracție din conștientă, un mijloc de transport de la viu la viu, o călătorie în timp. Omul nu poate rezista lumii și nu-și poate rezista lui însuși dacă nu

doarme. Obosește, se goleşte de putere, de viață, se duce-n cap. De-aia e bine ca, atunci când te ia somnul, să dormi dracului, nu să te-ntrebi ce te trage la somn, de ce acum, lasă, mai bine mai rezist și dorm la noapte și alte căcaturi care te țin în priză și te consumă. Dormi ca un bou, nu e nevoie niciodată să știi de ce, nu te mai lăsa în albia seacă a întrebărilor timpite, ia de dormi, vorba rădăuțencei care voia să se fută cu Sergiu, colegul meu de bancă din facultate, cu care plecasem de-un 1 Mai în Vamă, ăla nu era hotărât, a ieșit din cameră, am intrat eu să mă culc, am dat de ea, mi s-a părut caldă și moale, dar ea a ieșit după el, în timp ce mi-a aruncat din ușa, fără să se întoarcă: ia de dormi tu. Am luat, ce era să fac?

Am tot citit despre somn în viața asta, mi-a trebuit, m-a interesat, am vrut să știu cum funcționează oamenii și cum disfuncționez eu, am vrut să aflu dacă mă pot cumva apropia de ei, da, chiar se poate, dacă le respecti somnul, e cel mai important prim pas. Așa că nu zic să nu fii atent la o eventuală afecțiune fizică, fii, e normal să fii, eu zic altceva, anume să te lași în voia somnului și să nu-l mai învinovățești. Dimpotrivă, să-i fii recunoscător, el te duce mai departe, te învie în fiecare dimineată — asta dacă nu pierzi nopțile ca un inconștient și-atunci dormi aiurea pînă hăt spre prînz în fiecare zi, pentru ca apoi să te plîngi că ți-au scăzut atenția, concentrarea și pofta de viață — și te trimite iar în lume, cu o putere nouă de a-i face față. A avut dreptate Blaga, cu laudă somnului. Bine, a avut el dreptate cu prea multe, mutul mic, marele nemut de înțelesuri și de cuvinte. Mereu m-am gîndit la el ca la un copil care s-a hotărât că e cazul să-nceapă să vorbească abia atunci când a fost sigur că i s-au copt cuvintele. Precoce copil, Blaga. Întîrziat, eu. Nu doar copil, ci și adult. Făcător de făcături. Aud cum plînge minciuna-n om, cum bat frica și tristețea în el, dar altceva decît să născocesc alte și alte feluri ca s-ascund ce-aud nu știu să fac. N-am găsit în cea mai mare parte a vieții mele pe nimeni care să nu fugă de mine mîncînd pămîntul atunci când a simțit că eu știu întotdeauna când un om minte, când se teme, când l-a îndoit sau chiar l-a prăbușit tristețea. Sînt un ciudat, o lighioană, cine-ar fi stat, de ce-ar fi stat? Oamenii vor să țină pentru ei toate astea și multe altele, nu să vin eu și să le văd, să le-aud, să le știu, să le pot, când ei înșiși nu le pot, nu se pot. Cel mai greu pentru toți acești oameni trebuie să fi fost că nu înțelegeau de unde știu eu tot ce știu, cum de văd ascunzișurile lor cele mai adînci, asta-i făcea să fugă, necunoscutul, incredibilul. Uneori, cred că Mamana știa ce e cu mine, dar s-a făcut că nu știe. O fi fost felul ei de-a mă obliga să mă adaug

normalității, să fiu ca toată lumea, ca să nu sufăr mai mult decât lumea. Și câteodată-mi trece prin cap că și Mamifera știe, n-are cum să nu, sînt copilul ei, dar poate fi și paranoia mea. Cînd auzi totul, nu știi cum să accepți că totul nu te-aude, nu te vede, nu te recunoaște. M-au iubit mama și Mamana, dar asta nu-nseamnă că nu sînt un renegat al lumii, o bîzdîganie, un nedorit și-un neprimut. Și pe cît de primitoare au fost ele, mama încă este, dar nu știu cum să-mpac trecutul cu prezentul, pe atît de neprimitoare a fost și este lumea cu mine. Sau poate eu cu ea, pentru că eu o aud cum n-o mai aude nimeni, eu m-am dezlegat și-am vrut să fug, însă n-am avut unde, și tot eu încerc de cîțiva ani să mă cuplez la loc, să mă bag în priză. E cea mai mare provocare a mea și știu c-a început cînd m-am născut, însă nu știu dacă o să se termine cînd o să mă termin eu. Habar nu am dacă pe lumea ailaltă nu cumva o să iau auzul ăsta, supraauzul, de fapt, după mine, pentru că nu e corp, nu e carne, nu e os, nu e dinte și nici păr, n-are cum să se ducă-n pămînt cînd o să mă duc eu. Și ce să facă pămîntul cu un auz? Cu trupul se hrănește, dar cu auzul meu nemaipomenit, mă rog, nepomenit de mine, nu are ce guri să sature pămîntul. Mi-e frică rău c-o să trec dincolo cu tot cu suprasimțul meu.

Am citit undeva, era articol științific, nu rubrica Știați că..., dar nu mai știu unde, recunosc, că orbii nu fac schizofrenie, că nu este documentat niciun caz de nevăzător care să aibă boala asta. Se deducea de-acolo că ne îmbolnăvește ceea ce vedem, ce ne intră prin ochi, că vederea ne generează și ne alterează emoțiile și gîndurile cel mai tare, că ne favorizează retrăirea traumelor, prin amintirea vizuală. Și că toate amintirile au, pînă la urmă, o foarte grasă componentă vizuală. Adică un miros de gogoși ajuns în nările mele cînd trec pe lîngă o curte sau pe lîngă o scară de bloc mă face să-mi amintesc de Mamana făcînd gogoși pripite în tigaia ei neagră, de tuci, simt gustul, îmi vine apă-n gură, dar, cel mai important, mirosul ăla mă face s-o văd pe Mamana, neapărat o văd. Și-așa și este. Toboganul memoriei seamănă teribil cu ce-mi imaginez eu c-ar fi căderea din rai, dar și căderea din iad, pentru că memoria le poate la fel de bine pe-amîndouă, cred că e singura care le poate și mai cred că ea e cea care-ar trebui să definească umanitatea. Să ne simțim frați pentru că toți, în mod egal, în amintirile noastre și-n amintirile altora cu și despre noi cădem și din rai, și din iad deopotrivă. Și de-aia ar trebui să luptăm toți pentru dreptul tuturor la viață, pentru memoria aia care ne schimbă încontinuu și imperceptibil pe toți, iar noi habar n-avem, și care e simbolul frățietății speciei noastre. Iar ăia care au Alzheimer sînt dovada

însăși că nu mănînc rahat. Ce le rămîne lor în memorie e întotdeauna fascinant și nimeni nu e în stare să explice de ce tocmai acele amintiri sînt indelebile. Dar dacă stai bine să te gîndești, din rai poți doar să cazi, n-ai unde să urci, iar din iad n-ai cum să cazi, loc e numai în sus, spre rai sau, mă rog, spre ceva mai ușor de suportat. Însă în amintire totul arată și se simte ca o cădere, de-aia zic, nebun și singur, că numai amintirea poate defini deplinătatea ființei umane. Cît despre concluzia cercetătorului ăluia cu imposibilitatea schizofreniei la orbi, pe mine mă interesează de-atunci foarte mult incidența schizofreniei la surzi, dar n-am găsit încă nimic serios pe tema asta. Bine, nici nu sînt un foarte bun căutător, dau înapoi dacă nu-mi iese măcar dintr-a cincea încercare. Și pînă acum, pe tema asta, nu mi-a ieșit. Aș vrea să știu dacă diminuarea sau chiar absența unui simț te face cumva mai îngăduitor cu tine și cu lumea, adică te face să fii mai cumsecade de mic, nu vorbesc despre pierderea simțurilor de-a lungul vieții, cînd oamenii trec întîi prin niște furii devastatoare, cărora nici nu le supraviețuiesc toți. Mă refer la cei care se nasc fără un simț sau cu el slab ori îl pierd cînd sînt sugari sau copii foarte mici. Nu de alta, dar mie mi-a trecut prin cap de milioane de ori că faptul că aud mai bine decît restul oamenilor o să mă ducă inevitabil la balamuc, că e doar o chestiune de timp și de rezistență. Și, într-un fel, m-a dus, chiar dacă nu la un balamuc oficial, instituționalizat, serios. Singurătatea mea mută și niciodată surdă ce altceva este, dacă nu un balamuc personal?

Mă tot gîndesc că nimic n-aș putea face mai rău decît să le doresc oamenilor să simtă ce simt eu. Să audă ce aud eu și dup-aia să simtă ce simt eu, deși acum, chiar dac-aș rămîne surd, nu prea cred că mai e timp să mă dezobișnuiesc să simt la intensitatea asta teribilă, nu cred că mai are cînd să se diminueze efectul supraauzului meu înnăscut asupra vieții care mi-a mai rămas de îndurat. Dar pînă și mie mi se pare că ăsta ar fi cel mai cumplit blestem, chiar dacă au fost momente, chiar multe, în care, cînd eram copil și foarte tînăr, le-am dorit oamenilor să fie numai și pentru un minut în locul meu. Însă doar cînd mă răneau și doar pentru foarte puțin timp, pentru că imediat mi se făcea rușine, mă simțeam un om rău, un fel de întrupare a răului, nu, nimeni n-ar merita așa ceva, oricît de nenorocit ar fi, mai bine-i dai una-n cap decît să-i pui fierberea magmei în urechi, în creier, în sînge, în mușchi și-n oase. Orice pedeapsă mi se părea mai blîndă. Dar am gîndit asta, am dorit asta oamenilor care m-au supărat, n-am cum să zic că nu, deși tocmai am zis că pentru foarte puțin timp, ca și cum durata ar diminua sau ar

aboli intensitatea sau în sine dorirea răului. Mă apasă lucrul ăsta, încă nu m-am împăcat cu el, nici nu știu dacă am ce pune la masa împăcării pentru partea mea ca să se și producă împăcarea asta, dacă am destul, dacă pot destul. Am și-njurat, i-am dat dracului, i-am dat în pula mea, o-njurătură illogică și idioată, cum să le dorești să fie intimi cu tine celor pe care-i vrei cât mai departe de tine?, i-am dat și-n pizda mă-sii, asta e oribilă, îi anulezi ca ființe, dar nu m-am bătut cu nimeni, n-am amenințat, nu m-am răzbunat. Am stat în urechile mele mereu și-am suferit ca un bou. Totuși, le-am vrut răul. Răul meu, durerea mea, neputința mea care arată ca o supraputere, dezghiocările mele, imposibilitatea mea de a fugi și de-a mă ascunde, poate asta e cea mai nenorocită, le-am dorit să fie lighioane, ca mine. Și mereu m-am simțit un nemernic, nu pe loc, dar imediat ce-mi ieșea din cap că ei o merită, un dezaxat. Când îmi reveneam, se-ntîmpla întotdeauna la fel: din piept, de sub tricou sau cămașă, îmi venea un miros proaspăt, ca și cum aș fi ieșit din duș. Și știam pe loc că mi-au trecut dracii, că, de fapt, nu le doresc să fie ca mine, îmi doresc eu să fiu ca ei, ca oricare dintre ei, chiar și ca ăia care primeau în America injecția letală pentru crime abominabile. Și dup-aia mă lua cu un fel de leșin, aveam o slăbiciune a corpului și un fel de ascuțire a auzului. Cu cât eram mai nemulțumit și-mi blestemam soarta, îmi plîngeam de milă și mă gîndeam că mai bine aș fi fost un criminal în serie decît să aud cum șuieră vîntu-n Bărăgan, iarna, cu atît auzeam mai mult, mai departe, mai tare, ca un piron bătut în propriul meu coșciug, dar bătut cu simț de răspundere, din mai multe lovituri de ciocan, să vadă rudele plînse că știi să bați un piron, îți pasă și de ele, și de mort, nu dai de trei ori ca bezmeticu-n el și gata — îl scoți din buzunar sau din gură pe următorul, am văzut gropari care țin piroanele-n gură, da —, îți bagi picioarele și-i dai înainte cu sfîrșitul.

Așa am ajuns eu un om aproape bun, de frică. Iar asta, de tînăr, deși, dacă stau să mă gîndesc, puteam chiar de copil, că mă ducea capul de mic, însă lucrurile astea nu țin de cap, în sensul că mai rău îți face capul atunci cînd vine vorba de a-ți da seama de ceva, nu cu capul conștientizezi, oricît s-ar da zeci de mii de specialiști peste propriile capete ca să ne convingă de contrariu. Nu faci nimic cu capul, pînă nu-i spune capului inima: băi, fii atent, coaie, tu nu vezi că dai aceleași comenzi de mii de ori și ai aceleași rezultate de căcat, aștepți să-ți țin tot eu și contabilitatea? Inima sau sufletul, că nu la cord mă refer, sau cum s-o numi locul ăla sensibil cu care înțelegem noi esențialul, dar pe care-l renegăm ori îi negăm însăși existența și-i dăm capului

să ducă mult mai mult decît poate, iar capul, săracul, pierdutul, nepututul, ne mai lasă și dracului în lipsa de pace în care ne-nvîrtim majoritatea în cea mai mare parte a vieții, iar eu, unul, sigur pînă la capăt. Sînt ca biata fata aia, Clara Duicu, colega mea dintr-a unșpea, pentru un trimestru, o fată minionă și palidă, slăbuță, cu ochii jar, care se prostitua ca să-i atragă atenția maică-sii, încercînd să ajungă să afle cine este ea și ce vrea ea prin a-i face rău mă-sii, care o respingea din ce în ce mai tare, pînă la a o renega, iar fata nu înțelegea nimic din repetiția asta, nu înțelegea că e o ruptură de pod acolo, dar nu cu mă-sa, ci cu ea însăși. I-a luat și ei mult, mi-a luat și mie mult. Ea a înțeles după ce maică-sa a murit de supărare, eu am înțeles după ce aproape-mi spărsesem arterele din cauza propriilor nervi. Ea și-a făcut rău, eu mi-am făcut rău, mă-sa a murit. Prea mult rău.

Poate pe mine m-a ajutat și felul în care m-au crescut Mamana și Mamifera și, mai ales, felul diferit în care m-au iubit ele. Iar nu știu să vorbesc despre mama la prezent sau poate, odată cu moartea Mamanei, a plecat cu ea și viața mea cu ele două și ăsta o fi motivul pentru care nu-mi încap amîndouă în aceeași frază, la prezent.

Mamana mă iubea canibalicește, cum iubea toată generația ei, un fel moștenit de-a iubi, dat din brațe-n brațe de la unii la alții, de-a valma, străbunici, bunici, părinți, copii, nepoți și, care-aveau noroc, strănepoți. Ei nu-ți spuneau că te iubesc, ziceau mîncă-l-ar mama pe el, de copil!, te ciupeau nițel de obraz sau te-apucau de nas și dup-aia îți dădeau o palmă la cur, să-ți între bine-n cap că le e drag de tine. Și mai aveau ei un fel de dragoste, eu pe ăla-l preferam. Știau ce să spună și, mai ales, ce să facă atunci cînd te loveai, te juleai, te frigeai sau te tăiai. Mamana mă lua întîi în brațe, mă pupa, mă strîngea la piept și mă legăna, îmi zicea hai, cu mama, că trece, să vezi cum trece, doare un pic și dup-aia, gata, începe să se vindece, o să vezi că întîi te mănîncă și p-ormă face coajă, se rupe coaja cînd e vindecat și-ai scăpat. Dar poveștile pe care mi le spunea ca să-mi treacă și durerea, și sperietura sînt mult mai lungi, cu mult mai multe straturi, numai că nu sînt eu în stare să le spun. Semănau mai degrabă cu niște incantații și cu niște descîntece. Poate nu erau, dar așa le respira ea. Abia după ce mă simțea potolit, îmi spăla rana și-mi dădea cu spirt, sufla tare, în timp ce mie-mi dădea al treilea rînd de lacrimi, pupa locul, că doar ce dezinfectare e mai bună decît dragostea unei bunici, și-mi zicea să mă duc înapoi la joacă, să uit. Neapărat să uit, că nu

sîntem făcuți din căzături, așa zicea. Iar eu am înțeles că nu sîntem făcuți numai din căzături, julturi, arsuri și tăieturi abia acum vreo doi-trei ani, cînd Mamana plecase de mult și luase cu ea și deșteptăciunea asta pe care nu i-o pricepea nimeni. Am văzut și la alți copii că bătrînii lor făceau la fel. La unii, chiar și părinții. N-a fost și cazul meu, Mamifera se transforma în astfel de situații, includ aici și febrele, bolile copilăriei, crizele alergice alimentare, în decanul facultății de medicină. Al oricărei facultăți. Era întotdeauna excesiv de prezentă și eficientă, știa exact ce are de făcut, avea mereu medicamente, dezinfectanți, pansamente, cred că, dac-o căutai bine, avea și stetoscop, și garou, se mișca c-o repeziciune de specialist de terapie intensivă, avea fața împietrită, ochii sticloși și reci, de profesionist, nu prididea pînă nu vedea o ameliorare clară și abia dup-aia deschidea gura. Dar și-atunci tot întrebări profesionale punea: cum te simți?, te mai doare?, a trecut un pic?, poți să mergi? Și, indiferent de răspuns, dădea directive: acum, ai face bine să te culci, întoarce-te pe partea ailaltă, fă cîțiva pași, să văd cum mergi, ca la etilotest, deschide gura, nu așa, gura mare, să-ți văd amigdalele, Mamana ar fi zis gîlcile, bea apă, că ai și limba-ncărcată, închide ochii și culcă-te, o să vin din cinci în cinci minute, să văd cum ești.

Mamifera a fost întotdeauna obsedată să nu ajung internat. A urît spitalele, nu și doctorii sau asistentele, doar spitalul, pe care-l vedea ca pe-un sac de boli pe care le poți lua numai dacă ajungi la poarta lui. Și pentru asta, ea era mereu echipată complet, să mă salveze de orice problemă medicală care-ar fi venit peste mine. Puținele ei momente de satisfacție deplină, cu glazură de fericire, erau cînd verifica geanta cu medicamente și le-arunca pe alea expirate. Asta-nsemna c-a trecut mult timp între două încercări de boală. Altfel, se purta ca un docent, dar nu numai cu mine, ci cu oricine avea curajul s-o întrebe ceva în sensul ăsta. Era neobosită și arareori depășită de vreo situație. N-am întîlnit niciodată medic care să nu fi spus sau transmis că Mamifera a avut dreptate, ceea ce mi se pare uluitor pentru că ea nu are decît o pasiune pentru a-i scăpa pe oameni de durere, nimic altceva. Nu știu cum naiba intuiește mereu nu numai care-i cauza problemei, dar și care-i formula optimă de vindecare. Cît despre mine, n-a fost aproape niciodată nevoie s-ajung internat, chiar dacă Mamifera m-a dus la doctor de fiecare dată cînd a crezut ea că e cazul. Nici des, nici rar. Normal, așa zice, pentr-o viață de om. Cu doar trei excepții, atît, trei internări în toată viața mea de pînă acum, absolut necesare însă: două intervenții chirurgicale și-o juma' de moarte,

aproape trei sferturi. Abia cînd eram adolescent am înțeles că ea făcea toate lucrurile alea ca să mă facă bine, dar se-ndoia mereu de ceea ce face, era întotdeauna pregătită, însă nu se simțea niciodată sigură. Cîteodată, după ce-mi scădea febra și mă ridicam din pat, o găseam prăbușită pe un scaun, cu capul în mîini, cu privirea pierdută-n dușumele. Cînd mă simțea, odată se-ncorda, în timp ce-și ridica fața spre mine, mă privea crunt, de parcă mi-ar fi zis să nu te pună dracu' să te simți rău, s-ajungem la spital, chiar dacă mă ducea ea la doctor a doua zi. Cred c-o făcea ca să-i dea cineva o părere avizată, s-o certifice pe ea, că face bine. Respira ușurată după ce le primea, mereu le primea, dar asta nu-nseamnă că femeia asta a avut vreodată-n viața ei vreo umbră de încredere în ea, cu toate că n-am întîlnit vreun om care să știe și să poată cît Mamifera. Bașca, în același timp.

Iubirea Mamiferei este însă cea mai eficientă de pe lumea asta și-aș putea băga mîna-n foc, chit că știu că mă hazardez nițel, că e una dintre cele mai eficiente și de pe lumea ailaltă. Numai că eu n-am știut asta întotdeauna, o știu în ultimii ani, cînd mama e cea mai tînără doamnă în vîrstă de 75 de ani, cînd mi-e frică să nu care cumva să pățească ceva, să nu cumva s-o pierd, mi se pune un nod în gît și mi se-ncălzește tot capul numai cînd mă gîndesc la asta. Și mă gîndesc destul de des, că nici eu nu sînt tocmai zdravăn la minte, așa cum nici Mamifera nu este. Mama mă iubește și implicit, și explicit, numai că explicitul nu e pe vorbe, deși ea e femeia-cuvînt. Totuși, cînd vine vorba despre dragoste, Mamifera tace ca un pește. O singură dată, acum vreun an, mi-a zis te iubește mama, Ophanim, mult te iubește mama ta, dar băuse niște bere nefiltrată, iar Mamifera nu bea de felul ei, așa c-am pus pe tema relaxării induse de alcool declarația asta a ei. În plus, n-a zis te iubesc, eu te iubesc pe tine, Ophanim, ci vorbea la persoana a treia, ca și cum mi-ar fi zis domnule Ophanim Zada, mama dumneavoastră vă iubește. Nu mai zic că mi-a spus Ophanim, ceea ce ea nu face decît în momente serioase, solemne, în mod normal ar fi trebuit să-mi zică te iubesc, băi, Fane, prostule sau boule, dar verbul a trebui nu s-a lipit niciodată de mama ca de restul lumii. Sau poate a fost un moment solemn de dragoste maternă explicită verbal, dincolo de orice pahar de bere, că nici măcar n-a fost o sticlă, dar eu sînt prea puțin obișnuit cu așa ceva, ca să fiu capabil să-l recunosc. Aș zice chiar c-am rămas zguduit de cînd eram mic și m-a luat mama la o discuție despre dragoste. Zic zguduit pentru că mă educ de vreo cîțiva ani să evit cuvîntul traumă, chiar și rană evit, cobor în limba mai bătrînă a mahalalei unde-am crescut, o limbă în

care țineai pe sobă sau la soare chiar și cele mai înfricoșătoare cuvinte, ca să n-ajungi să le desparți de om, de omul viu, de viață, să n-ajungă să umble singure, despuiate și despletite pe drumuri, doar-doar le-o lua și pe ele cineva și le-o-ncălzi.

Ei, și cum mă mai iubea pe mine Mamifera, spunându-mi că nu mă iubește. Asta cu mult înainte de a-mi replica un căcat și-o foarte pulă la aproape orice nu-i convenea activ. La ce nu-i convenea pasiv, tăcea agresiv sau se schimba la față ca și cum ar fi văzut un asteroid imens ori pe cineva înviat din morți. O aud și-acum, mă cutreieră vocea ei puternică, deși atunci nu era încă trasă prin zeci de ani de fumat, ci numai prin câțiva: Băiat, nu te uita la cine-ți spune că te iubește, uite, eu nu-ți spun și nu cred c-o să-ți spun vreodată. Uită-te la cine face iubire, la ăia cărora le pasă de tine, cărora le trebuiești, la copiii care vor să se joace cu tine pentru că sînt mai fericiți cînd ești și tu cu ei, la Mamana, care ne iubește de ne trece Dunărea și-nainte, și-napoi, la tanti Jana colivăreasa, care te-ndeasă-n fiecare sîmbătă cu colivă, să-ți iasă și pe urechi, uită-te la mine, Băiat, nu-ți zic vorbe, dar ești cu mine tot timpul, mă gîndesc la ce-ți place și la ce nu-ți place, la cum să fii mai mulțumit cu viața ta, să-ți iau ce pot eu, ca să te simți și sătul, și curios, uită-te și la fapte, Băiat, nu doar la vorbele oamenilor, ei au învățat să mintă mai ales cu vorbele, și-au bătut joc de ele, le-au îmbrîncit din rai și le-au tîrît prin noroi. Vezi că oamenii mint și cu faptele, dar mai greu o să poți să fii păcălit dacă înveți devreme jocul lor de-a cuvintele, mult mai greu. Uită-te cum își rotunjesc gurile și cum își îngustează ochii cînd spun cuvintele, cum își ridică frunțile, cum își dau urechile pe spate cînd urmează să se-nfurie, învață să vezi cît mai mult din om. O să-ți dai apoi seama de cum deschid gura ce intenții au, din tonul lor, nu neapărat din cuvintele pe care le spun. Caută, dară, și la ce fac oamenii, nu doar la ce spun, adică ține în balanță mereu și una, și alta, ai să-nveți în timp s-o înclini unde și cînd trebuie, și nu uita că toți trecem printr-o mulțime de stări, unele mai bune, altele mai proaste, altele îngrozitoare sau extraordinar de bune, iar vorbele noastre se alterează din cauza stărilor. Uite, Băiat, eu nu te iubesc, nu te iubesc, uită-te-n ochii mei și spune ce vezi? Vezi că mint, vezi că ascund, vezi că vreau să te conving de ceva fals?

Dar draga mea Mamiferă nu știa că eu aud cum bate minciuna-n om, cum i se țuguie sîngele cînd minte, ea nu știa că eu știu, dar pe-atunci nici mie nu mi-era prea clar ce știu, era un fel de cunoaștere empirică, adevărul e că mi-a

folosit foarte mult ce mi-a zis mama, mi-a limpezit niște simțiri amestecate. Și mai mult mi-a folosit felul în care m-a ncurajat ea dintotdeauna. Când făceam ceva foarte bun și neașteptat, îmi zicea du-te dracului, însă tonul ei era ca și cum ar fi zis hai, mă, ce treabă bună ai făcut, ești mare, Băiat, ești extraordinar, când făceam ceva bun, dar așteptat, îmi zicea bravo, mă-ta mulțumită, ba chiar încântată, Băiat, iar când făceam o prostie neintenționată, se uita fix în ochii mei și-mi zicea zîmbind: toți greșim, Băiat, important e să reparăm, dacă putem, iar dacă nu putem, măcar să fim atenți să nu repetăm. Lumea e plină de greșeli noi, minunate, n-are sens să le repetăm în disperare pe-alea pe care le-am făcut deja, mai ales pe-alea împuțite, când ne-am făcut rău nouă înșine sau altora ori și nouă, și altora în același timp. Roata se-nvîrte și se dezvîrte, să știi. Adică și-nainte, și-napoi, de-aia lumea s-a schimbat când s-a inventat roata, ia gîndește-te, a fost a doua ridicare în picioare a omului. Să nu fac ceva de căcat cu intenție tot ea m-a-nvățat. Băiat, sîntem oricum atît de proști și facem atîtea rahaturi de care tre' să ne spălăm tot timpul, că mi se pare criminal să le mai facem și cu intenție. Nu poți să trăiești toată viața spălîndu-te, ca pisica. Iar cu prostia ta împacă-te, n-o dușmăni, n-o ascunde, nu te face că nu există, nici măcar față de tine. E tot a ta, ești tot tu, fie-ți drag de ea și caută nu s-o părăsești, dar să n-o lași să te-ncalece. Fii prieten cu ea, învață s-o recunoști și s-o prețuiești, de multe ori o să fie cel mai bun pat de odihnă, ai să vezi, chiar dacă nu mă crezi acum. E cel mai bun loc din care creștem, Băiat, da, da, prostia e baza, de-acolo te faci mare și tot acolo te faci mic la loc atunci când te doare. Să-ți dușmănești prostia e ca și cum ți-ai mîncă singur carnea, Băiat. Ia aminte.

Și-am luat. Aminte. Aproape aminte. Atît cît am putut eu atunci, dar am luat și mai mult mai tîrziu, când m-am amintit pe mine de-atunci și pe Mamifera. Tot de la ea am învățat să fac pe prostul, deși asta a intrat la categoria învățare prin exemplu, pentru că nu mi-a vorbit niciodată despre treaba asta. Mamifera are un joc al ei, pe care l-am observat de cînd eram mic, m-a intrigat, nu l-am înțeles, n-am avut curaj s-o-ntreb, dac-ar ști, m-ar sudui și-acuma pentru că cel mai tare o enervează să vadă că ți-e frică de ea. Zice că asta o face să se simtă un monstru și mereu cînd amușină frica cuiva îl întreabă zi-mi o singură dată cînd ți-am făcut eu ceva rău sau zi-mi dac-ai auzit pe cineva că s-ar fi plîns că i-aș fi făcut ceva rău. Doar că ea nu-nțelege că frica e de mai multe feluri și de mai multe intensități. Adică sigur că-nțelege, ar putea ține prelegeri academice pe tema asta, însă niciodată cînd o

privește, niciodată când e vorba despre ea ca generatoare de frică în alții. Nici nu știu dacă despre frică e vorba sau despre rușine, ți-e jenă de ea, nu vrei s-o dezamăgești sau poate, mai rău, nu vrei să rîdă de tine, deși Mamifera nu-i rîde niciodată omului în nas și nici pe la spate nu-i batjocorește pe oameni, nu rîde de ei, are oroare de lucrurile astea, i se par nu doar neputințe, pe alea le tratează relativ normal, ci opriri în evoluție. Nu știu de ce vede ea oamenii ca pe niște embrioni care urmează să se nască numai dacă fac și ei dracului ceva ca să aibă toate mîinile și toate picioarele, să fie oameni întregi, capabili să supraviețuiască în afara uterului inițial, uter care, după ea, te ține 40-50 de ani și după-aia, n-ai încotro, tre' să fi crescut destul, ca să fii în stare să te naști. Totuși, oamenii se tem de ea, chiar și prietenele ei cele mai bune se tem să-i spună prostiile pe care le fac, cum ar fi un futai intempestiv, după care ele suferă sau nu, le pare bine sau le pare rău, dar oricum nu-i mărturisesc niciodată Mamiferei, adică nu împricinați. Mamifera află după multe luni sau după ani, mereu dintr-o scăpare, dintr-o slăbiciune de moment a vreunei alte prietene, care a uitat că Mamifera nu e la curent. Și mereu rîde c-o juma' de gură și înjură cu cealaltă jumătate, fă, da' nesimțite mai sînteți, mă faceți să mă simt un monstru, o scîrbă de om, ca și cum v-aș pune la zid. Sînteți chiar tîmpite, și mai vorbiți despre prietenie și încredere. Dar nu zice nimic despre faptul că ea sparge totul înăuntru, nu spune niciodată nimic nimănui. Poate de-aia oamenii se uită la mama ca la un munte, nu ca la un om. Și tuturor le e și rușine de ea, ca și cum Mamifera ar fi o statuie renașcentistă, nu stai sprijinit de soclul ei să mănînci tu hamburger și să rîgi ceapă cu ketchup și muștar. Mie însă mi-e frică de ea și recunosc. Mi-e și rușine, dar mai mult frică. Nu pentru că m-ar judeca, ci pentru că știu c-o doare, o doare orice, și când bate vîntul mai tare. Maică-mea e cea mai delicată făptură de pe fața lumii, în corpul ăla al ei uriaș, impunător, ca un acoperiș de pagodă.

Iar jocul ei preferat, aș zice și pervers, despre care ziceam e să facă pe proasta. Sînt chiar mîndru de mine că mi-am dat seama de ce o face înainte de a-mplini nouă ani, chestie care ar putea da mărturie despre o oarecare precocitate a mea, mai ales că e vorba despre o contorsionistă a emoțiilor, cum e mama. Mamifera face pe proasta numai cu necunoscuții. E felul ei de-a vedea dacă e cazul să mai vorbească cu un om sau nu e. Am fost lîngă ea de cîteva ori în momente în care joacă ea rolul ăsta și-am văzut cum oamenii se uită cu milă amestecată cu silă la ăla pe care-l consideră prost, cum încep să-și dea importanță, cum îl iau în batjocură, cum se transformă hidos în fața

unuia pe care-l cred prost. Or, îngerioaia de maică-mea crede că tot ce-avem de făcut în viață e să ne dăm seama când ne vine să fim răutăcioși și răi și să ne-abținem, apoi să ne gândim de ce ne vine, iar, în timp, autodisciplinându-ne în felul ăsta, s-ajungem să nici nu ne mai vină să fim răi. În rest, zice ea, sînt căcaturi trecătoare. Singurul lucru pe care e în stare un om să-l construiască e lipsa răutății. Nu știu cînd s-a apucat ea de jocul ăsta, eu am văzut-o jucîndu-l dintotdeauna, știu doar că e cea mai sigură metodă de a-ți selecta apropiații sau oamenii cu care ai de gând să faci o treabă. Nu există posibilitatea să dai greș, dacă faci pe prostul. Imediat le vei vedea caracterul, iar asta te va scuti de ulterioare dezabuzări, mă rog, de așteptările deșarte pe care ai putea fi pe cale să le deschizi. Dar Mamifera mai joacă și de dragul jocului, ca atunci cînd intră-ntr-un magazin și-o-ntreabă ceva pe vînzătoare, iar aia îi răspunde dar scrie, acolo, doamnă, nu vedeți? Maică-mea își ia cel mai submisiv glas posibil și replică: văd, doamnă, dar nu știu să citesc, sînt analfabetă, de-aia vă rog să-mi spuneți dumneavoastră. Invariabil, vînzătoarea e consternată, face ochii mari și-i spune pițigăiat: vă bateți joc de mine?! Asta pentru că Mamifera are un chip care te face să-ți aranjezi sacoul sau să te cauți de firimituri pe pulover, să nu-i faci cumva o impresie proastă. E ceva între o actriță de la Hollywood, din epoca de aur a cinematografului, să zicem Merle Oberon, și o directoare de institut de cercetări în fizica cuantică, iar efectul ăsta al ei asupra oamenilor nu se știrbește nici măcar vara, cînd e îmbrăcată în rochiile alea transparente și colorate ca un papagal Ara prins în ochiul furtunii. Însă degeaba își dau ele seama că mama doar a vrut să vadă dacă sînt cumsecade și știu să se poarte cu oamenii, că nu mai are cine să le răspundă. Mamifera face stînga-mprejur și iese valvîrtej, zburătăcind ușa, și spune apăsător aici nu mai intrăm niciodată, atîta timp cît vinde cucoana asta. Marfă e peste tot, oameni nu sînt. Sînt absolut sigur că face la fel și cînd e singură. E atît de naivă, încît crede că schimbă ea lumea. Sau poate sînt eu atît de tolmăc, că nu văd că mama chiar schimbă lumea. Am tras cu coada ochiului de cîteva ori la fețele șocate ale vînzătoarelor și mereu chipurile lor arătau mai mult decît enervare, era și-un fel de stînjeneală, poate chiar părere de rău sau o senzație din aia neplăcută că te-a călcat cineva pe pantof și ți l-a scos din picior în mers, te-ai împiedicat și te-ai prăvălit pe caldarîm. Parcă se-ntrebau ce-a fost cu ele, de ce n-au fost atente și-au supărat-o pe doamna aia care, probabil, e cineva important care umblă incognito. Și teamă am văzut o dată în ochii unei vînzătoare, de parcă mama s-ar fi dus s-o reclame și și-ar fi putut pierde serviciul. Mamifera n-a reclamat

decît o singură dată pe cineva, un taximetrist care n-a vrut să ne ia de la spitalul Matei Balș cînd mă dusesse pe mine să-mi facă vaccin antirabic pentru că-mi zgîriase pielea cățelul de curte al unei colege de clasă, într-a șaptea. A vorbit cu familia fetei, a aflat că ăia nu vaccinaseră niciodată cîinele, deci hai la spital, să facem antirabic. Și, după ce-am plecat, mă și dezinfectaseră și mă pansaseră doctorul și asistenta, chit că era o zgaibă, dar ca să nu se suprainfecteze, au zis, am ieșit cu mama în bulevard și ne-am dus către un taxi, dar șoferul a zis că nu vrea să meargă în zona noastră, că e departe și nu știe bine cartierul, dacă nu-l mai ocupă nimeni înapoi? Așa a zis, nu mă mai ocupă, de parcă clienții i s-ar urca-n spinare sau i s-ar agăța de gît. Am văzut cum Mamiferei i se-ngustează ochii, știam din experiență că i s-au și-nverzit, a notat indicativul taxiului și firma de taxi și-a plecat mai departe, fără să salute, asta e cel mai rău la ea, să refuze să-ți dea bună ziua, s-a uitat după altă mașină, pe care imediat a și găsit-o. Pe drum, a făcut reclamația, a vorbit frumos, spunea domnul nu a vrut, acel domn a motivat ceva ce nu există drept argument în legea taximetriei, știu eu, că lucram la Monitorul Oficial cînd a fost publicată, așa că vă rog să înregistrați reclamația.

Mi-a povestit c-a mai vrut o singură dată să facă o reclamație, tot unui taximetrist, dar s-a răzgîndit. Venea într-o seară către casă, nu era tîrziu, dar îi era foarte frig și, cînd a ieșit de la metrou, n-a mai avut putere să se ducă pînă în stația de tramvai, să-l ia. Era destul și pînă acolo, destul și de unde cobora pînă acasă. Era epuizată, așa că s-a dus la primul taxi, i-a spus șoferului unde vrea s-ajungă, iar ăla i-a zis scurt 20 de lei. Cum așa?, s-a mirat Mamifera, face cam șase lei, dacă puneți aparatul. Mojicul i-a răspuns că el nu merge, că se retrage, a pornit mașina și-a demarat în trombă. Mamifera s-a dus la taxiul din spate, șoferul a fost de acord s-o ducă acasă, a pus aparatul, cursa a făcut cît a zis ea, mama i-a lăsat 10 lei. Pe drum, i-a povestit ce pățise cu șoferul din față. ăsta a zis știu, doamnă, îl știu foarte bine, e fratele meu, parcă a înnebunit în ultimii ani, nu mai vorbește cu nimeni din familie, nici cu mine, nici cu mama, nici cu tata, și-a lăsat nevasta și copiii și se poartă urît cu toată lumea. Dacă vreți, faceți-i reclamație, aveți tot dreptul. Și-a oftat. Mama i-a răspuns nu-i fac, domnule, e și-așa destul de singur și amărît, să mai rămînă și fără serviciu? Oricum, o să-i facă altcineva, dar nu vreau să fie mîna mea. Dacă aș putea, m-aș duce după el, să vorbesc cu el, să-i spun că drumul ăsta pe care a pornit nu duce nicăieri. Dar dumneavoastră sînteți fratele lui, duceți-vă dumneavoastră sau rugați pe mama sau pe tata ori pe unul dintre copiii lui,

omul ăsta e disperat, puteţi să-l pierdeţi, o să vă pară rău. Nu vă uitaţi că face urît, ajutaţi-l, duceţi-l la doctor, dacă e nevoie, cineva care se poartă urît cu toată lumea are o suferinţă mare, căreia nu are cum să-i facă faţă singur. Aşa e Mamifera, o nebună, o tentativă de salvatoare a lumii, dar e nebuna mea şi cred că cea mai mare mîndrie pe care o am în viaţă e că dementa asta e mama, iar cu mîndria asta tot din cauza ei m-am procopsit, pentru că ea spune că noi, copiii, ne alegem părinţii. Ei, atunci sînt bun, am ştiut să aleg. Şi cînd te gîndeşti c-am ales înainte să mă-ntrupez.

M-a enervat mult maică-mea toată viaţa, aş putea spune că m-a asuprit. Nu ea, personalitatea ei. M-am simţit umbrît de ea, blocat, legat de mîini şi de picioare. Paradoxal, cu cît mă încuraja şi mă sprijinea mai mult, cu atît mă simţeam mai nevolnic. Din cauza ei. A felului ei spectaculos de a fi, care-ngenunchează pe oricine. Mamifera e făcută să-i cînti osanale, să-i dai slavă. Nu ca unei zeiţe, nu, nu, ci ca unei creaţii minunate a lui Dumnezeu. La fel ca pisică-mea, Sa. Cînd le vezi pe mama sau pe Sa, îţi faci cruce şi zici mulţumesc, Doamne, slavă ție, c-ai făcut asemenea minuni. Dar n-ai cum să nu simţi că te-apasă, te complexează amîndouă, sînt supranaturale. Ceea ce cu Mamana nu se-nîmpla, deşi ea a fost pîinea lui Dumnezeu. Poate pentru că pîinea e de toate zilele, parcă ți se cuvine, e a ta, o ai, muşti, mesteci şi-nghiţi, te faci mare. Cît a trăit, Mamana nu m-a asuprit cu personalitatea ei. Acum, că nu mai e, o invoc în rîndul sfinţilor în rugăciunile mele, spun Doamne, pentru rugăciunile Preacuratei tale Maici, celei pururea Fecioare, ale Sfîntului Nectarie taumaturgul, că de el mi-e mie foarte drag, ale sfinţilor ophanimi, ale sfîntului meu înger păzitor şi-ale Mamanei mele, aibi milă, îndurare şi iertare de mine, Doamne. Acum, cînd mănînc un colţ de pîine, simt gustul mîinilor Mamanei, acum înţeleg ce e pîinea care se frînge şi se dă lumii, să mănînce, să trăiască, să se bucure, abia acum înţeleg supranaturalul pîinii, după ce pîinea mea s-a mutat la ceruri. Şi n-am nevoie să mi-o canonizeze nimeni pe Mamana, chiar n-am. Cred că fiecare familie are sinaxarul ei propriu, lungul ei şir de sfinţi. Buni, străbuni, poate chiar părinţi, copii şi nepoţi, că nu doar cei vechi sînt vrednici de evlavie, şi următorii pot fi, poate mai buni, însă e drept că ne e greu să simţim aşa, pentru că însăşi copilăria ne dă nouă sfinţii şi nesfinţii, atunci sîntem dispuşi să ne facem sinaxarele. Şi chiar dacă abia cînd ne ducem spre cincizeci de ani, ca mine, sau poate mai tîrziu, ca alţii, putem cuprinde în întregimea lor sinaxarele, tot în copilărie ne-ntoarcem ca să ne-alegem sfinţii, pentru că numai atunci sîntem în stare să

vedem cu ochi buni lumea și să-i dăm voie să aibă sfinți pe care să-i iubim, nu doar să ne închinăm lor, ca mai târziu, când înțelegem. Pentru că, din punctul ăsta de simțire, înțelegerea care vine odată cu vârsta și cu maturizarea e o pierdere, nu un câștig. Pe Mamifera aș pune-o bucuros în sinaxar, nu mă ncurcă deloc faptul că e vie, mă ține doar faptul că mi-e frică de ea, să nu mă dea dracu', serios de data asta, întrebându-mă, în timp ce-și înfoaie sprâncenele și-și încrețește fruntea ca o klingoniană, cum îndrăznești, porcule?! Numai dacă-mi imaginez scena asta, și n-am curaj să zic Doamne, pentru rugăciunile mamei mele, Zamfira Zada, zisă Mamifera, care înjură ca odinioară un muscal și se roagă fierbinte ca o pustnică, miluiește-mă pe mine și mă ferește de relele din afara mea și de cele de dinlăuntrul meu, de cele pe care le știu și de cele pe care nu le știu și n-o lăsa pe mama să mă desființeze pentru c-am îndrăznit să o pun gaj pentru rugăciunile netrebnicului robului tău. Aici e problema, de fapt. De Dumnezeu, de sfinți, de îngeri și de cei pe care-i pui în calendarul tău nu trebuie să-ți fie frică. Or, mie mi-e chiar groază de mama, nu doar frică. N-aș putea s-ascund așa ceva de ea sau să zicem c-aș putea, dar nu pentru mult timp, Mamifera ar simți, pentru că ea e o suprasimțitoare, o bosconiță, are înaintevvedere, dar niciodată când ar avea nevoie sau când aș avea eu nevoie, în fine, nu când ar avea nevoie cineva apropiat sau aflat într-un moment de răscruce. Numai aiurea are viziunile alea, nu se-nșală vreodată, dar la foarte mare lucru nu folosesc nimănui, doar să-nțelegi că Mamifera e jumate extraterestră, poate trei sferturi, însă mai mult, nu. Așa că nu mă mir c-am venit în lume cu auzul ăsta cumplit. N-avea cum altfel dintr-o mamă ca ea. Deși e posibil să aibă legătură și cu Țăla, dar cum nimeni nu vorbește despre el, n-am de unde să știu. Însă cred că tipul ăla, genitorul meu, tre' să fi avut ceva foarte altfel, de-a ajuns Mamifera în halul ăla de intimă cu el, încât m-a conceput pe mine. O mai fi fost ea intimă și cu alți domni, n-am de unde să știu, n-am mirosit nimic pînă hăt încoace, târziu, când, vorba aia, sînt eu destul de bătrîn, iar ea s-a întins la viață cu Francisc. Țăla a și fost norocul meu, că eram suficient de hărtănit de trai, ca să nu fac infarct când m-a chemat la ea și mi l-a prezentat. Stăteau amîndoi turcește pe jos și fumau. Ea, țigări, el trăgea dintr-un fel de uzină care scotea aburi cu miros de fructe, mango și nuci am fost eu în stare să identific. Mi-a făcut semn cu mîna să m-așez și apoi mi-a zis scurt el e Francisc, de azi trăim împreună, nu e nevoie să-i spui tată, adică să nu te pună dracu' să-i spui. Francisc mi-a zîmbit, mi-a întins o mînă caldă și fină, puternică însă, și asta a fost tot. A intrat în viața mea direct. Bineînțeles că nu face pe tatăl cu mine,

ar fi și culmea când „copilul“ gagică-tii are cincizeci de ani să te-apuci să faci pe tătici cu el.

Îmi place de Francisc, înjură foarte original, ai zice că pentru aia s-a născut, să inventeze înjurături. În afară de Mamifera, n-am mai întâlnit pe cineva ca el. Când l-am auzit prima dată, am înțeles și de ce mama s-a măritat cu el, mă rog, nu cu acte, dar sînt mai căsătoriți decît mulți cu acte. Apropos de acte, am întrebat-o la un moment dat, mi-am pregătit serios întrebările, le-am și repetat, să-mi fac curaj, de ce Ȃla nu știe că sînt copilul lui, de ce nu-i port numele, ca toate progeniturile. Întîi, mi-a răspuns Mamifera, nu ești copilul lui. Nu poți să spui că faptul că i-au scăpat cîteva sute de milioane de spermatozoizi într-o copulație, dintre care unul s-a arătat mai temerar, îl face pe un om tată. Ca să fii tată trebuie să meriți. Altfel, rămîi un genitor. Apoi, femeile care-aleargă după bărbați să recunoască copiii pe care i-au procreat cu ei sînt niște proaste. Ele nu știu asta cînd aleargă, află mai tîrziu, cînd pentru orice căcat au nevoie de acordul celui alt părinte. Or, tu, în certificatul de naștere, pe rîndul dedicat celui alt părinte, ai o linie de pauză. Nu o cratimă, că i-am zis femeii de la starea civilă că vreau o linie lungă, de pauză, care dezleagă, nicidecum o cratimă, care apropie sau aproximează. Am vrut să fie clar. Adică de ce, Fane, ai fi vrut tu să mă cert cu el, să negociem orice mișcare din viața noastră? Asta nu-nțeleg femeile care vor numele bărbaților pe certificatele de naștere ale copiilor, nu-nțeleg că-și iau o povară imensă și-și deschid o peșteră plină de draci bălțați pentru cel puțin optișpe ani de-atunci înainte. Nu te uita ca un dobitoc, normal că nu mă refer la copiii născuți din părinți căsătoriți, că acolo, na, n-ai ce face. Nasol e după ce te desparți, că e fix ca la alea de care ți-am zis mai devreme. Practic, dacă-i voiam numele lu' Ȃla, automat îi dădeam drepturi. Și nu numai asupra ta, ci și asupra mea, asupra vieții mele. Tu poți să te superi și să nu-nțelegi și să mă-njuri și să faci ce vrei tu, dar așa am crezut eu atunci că e mai bine și pentru tine, și pentru mine și, știi ceva?, așa cred și-acum. Ți-am zis de cînd m-ai întrebat prima dată că-ți spun numele lui și n-ai decît să-l cauți, dacă te răpune dorul de tată, e dreptul sufletului tău și-al minții tale, poți să-l consideri și să-l simți tată, dar sub nicio formă nu accept s-arunci cu tăticiu' peste mine, că-ți dau cu el în cap.

Doar că eu n-am vrut să-i știu numele, n-am vrut să-l caut, n-am vrut nimic cu el și de la el. Chiar dacă mi-a fost de multe ori și mi-e în ultimii ani de și

mai multe dor de el. N-am vrut pentru că sînt un căcăcios, mi-a fost frică. Asta, una. Apoi, pentru că am văzut-o pe Mamifera cît de îngăduitoare, bună și blîndă, săritoare și înțeleghătoare e cu oamenii, cu aproape toți oamenii. Cu care nu e, ăla chiar e de lăsat. Și nu mi-a fost ușor să mă gîndesc că propriul meu tată e unul dintre ăia de lăsat. Nu pentru că-mi păsa de el, ci pentru că așa credeam eu cînd eram mic, anume că un copil e jumate mama și jumate tata, iar asta-nsemna că o jumătate din mine era cam de căcat. Și chiar și-așa, jumătate de om pe jumătate de iepure șchiop, tot auzeam mai bine decît restul oamenilor, ăsta da paradox. Mie maică-mea mi-a funcționat multă vreme ca turnesol la oameni, ce nu bagă ea-n seamă nu e de băgat în seamă, m-a învățat tot fără vorbe și chestia asta, am furat-o de la ea, cum fură babele descîntecele una de la alta sau mama de la fiică, deși l-am cunoscut și pe Vasile, care furase de la mă-sa mare și dezlega de deochi mai bine decît oricine. Așa se face că am fost împăcat pînă pe la vreo douăzeci de ani cu treaba asta, trăisem deja destulă viață ca să-mi dau seama că Mamifera știuse ea ce știuse, de nu-i spusese acelui om nici măcar că e-nsărcinată. Frica a venit cînd am cunoscut-o pe Paula, o colegă de grupă din facultate, cu care m-am împrietenit. Fata asta era surdă din cauza unui tratament pe care i-l dăduseră doctorii cînd era foarte mică pentru o răceală mai puternică, tratament în urma căruia fata n-a mai auzit. Purta un aparat auditiv care țiuia de fiecare dată cînd o îmbrățișai mai strîns și, inevitabil, îi atingeai capul. Tatăl ei părăsise familia cînd Paula avea doi ani, copilul cu handicap fusese o povară prea grea pentru viața lui. Nu-i dăduse pensie alimentară și n-o vizitase niciodată. Mama Paulei, o femeie energică și trufașă, nu-l purtase prin judecăți, crescuse fata din ce cîștiga ea, nu grozav, dar cît să ducă ele o viață obișnuită, într-un mic oraș de provincie din nord. Numai că pe Paula o apucase o criză normală de curiozitate, am trecut și eu prin ea, și s-a hotărît să-l caute pe tac-su. Pe care l-a găsit singur, tolănit pe-o canapea parte a unui mobilier stil superb, îmbrăcat într-un halat lung, brun cu argintiu, pus peste o cămașă lila și o pereche de pantaloni gri-șobolan, la dungă, care se terminau cu pantofi moi, acaju, din piele de căprioară, cu șiret. Avea părul pieptănat la fir și dat c-o pomadă. A poftit-o pe un fotoliu, a-ntrebat-o cine este, iar Paula a zis: fiica dumneavoastră. Și ce vrei, bani? a continuat el, fără să clipească. Nu, a zis Paula, am venit să vă cunosc, mă simțeam amputată pentru că nici măcar nu știu cine e tatăl meu. Draga mea, a spus el, eu nu sînt tatăl tău. Eu sînt un om care a crezut că e făcut pentru familie și din acest motiv s-a căsătorit cu mama ta, care era o tînără fină, cu potențial, foarte bună

gospodină, destul de citită, ca să poți ieși cu ea în lume. Eram foarte tânăr, așa se purta atunci, să-ți întemeiezi o familie. Apoi, ea a rămas gravidă, știi că pe vremea aia n-aveai ce face în asemenea circumstanțe, drept care te-ai născut tu. Am rezistat un timp, dar când au început controalele prin zeci de doctori, n-am mai putut. Maică-ta se transformase într-o cloșcă, tu urlai ca din gură de șarpe aproape tot timpul, eu preferam să stau la birou cât puteam de mult, să ajung acasă cât mai târziu sau deloc, uneori dormeam acolo, eram deja director adjunct, am cerut să mi se cumpere un colțar pe care mă-ntindeam când nu voiam să plec de la serviciu, am început să nu mai vreau din ce în ce mai des, pentru că acasă nu puteam dormi din cauza urletelor tale, iar eu aveam mult de muncă și răspundere mare, nu-mi permiteam să fac erori și să-mi pun slujba în pericol. După câteva luni, în care am trecut din ce în ce mai rar pe-acasă, mi-am dat seama că e cazul să mă mut. Nu eram, draga mea, și nu sînt făcut pentru familie. Poate sună rece, poate sună dur sau iresponsabil, dar asta e situația. Și, după cum vezi, n-am mai repetat greșeala niciodată. Vrei un ceai, o cafea? Paula a scuturat din cap că nu, s-a ridicat de pe fotoliul stil și a plecat, făcîndu-i semn că nu e cazul s-o conducă. Ajunsă acasă, a-nceput să umble prin tot felul de instituții, ca să-și schimbe numele pe cale administrativă, invocînd trauma pe care i-a produs-o tatăl ei. Numele și prenumele au fost schimbate, iar pe Paula mea a-nceput, după ce a primit toate aprobările, treabă care a durat vreo șase luni, s-o cheme Amara. Cîștigase ea cu un an în urmă la nu știu ce concurs de căcat un sejur de cinci zile în stațiunea din Bărgan cu numele ăsta, un loc însorit și singur, după cum mi l-a descris. Mi-a cerut să-i spun așa și m-am conformat. La fel ca toată lumea din jur. Povestea ei m-a făcut să n-am niciodată curajul să-l caut pe Țăla și poate c-am greșit, dar un om care-aude cum crapă bobocii de floare nu cred c-ar trebui să-și ia pe cap prea multe dintre celelalte neputințe omenești, ci să scape, să se eschiveze de cât mai multe, să se degreveze, cum se zice, de tot ce poate el. Eu m-am degrevat de a-l cunoaște pe tata. Sau poate doar de curajul de a-l întîlni. Nu știu și nici nu-mi bat capul. Pentru cineva ca mine, să-și adauge o neliniște, un dubiu sau o suferință în plus e un act de kamikaze.

Nu știu de ce, dar povestea Paulei Amara mi-a adus aminte doar la suprafață de tata, însă în dedesubturi, de mama și de faptul că ea e o farmazoancă specializată în a prevedea lucrurile obișnuite care li se vor întîmpla oamenilor, nu catastrofele, nu purcoaiele de bani, nu măritășurile ori

dăspărțaniile. Nu, ea prevede că vine apa caldă peste două ore. Și vine, nu mai e cazul să-njuri în răstimpul ăsta, te poți concentra pe altceva. Odată, Mamifera era-n vizită la o prietenă de-a ei, Alice. Mare pasionată de cum să-ți menții sănătatea prin metode naturale, Alice găsisse o doamnă care vindea uleiuri esențiale, Rodica, pe care-o invitasese să-i aducă vetiver, frankincenses și mirt exact când o avea pe mama-n vizită. Rodica a apărut cu trusa de sticlute, urma să nu stea prea mult, însă Alice, o tipă foarte primitoare, atât de primitoare, că pe Mamifera o ia somnul de fiecare dată când se duce pe la ea, se-ntinde pe parchet și doarme cel puțin o oră, semn că se simte foarte bine într-o casă, casă care are un geniu loci cumsecade, a invitat-o pe Rodica să bea un ceai și să mănânce un minibol cu fructe, iar Rodica, îndată ce-a văzut-o pe mama, și-a plesnit palmele una de alta și-a zis: tu ai aripi, tu știi că ai aripi? Ai venit pe lume ca s-o faci mai bună, eu îți văd aripile, ești un înger. Mamifera mi-a povestit că îndată a avut o viziune cu ea întinsă pe-un catafalc, cu mâinile pe piept și cu buzele reci, ca cățelu' Pandelică. Am râs atunci de mama, când mi-a zis, i-am spus că e nebună, cum e posibil, femeie, să-ți spună cineva că ești un înger, și tu să te vezi moartă? E posibil, mi-a răspuns Mamifera, pentru că eu n-am aripi, Fane, și nici nu vreau să-mi crească, mi-e frică și mie să-mi zică cineva de-astea, dacă e cineva ca mine, care vede lucruri? Cum, Fane, când eu sînt o femeie cu țîțe mici, și de-aia, poate, încă merg dreaptă la vîrsta mea, să mă sperie cineva c-aș putea să car în spate două aripi mari și grele, ca de dropie? Ia mai lasă-mă cu aripile tale, că m-a speriat femeia aia. Eu înțeleg c-a zis că vede ceva bun în mine, dar bun e-n fiecare om, mai la suprafață sau mai ascuns, însă nu aripi, Fane, lasă-mă dracului, că sîntem oameni, nu păsări, iar despre îngeri nici nu poate fi vorba. Femeia a exagerat și m-a speriat. Totuși, când Alice a sunat-o pe mama, să-i spună că Rodica a murit, mama a plîns, i-a părut rău de femeia pe care-o văzuse o singură dată, femeia care avusese o viziune cu aripi mari și albe pe spatele Mamiferei. Poate mi-am amintit de asta pentru că am aflat de curînd că Paula Amara s-a mutat definitiv în Noua Zeelandă și cred că, deși nu ne-am mai văzut de la absolvire, a fost tot un fel de moarte, fiindcă ce șanse mai sînt de-acum pentru mine s-o reîntîlnesc pe Paula? Mi-e dor de ea, de ea cum era atunci, nu știu cum o fi acum, parcă eu mai sînt ca atunci?, și-mi pare rău că n-am căutat-o în toți anii ăștia și că nici ea nu m-a căutat pe mine, sînt totuși singurul om căruia i-a povestit de taică-su, așa a zis atunci, că nu mai spune nimănui, în afară de mine și de maică-sa, aveam un secret împreună eu și Paula, nu știu cum a putut să plece definitiv din țară și să mă

lase singur aici cu el. Sau poate am sperat în toți anii ăștia că Paula Amara o să mă sune și-o să-mi zică-ntr-o zi Ophanim, hai să mergem să-l căutăm pe taică-tu, vin eu cu tine, am experiență, și oricum ce poate fi mai rău decît a fost cînd m-am dus eu să-l cunosc pe taică-miu? Poate de-asta mă doare plecarea ei, că mă doare inexplicabil de tare, parcă nu doar a plecat de tot, parcă mi-a luat mie ceva de tot.

Ca să mă-ntorc la-njurăturile nebunilor mei de părinți, trebuie să spun că eu sînt un copil care-a-nvățat să-njure acasă. Nu la joacă, nu de pe blocurile pavoazate cu sprayul — unde mai mereu erau și nume, nu porcării simple și generale, să-și ia fiecare ce și cît vrea —, nu-n pauzele de la școală. N-a fost nevoie. Eu am învățat de la mama și pînă și biata Mamana a ajuns, din cauza frecvenței invectivelor Mamiferei, să învețe cîteva, însă le-a adaptat generației ei. Dracii, apropo de generația ei, nu sînt considerați a avea cîine știe ce greutate în sudalme, dracii sînt mai degrabă elemente de coloratură. Așa că Mamana a ajuns, în momentele în care o situație se-albăstreă rău, să zică vai de pușca noastră! Eu știam foarte bine ce cuvînt evita ea, nu voia în ruptul capului să-l pronunțe, nu putea, era probabil prea mult pentru ea, prea despuiat, nu-l zicea nici cînd erau doar ele două. Altfel, mama a fost întotdeauna regina înjurăturilor și-a bălăriilor verbale, iar cînd o priveam lung, de foarte puține ori am făcut asta, că m-am obișnuit repede cu gura ei, mă rog, e un fel de-a spune că m-am obișnuit, îmi zicea nu te mai uita ca un zimbru la mine, că n-am chef să fac vreun infarct dacă tac. Și nu te speria de ce spun, doar mă descarc, sînt om, ca să nu-mi vină să fac rău, am nevoie să mă vărs măcar în cuvinte. Și vezi bine că nu le-arunc oamenilor, le zic acasă, cu voi, să mă răcoresc și eu. Așa că, vrînd-nevrînd, am înțeles de foarte mic terapia prin înjurătură sănătoasă și pot să spun cu mîna pe inimă că, cel puțin pînă acum, a funcționat linie și la mama, și la mine. Și, după cum văd, și la Francisc. El e de-o seamă cu mama, adică cu vreo trei ani mai tînăr, dar e tot aia, ce ți-e 75, ce ți-e 72. Nivelul de intensitate și ăla de creativitate pe care le are el în vorbirea spurcată îmi arată că experiența lui e îndelungată, cu înălțimi izbăvitoare, cel mai probabil înjură de cînd era copil foarte mic, mai ales că știu c-a crescut la țară. Dar nu vorbesc doar despre înjurături, ci despre limbajul buruienos. Și Mamifera, și Francisc plouă torențial cu cele mai stridente și spurcate cuvinte, iar cînd sînt foarte bine dispuși e limba veseliei lor, de-aia zic că bărbat mai potrivit nu putea găsi mama. El e pasionat de tehnică, face și desface tot felul de motoare, de la pick-up la computer, e ca

un băiețel care face bucăți mașinuța roșie pe care tocmai a primit-o și dup-aia o assemblează la loc, iar aia zboară. Mamifera-și dă ochii peste cap și-i spune că e bolnav la cap, iar Francisc râde de ea. Zamfira, număduclacurve.org. Am boli curate: cabluri, motoare, viniluri, gadgeturi. Boule! El îi zice ei boule, iar ea râde de se prăpădește. Au limba lor ăștia doi. Din cum se gratulează reciproc, am înțeles eu, păcat că mama n-a avut bărbat zeci de ani, aș fi-nțeles mai devreme, mi-ar fi folosit, că limba spurcată duce la o dragoste trainică și sfredelitoare, mereu descoperi ceva în celălalt dacă știi să-njuri pe aceeași lungime de undă cu el, dacă rîzi neplăcut. Așa te legi într-un fel unic de sufletul celuilalt și rămîi mult mai mult timp și mult mai intens conectat cu el. Dacă rîzi, nu dacă plîngi, plînsul obosește, epuizează, desface. Însă ei doi se diferențiază ca stil. El înjură lung, mult, cînd e nervos, ea o face aspersiv și apoi tace oribil, ți-e frică să nu facă implozie. Iar cînd e supărată adînc, vorbește foarte calm, prețios și rece, că-ncepi să te temi să nu implodezi tu. Dar, una peste alta, eu porcăriile verbale le-am învățat acasă, nu prin tîrg, lumea mi-a arătat doar cum să le faci, chestie la care mama nu s-a priceput niciodată, slavă Domnului. Ce este totuși ieșit din comun la ea, că el e panteist sadea, e faptul că mama, dincolo sau dincoace ori poate chiar stînd tolănită pe limbajul ei colorat și iute, e o ființă foarte credincioasă. Ieșit din comun pentru cineva care-o cunoaște de curînd, nu pentru mine. Lumea are niște preconcepții teribile, își imaginează că un om credincios nu are cum să vorbească în halul ăsta de buruienos. Ei, bine, are, Mamifera e dovada incontestabilă că are. N-am întîlnit pe nimeni în afară de ea care să fie capabil să schimbe registrele discursive cu o asemenea repeziciune. La ea, lucrurile nu se amestecă, deși Francisc mai calcă pe bec, l-am văzut eu, cînd nu m-a văzut el, cum a mîngîiat-o pe spate, coborînd cam mult, ce să mai, i-a pus mîna pe cur, în timp ce ea se închina la icoana ei preferată, aia pe care i-a pictat-o primul ei soț. Cu mîna dreaptă și-a desăvîrșit liniștită crucea, pe umărul stîng, zicînd amin, iar cu stînga i-a altoit lui una peste cap, de m-a durut pe mine. Nu cînd mă-nchin, imbecilule. De ce? Pula nu e tot de la Dumnezeu? Ba e, idiotule, dar nu în timp ce-i dai slavă lui Dumnezeu. Drept să spun, eu mai degrabă îl înțeleg pe Francisc, dar asta poate fiindcă sîntem amîndoi bărbați, însă știu, și știu de mic, că credința mamei e adevărată, se vedește și-n rugăciune, și-n fapte, și i-o respect întru totul. Mamifera e foarte cultă, teologic vorbind, este ea și literar, și istoric, și geografic, și politic, dar teologia e o pasiune mare a ei, așa că, de cînd e cu Francisc, tot încearcă să-i povestească, să-i explice, să-l lămurească, numai că nu prea are cu cine, el

juri că-i un indian desculț, vede dumnezeirea peste tot, în apă, în aer, în pomi, în câini și-n pisici. Și enorm în erotism și sexualitate, zice că fără latura divină din astea două ele n-ar valora nici cât o ceapă degerată. Eu iar sînt de acord cu el, dar să nu afle Mamifera, că mă dă dracului mintenaș. Sau, mai rău, îmi zice dragă Fane, ești un dobitoc iremisibil. Iremisibil înseamnă de neiertat, ar fi putut spune și-așa, chiar dacă sînt mai multe cuvinte, dar ea, cînd o dezamăgești, ține să te facă să te simți nu doar nesimțit, ci și mizerabil. Bine, nu în profunzime, răceala ei elegantă e doar o șfichiuire cu busuiocul înmuiat în agheasmă peste ochi, nici măcar nu-ți sugerează să nu-ncerci să fii tîmpit și data viitoare. Dar nici nu lasă să treacă blasfemiile din ignoranță, cum numește ea ideile astea ale lui Francisc, sau gafele mele adiacente. Și întotdeauna ne explică de ce așa, și nu altfel, își bate gura cu noi ore-n șir, pînă ne pierde. Pentru că noi, oricît ne-ar explica ea, tot nu putem pătrunde atît de adînc cît poate ea, care a citit și studiat zeci de mii de pagini pe tema asta. Chiar dacă ne explică simplu, că știe și ea că nu putem duce complex. Dar n-are cu cine, săraca, așa că la finalul oricăreia dintre discuțiile astea îl pupă pe împricinat și pe martor și le zice aproape invariabil: mă, băieți, de unde nu e, nici Dumnezeu nu cere. Cred că Mamifera stă și pritocește săptămîni întregi după discuțiile astea, ne ia în serios, chiar dacă ne combate, are ea acest mare defect, ia în serios oamenii chiar și-atunci cînd spun prostii sau enormități. Se gîndește mereu dac-o fi ceva adevărat acolo, întoarce totul pe toate părțile și vine uneori cu rezoluții și după două-trei luni. Ca oamenii ăia care-au fugit din orașe pentru liniștea unui sat izolat, la deal sau la munte, unde mai stau zece-cinșpe bătrîni, că tot tineretul a plecat ori la oraș, ori la muncă-n străinătate. Și se trezește citadinul că tre' să se ducă să-și ia de-ale gurii și de-ale altor nevoi din cel mai apropiat orășel, iar pentru asta face o listă timp de-o săptămînă, adaugă de mai multe ori pe zi cîte ceva la ea, în funcție de ce se-mpiedică prin casă sau prin curte, nu de alta, dar cînd s-a dus c-o listă făcută-n pripă, a descoperit la-ntoarcere c-a uitat multe dintre cele esențiale și-a fost nevoie să facă iar o sută de kilometri pînă la primul magazin mai acătării. Așa și Mamifera, șade și cugetă mult după întrebările sau enunțurile noastre tîmpite, pentru că știe că le facem de proști ce sîntem, nu de răi.

Și iar mi-aduc aminte cum îmi zice ea mereu și cînd mă supără cineva, și cînd supăr eu pe cineva: Fane, cea mai importantă, cea mai mare chestie la care poate ajunge un om în viață e absența răutății. Nu e nimic mai sus decît asta

și oricum nu ai cum s-o atingi decât razant, că de-aia ești doar om, Fane. Îmi tot repetă ca să mă aline, e felul ei de a-mi spune că mă iubește. Băiat, mi-a zis ea când m-a găsit odată plângând, aveam vreo cînșpe ani și mă părăsise vecina Sorina după trei săptămîni de întîlniri, că mă găsea ciudat, nu te mai feri, Băiat, știe mama ce-i cu tine, simte, las-o-n amarul ei de Sorină, cine nu te poate nu te merită, m-auzi? Mă doare că te doare, Băiat. Dar ce te doare pe tine, ce ți-a făcut ție?! am întrebat idioțește. Ophanim, un copil nu se naște, de fapt, niciodată. Mama simte nu doar cu sufletul, înțelege nu doar cu mintea, le face pe astea și cu corpul pentru că o mamă te poartă în ea toată viața, Ophanim, dacă e mamă. Nicio mamă nu-și naște copilul de tot, că n-are cum, nu știe, nu e datul omului să afle, în fine, al femeii, că de mamă ziceam. Ai trăit aproape un an în corpul meu, legătura dintre noi rămîne și una fizică pentru toată viața, de fapt pentru amîndouă viețile noastre. Când eu o să mor, tu o să descoperi unde anume îți ții sufletul, unde stă el în corpul tău. Așa mi s-a-nîmplat mie când a murit bunică-mea, care m-a crescut de mică, pe ea am deschis ochii, ea mi-a mirosit întîi a mamă, nu Mamana. Atunci când a murit ea, am simțit durerea ca un cuțit între coaste, dar nu la inimă, ci în capul pieptului, în mijloc. Mi se făcuse o vale acolo, că-mi puneam pumnul tot timpul, să-mi mai potolesc arsura. Așa că eu simt acum nu tot ce simți tu, dar mult din suferința ta și știi ceva? Vreau să simt și mai mult, însă știu că nu se poate, e a ta și tre' s-o duci tu, oricît aș trăi-o și eu, nu-ți pot lua din ea. Însă sîntem amîndoi, Băiat, stau cu tine cît vrei tu, plec, dacă vrei să plec, mă-ntorc când vrei să mă-ntorc, fac cum ți-e ție mai moale, că bine știu că n-are cum să-ți fie acum. Lasă-mă numai să-ți spun că ești un ciudat, are dreptate Sorina, doar că la ea ciudat înseamnă nu te pot, în niciun caz nu-nseamnă nu ești destul de bun pentru mine. Nu-ți zic asta pentru că-s mă-ta, ci pentru că mă pricep dracului la oameni, iar tu știi asta, știi, da? S-a ridicat și-a ieșit, iar eu mă simțeam deja mai ușurat pentru că știam, da, sigur că știam că mama se pricepe la oameni și mai știam că mama nu face complimente. Dacă ea a zis așa, înseamnă că așa e. Poate dacă m-ar fi cocoloșit, m-aș fi-ndoit de ea în astfel de momente. Dar eu am știut mereu că mama nu vorbește aiurea, nu exagerează, nu-mi spune ce vreau s-aud. Când eram mic, o vedeam ca pe Fefelega, iar pe mine mă vedeam Bator. Bine, fără munca aia istovitoare din nuvelă, dar parcă viața, la dracu', ce altceva este, dacă nu o continuă muncă, prea des istovitoare? Franchețea Mamiferei m-a făcut mereu s-o cred, adică să nu mă-ndoiesc de ea, nu neapărat să cred că are dreptate. Sînt două lucruri diferite, una e să-l crezi pe om în întregimea lui ca ființă și cu totul alta e să

iei de bun tot ce spune, că doar orice om se poate înșela, fie și la o nuanță, nu cu totul. Nu e nimeni infailibil în ce produce mintea lui, însă în simțirea lui omul poate fi de neclintit pentru sufletul altui om. Cum e Mamifera pentru mine. Mi-ar face bine ce zice, și de-ar spune numai tâmpenii. Bine, așa cred, poate exagerez, poate că mă dau mare pentru că ea nu prea spune tâmpenii. M-am cutremurat când eram copil și tînăr sub nervii ei și sub fricile ei, și-acum mă zdruncină, de ce să mint?, dar cred în ea nesmintit, în bunul din ea, care chituiește orice nesiguranță de-a ei sau orice eroare.

Mi s-a făcut dor de mama, o să trec pe la ei zilele astea, nu-i văd foarte des pentru că mă gîndesc că mama a trăit, mai ales după ce-a plecat Mamana, mai mult singură, să-mi dea mie spațiu, să mă fac mare, să devin om, bărbat, bărbații au nevoile lor, zicea, mai ales aia de singurătate, de reflecție și autorefecție, iar ea a stat cu cărțile, cu prietenele, cu pisicile ei și ale străzilor. Abia acum și-a găsit om și vreau să nu-mi mai poarte grija, pe cît se poate, că tot mi-o poartă, iar peste grijă îmi poartă dragostea. Mi-a făcut foarte bine hotărîrea asta a ei de a sta fiecare-n altă parte atunci, dacă n-o făcea ea, o făceam eu, dar mai tîrziu, când mi-ar fi ajuns cuțitul la os, n-am avut eu niciodată curajul și promptitudinea ei, iar mama și-ar fi dat seama că e ceva foarte în neregulă cu mine. Așa, n-a mai fost nevoie s-o mint. M-am prăbușit repede singur și m-am ridicat tîrziu, din oameni.

Am stat cu mama și cu Mamana în cea mai mare parte a copilăriei mele mici. M-am născut în casa Mamanei, vorba vine, că m-am născut totuși la maternitate, ca majoritatea copiilor de-un leat cu mine, chestie care cu două generații în urmă nu era deloc generală, pe Mamana, de exemplu, o născuse mama ei acasă, pe jos, pe covorul de iută, lîngă sobă. Dar Mamana a născut-o pe mama la o maternitate mică, unde mamoș era un grec, bun doctor, foarte bun, c-a fost o naștere grea și pentru mamă, și pentru copil, iar el s-a descurcat foarte bine, niciuna dintre ele n-a avut de suferit. Ar fi avut Mamana, că n-a mai putut face copii, dar după o naștere așa de grea, nici n-a mai vrut. Și zicea, săraca, mi-a ajuns mă-ta, Intrieș, a făcut cît zece, n-am putut niciodată s-o cuprind. Cred că și doctorului i s-a părut prea mult, altfel nu i-ar fi zis asistentei, Mioara, adu să mă piș, că nu am cum să plec din operație, iar Mioara ce să facă, i-a adus un țucal din ăla de spital, i-a deschis prohabul și l-a scăpat pe bietul om de pișatul care-i spărga bășica de cum a văzut-o pe nebuna de mă-ta, care i-a dat atît de furcă. Cu curu' a vrut ea să

iasă-n lume, mamă, nu cu capu', ca toți copiii. Și vezi bine că la fel face și azi și-așa o să facă pînă la capăt, bine că n-o să mai fiu eu atunci, să văd și să mă amăresc. E-adevărat că se-amăra săraca din cauza Mamiferei, dar, de fapt, mai mult din cauza faptului că n-o putea cuprinde. Însă nimeni n-a putut vreodată, nici măcar eu, care am totuși cea mai lungă și apropiată viață cu ea, era să zic relație, dar ar fi prea puțin. Francisc nici nu se străduiește, probabil a-nțeles de la-nceput că mama îl depășește, poate chiar mai mult, că mama depășește în cuprindere pe oricine. Dar pentru Mamana cred că a fost cel mai greu. Cînd e copilul tău și mai mult nu-l poți pricepe decît îl poți, trebuie să fie ceva care n-are cum să-ți dea pace. Nici mie nu mi-a fost ușor o vreme, o foarte lungă vreme, ca să nu mănînc rahat. Fiindcă nu numai părinții au pretenția să-și înțeleagă la moleculă copiii, că, deh, ei i-au făcut, ei i-au crescut, copiii sînt și mai orgolioși la treaba asta. Cum adică să n-o pricepi pe mă-ta? Doar e mai veche, o generație înaintea ta, tu ai la-ndecap și la-ndemîna instrumente de pricepere a oamenilor pe care mă-ta nu le-a avut, ești mai evoluat, nu mai zic de tehnologizat. Știința a descoperit multe de cînd te-ai născut tu, viața omenirii s-a schimbat radical, cum să nu-ți poți cuprinde mama cu mintea? Ei, bine, nu, că n-are a face cu nicio formă de evoluție, doar cu formele de relație și cu alea de revelație, cu intensitățile și cu adîncimile, dar am avut nevoie să mă cațăr cu unghiile-nfip-te-n stîncă pereților prăpastiei, ca să-nțeleg un lucru așa de simplu. Pentru că simplitatea, la cei mai mulți oameni, e o achiziție tîrzie. Te naști simplu, te complici pînă faci implozie și abia dup-aia îți iei mațele și bucățile de carne și de piele, îți iei oasele sfărîmate și te faci la loc cum se mai poate, deși uneori se-ntîmplă să se poată mai bine ca înainte de Big Bang. E, abia atunci ai o șansă să descoperi simplitatea. Aia o fi nașterea la 40-50 de ani despre care-mi susură, vorba vine susură, Mamifera în ureche de atîta amar de vreme, aia o vrea să spună ea. Dar n-ai niciodată cum să fii prea sigur ce vrea să spună o femeie care și-a botezat pisicile Origen, Zavera și Samba, iar cîinelui care vine să mănînce la poartă în fiecare zi, din mîna ei, îi zice Bun. Pentru că e bun, Fane, cum de ce Bun? Voiai să-i zic Hector? Sau Nabucodonosor? De ce nu-l iei în curte, mamă? Ca să rămînă bun, Ophanim, de-aia nu-l iau. Termenii relației noastre îi hotărăște el, nu eu, eu doar îi respect. Dacă n-o fac, pleacă. Așa de simplu e. Mai găsește el pe cineva care să-i dea mîncare, dar eu îi spun în fiecare zi o poveste, Fane, cum ți-am spus și ție pînă te-ai făcut suficient de mic, încît ești în stare să ți le spui singur. Pentru că oamenilor, cînd sînt mici, nu le spui povești ca să se facă mari, le spui ca să rămînă copii.

Și pisicile de ce stau în casă, mamă? Pentru că e casa lor, Ophanim, ele sînt stăpînele noastre, nu invers. Doar că sînt stăpîne bune, cinstite, ne rabdă în timp ce ne dau senzația că noi sîntem stăpînii lor. Fane, dacă sufletul omului ar avea blană de pisică, raiul ar fi aici, ne-am mîngîia unii pe alții pînă am învăța să ne iubim. Așa, doar jinduim la suflete cu blană și, în absența lor, mîngîiem blănurile pisicilor care decid cînd dorm, unde dorm, să nu fie nicio ușă-nchisă-n casă, cînd mănîncă, cum mănîncă, dacă te lasă să le atingi, dacă-ți răspund sau nu la chemări, dacă au sau n-au chef de tine. Pisicile sînt cei mai buni profesori de omenie, dacă ai ochi pentru ele. Și cele mai cinstite relații tot cu ele le ai, bine, și cu cîinii, iar ăia de au aproape alte animale spun, probabil, la fel despre animalele cu care-și împart ei viețile. Ia să vin eu la tine să te mîngîi, tu să nu vrei, să zici că nu vrei, să te las în pace, să te dai mai încolo, iar eu să nu mă supăr, să nu mă simt respinsă. Ei, cum ar fi? Normal ar fi. Dar omul nu e normal, Fane, e jupuit de normalitate sau poate n-a avut-o niciodată și de-aia și-o dorește așa de mult, poate ăsta o fi dezideratul omenirii, Fane, mai știi? Dar dacă mă duc să-l mîngîi pe burtă pe Origen, iar el n-are chef, se ridică, îmi întoarce curu' și pleacă tacticos de lîngă mine. Iar eu iau asta ca pe cel mai firesc lucru. Dar ia să mi-l faci tu, nu m-apucă pe mine toți dracii, combinați cu trei sute de kile de sentimente de vinovăție, că, vai, de ce mă respinge propriul meu copil? A, și mai e ceva: ele ne-mblînzesc pe noi, să știi. ăia care le-au domesticit și pe ele, și pe cîini sînt niște sfinți, chit că nu li se-nchină nimeni, nici n-are cum, pentru că-s prea departe, prea în spate, prea înainte de tot ce considerăm noi a fi esențial, schimbător de lume, iar numele lor n-au rămas nimănui. Așa am ajuns eu să am pisică, plecînd în seara aia de la mama și auzind-o pe Sa cum miaună. Era departe, nici nu-mi dădeam seama cît de departe. Am mers din stradă-n stradă, după mieunatul ei, pînă am găsit-o. Era sub o mașină, iar eu m-am oprit lîngă mașina aia și n-am zis nimic, așteptam să văd dacă vrea să iasă. A ieșit încet, uitîndu-se în stînga și-n dreapta, ca și cum urma să traverseze, și-a-nceput dintr-odată să facă tumburi în fața mea, să se tăvălească și să se lungească pe asfalt, iar cînd m-am aplecat s-o mîngîi, torcea ca un minitractor. Și aia a fost tot. Pentru că părinții îți provoacă și traume, și pisici.

Asta mi-amintește de cum am descoperit eu secretele. Mamana și Mamifera, ca orice mamă și fiică, își spuneau una alteia multe lucruri pe care nu trebuia să le știe și copilul, însă eu n-am înțeles asta chiar foarte repede. Cînd ele aveau discuții de-astea, eu eram de obicei în curtea din spate și mă jucam. Le-

auzeam cum vorbesc în casă verzi și uscate, cum îmi povestesc vecinii și neamurile, ca să nu zic bîrfesc, c-am înțeles în timp că nu exagerau deloc, cum fac tot felul de planuri care, corect, nu erau treaba unui copil. Ele vorbeau lucrurile alea mai ales cînd eu nu eram lîngă ele, dar nu-mi dădeam prea bine seama de asta pentru că uneori vorbeau și de față cu mine, nu eram capabil să fac diferența între ce alegeau să zică atunci cînd eram și ce ziceau cînd nu eram. Eu le auzeam foarte bine, oriunde aș fi fost. Nu știam că se feresc de mine, că alea sînt secrete. Și se trezeau cu mine lîngă ele pe nepusă masă, pentru că mă atrăgea energia aia care se năștea între ele în timpul discuțiilor ăloră. Nu veneam s-aud mai bine, că oricum auzeam prea bine. Însă ele credeau că-s curios și de-aia mi-a zis Mamana Intrieș, ca să-mi dea și ea un nume, totuși, că n-aveam eu deja destule de la Mamifera. Am făcut și prostii în perioada aia, le-am zis copiilor vecinilor ce-auzeam de la fetele mele despre părinții și bunicii lor, m-am scăpat și la neamurile noastre cu niște chestii. Totuși, mama și Mamana nu și-au dat seama niciodată că eu aud mai bine, nici eu nu știam asta pe-atunci, ele credeau că mă furișez să le ascult și de-aia știu tot ce vorbesc ele. Foarte curios lucru, mai ales că ele aveau simțurile foarte ascuțite, cum de n-au înțeles niciodată că eu sînt altfel. Sînt uimit pînă-n ziua de azi sau poate exagerez, poate n-am dreptul să fiu deloc uimit, avînd în vedere c-am învățat totuși destul de repede să-mi ascund abilitatea pe care am perceput-o în cea mai mare parte a vieții mele ca fiind un handicap. Îmi amintesc așa de bine perioada aia în care nu înțelegeam ce sînt alea secrete, nu știam că există secrete pe lume, nu puteam pricepe ideea de secret, asta din cauză că eu auzeam tot ce vorbeau oamenii și-n casele de lîngă noi, pînă hăt, la răspîntie, dar auzeam și cum le bate ascunzișul în vene și-n artere. Era mereu o bătaie lipsită de curaj, parcă îi era frică inimii să bată toată, însă a trecut ceva vreme, nu știu exact cîtă, pînă mi-am dat seama că așa se-aude ascunzișul și-atunci cînd oamenii nu vorbesc nimic și chiar și cînd sînt singuri și se-ascund de ceilalți în inima lor. Mai tîrziu, mult mai tîrziu, am învățat și cum bate ascunzișul omului de el însuși, deși aici chiar sînt prost, foarte prost, că puteam să-mi dau seama după cum bătea al meu, cu care eram deja de foarte mult timp obișnuit atunci cînd mi s-a revelat al altora. Zic altora ca să m-ascund și-acum, pentru că acei alții la care am auzit ascunzișul de sine au fost mama și Mamana. Fiecare avea ascunzișurile inimii ei. Pe cîteva le-am dibuit, erau cotloanele lor în care-și țineau nemulțumirile sau automulțumirile pe care n-aveau curajul să le recunoască niciodată, nu doar una față de alta, nici fiecare față de ea însăși. Cum nici eu față de mine,

da' mult mi-a luat să mă pun cap la cap, darămite pe ele. Și iar mănînc rahat, că nu m-am pus nici pe mine, în niciun caz pe ele. Mamana, care e moartă de mult, încă mi se descoperă ca o necunoscută și azi, cînd îmi amintesc gesturi și cuvinte de-ale ei, întîmplări de-ale noastre, mirosuri și le dau cu totul alte înțelesuri decît cele pe care li le dădeam atunci sau le dau acum un sens, o fi nevoia mea de a le da unul, căci atunci veneau și treceau și nu simțeam nicio nevoie să le-nțeleg. Cînd ești mic, înțelesurile vin de la sine, vin la vremea lor, tu nu le cauți, nu le ceri, nu te superi că nu sînt, tu trăiești cu tine așa cum nu mai poți niciodată cînd te faci mare, nu mai poți așa de bine și de lung, poți doar din cînd în cînd și-atunci știi și te bucuri ca și cum ai fi descoperit un continent nou, îți vine să-ți faci singur statuie.

După ce-am dat-o eu de gard de mai multe ori fiindcă nu făceam diferența între ce vorbeau ele de față cu mine și ce vorbeau cînd erau numai una cu alta, Mamifera m-a luat într-o dimineată și m-a băgat în ședință, cum zice ea. Băiat, uite care e treaba, Mamana și cu mine vorbim niște chestii care trebuie să rămîna aici, în casă. Toată lumea face așa, copile. E ceva normal. Oamenii mai toacă între ei ce nu le convine sau lucruri de care le e frică să nu cumva să se-ntîmple, în toate familiile e așa. Astea sînt secrete, discuțiile astea. Ce auzi la noi ții la tine. Dacă ești curios, ne-ntrebi pe noi, nu te duci la Marioara lu' Miecă și nici la tanti Aspasia, să le spui tu ce-am vorbit noi despre ele. Ce vorbesc oamenii în casele lor rămîne în casele lor. Să știi că oamenii vorbesc întîi și-ntîi ca să-nțeleagă, de-aia întorc pe toate părțile tot felul de-ntîmplări. Apoi, să știi că toți oamenii arată că sînt în anumite feluri, dar ei sînt și-n alte feluri, unele pe care încearcă să le ascundă. Așa că eu și cu Mamana mai desfacem firu-n patru, să vedem cum sînt de fapt oamenii și să știm cît de cît la ce să ne-așteptăm din partea lor. Ține minte, Băiat, că toți oamenii fac asta în casele lor, nu sîntem noi singurele. Te rog frumos, nu ne mai dezbrăca în fața lumii. Am făcut ochii așa de mari cînd am auzit că le dezbrac, că mi-au pocnit pleoapele la colțuri. Mamifera a-nceput să rîdă nebunește cînd mi-a văzut ochii îngroziți, m-a luat de mîină și ne-am așezat amîndoi pe marginea patului. Mă, Băiat, cînd eu și cu Mamana avem discuții de-astea e ca și cum am fi amîndouă în cămăși de noapte, dimineata, cînd îmi beau eu cafeaua și-mi fumez țigara, iar ea bea ceai de tei și mănîncă pîine prăjită cu brînză. Vorbim, rîdem, ne enervăm, mai ridicăm vocea, sîntem la noi în casă, nu? Și-n discuțiile astea tot la noi în casă sîntem și spunem lucruri pe care nu le putem spune în față altora pentru că nu le-ar plăcea sau chiar i-ar supăra. Ia

gîndește-te cum ar face Machiavela dac-ar ști ce zicem noi de ea. Ar mai putea Mamana s-o-mpace vreodată pe soră-sa? Nu, sigur că nu, că aia e ca un vulcan în erupție și cînd doarme. Sau cum ar fi, cînd vine tanti Manda pe la noi, să ne-apucăm să-i spunem ce zic tanti Aspasia și Machiavela despre ea? Ar ieși o ceartă groaznică între surori. Poate-ar ajunge să nici nu mai vorbească una cu alta. În plus, nici noi nu știm ce zic ele sau ce zic alții despre noi. Discuțiile astea din casa noastră sînt ca niște băi în ligheane mari, Băiat, ne mai spălăm și noi de nervi, de supărări, ne mai liniștim, ne mai gîndim, ne mai răzgîndim. De-aia zic să nu ne scoți despuiate și ude din ligheane și să ne pui în fața oamenilor. Ce vorbim noi ne mai și lămurește, ne mai și potolește, ne lasă să ne scoatem ofurile din noi, ne calmează, mă, copile. Sînt ca un sport, n-ai văzut ce bine te simți după ce-alergi ca nebunul cu băieții toată ziua pe străzi? Vii obosit rupt, da' foarte fericit. Abia cînd mi-a zis de ligheane și de alergătură am înțeles că discuțiile alea erau de reglare a temperaturii sufletelor și minților lor. Bine, n-am înțeles eu în cuvintele astea atunci, dar am înțeles în inima mea și n-am mai dat din casă niciodată. Și nici vorbe de-ale altora n-am adus acasă la noi. Deși poate c-ar fi folosit măcar din cînd în cînd. Însă eu am înțeles atunci de la mama că nici nu scot din casă, nici n-aduc acasă. Să n-am dublă măsură îmi explicase numai cu vreo săptămîină înainte, așa c-am cuplat și-am aplicat.

Asta cu ligheanele mi-amintește, habar nu am de ce, de Francisc, care-mi povestea săptămîina trecută că el e bărbatul cu cele mai frumoase dimineți din lume, pe el îl trezește mereu un hîțînat ușor și ritmic al patului. Mi-a zis că Mamifera se scoală mereu înaintea lui și se duce la picioarele patului, se dezbracă de pijama și apoi întinde mîna spre Zavera, pisica ei neagră, care vine și-i sare-n brațe. Și Mamifera o lipește pe neagră de pieptul ei, o mîngîie și-o leagănă pînă aia se satură și pleacă. Apoi vine Origen, își ia partea de ritual, sare cu boltă și-i face loc Sambei, cea mai înțeleaptă dintre ele și cea mai răbdătoare, știe că ultima primește cel mai mult și nici nu se gîndește din acest motiv să renunțe la treapta ei de podium. Francisc mi-a zis că deschide ochii un pic și se uită la imaginea aia care e ceva între o icoană și începutul unui dans tribal, cu lumina aia moale sau, dimpotrivă, tăioasă, depinde de anotimp și de starea vremii, care intră prin fereastră. Vezi tu, femeia asta în țîțele goale care leagănă pisici e ceva nepămîntean, mă, Fane, mă-ta e nepămînteană, cu dansul ei cu blănuri, gheare și cozi. Și pe urmă mi-a spus cum l-a amenințat mama cu despărțirea fiindcă el a fost nervos și-a închis

trîntit niște sertare, iar pe ea o sperie furiile ascunse, crede că oamenii pot ieși din ei înșiși dacă-și fac bagaj de furie ani la rînd. Francisc, i-a zis ea, nu că sîntem bătrîni și penibili, deși sîntem și una, și alta, dar să știi că la mine plecarea din viața ta e o mișcare sufletească, nu una corporală, plus catrafusele pe care trebuie să le separăm. Capul, mîinile și picioarele se pot întoarce, dragă Francisc, dar dacă sufletul meu a pornit-o pe alt drum, nici măcar eu n-am ce să-i mai fac. E un suflet greu, mult mai greu decît mine, nu-l pot mișca așa cum iei găleata și mopul și te-apuci să speli pe jos și de la stînga la dreapta, și de la dreapta la stînga. Și dacă vreau s-o fac, doare așa de tare, că nu pot duce voința pînă la capăt. Era alarmat Francisc, știe că are adunate în el furii vechi pe care nu le poate potoli, iar astea izbucnesc din te miri ce și se manifestă prin trîntiri de uși sau sertare. El nu-nțelege de ce o supără pe Mamifera așa de rău lucrurile astea, care sînt rare și țin cîteva secunde, și cred că de-aia mi-a povestit mie treaba asta. I-am zis și eu că n-o supără, o sperie, deși e și supărare acolo, altfel nu i-ar fi zis dragă Francisc, apelarea cu dragă e tot ce poate fi mai rău la ea. O sperie pentru că, oricît s-ar autoeduca ea și o face, săraca, de-o viață, Mamifera tot e obsedată de control. Știe că mare lucru din existență nu poate controla, dar vrea să poată măcar micul lucru. Și cînd vede că-n ăsta stau ascunse niște dureri așa de mari, că trîntește sertare, se gîndește ce-o mai fi acolo și cînd o ieși, cum o ieși, ce zăgazuri o rupe, ce-o distruge-n cale ieșirea aia. Iar ea, cu sufletul ăla al ei cît un munte, dar delicat ca un glob de păpădie, se teme că nu poate duce, așa că ia în calcul să se-ntoarcă de la fața lui Francisc, și-a oricui, de altfel, și să-și țină liniștea cît de cîtă, liniștea aia tropăită din ea cu care măcar s-a obișnuit. E o iluzie, știe și ea că nu e mai mult de-atît, de-aia și dă cu fum înainte, nu doar pentru el, ci și pentru ea, să se sperie pe sine și să nu se-ntoarcă de la viața lor împreună. Nu l-am liniștit pe Francisc, nici n-am vrut, Mamifera nu bate toba aiurea, numai faptul că s-a gîndit să se despartă de el e un semn extrem de serios. Dar i-am zis să mă sune pe mine sau să ne-ntîlnim cînd simte că-l atacă furia, să nu-i mai arate ei așa ceva pentru că ea nu poate duce. E om, ca noi toți, are limitele ei. Una dintre ele e manifestarea furiei, chestie cu care ea luptă enorm, cu propria furie adică, iar în ultimii ani, foarte mulți, peste treizeci, cred, ea, colerică cum e, nu a avut nicio izbucnire notabilă de furie. Iar eu, care încerc să merg în urma ei în chestiunea asta, dar sînt departe, înțeleg cîtă muncă e acolo, iar cea mai multă e de Sisif și restul titanică. Eu știu de ce vrea mama liniște și i-am zis și lui: e atîta zbucium în mintea și-n sufletul ei, că nu mai suportă mișcările bruște și oricît de puțin

zgomotoase din jur. Iar eu o înțeleg foarte bine, știu ce-nseamnă să vrei să dai sunetul lumii mai încet și să nu ai cu ce. Sigur e la fel și cu sunetul propriu, dar eu pe ăla pot din când în când să-l dau mai încet, altfel poate aș fi crăpat. Însă asta m-a și întârziat mult. Pe astea, pe ultimele, nu i le-am mai spus lui, deși știu că el e primul om care mă bănuiește, primul om din lume care simte că eu aud mai bine. Nu sînt eu însă suficient de matur ca să recunosc față de el și mai simt și că aș trăda-o pe mama, nu știu de ce, o fi o prostie, dar așa simt. Nu vreau s-o doară că nu și-a dat seama, vreau s-o protejez de durerea asta, dacă pot. Și încă pot. Vreau s-o las fericită cît mai mult cu putință. Hm, fericință ar fi fost un cuvînt la fel de bun ca fericire. Poate să-ți fie de cineva mai tare dor decît de tine când ai crezut că ești fericit? Probabil de tine când chiar ai fost liniștit, asta pentru cine a și pregustat în viața asta pacea. Care nu prea e pentru om. Omul face sute, mii sau zeci de mii de kilometri în viața lui, asta în exterior. Dar alergătura cea mare și multă e înăuntru, nu în afară, acolo unde nici măcar n-avem cu ce-o măsura. Distanță nu, volum nu, greutate nu, viteză nu. Maximum intensitate, ca unitate de măsură a mișcării continue interioare, dar nici asta nu e foarte potrivită, e însă cea mai apropiată de sens.

Francisc m-a ascultat atent, am simțit că primește ce-i spun, nu e politețe. Îmbătrînim diferit, Fane, mi-a zis el, iar vocea îi era parcă încălzită mult și vag micșorată, îmbătrînim și-n funcție de oamenii lîngă care îmbătrînim. Lîngă unii ne urîțim, lîngă alții ne-nvechim frumos, ca vinul bun. Iar lîngă alții sîntem mereu cu plasturi și cu bandaje pe piele și cu sufletu-n ghips. Eu știu că am niște lacuri de acumulare de furie în mine, le am de mic, de tînăr, nu m-am simțit niciodată cu adevărat bine lîngă nimeni, mereu oamenii au vrut să mă dea după ei ca să mă primească. Mă-ta e singura care mă ia așa cum sînt, doar lucrul ăsta mărunț o deranjează, o sperie poate, cum zici tu, ăsta e singurul pe care nu-l suportă. Mereu îmi zice că nu e mărunț, că vine din ceva mult și mare, iar cevaul ăla să am curaj să-l văd și să-l înfrunt. Și poate ai tu dreptate, are și ea limitele ei, ca orice om, poate are ceva înăuntrul ei, o fi mult, o fi mare, care o sperie peste măsură și-i cade ceru-n cap cînd trîntesc eu un sertar cu furculițe, linguri, lingurițe și cuțite de masă, boante. O iubesc pe mă-ta, Fane, știi, da? Și-o iubesc din ce în ce mai mult, timpul care-mi trece cu ea e un timp bun, singurul timp bun pe care l-am avut în viața mea. Mă simt ca un căcat să știu c-o sperii, nu vreau așa ceva, o să fiu mai atent, deși știu că nu abținerea e soluția. O să vin pe capul tău, dacă tot ai zis.

În noaptea de după discuția aia cu el, am visat-o pe Mamifera stînd pe malul unui lac, mai mult o baltă, între niște pescari cu pălării de soare ferfenițite, dar nu era foarte aproape de niciunul. Totuși, de departe, cum eram eu în vis, vedeam că e între ei. Pescarii tăceau și așteptau să se miște firul. Mamifera stătea aplecată deasupra apei, zîmbea, peștii țîșneau ca niște focuri mici, iar ea îi mîngîia pe creștet, ca pe căței. Apoi, ei se lăsau cu pocnet în apă, parcă nițel amețiți de mîngîiere, și nu știu dacă erau aceiași care săreau și a doua, și a treia oară sau se duceau și dădeau sfară-n baltă, să vină toți la mîngîiere, la mama. Cînd m-am trezit, orbit de visul ăsta, în cap mi-a venit imediat altceva, anume că sînt oameni pe care îi întîlnești cînd te duci undeva, iar pe alții cînd te întorci de undeva. Ei nu-și schimbă toposul în ducerile și-n întoarcerile tale, doar cronosul. Utopie și sincronie. Și dup-aia m-am gîndit la pescari și la pești, apoi că sînt tîmpit și aberant și am sfîrșit prin a-mi da seama că contează al dracului de mult treaba aia cu întîlnitul omului cînd te duci sau cînd te-ntorci, e o mișcare interioară complet diferită, care-ți schimbă perspectiva primirii sau respingerii lor. Iar tu nu știi, nu știi și mergi de-a-n boulea mai departe în nu știu și poate că nu e mai bine așa, dar sigur e mai comod. Bine, pînă cînd o întîlnire din asta se complică și ești obligat să derulezi filmul, îți sufleci mînele cămășii și manșetele pantalonilor, vorba vine, că nu prea se mai fac pantaloni cu manșete, și te-apuci să afli sau măcar încerci. De-acolo, de unde-mi sărise mintea aiurea, m-am dus în altă parte, înapoi la Mamifera, cum fac de cele mai multe ori. Fane, tu știi ce scîrboase ți se par căcatul și pișatul de pisică înainte să ai pisici? În capetele oamenilor s-a-nfipt ceva idiot, fără nicio acoperire, anume că pisicile miros. Urît, normal că ei cred că urît. Dar după ce trăiești cu ele-n casă, îți dai seama că pisica miroase a vînt, adică a locurile prin care trece vîntul înainte să te taie peste obraz, a ploaie, dacă plouă, a arșiță, dacă e arșiță, a fum, dacă s-a-ntîlnit cu vreun foc pe drum. Așa și pisica. Dacă stă pe haine luate de la uscat, miroase-a balsam de rufe, dacă doarme pe rochia cu care-ai venit din oraș, miroase-a parfum, dacă trîndăvește pe pătura ei preferată, o să miroasă a căldură și-a moale. Iar căcatul și pișatul te fac să rîzi după ce ai pisici, ba chiar te-nduioșează. Mă faci și să rîd, și să plîng, i-am zis atunci Mamiferei, dar rămîi nebuna mea preferată, mamă. A zîmbit în jos, cum face ea cînd nu vrea să te facă prost sau cînd n-are chef să continue o discuție. Deși, dacă stau să mă gîndesc, ea pare mereu oarecum indiferentă, chiar și-atunci cînd e nervoasă, tot o iritare indiferentă scoate din ea, dacă poate exista așa ceva, sună paradoxal, dar mama e ea însăși un paradox. Unul care nu uită nimic, se

căinează tot timpul din cauza asta: Fane, toți mă folosiți, porcilor, sînt blocnotesul vostru, nu vă sufăr din cauza asta, vreau să uit și eu cum uită toată lumea normală, nu mai pot să trăiesc amintindu-mi și cum mă alăpta Mamana și-mi cînta Zamfira lumina, Zamfira lumina, fetița mea bună, venită din Lună. Am găsit niște vorbe ale scriitorului argentinian Santiago Amigorena, Fane, și m-am speriat rău de ele. Zice-așa: „A uita înseamnă în același timp a te răzbuna și a ierta.“ Păi, dacă e-adevărat, ce-i asta, Fane? Că eu mă bat cu pumnii-n piept că iert pe bandă rulantă, mă cred o dumnezeoaică neadormită, dar dacă nu uit nimic, oare chiar știu și pot eu să iert, Ophanimule? Zi tu, crezi că pot? Și nici nu m-am răzbunat conștient niciodată, dar dacă mă răzbun inconștient neuitînd nimic? Ia zi tu, că eu nu mai am liniște de cînd l-am citit pe omul ăsta. Ești livrescă și extrem de influențabilă, mamă, a zis și omul ceva memorabil, iar tu te dai de ceasul morții, ca și cum adevărul lui ar fi unul divin, implacabil. Ești nebună, mamă, dar tu știi bine asta, că doar tu trăiești cu tine mult mai mult și mai demult decît trăiesc eu. Brusc, Mamifera, s-a-ntors și s-a uitat în dreapta, eu eram ușor în stînga ei, și-am înțeles că e cazul să tac dracului, că nu-i a bună. Cînd mama întoarce capul de la o discuție nu e rost de minciună, ca la majoritatea oamenilor, ci e rost să-nchizi discuția, altfel te respinge abrupt. Atunci însă n-am tăcut, m-a mîncat în gură. De ce faci așa? De ce pui mereu un fel de surdină asurzitoare între tine și mine, între tine și oricine, între tine și tot, mamă? Of, Fane, of, a zis ea și chiar a oftat din toți rărunchii. Apoi a lăsat capul în jos. Întîi, pentru că simt uneori că-mi sare țandăra și nu vreau s-o las să sară. Pe urmă, pentru că într-o zi o să mor, Ophanim, și nu vreau ca tu să te prăbușești. Mica asta distanță, faptul că nu poți tu să m-apuci de fiecare dată cînd simți că ai nevoie, îți va ține toate bucățile la un loc atunci cînd se va-ntîmpla asta. Pe mine, moartea Mamanei m-a sfărîmat și nu vreau sub nicio formă să pățești și tu la fel. A cîta oară-ți spun că ești nebună numai în discuția asta? A doua, a treia? Păi, tu crezi că distanțele astea artificiale ale tale o să-mi țină mie de soclu cînd n-o să mai fii tu? Dracu' o să-și mai aducă aminte de ele, nebuno! Ia mai lasă-mă, băi, Fane, nu mai fi tîmpit! Eu nu sînt o mamă dulce, ca Mamana, și nu sînt tocmai ca să poți tu să mai trăiești și după mine, boule. Pentru că numai ea, din cîți oameni știu pe lume, se poate gîndi la așa ceva. Pentru că ei îi pasă și de ce nu-și dă seama că-i pasă, iar asta e un consum îngrozitor, dar și o adăugare de sine continuă. Să nu-ți pese e un consum mai mare, de care mai mult nu-ți dai seama, îl poți confunda cu seninătatea, dar nu e. L-am încercat eu, dar mi-a făcut foarte mult rău. Pe

lîngă el, indiferența e binecuvîntare. Să nu-ți pese e gangrenă, e o formă de-a te opune vieții, o mișcare interioară împotriva ta, un zbucium care te erodează încet și sigur, chiar dacă nu-l simți.

Iar ea nu știe, proasta, că e o mamă dulce ca ea, nu tre' să fie ca nimeni, dar cred că Mamana a fost un fel de reper sacru pentru ea, așa cum e ea pentru mine. Asta o fi moștenirea noastră de familie, sacralitatea legăturilor noastre, că-n rest nu ne-am descurcat cine știe ce, la cele de-agoniseală mă refer. Mama stă în casa Mamanei acum, iar eu stau în apartamentul care-a fost al meu și-al ei la ceva timp după ce-am plecat noi doi de la Mamana. Bine c-a apucat să-l cumpere după 1990, pe bani foarte puțini, c-așa era atunci. Dacă nu-l cumpăra, nu știu ce-am fi făcut, probabil aș fi stat eu cu chirie, ca americanii, deși a-nceput și la noi lumea să stea mult cu chirie, dar încă oamenii muncesc ca să-și ia o casă, fie și înjugîndu-se, cei mai mulți, la rate pe treizeci de ani. Mamifera suferă că n-a cîștigat mare lucru în viața asta, că n-are o casă făcută din munca ei, e o neputință care-i frînge inima, deși cred că mai mult mîndria. Nici mie nu-mi convine că stau, de fapt, în casa mamei, nici eu n-am fost în stare să-mi iau casă din ce cîștig, dar, futu-i!, nici n-am avut de ce să-mi bat capul prea mult cu asta, de vreme ce mama mi-a dat mie casa noastră. Parcă sîntem smintiți amîndoi, însă e normal, sînt sînge din sîngele ei și cred că și ceva transfuzie de suflet furtunos mi-a făcut la naștere. Deși ceva-ceva o fi ajuns la mine și de la Mamana și, cine știe?, poate chiar de la Ăla, că eu am avut o tinerețe mai puțin sfîșiată decît Mamifera, eu am acceptat mai potolit decît ea lumea, în ciuda faptului că mie-mi vîjîie capul, sufletul și tot corpul exact din cauza zgomotului lumii, de la care nu mă pot decupla niciodată aievea. Mai am de la Mamana și scărpinatul, da, da. Mamana mă scărпина pe spate în fiecare seară în care dormeam cu ea, îmi puneă pijama, mai tîrziu mi-o dădea, să mă-mbrac singur, și dup-aia mă așezam pe burtă, iar ea mă scărпина pe spate. Mai jos, Mamană, așa, așa!, mai la stînga, mai sus, mai la dreapta, da, da!, acolo, mai tare, mai scarpină-mă, te rog. Cîteodată, plăcerea era așa de mare, că simțeam cum mi se umflă dinții de la chirăiturile pe care le scoteam. Datorită scărpinăturilor ăstora minunate, am devenit cît am putut eu de elastic și pot să mă scarpin singur pe spate, ajung peste tot. Dar nu e același lucru, n-are cum să fie. Mamifera a-ncercat și ea să mă scarpine seara de cîteva ori, după ce-am plecat noi de la Mamana cînd eram eu mic. Dar am fost nesimțit, i-am zis că ea nu știe să scarpine cum știe Mamana și să nu mai încerce s-o înlocuiască fiindcă nu-i iese. S-a ridicat

atunci, parc-o văd și-acum, și-a pus papucii invers când s-a dat jos din pat, s-a aplecat și i-a potrivit bine cu mîna, nu cu piciorul, cum face ea de obicei, papucii au trosnit sub mîinile ei, iar eu am înțeles atunci ce-am făcut, am îndurerat-o pe mama, care era tînăra și n-a-nțeles altceva decît că nu e destul de bună pentru mine, copilul ei, singurul ei copil. S-a dus apoi în bucătărie și-a plîns așezată pe scaun, cu mîinile-n poală, fără să spună o vorbă, fără să suspine, doar lacrimile-i curgeau, iar eu auzeam peste două uși închise cum îi cad pe picioare și pe podea, cu pocnete mici, ca ploaia nehotărîtă, de-nceput. Am plîns și eu în patul nostru, că pe-atunci n-aveam patul meu, dormeam cu mama când ne-am mutat amîndoi, mi-a părut rău că am dat-o la o parte așa urît, dar eram supărat pe ea pentru că mă luase de la Mamana, mă scosese din viața mea, așa cum era ea, numai pentru că a crezut c-o să ne fie mai bine să stăm numai noi. Și ne-a fost, dar nu de la-nceput, eu n-am putut să uit niciodată mîinile Mamanei și nici unghiile ei, nici rîsul ei mic, de jder. M-a durut că n-am uitat, aș fi preferat să nu mai țin minte nimic, ca să nu mă doară și vuietul amintirilor, îmi ajungea vuietul lumii. Iar Mamifera o avea ea un reper sacru, pe mă-sa, dar eu pendulez bezmetic de când mă știu între două repere sacre, și ea, și mă-sa. Deschide și tu ochii, să ne ia somnul de vii. Asta mi-a zis acum capul meu. Nu cu o voce străină, care să mă sperie, aia se poate rezolva prin medicație adecvată, după cum am auzit, ci cu vocea mea, dar în surdină. Sau n-o fi fost capul, ci altceva, oi avea un cap în cap, nu neapărat mai mic sau mai prost, poate doar mai ascuns. Și poate nu e cap, dar acolo locuiește. În fine, când te auzi, dar parcă nu ești tu cel conștient, imediat ai tendința să dai vina pe-o eventuală nebunie. E cel mai ușor, dar nu ajută la nimic. De cele mai multe ori, n-ai tu șansa aia. Te-auzi tot pe tine, dar un tine la care n-ai acces cum ai la gînduri, nu poți pune mîna și nici mintea pe tinele ăla. Că nu știu dacă să mă-mpăunez și să-i zic sine. Parcă n-aș face-o. Și nici subconștient nu vreau să-i zic, n-oi fi eu alesul cu care vorbește propriul subconștient. Sau, mai grav, inconștientul colectiv. E un Ophanim pitit, aia e, nu-mi dau seama dacă e și mai ferit, poate nu, poate el e-n linia-ntîi, plin de sînge și cu oasele rupte, poate de-aia nu-l aud decît rar și puțin, când o avea și el suflu să se exprime atît cît să ajungă pînă la mine. Sau poate el vorbește tot timpul, poate urlă și dă cu pumnii și cu picioarele în pereții de pîslă antifonată în care-și duce zilele și nopțile și numai când reușește s-o rărească un pic sau s-o fisureze aud și eu ceva din ce vrea el să-mi spună. Tot ce-mi doresc, chiar dacă nu-nțeleg cel mai adesea la ce se referă când zice ceva, e să nu răgușească sau, mai rău, să-și piardă vocea.

Adevărul e că eu n-am plecat de tot de la Mamana cînd Mamifera m-a luat de-acolo, n-am plecat niciodată de tot. Adică, de ce să nu recunosc?, am rămas mai mult acolo și-am plecat doar cu puțin. N-am vrut să-i fac viața grea Mamiferei din cauza asta, dar i-am făcut-o foarte grea. Și cu cît mă simțeam mai nemernic că i-o fac, cu atît găseam feluri care de care mai rafinate să continui. Cel mai adesea, nu vorbeam, dar găsisem, fiindcă nu pot să spun că inventasem, atîtea moduri de-a o privi pe mama, încît într-o zi, nemaiputînd probabil să mă suporte, mi-a zis: Băiat, eu ți-am pus numele ăsta, eu am vrut să ai toți ochii ăștia, pe mine să-ți faci mîna tuturor ochilor, numai să-i ții minte pe toți și să-i folosești de-acu-nainte. Să nu-nchizi niciunul, Băiat. Ce nu știa ea, poate pentru că mereu era sub dărmăturile propriilor ei nemulțumiri sau poate pentru că nu a fost ceva pe care să fi fost nevoie să-l știe ea, tocmai ea, era că privirile mele erau legate de ce auzeam mult mai mult decît de ce vedeam. Și așa e și azi, deși mult diminuat. Între timp, între ani, de fapt, am învățat să ascund de privirea mea ce aud. Atunci însă, eram mic și speriat.

Noi trăiam bine în casa Mamanei. Sau poate doar eu trăiam bine. Mamana părea și ea să trăiască bine, iar Mamifera se-arăta împăcată, mă rog, cît puteam eu să-mi dau seama. Nu se certau, nici pe mine nu mă certa niciuna, Mamana pentru că nu-i era firea, iar mama pentru că în anii ăia se abținea. Mai erau momente tensionate, ca în orice familie, dar mult mai rare decît în alte familii și niciodată cu aer definitiv. Practic, pe mine mama m-a luat ca din oală cînd a hotărît ea că plecăm. Din ce-am înțeles eu atunci, punînd cap la cap poveștile lor, Mamifera era profesoară de română și de istorie și-a fost repartizată, după ce-a terminat facultatea cu notă foarte mare, dar fără pile, la un liceu silvic undeva prin Ardeal. Acolo l-a cunoscut pe Țăla, zicea Mamana că era profesor de fizică și de desen, ce combinație o mai fi și aia. Am înțeles eu mai tîrziu că profesorii preluau catedrele libere, erau obligați s-o facă, din lipsă de profesori, așa că unii predau muzică, sport și chimie. Sau, ca Țăla, fizică și desen, deși desenul are o componentă fizică intrinsecă. Mamifera a stat acolo vreo doi ani, iar cînd a fost scos la concurs un post la un alt liceu silvic, la Brănești, lîngă București, s-a înscris, a cîștigat și-a venit acasă. Aproape acasă. Numai că nu singură, ci cu mine-n burtă, ceea ce n-au știut nici ea, nici Mamana, Țăla nici n-a bănuțit, se despărțiseră între timp, n-a știut nimeni. Și nici n-avea cum să știe cineva, mi-a zis mie Mamana prin anii ei de pe urmă, cum s-a-ntîmplat. Pentru că Mamifera avea ciclu normal, chiar

ceas, cum spunea bunică-mea, n-avea niciun semn de sarcină, doar o ușoară balonare la un moment dat, din cauza căreia s-a dus după vreo lună jumate de disconfort la doctor, iar acolo a primit felicitări și vestea că e gravidă-n șase luni. Din cauza șocului, i-a venit ciclul pe masa ginecologică, de s-a-ngrozit doctorul, că pierde sarcina. N-a fost cazul, a fost ultima venire dinaintea nașterii mele, naștere care s-a dovedit totuși a fi venirea cea mai surprinzătoare din toată viața Mamiferei. Poate și-a Mamanei, deși ea prinsese și războiul. Aparențele fiziologice fiind pierdute, mama a apucat trei ultime luni de sarcină în stare conștientă de graviditate. A dat ea să sufere, să-și blesteme soarta, să se dea de ceasul morții, însă Mamana, când a aflat, i-a zis scurt și cam aspru: Zamfira, dacă te lași în deznădejde, ai să ai un copil bolnav, de care o să trebuiască să ai grijă toată viața. Când n-o să mai fii tu, cum o să se descurce el? Și să știi că-l iubești, chiar dacă ți-e frică de el acum. Copilu' e în tine de șase luni, trăiește bine, mai sînt doar trei luni, nu-i lua binele ăsta, că ți-l iei și ție. O să-l creștem amîndouă, cine e tac-su? Abia atunci aflase și Mamana de Ąla de fizică și de desen, dar nu se putuse înțelege cu mama și n-a reușit niciodată să se înțeleagă, să-l ia și pe el în viața noastră. Nici ea n-a aflat niciodată ce făcuse Ąla, de mama nu voia să mai știe de el și nici nu-i trecea prin cap ca el să afle de mine. A încercat s-o ia și cu binișorul, și s-o amenințe că n-o să fie ușor să crească un copil fără tată. Nimic. Mamifera a fost obligată să joace rolul de mamă singură de când a aflat că eu mă lăfăi în lichidul amniotic din uterul ei și pînă acum, când mă mai împarte nițel și doar din cînd în cînd cu Francisc, parte pentru că are încredere în el, parte pentru că, probabil, a ajuns-o și pe ea oboseala. Nu cred c-o face din cauza vîrstei ei și nicidecum pentru c-ar lua în calcul că eu, la aproape 50 de ani, n-aș mai avea nevoie. Totuși, o mare parte din viața ei și a mea m-a împărțit cu Mamana. N-am avut eu tată, dar am avut mult timp două mame strașnice. Acum mi-a rămas Mamifera. Și, egoist și fricos cum sînt, parcă-parcă aș pleca înaintea ei.

Mamana rîdea cînd îmi aducea aminte cum o-ntrebau oamenii pe mama cine e tatăl meu. Zicea că-și îndrepta spatele și-și sumețea burta, în timp ce răspundea cu o-ntrebare: ce număr purtați la chiloți? Întrebătorul sau întrebătoarea purcedea atunci la înghițirea propriei limbi, mama saluta rece printr-o ridicare, niciodată coborîre, a capului și pleca agale mai departe. Unii mai încercau s-o iscodească pe bunică-mea, care răspundea invariabil: ambasadoru' Portugaliei, a murit între timp, săracu', nici n-a apucat să afle de

copil. La ultima parte nu greșea, iar eu am nutrit o vreme ceva speranțe să aflu cine e tata și să afle și el că exist. Când eram de vreo cinci ani, o vecină — care fusese foarte tare enervată de treaba asta cu ambasadorul Portugaliei, mai ales că fie-sa rămăsese gravidă destul de repede după mama, dar cu șeful de la I.C.R.A.L., un tip chel și sperios care clipea rar, ca un cameleon, nea Titi, aproape de pensie, însurat fedeleș, tată a cinci copii — m-a întrebat dacă plec în vacanța de vară în Portugalia și-a râs ca o vrăjitoare la mine. Eu am dat din umeri, nu-nțelegeam nimic. Întreab-o pă mă-ta-mare, mi-a aruncat tanti Neluța peste umăr, iar Mamana, când a auzit, a zis doar că e nebună și să nu mai intru-n vorbă cu ea. M-au mai înghiontit când eram mic unii și alții pe tema tatălui, dar n-au avut ce scoate de la mine pentru că nu știam nimic, iar acasă n-am găsit nicio fisură de disponibilitate, ca să-mi permit pe vremea aia să-ntreb. Și mama, și Mamana îmi dădeau senzația că n-am altceva să fac decît să fiu foarte mulțumit cu ele două și cu viața mea, ceea ce eu și eram, dar normal că eram și curios să știu cine e tatăl meu, mai ales după vîrsta de șapte ani, când îmi era deja clar că Mamifera n-avea cum să mă fi făcut singură, îi văzusem în vara dinainte de-a intra la școală pe Flori a lu' nea Ilie Zdrîng cu Paul a lu' tanti Mita de la pîine pe terenul de fotbal, sub niște stele grase, când mă scosese afară într-o noapte Mamana, că-mi venea să vomit și nu mă lua somnul, cum se-ncleștau unu-n altul. De fapt, nu văzusem nimic, eram departe de teren noi, dar îi auzisem cum se foiesc și cum respiră ca alergații. Nu știu cum, nu știu de unde, dar am înțeles fără urmă de dubiu atunci că așa se fac copiii. Ceea ce, după nunta lor în grabă, din noiembrie, s-a și întîmplat în primăvara următoare, iar aia a fost proba mea limpede că nu m-am înșelat.

Cînd am plecat cu mama de la Mamana, mi s-a părut că ne descotorosim de ea, c-o lăsăm singură, fără noi, chiar dacă o vizitam des și vorbeam cu ea în fiecare zi la telefon. Și că sîntem și ingrați, chit că eu nu știam cuvîntul pe-atunci, starea o știam. De-aia și cred că noi, oamenii, nu neapărat ne dăm seama că învățăm cuvinte noi tot timpul, senzația e că doar punem nume unor trăiri pe care le știm sau le intuim cu multă vreme înainte să avem nevoia de-a le numi. Mamana avusese grijă de mine mereu, mai ales că Mamifera făcuse naveta mulți ani la Brănești, pînă găsise ea un serviciu în București, cu vreun an înainte să plecăm noi de-acasă. Se dusesse la Monitorul Oficial și lucrase cîțiva ani acolo pînă a găsit un post de profesoară la un liceu din București. Dacă n-ar fi fost Mamana, aș fi trăit prin creșe și cămine, iar acum

noi o părăseam. Adevărul e că eu eram mai mult legat de ea decât de mama și cred acum că asta a fost motivul principal pentru care ne-am mutat. Nu, nu vreo gelozie de-a Mamiferei pe mă-sa, ci groaza că copilul ei nu era tocmai al ei, ea era o femeie care venea seara acasă, frîntă, și nu mai avea nici pic de energie pentru mai mult de un zîmbet și-o poveste. Zîmbetul era scurt, frugal, povestea însă era mereu lungă. Dar cînd să mă ia somnul, o ceream mereu pe Mamana, iar mama dormea singură. Bunică-mea îi zicea lasă, Zamfira, să te odihnești și tu cum trebuie, că mereu te scoli cu noaptea-n cap și pleci. Dar cred că mama a-nceput să-ncuibeze-n ea o teamă care-a crescut cu anii și, cînd a putut, m-a luat și-am plecat. Dacă o fi fost altceva care-a dus la plecarea noastră, eu n-am de unde să știu, pentru că altceva ăla ori a rămas ascuns între ele două toată viața, ori s-a diluat cu timpul și n-a mai însemnat nimic. Ce-a-nsemnat totuși prea mult pentru mine în vremea aia, cînd n-aveam decât zece ani, e c-am plecat cu mama la bloc. Deși nu direct, ci întîi la curtea aia în care locuiau trei familii, printre care și nea Ion cu tanti Chizda, ce ciudat e că numele lor mi le amintesc perfect, iar pentru ale celorlalți trebuie să scormonesc un pic în memorie, or, cu ceilalți aveam noi relații mai apropiate, în niciun caz cu nea Ion sau cu tanti Chizda. Mă rog, cît de cît apropiate, că n-am locuit acolo decât cîteva luni, pînă a primit Mamifera repartiția pentru apartamentul de la bloc. Și-mi amintesc ca acum că mama-mi zicea tot timpul că stăm cu chirie, nu e casa noastră, casa noastră o să vină, se ocupă ea. La Mamana, stăteam bine, destul de aproape de centru, într-un cartier vechi, o mahala care a scăpat, nu știu prin ce noroc sau prin ce influențe pe la partid, de demolare. Nu tot, doar cîteva străduțe, unele aveau și cișmele bătrîne, dar niciuna ruginită, doar cu depuneri de curgeri mari de timp și de apă. Mahalaua asta a noastră nu poate fi părăsită, și-acum mă-ntorc și-n vis, și aieveau la ea. E posibil ca asta să li se-ntîmple tuturor celor care s-au născut sau au crescut în ea, cine știe dacă nu cumva și celor care doar au trecut pe-acolo întîmplător sau cu treabă o dată sau de două-trei ori. Are ceva care nu te lasă s-o uiți, deși nici nu-ți stă ca un spin în memorie. Își face culcuș în ea și doarme ca o pisică atîta vreme cît ai amintiri. Iar vorbesc prostii, poate că rămîne și după ce-ți pierzi cea mai mare parte a memoriei, de unde să știu eu că nu, eu nu mi-am pierdut-o. O fi de la mirosul de chiftele cu cartofi, miez de pîine, usturoi verde și pătrunjel, pe care ni le dădeau fierbinți, într-un șervețel, să le mîncăm cu lapte bătut, o fi de la acoperișurile moi, ca niște pălării arse de soare, ori poate de la pereții coșcoviți care miroseau a ploaie tot timpul, de la iedera încăpățînată care se cățara și pe stîlpii de

telegraf, poate de la gardurile cu uluci rare, printre care se strecurau pisici mari și câini mici, în căutare de viață, fie că era mîncare, fie puire, sau o fi de la faptul că, deși toți vecinii se bîrfeau, pe strada noastră n-a murit niciodată cineva singur sau din neatenția oamenilor, n-a fost accidentat grav niciun copil, n-a existat vreo zgîrietură sau vreo mîină ruptă care să nu fie ori oblojită pe loc, ori dusă la doctor imediat de vecinul care era de față cînd s-a-ntîmplat supărarea. Or, astea toate, chiar și doar una dintre ele, înseamnă ceva în neuitarea mea și probabil și-a altora. De-aia mi-a fost greu să plec din mahala, de-aia nici n-am putut să plec vreodată cu mai mult decît corpul, nici cu ăla tot, că mă durea de dor, de-aia acum alerg, nu merg spre Mamifera, de cînd ea stă în casa Mamanei. Și pentru ea, sigur că cel mai mult pentru ea, dar mult și pentru casă și cartier. De fapt, n-am cum să calculez procentele, știu doar că e acolo o inimă a mea care locuiește în afara coșului pieptului meu și e normal să mă duc mereu după ea. M-aș fi dus după mama oriunde ar fi stat ea, dar m-aș fi întors în mahala, oriunde aș fi stat eu, astea sînt sigure amîndouă și sînt unele dintre foarte puținele siguranțe ale mele, în rest e plin de dubii pînă la refuz. Ba chiar peste.

Cu Mamifera m-am mutat într-un bloc care mie mi s-a părut oribil, dar asta pentru că nu eram eu obișnuit cu blocurile, toți apropiații noștri stăteau la casă, iar eu credeam că blocurile sînt doar pentru străini. N-aș fi știut să spun străini de ce anume, însă convingerea asta a mea distorsionată m-a făcut să mă simt străin în apartamentul ăla de la început, iar străiniei mele i-au fost necesari zeci de ani ca să scadă puțin cîte puțin. Și azi mă simt mai bine în casa Mamiferei, aia în care m-am născut și-am crescut zece ani, decît în apartamentul în care locuiesc neînterupt de cînd aveam zece ani, aproape unsprezece, de fapt. Tot mi se-ntîmplă să deschid ochii dimineața și să mă mir că nu văd tavanul Mamanei, ăla cu model cu fum de lumînare, ci albul de calciu mușcat și aseptice din ceea ce ar fi cazul dracului să simt că e casa mea. Iar cînd am ajuns cu mama în locul ăsta, am avut un șoc. Ea se-apucase să pună în casă strictul necesar cu cîteva luni înainte de-a ne muta noi efectiv, dar mie tot mi s-a părut un fel de spital în miniatură, comparativ cu casa Mamanei, plină de mobilă veche, de două generații cel puțin, covoare, multe perne, macaturi pe paturi, scoarțe pe pereți, aplice multe, nu mai zic de veioze, un gramofon stricat, două telefoane negre, din interbelic, masă de biliard în spatele șifonierului din camera ei, măsuțe de zece dimensiuni, care cu ghivece cu flori, care cu vase, care cu te miri ce nimicuri care-i țineau ei

de cald și cel mai mult de aducere-aminte, fotolii de răchită pe terasă, ciulini lungi și moțul-curcanului prin colțurile camerelor, un boiler gras care huruia, în baie, fețe de masă brodate de ea și de străbunica, milieuri primite cadou, surorile ei erau meștere la croșetat, și câte și mai câte. Era viață peste viață peste viață în casa Mamanei, iar la blocul în care ne-am mutat eu cu Mamifera era nimic peste nimic peste nimic și deasupra o lustră. În plus, de fapt, în minus, nu ne cunoștea nimeni. Singuri, singuri.

Era un bloc urât, cu cinci etaje, nici cal, nici măgar, iar nouă ne dăduse statul, asta după ce făcuse Mamifera cereri peste cereri timp de câțiva ani, că n-avea pile pe nicăieri, două camere. Când am zis eu ce-i cu chichineața asta de casă, că nici multe camere n-are, iar tavanul e prea aproape, dacă cade, mamă?, Mamifera mi-a explicat cum stă treaba cu apartamentele, asta după ce m-a pus în temă că ea așteptase amar de vreme după chichineața asta și e foarte fericită c-a reușit s-o obțină. A, și la ce i-o fi trebuit Getuții, fata Neluții, să se amestece, așa a zis, amestece, cu șeful de la I.C.R.A.L., că după scandalul ăla nimeni din cartierul nostru n-a mai avut trecere pe-acolo ani la rînd, toate cererile, întemeiate, de altfel, erau puse la fundul teancului și nimeni nu mai primea aprobare. Dar iată că embargoul se terminase odată cu pensionarea pe caz de boală a domnului director, cel cu cinci copii cu nevasta și unul recunoscut, cu de-a sila, în instanță, iar noi, după cum zicea mama, aveam casă. Dracu' s-o ia, mi-a venit mie să-i răspund, dar așteptam să-mi spună de ce e atît de mică mizeria, așa-zisa noastră casă. E mare, Băiat, e chiar foarte mare. Și nu e deloc urâtă. Dacă erai fată, nu pupam noi, mai ales că n-avem nicio relație pe nicăieri, mai mult de-o garsonieră, că se consideră că o mamă poa' să doarmă cu fii-sa-n același pat. La fel, dacă o familie are două fete, tot două camere, că surorile pot împărți o cameră, iar părinții pe-ailaltă. Dacă însă o familie are doi băieți, se schimbă treaba. Regula e că băieții nu pot dormi în același pat, deci clar nu pot avea amîndoi o cameră, îi trebuie fiecăruia câte una, iar părinților o a treia. Așa că noi doi avem un foarte mare noroc. Eu înțelegeam ce spune ea, dar nu vedeam nicăieri norocul. Probabil că, dacă ne dădeau o garsonieră, aș fi văzut eu ce înseamnă să nu-l ai nici pe ăla. Și mi-a mai zis că în niciun caz n-o să ne cadă tavanu-n cap, fiindcă blocul e nou și trainic. Și să mă uit pe geam mai mult, când m-apucă frica de tavan. N-a fost chiar o frică de tavan, m-am obișnuit relativ repede cu el, doar că mereu am avut nevoie de mai mult aer între mine și tavan și poate și de-aia respir mai cu încredere, dacă nu chiar cu emfază, când mă duc la mama. Mi

se-ntîmplă asta, dar nu la aceeași intensitate, și cînd sînt în alte case care au camere înalte.

Poate mă alint pentru că n-am trăit prin chirii, în cămăruțe insalubre, igrasiate, fără balcon și cu o chichinetă în loc de bucătărie. De fapt, nu doar mă alint, sînt chiar nesimțit, dacă e să mă gîndesc doar la ce mi-a povestit Cami, colega mea de birou din anii 2000, cînd abia venisem la muzeu, care stătuse ani buni într-o cameră de cămin pe care cu greu o obținuse bărba-su. Băi, Fane, tu habar n-ai ce e aia viață-n cămin. Și nu mă refer la chefuri, ci la traiul de zi cu zi, mă, bucureștean împruțit, privilegiat și plin de aere ce ești. Hai să-ți zic. Să fi fost prin 1993-1994. Trăiam într-un cămin studentesc, în cartierul Tei. Un cămin mic, de familiști, parter și etaj. Puține camere pe fiecare palier. Grup sanitar comun pentru fiecare etaj. La dușuri, ne mai înțelegeam cum ne mai înțelegeam, deși mai deschideau unii ușa desnuzi, exasperați din cauza ălor care băteau fără oprire în ea, să-i grăbească, dar la veceuri era jale. Cinci veceuri pentru tot etajul. Făcea femeia de serviciu curat dimineața, dar seara, cînd ajungea toată lumea acasă, era dezastru. Deplorația și bruxismu'. Mi-am zis că trebuie rezolvată cumva situația, așa că m-am dus la Obor și mi-am luat mai multe produse de curățenie decît aveam eu nevoie pentru camera noastră, am luat și multe dezinfectante. Am folosit găleata ei, mătura, în fine, arsenalul de curățenie al femeii de serviciu. Și m-am apucat să spăl toate veceurile și holul ăla mic care ducea la ele. Vecinii m-au văzut, m-au întrebat ce fac, le-am zis că nu suport mizeria și că spăl eu azi, mîine ar putea unul dintre ei, poimîine altul. Și că las detergentii și dezinfectantele sub chiuveta aia mare. Au zîmbit a proasta dracu', bineînțeles că n-a spălat nimeni. Am continuat vreo două săptămîni cu asta, ei veneau, mă ocoleau frumos, să nu mă deranjeze, intrau în cabinele proaspăt spălate de mine, se pișau, se căcau, ieșeau și se duceau în camerele lor. Da' mi-amintesc perfect cum îmi zîmbeau cu multă condescendență, ca unei idioate cronice.

Într-o duminică — sîmbăta și duminica spălam dimineața, că femeia de serviciu nu lucra în weekend —, m-am hotărît să schimb foaia. Am scos clanța de la ultima cabină, singura care avea și fereastră, și am luat-o în cameră. Așa că acea cabină n-a mai putut fi folosită de vecinii mei, doar de mine și de soțul meu, plus de musafirii noștri, pe care-i trimiteam la toaletă cu clanța și numai după ce-i puneam să jure că n-o uită-n ușa. Am auzit înjurături pe hol, oamenii erau supărați, cum îmi permisesem așa un afront?,

dar clanța a rămas la noi. Am mai spălat celelalte veceuri, dar mai rar, numai în momentele în care mi se părea că ne paște o criză epidemiologică. După vreo săptămână, pe ușa cabinei fără clanță, unul dintre ai mei vecini consternați scrisese cu vopsea roșie: „Corpul Diplomatic“. Aha, da, mă, corpul ăla care spălase veceurile două săptămîni, în timp ce tu-i surîdeai superior. Tu, minunatu’, specialu’, unicu’, studentu’ la Arte Plastice, geniu’ mă-tii sensibil.

M-am uitat la ea și i-am zis ai dreptate, Cami Muzeu, sînt un bou. Mi-a zîmbit cald, frățește, cum numai ea putea, și mi-a spus: Fane Muzeu Bou. Sună mai bine, zici că e particulă nobiliară. Treaba cu Muzeu adăugată la prenumele noastre pe post de nume de familie venise în vară, cînd era muzeul în renovare. Unul dintre muncitori își adusese și băiatul cu el, un flăcău de la țară, blond și vînjos, paișpe-cinșpe ani să fi avut, care ne zicea tuturor săru’ mîna. Fuma, dar se-ascundea de tac-su, l-am găsit într-o zi cu țigara palmată ca soldații din Afganistan, semn că fuma totuși mult, mai ales noaptea. Mă, Nicușoare, ești băiat tînăr, mă, îți strici plămîinii. Lasă plămîinii, domnu’ Muzeu, că nu mai apuc eu plămîni, dacă mă prinde tata, mă omoară direct. Am plecat rîzînd ca un nebun și i-am zis lu’ Cami că ăla micu’ m-a făcut, din muzeograf, direct muzeu. Și de-atunci, așa am ajuns să ne zicem unii altora, ca să ne mai dăm afară din rutină sau ca să ne înțelegem naibii nițel mai bine, mai ales cînd simțim că atmosfera scrișnește așa de tare, că e pe cale să-și spargă smalțul. Să ne-nțelegem, că la a ne tolera am fost toți maeștri încă de la angajare, de-aia mai aveam un pic și făcea muzeul implozie, de la atîta falsă înțelegere, politețe rece și pus de bețe-n roate, de fapt. Cred că toleranță e un termen depășit din punct de vedere istoric și sociologic. Să te tolerez înseamnă că eu cred că-ți sînt superior, că am un ascendent asupra ta, că eu îți dau drepturi și libertăți, că tu depinzi de mine întru cîtva. Toleranța exclude egalitatea și abia cînd n-o să ne mai tolerăm unii pe alții o s-ajungem dracu’ să ne înțelegem unii cu alții.

Mi-a mai zis Cami multe povești din viața ei de căministă, dar aia cu Barbu mi-a rămas far și azi. Între timp, am înțeles că fusese o mostră de atitudine contraintuitivă, chestie pe care am învățat și eu s-o folosesc de la un moment dat, deși am un fel de frică rațională, dacă poate exista așa ceva, de cîte ori îmi vine să dau o contraintuitivă de pe Tîrgu Ocna. Știu că frica e irațională prin definiție, dar eu mă gîndesc în astfel de momente la faptul că nu am cum

controla efectul pe care îl poate avea o contraintuitivă bună, fie vorbă, fie faptă, asupra unui om, deși pot să-i aud și teama, și neliniștea, și ascunzișul. Totuși știu că sînt doar un om, deci limitat.

Barbu, un tip pe care nu-l cunosc, doar mi-a fost povestit, rămîne unul dintre profesorii mei de curaj în materie de contraintuiție, cred că e primul. Oricum, singurul pe care pot să pun acum degetul memoriei. Ăsta stătea și el cu ei în cămin, era fiul unui director de muzeu din provincie. Tîra săracu' un picior și bineînțeles că, la început, era tratat cu milă de mai toată lumea. Cînd se-mbăta, ieșea pe hol și urla: nu vă e, bă, rușine, să vă fie milă, nu vă e?! Cine pizdele mamelor voastre vă credeți, bă, nenorociților, de-aveți impresia că sînteți voi în postura să vă fie milă de cineva, de altcineva? De voi să vă fie, bă, imbecililor! Dar treaz, Barbu era fin și delicat, un lord de Craiova, Rîmnicu Vîlcea sau Drobeta-Turnu Severin, nu-mi amintesc exact de unde mi-a zis Cami că era el. Însă numai pînă la veceu, acolo se rupea toată eleganța lui aristocratică. Să te fi ferit Dumnezeu să bați la ușa cabinei de unde își desfășura Barbu afectele nepăcătoase. Imediat ce băteai, el răspundea invariabil: intră! Și tu intrai, oricine ar fi intrat pentru că-n mințile noastre e făcută o stradă mare pe care circulă axioma asta: deschizi orice ușă la care ai bătut și ți s-a răspuns din spatele ei intră. N-a existat în anii ăia, cît a stat Cami în cămin, om care să nu-i fi cunoscut lui Barbu întreaga geografie intimă, în detaliu. Am numit asta răzbunarea lu' Barbu și revin la ea de multe ori, chit că de cele mai multe numai ca intenție, cînd mă scoate careva din țîțîni.

M-am învățat greu cu apartamentul în care m-am mutat cu Mamifera, dar ei nu i-am arătat. Numai că mama n-a fost niciodată proastă, lucru care mi-a folosit mult și încă-mi folosește, însă m-a și apăsător foarte mult și încă mă apasă. Știa c-am să urăsc chichineața și, poate, am s-o urăsc și pe ea dacă n-o vād destul de des pe Mamana și dacă nu mă duc să mă joc cu copiii din mahala. Plus dacă nu dorm măcar o noapte pe săptămînă în casa în care m-am născut și am trăit pînă atunci. În care m-am făcut mare, despre asta e vorba, pentru că-n chichineață am început să-mbătrînesc și să mă fac mic. Sună paradoxal, dar nu e. Tot ce are legătură cu creșterea mea de dinăuntru s-a ntîmplat în casa Mamanei. De-acolo am plecat aproape adult, chiar dacă nu aveam decît zece ani și ceva și eram un țînc firav și longilin, orchestră de oase, cum zicea mama. Nu am mai simțit deloc că cresc după ce am plecat.

Sigur, fizic da, însă doar atât. Cred că am avut o lungă perioadă de stagnare sau de inconștiență, că doar creștem fără să ne dăm seama de asta, ne surprindem că ne schimbăm felul de a gândi, iar simțirile nu mai sînt așa de tulburi și de acute la un moment dat, dar eu vorbesc despre următorii mei zece ani, ani care ar fi trebuit să fie cei mai demenți, preadolescența și adolescența sînt perioadele cu cele mai mari schimbări și cele mai intense, cu o mișcare browniană continuă. Dimpotrivă, pe mine și în mine s-a așternut și s-a ncuibat o pace ca de mort. Toată lumea mi se părea oribilă și cred că așa și era, vecinii nu răspundeau la salut sau răspundeau în scîrbă, copiii nu voiau să se joace cu mine, mă priveau cu ură, ca pe cineva care-a venit să le fure colțurile unde jucau pitita, singura care m-a salvat a fost școala. Care era mai bună decît aia din mahala, colegii, mai prietenoși și mai cu drag de carte, profesorii, mai cumsecade, dar și mai bine pregătiți. Normal, cu unele excepții, care l-a nceput m-au făcut să-mi aduc aminte de învățătoarea mea, slabă la matematică, slab și eu, și azi mă gîndesc că n-am fost în stare să recuperez vreodată și de-aia nici la fizică și nici la chimie n-am excelat niciodată, așa că n-am avut cum să mă fac doctor, chiar dacă sînt bunicel, că doar sînt copilul Mamiferei, doctorul tuturor, al meu în primul rînd. La școală, puteam să respir, iar acasă o evitam cît puteam pe mama, prea mult totuși nu puteam, că dădeam unul peste altul prin casă, bine că asta cu evitatul s-a terminat destul de repede, nu pentru că am iertat-o eu că m-a luat de la Mamana, ci pentru că n-ai cum să trăiești singur la nesfîrșit, nu cînd ai o mamă ca Mamifera, care umple galaxia cu energia, cu personalitatea și cu gențile ei. Toate, uriașe și, firește, debordante.

Pentru cei mai mulți oameni, vizibile și incredibile au fost și sînt gențile ei. Mamifera are cîteva mai mici, dar le folosește numai cînd se duce cu Francisc la piață, asta acum, iar mai demult, cînd mergea cu mine. Ca să nu-și adauge greutate de cărat, doar pentru acest unic motiv. În rest, umblă cu niște huidume de genți, arată mai degrabă ca niște papornițe fistichii, fiecare dintre ele e o minifarmacie, unde mini e un element savant cu totul eufemistic. Și se plînge mereu de dureri de șale, dacă are de făcut un drum mai lung. Însă nu renunță la nimic din geantă, ferească Dumnezeu. Are-n ele medicamente pentru stomac, ficat, fiere, ceva pentru diminuarea motilității digestive, ceva pentru cistită, dacă-i îngheață picioarele, neapărat trei feluri de antitermice, un blister de Medrol de 32 de miligrame, altul cu un antihistaminic, niciodată nu știi cînd te poate pocni o criză alergică, Fane, să nu fim dobitoci, să nu ne

credem dumnezei, o pensetă, o forfecuță, plasturi de diverse dimensiuni și forme, ochelari de soare, pieptăn, spirt, într-un flacon mic, cu pulverizator, un unguent cu cinci antibiotice, dacă se rănește cumva, șapte-opt brichete, un dispozitiv de-nghițit chiștoace, un fel de scrumieră portabilă, pe care scrie Strada nu e coș de gunoi, o fi primit-o de la cineva, etuiu' cu cărți de vizită, două rujuri, unul roșu, unul de culoarea fructelor de pădure, un strugurel, foarte multe elastice de prins părul, de toate culorile, ea le numește moțuri, deși în ultimii ani nu-i mai folosesc la nimic, dar niciodată nu știi când îți crește părul, agrafe și clame, trei minisăpunuri, două sînt lichide, al treilea e solid, o cremă de mîini rusească, scrie ceva cu bunica Sveta pe ea, șervețele umede și uscate, cel puțin două pachete din fiecare, două parfumuri mici, de geantă, pe care nu le folosește niciodată, cînd pleacă undeva, departe, își ia unul special de călătorie, penarul, acolo sînt trei stilouri, un pix și-un roller-ball, mamă, dar tu nu scrii cu altceva decît cu stiloul, taci, Fane, poate sînt nevoită să scriu în ploaie, roller-ballul nu mi-a zis încă pentru ce vreme e potrivit, pastile mentolate, nu suportă guma de mestecat, nu poți, Fane, ca fumător, să vorbești cu oamenii pînă nu te mentolezi un pic, e lipsă de respect, un mic spray antiperspirant, n-ai tu idee cum am trăit noi pînă au apărut, în '90, antiperspirantele, ba am, mamă, că eram mare, mereu uiți că eu n-am uitat nimic din comunism, o umbrelă, o eșarfă bleumarin, nuanța asta se potrivește la orice, o sticlă cu apă plată, deși ea bea numai apă minerală Tușnad, verde, o agendă mică, cu foi veline și neapărat cu elastic peste coperte, mereu neagră, nici nu știi cum se poate murdări într-o geantă o agendă, dacă are culori pastelate, o pereche de mănuși roșii, fine, dar de lînă, vară-iarnă, nu contează, nu știi cînd ți-e frig la mîini, știi că eu îngheț din nimic, o pereche de șosete din bumbac, din alea care nu se văd în pantofi, un evantai, iar nu contează anotimpul, mă piș pe ea de menopauză, multe lucruri bune mi-a adus, dar și rele, futu-i mă-sa, nu mai pot cu bufeurile astea nenorocite, actele, firește, și portofelul, cred că de medicamentele emoliente pentru gît n-am zis și oricum sînt sigur că am uitat jumate din compoziția oricărei genți a Mamiferei, normal, sînteți bărbați, și tu, și Francisc, nu vedeți nimic, dar vreți să fiți văzuți. Am rîs. Așa bărbați cum sîntem noi, o tot rugăm să mai scoată naibii cîte ceva din geantă. Nu-mi prisosește nimic, Băiat, de orice aș putea avea nevoie cînd mi-e lumea mai dragă. Adevărul e că, orice ar fi-ntîmpinat vreodată, Mamifera s-a descurcat perfect, oriunde ar fi prins-o momentul neplăcut. Dar merită, mamă, să-ți cari casa în spate, ca un melc? Sînt peste tot farmacii, sînt peste tot magazine, să-ți iei tot ce ai nevoie. Sînt,

Fane, oameni nu sînt. Poate pricepi și tu pînă la urmă. Mă rog, oricum ai să pricepi cîndva, că n-ai încotro. Ai să-mbătrînești, că ești sănătos, și-ai să-nțelegi. Sau poate n-ai să-nțelegi niciodată, habar n-am. Poate tu faci parte din categoria aia care-mbătrînește pseudozen, Fane. Știi tu, ăia care, odată cu vîrsta, încep să creadă că oamenii seamănă mai mult și mai bine unii cu alții. Se-apucă, poate nu dintr-odată, dar nici nu-mi dau seama cînd începe nebunia asta, să vadă și să creadă lumea mai bună doar pentru singurul motiv că ei nu i se mai pot opune, nu mai au aceleași puteri să se lupte cu ea și să-i facă față. Or, asta e o eroare de percepție în masă, Fane. Da, știu, și la ce-mi folosește mie vigilența? Asta voiai să mă-ntrebi, nu? Ce mă-sa fac cu scepticismul meu de masă, dacă din cauza lui car de-o viață în genți orice mi-ar trebui în caz că apare vreo problemă. Uite, pînă la 75 de ani, m-am descurcat cu gențile mele care par mai mult de voiaj, Ophanimule. Bună, proastă, m-am descurcat, ba i-am mai ajutat și pe alții, știi tu, din ăia liberi, care nu cară, dar au nevoie de una-alta în momente imprevizibile. Nu face ochii mari, că e și-o chestiune de noroc. Normal că nu poți căra într-o geantă orice ți-ar putea trebui la o adică, n-ai cum să prevezi toate adicile dintr-o viață, știu și eu asta. Dar vezi tu, Fane, pentru că am cărat greutățile astea, de restul greutăților nu zic nimic, Dumnezeu m-a ferit de momente imprevizibile care să mă fi doborât, că nu pot să fiu nici atît de arogantă și nici atît de inconștientă, încît să am impresia că gențile mele au fost și sînt panacee. Eu mi-am făcut partea mea, Fane, cum zice prietena mea, Cristina. Mi-am făcut partea mea. Ce m-a dus pe mine capul că m-ar putea ajuta am pus în geantă și-am ieșit din casă. Restul, care m-ar fi putut pune la pămînt, nu mi-a dat Dumnezeu. Am totuși șaptescinci de ani, Băiat, am avut timp să mă gîndesc destul și la asta, crede-mă, altă explicație nu există. Așa că și tu, și deșteptu' de Francisc mai lăsați-mă dracului în pace, să-mi car gențile cu nevoi practice, că de la ele doar obosesc și mă doare spatele. De la alelalte nevoi mi se-ncovoiaie mie sufletul, băi, proștilor. I-am zis atunci că nu vreau s-o văd nici obosită, nici durută. A rîs. Fane, Fane, nu insista ca atunci cînd erai tînăr, știi că insistența îmi dă mîncărimi de piele, de la nervi. Și nu te mai frămînta atîta de grija mea, că iar îmi dai peste ochi că n-ai nicio tipă și de-aia te răpune grija de binele meu. Eu, spre deosebire de tine, nu sînt singură, îl am pe tîmpitu' ăsta să-mi dea cu diclofenac pe șale și să mă descalțe cînd nu mai pot, chiar dacă îi turuie gura ca la babe. N-am ce să fac, tre' să-l suport, se descarcă și el în timp ce mă doftoricește. Dar tu, Fane? Că nu mai ai dooj dă ani, nici treizeci, nici măcar patruzeci, Băiat.

Are ea momentele ei de cruzime și mereu mă ia prin surprindere. Ciudat, dar când îmi bubuie una din asta peste ochi îmi dau seama cât de mult o iubesc. Și fac de mult așa, de când eram foarte tânăr, adolescent. Un bocanc în gură din partea ei mă face s-o văd cât e de mișto, parcă îi scoate în evidență, cu glazură, toate calitățile. Asta a început ca un exercițiu, ca să nu cad din picioare când îmi zicea ceva teribil, dar s-a transformat într-o chestie naturală, pentru că mama, chiar și când nu are dreptate sau exagerează, e tot mama, iar mama mea e cea mai mișto mamă pe care am văzut-o vreodată. Și știu din experiență că nebuna nu ar vrea să-mi facă rău nici măcar cu o vorbă, așa că, dacă tot o cunosc bine, atunci să nu mă panichez aiurea. În plus, mi-a luat niște ani să pricep că ea nu are niciodată cuvinte cu adevărat reci, înghețate, ea e o pasiune pe picioare, în toată viața ei, cu toate cuvintele ei, iar asta, dacă alții n-o-nțeleg, eu, copilul ei, tre' să am bunul-simț s-o-nțeleg și să n-o uit nici măcar când situația nu-mi convine sau mă dezavantajează.

Într-un fel, noi doi am trăit singuri în ultimii ani, adică unul cu altul. Și când unul și-a găsit pe cineva, ăla n-am fost eu, ci mama. Or, ea cred că se-nvinovățește pentru asta, crede că eu trebuia să-mi găsesc, mie să-mi fie bine, sînt copilul ei. Pe deasupra sau pe dedesubt, nici eu nu mai știu, sînt legile firii, eu sînt mai tânăr, e firesc să-mi găsesc eu perechea. E mama, cum să gîndească altfel o mamă normală? Iar a mea, cu toată țărăneala ei incomensurabilă, e cea mai normală mamă din lume. Așa că i-am zîmbit și i-am răspuns: te iubesc, mamă. Păi, aia e problema, Fane, exact aia, că noi ne iubim cu pasiune, Băiat. Uneori mă gîndesc că poate de-aia nu găsești tu pe nimeni pentru tine, poate compari femeile cu mine și n-ai găsit niciuna așa ținută pînă acum. Te-ai învățat cu mine, Fane, și eu cu tine, uite cât îți seamănă Francisc, doar că-i moș. Noi doi ne-am fost mereu suficienți unul altuia și mi-e că tocmai asta ne-a ținut singuri atîta viață pe-amîndoi, dar eu acum sînt bătrînă și normal că vreau să te știu împlinit lîngă o femeie. Cu cât am încercat eu să te fac mai independent, cu atît mai apropiați am ajuns noi doi. Mamă, nu bate chiar toți cîmpii. Sînt independent, dar nu de iubire, mamă. Ce draci îți veniră? Tocmai tu nu poți să faci diferența, tocmai tu? Și nu te mai băbi înadins, că nu ține, nu cu mine. Mă, Fane, dragostea de familie nu e pasiune, nu arde. De-aia va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va uni cu perechea sa și vor fi amîndoi un trup. Dacă nu-i va lăsa, dacă nu e dispus să-i lase, atunci e bai mare, Băiat. Dragostea de părinți și de frați nu trebuie să tulbure omul într- așa hal, încît să nu fie nimeni bun pentru el. Dacă

o face sau dacă e mai mare decît îndrăgostirea de străinul care-i coace venele, atunci vorbim acolo despre boală sau, mă rog, ca să fiu amabilă, despre nesănătate. Întîi, mamă, eu n-am avut ocazia să-l las pe tatăl meu, că așa ai hotărît tu, și pentru mine. Touché!, numai ce-am auzit-o, nici n-am apucat să scuipe ultimele cuvinte. Așa e ea, vorbește peste om, peste toți oamenii, că ea mereu are ceva de spus și adevărul e că are, numai cînd e obosită rău te-ntrepuie aiurea, în rest, o face exact atunci cînd trebuie. Apoi, tu tot cauți boli în oameni, bineînțeles că și în mine. Mai ai nițel și mă bănuiești de atașament erotic față de tine. Nu, nu mai am, nu fi nesimțit! Și porc. Nu despre asta vorbeam, ci despre faptul că mi-e frică să nu-ți fi făcut un fel de icoană din mine, să-ți fi scris singur erminia propriei tale mame, iar din cauza asta nimeni să nu fie în stare să se potrivească regulilor stricte din capul tău, Fane. Normal că te-am înțepat puțin, doar mă știi, nu scot altfel o reacție de om viu de la tine, da' să nu-mi pui mie-n cap ce n-am gîndit și-n gură ce n-am spus, că te ia dracu' mintenaș, clar?! Și s-a ridicat de pe canapea, făcînd doi pași către mine. Da-mi spui de ce ții perechile alea de șosete-n dungi de cînșpe ani, mamă? S-a dat un pas în spate și-a făcut ochii mari, apoi s-a dus marșarier către canapea, s-a așezat și-a nceput să rîdă în hohote. Cînd s-a potolit, mi-a zis: ești copilul meu, n-aveai cum să fii zdravăn. I-am auzit inima cum bate, era nostalgică și moale, făcea și ea un drum înapoi. Bine, Ophanim, bine, am înțeles eu greșit și-am suprareacționat, știi că am fitilu' scurt. Iartă-mă, Băiat, am fost proastă, sînt vie și mai sînt și proastă cîteodată, mă rog, nu chiar rar. Eu vreau să te știu bine, dar normal că important e cum îți vezi tu binele, uite ce mă băbesc, bine că nu-ți cer nepoți. Și-a rîs iar. Pe urmă, și-a dus mîna la buze și-a nceput să le rupă, cum face ea cînd e preocupată sau afectată. Șosetele astea le-am luat cînd mergeam pe la Casa Presei și era acolo un magazin cu lucruri indiene. Mă duceam acolo o dată pe lună, cînd luam banii pe colaborarea pe care o aveam, nu cumpăram mereu, dar mă uitam mult, îmi dădeam mie timpul ăsta. Mie și vînzătoarei, care nu mă grăbea niciodată, nu venea pe capul meu, mă lăsa să fac ce vreau și cît vreau în magazinul ei. N-am aruncat nimic din ce-am cumpărat în anii ăia, rochiile le-am dat fetelor, astea erau prietenele ei și fiicele lor, mie mi-au rămas eșarfele și șosetele astea. Le cîrlesc pentru că nu vreau să fac găuri în amintirile alea, vreau să rămînă întregi, da, știu că eu nu uit nimic, ei, bine, nu mai e chiar așa, Fane, am început și eu să mai uit. Cînd mă ncalț cu șosetele astea, da' să știi că numai pe două le-am cîrpit, restul sînt intacte, îmi amintesc de mine atunci, de timpurile alea, de timpul meu cu mine, de

vînzătoarea aia frumoasă și zîmbitoare, atît de binevoitoare, de naturală, n-avea nimic de negustoreasă în ea, simt și cum miroseau toamna și primăvara pe scările alea pe care urcam spre magazinul ăsta improvizat la etajul unu, îmi amintesc cît de ușor urcam pe-atunci scările, Fane, și cred că sînt lucruri de care nu sînt conștientă, dar care au rămas în mine de-atunci și care îmi fac plăcere, îmi fac bine, iar șosetele astea colorate mă duc înapoi în zilele alea, în perioada aia din viața mea, a noastră, Băiat, cînd eu veneam la tine cu o cămașă de in, iar tu te bucurai, șosetele astea sînt vehicule spre bucuriile alea mici pe care mi le făceam, ți le făceam și ție, i-am luat și-o pălărie de soare Mamanei odată, nu semăna cu niciuna care se găsea pe piață, m-am dus și i-am pus-o pe mormînt, spre cap, să n-o ardă soarele. Nu știu, Fane, de fapt, nu știu de ce nu le-arunc, știu doar că atunci cînd le-ncaț mă simt bine. Mai bine. Iar vocea ei s-a făcut nu mică, aia nu e posibil, ci colorată pastel, s-a catifelat parcă, iar eu mi-am amintit de mine mic și de ea spunîndu-mi povești. Pentru că asta făcea și acum, îmi spunea o poveste, nu despre niște șosete, unele cîrpite, ci despre ea și despre noi. Și-am auzit iar inima ei, parcă ar fi vrut nu să doarmă, inimile nu dorm niciodată, dar s-o ducă pe mama la culcare, să nu-i mai vîjîie sufletul de aduceri-aminte. Mă uitam la mama și nu se vedea nimic pe chipul ei, nici pe mîinile ei, nu era nicio mișcare. Dar auzeam și șfichiuitul sufletului, și chemarea inimii. Plec, mamă. Și mă lași așa? Și te las așa, dormi, mamă, ți-e somn, te-ai consumat mult, așa faci mereu cînd te povestești. A zîmbit și-a-nchis ochii, ca un copil care vrea să te păcălească c-o să-l ia somnul cînd îi zici să se culce, am pus o pătură pe ea și-am ieșit din cameră. M-am dus la Francisc, care era la bucătărie, meșterea ceva, ca de obicei, și i-am zis vezi să se culce, e obosită, bine, bine, a zis el, doarme ea dac-ai fezandat-o, n-ai grijă, doarme, du-te liniștit. M-am dus liniștit, gîndindu-mă la șosetele alea ale ei, știam că are cinci perechi, dintre care două cu două sînt la fel, iar una e diferită, mi-am amintit momente, atît de multe momente în care mama era încălțată cu ele, poate ea își amintește și un anumit timp dintre două purtări, mai știi?, poate știe, din cauza memoriei ei monumentale, cîte ceva despre toți timpii dintre toate purtările, poate e și el, de fapt, un timp mic și cald, găurit pe ici, pe colo, cu purtările lui cu tot. Și de unde mă simțisem nu doar înfrigurat cînd am ieșit din casa Mamiferei, ci de-a dreptul un depozit de frig, pînă am ajuns la mine, cu toate derulările alea de timp și de șosete, eram încălzit și foarte binedispus. Mi-am dat seama că aș suferi dacă mama ar arunca șosetele alea, n-aș vrea sub nicio formă să renunțe la ele sau să le uite. Am băgat cheia-n ușă în timp ce-mi trecea prin

cap că e important ce vrei, chiar foarte important, dar esențial și diferențiator de-a dreptul e să știi ce nu vrei, iar eu nu voiam ca mama să renunțe vreodată la cele cinci perechi de șosete. Am intrat în casă călcînd apăsător, ca un om care-și cară visele grele într-un sac atîrnat în spate. Fusese o seară așa de frumoasă, porniserăm și eu, și mama de la ceva și ajunseserăm, ca întotdeauna, la cu totul altceva, ne și cocoșiserăm unul la altul, c-așa facem des, și sfîrșiserăm prin a ne da unul altuia cu amintiri după ureche, iar eu plecasem de la ea cu mințile învălmășite și cu inima bubuind de imagini, multe imagini, multe secvențe cu mama din ultimii cîșpe ani, eram acum așa bucuros că Francisc freca niște bucăți de plastic în bucătărie, mama nu era singură, dormea liniștită cu Francisc acolo, chiar dacă dincolo, avea dreptate să-i fie grijă de mine, eu sînt singur și deșert, cum zice ea, dar vezi tu, mamă, deșertul se face din zile înșorite, așa zice chiar extrem de înșorite, așa cum a fost ziua de azi, chit c-a apucat s-apună și tot soarele peste ea.

Mă-ntorc la ea de demult și la ea de curînd și la ea de acum cinci minute, poate are dreptate într-o cîtva că nu-mi găsesc pereche și din cauza comparațiilor pe care le fac fără să vreau cu ea, dar nu e doar din cauza asta. Singur și cu egoul lăsat la picioare, îmi dau seama că mama știe ea ce știe, numai că-i scapă exact ce știu eu sau mai exact ce aud eu. Și dacă m-am împăcat cît de cît cu omenirea de ceva vreme, puțină, nu pot totuși, nu încă, s-o primesc adunată-ntr-un om. Pentru că omenirea nu e Mădălina Constantin, colega mea dintr-a șasea, o fată cu părul negru, gras, groaznic de gras, își dădea săraca cu pudră de talc în el, cu ochii verzi, cu mers de robot și cu un zîmbet liniștitor, foarte bună la matematică, vorbind afectat și sărindu-mi în ajutor de cîte ori i l-am cerut, și nu doar mie, nu, omenirea nu e Mădălina Constantin, despre care am știut c-o să fie doctoriță, așa cum plănuia, și că și peste 35 de ani o s-o cheme tot Mădălina Constantin, pentru că n-o să vrea să se mărite sau dacă totuși o va face, în niciun caz nu-și va schimba numele, iubea să și-l pronunțe, era legată definitiv de el. Am avut dreptate, n-am ce face cu dreptatea asta, dar am avut-o. Acum un an, am găsit-o din întâmplare pe un afiș de conferință online: dr. Mădălina Constantin, endocrinolog. Lumea nu e Mădălina Constantin, să știe ce vrea dintr-a șasea, lumea nu știe de capul ei și de inima ei, iar eu sînt un căcăcios care abia s-a obișnuit cu lumea, dar tot îi e foarte frică de ea. Sînt prost și extremist la simțire, sensibil pînă la oribil, vorba lui Brumar, aud cum bate minciuna-n om și mi-e drag de om, aud și cum bate a mea, numai că dragul ăsta e mai mult o obișnuire, o

acceptare, o înțelegere, nu-mi alungă deloc frica de om, nu știu ce și cum să fac să nu mai mintă, nu știu cum să trăiesc cu un om, minciuna face parte din el, din noi toți, mi-e greu cu mine, pe altcineva nu pot duce sau încă nu pot duce, sînt aspru și imbecil, are dreptate și-aici Mamifera, pe mine mă-ngădui, cu toate minciunile mele, ce-aș putea face, cum aș putea să mai apuc fiecare altă zi, dacă nu m-aș îngădui, dar pe alții nu știu cum să-i primesc. Adică să-i primesc cu totul în viața mea. Poate mi-e prea greu cu mine și nu mai am loc de altcineva, în afară de mama, de Francisc și de pisici. Poate, dacă trăia Mamana, m-ar fi împrietenit ea în timp mai bine cu lumea, dar cît să fi trăit și Mamana, cît am eu nevoie? Nevoia mea de ea și de mama o să moară odată cu mine, deși nu sînt chiar convins că n-o să treacă dincolo, poate mai ușor, pîș-pîș, decît o să trec eu. Sînt atît de egoist uneori, că mi-e frică și mie să rămîn singur cu mine. Atunci, ies din casă, fie zi, fie noapte, și umblu pe străzi nu în speranța c-o să-nîlnesc pe cineva, ci în nădejdea c-o să scap un pic de mine însumi. Poate de-aia alerg, în loc să mă plimb, nu știu să merg la pas, să am pace în tălpi și-n pantofi sau măcar un praf de liniște, poate de-aia ajung înapoi acasă și înapoi la mine, după toate tentativele astea de scăpare, frînt.

Mă gîndesc acum la cîntăreții de rock, de fapt, la cum fac să mă ridic din mine în momente din astea care n-ar fi cine știe ce proaste, dacă ai avea un șubler de măsurat adîncimile supărării, comparativ cu altele, dar nu știu cum naiba anumite chestii aparent superficiale sau mediu adînci îți pică mai prost decît o veste nasoală, una din aia care dărimă ușa cînd vine sau chiar intră prin ea și-o face praf. Țasta e unul dintre lucrurile pe care am fost și sînt încă nevoit să le iau așa cum sînt, chit că nu le-nțeleg. Dar îl pun și pe ăsta în dulapul din mintea mea în care sînt lucruri pe care nu le pricep încă, deși știu că pe unele nu le voi pricepe niciodată, m-am împăcat oarecum și cu asta. Parcă neplăcerile astea medii îmi fac mai rău decît grozăviile, parcă stau mai mult, iar multe dintre ele vin și pleacă cu o frecvență cinică, aia care le face, de fapt, pe ele insuportabile. Recurența supărărilor mărunte îl doboară pe om, așa cred.

De-aia mă gîndesc acum la cîntăreții de rock, în special la ăia care-au murit tineri, cum ar fi Jim Morrison. Sînt morți frumoși, morți veseli, îi ascultam cînd eram foarte tînăr, adolescent și mai apoi student, simțeam atunci că semăn cu ei, aveam curajul, poate inconștiența, să-mi placă să semăn cu niște

morți tineri, îi ascult și acum, mă fac să-mi amintesc că am fost ca ei, tânăr, nu mort, doar că ei au rămas tineri, eu, nu, rockerii ăștia nu au avut chef să-mbătrânească, au ars tot de tineri, eu n-am avut curajul să ard tot și nici să-mbătrânesc nu mi se pare că-i un act de curaj, nu la mine, e mai degrabă o chestiune de noroc, ei au rămas morți veseli, plini de viață, sar din pat dimineața când dă vecinul blană Break on Truth. Mă rog, blană aud eu, el dă pentru el, probabil alți vecini n-aud nimic. Sar și dansez de nebun, dar îmi trece prin gând de câteva ori pînă la sfîrșitul cîntecului că Jim a murit tânăr, ce tânăr, frate!, la ce mama dracului i-au trebuit droguri?, iar eu sînt ceea ce cu indulgență s-ar mai putea numi un tip între două vîrste, mai mult eram între ele când aveam patruzeci de ani, nu acum, când mă-ndrept spre cincizeci, și mai am timp să mă gîndesc și cum ar fi fost Jim acum, dac-ar fi trăit, un bătrînel de vîrsta Mamiferei, nu știu de unde dracu-mi vin idioatele astea de gînduri în timpul unui cîntec scurt pe care-l dansez ca atunci când eram adolescent și când mi se păreau cool morții tineri. Probabil c-am îmbătrînit, iar apropierea firească de moarte m-a făcut să-mi fie o frică mult mai mare decît sînt dispus în mod curent să recunosc. Sau poate că sînt invidios pe Jim, a trăit puțin, și e de neuitat, dovada sînt eu și alte sute de milioane ca mine, a murit tânăr, dar a rămas și-o să rămînă, tu ce căcat ai făcut, Ophanim, în afară de a te compara cu un celebru rocker american, înmormîntat într-un celebru cimitir parizian?

Bine măcar că mi-am păstrat pasiunile bune din copilărie, cum ar fi aia să lipesc pantofi dezlipiți și nu numai pantofi, orice fel de încălțăminte. Îmi vine apă-n gură când m-apuc de treabă, apoi iau dicționare și gantere și le pun peste ei și prin ei, ca să fiu sigur că lipitura e trainică. Cred că treaba asta are legătură nu atît cu picioarele, cît cu mersul, deși, la naiba, mersul tot cu picioarele are legătură. Mie mi-a plăcut mereu să merg, să merg mult, undeva și nicăieri, asta n-a contat niciodată, dar să mă pierd în propriul mers pe care la un moment dat nici nu-l mai simțeam. Erau și încă sînt momentele mele de zbor, alea când nu mai sînt conștient că merg, am senzația că sînt purtat de cineva sau de ceva mai aproape, nu mai departe. Eu mereu simt că mă apropii când merg, niciodată că mă-ndepărtez, iar asta chiar când n-am o țintă și cel mai adesea n-am. Pentru mine, faptul că undeva poate să-nsemne oriunde nu reprezintă vreo problemă. Și poate de-aia renunț greu la pantofi sau ghete, extrem de greu, toate perechile mele de-ncălțăminte au lipituri peste lipituri, frumos lucrate, de altfel, nu le-ar observa nici măcar un ochi format, unul de

cizmar, să zicem. Și nu suport încălțăminte frumoasă care nu e comodă. Să porți pantofi incomozi e ca și cum ai accepta să te strângă mânușile și să-ți facă bățături. Sau să te strângă inima, deși asta oricine acceptă fără să clipească. Apropo de bățături, mi-a zis de curînd un ortoped că e cea mai mare prostie să te-apuci să tai bățăturile, că ele se tratează, nu bagi tu în ele lame sau nu știi ce instrumente tăioase pe la pedichiurile profesionale, că e jale mare, poți să faci cancer în timp de la chestia asta cu tăiatul bățăturilor. Era așa de supărat, numai nu-și smulgea părul din cap. Spunea că nu-l înțeleg mai ales femeile, ele sînt obsedate să-și chinuie bățăturile cu obiecte tăioase. Durerea lui era că nici pe femeile din familia lui nu reușise să le convingă și-și pierduse bietul om orice speranță. Pe mine m-a rezolvat rapid, că mă călcase o mașină-ntr-o parcare. M-a primit zîmbitor și nițel agitat, a studiat cu atenție radiografia pe care mă pusese s-o fac, m-a consultat de-a fir a păr, chit că numai pe laba piciorului drept își tăvălise mașina aia roata, și-a conchis că-s bun-zdravăn, exclusiv prin mila lui Dumnezeu, că ăla e un traumatism de înaltă energie, nu scapi din el fără nicio problemă, așa cum scăpasem eu. Și să stau cu piciorul în repaus două săptămîni, iar dup-aia încă șase să fac mișcări puține, cu mare zgîrcenie, asta ca în caz că există o daună atît de mică, încît n-o vede radiografia, chestia aia să se repare de la sine. Și să slăbesc cinci kile, deși mie Mamifera-mi zice mereu că sînt un slăbănog, un costeliv, un cal odîrlit. M-am mirat tare de asta cu slăbitul, drept e că doctorul era înalt și citeai ziarul prin el, însă omul a zis clar că nimic nu le face mai rău oaselor decît extragreutatea, chiar și alea cinci kile pe care mi le vedea el în plus. Și că, de fapt, asta e marea lui durere, mai mare decît aia cu bățăturile, că nu știe cum să facă să-și convingă pacienții să slăbească, ca să-și protejeze oasele. Toată lumea e jignită și pleacă înjurînd, îl mai caută numai ăia cu monturile, că omul inventase o tehnică chirurgicală brevetată internațional de scăpare a oamenilor de monturi. Doctorul ăla suferea, chiar suferea, iar mie mi-a fost rușine de el, îi eram și recunoscător, pînă la urmă, el îmi dăduse vestea cea bună că Dumnezeu m-a salvat, așa că i-am promis că slăbesc alea cinci kile fie ce-o fi. Mi-a luat trei luni, dar le-am slăbit. Rezultatul e că Mamifera vrea de cîte ori mă vede să mă interneze.

Poate euforia care m-a cuprins la auzul veștii că n-am nimic la picior, poate lumina, ghivecele cu plante pletoase și albul din clinica aia, poate altceva, dar habar n-am ce, m-au întors cu gîndul la un alt moment din viața mea în care am fost în spital, dar cum se deschide memoria asta pe invers, ce ciudat,

fiindcă spitalul ăla de demult era unul comunist, cenușiu, înfricoșător, doctorul care m-a operat de apendicită avea diplopie și mai și băuse ceva, era decembrie, i-o fi fost frig în gardă, eu aveam paisprezece ani și-o criză de apendicită. Și rahianestezia tot el mi-o făcuse, doctorul ăla care vedea dublu și care i-a zis Mamanei că e grav, dar după ce ea i-a băgat un plic în buzunar s-a hotărât că n-am nici pe dracu' și-o să mă fac bine foarte repede. Nu uit nici senzația aia că n-am decît cap și gît, iar mai jos de ele nu exist, mă visam în noaptea de după operație soldat pe cîmpurile de luptă ale istoriei, cu capul tăiat, dar viu, cu corpul pierdut cine știe la cîte zeci de metri mai încolo, ce prostie, toate astea mi-au venit în cap cînd coboram fericit scările de la clinica aia curată și frumoasă. A, și nea Mișu, nea Mișu Flocaru, el mi-a închis frumos, rotund amintirea apendicectomiei. Mișu l-o fi chemat, Flocaru era însă porecla, că el îți rădea părul dimprejurul locului unde urma chirurgul să-ți facă incizia. Avea un aparat vechi, cu lamă ruginită, îl dădea cu spirt, apoi te săpunea nițel pe burtă, cazul meu, și te rădea ușor, cu atenție, să nu dea sîngele, mări, băiete, s-avem grijă să nu dea sîngele. De ce nu l-am uitat eu pe nea Mișu n-am nici cea mai vagă idee, cum nu-nțeleg nici de ce el a rămas, prin alea trei minute în care și-a pus aparatul ruginit pe burta mea, nu doar în capul meu, ci în inima mea. Picioarele mele au plecat de mult de-acolo, dar rîsul lu' nea Mișu, să nu dea sîngele, mări, băiete, rîsul lui cred că m-ancurajat sau poate m-a liniștit, mi-a micșorat frica de bisturiu, și de-aia mi-o fi rămas lipit de vreun auricul sau de vreun ventricul.

Iar de la imaginea asta cu nea Mișu Flocaru mintea mea s-a dus la cea a Mamiferei care se scoală dimineața și ia rînd pe rînd pisicile la mîngîiat și legănat. Întîi pe Zavera, ea e mereu prima. Cînd mi-a povestit despre asta, Francisc mi-a zis că ea face asta între dezbrăcatul de pijama și îmbrăcatul în hainele de zi, iar eu mi-am și imaginat-o pe maică-mea goală și m-am speriat, chiar dacă la plajă o văd așa de-o viață, în casă însă niciodată, asta a văzut numai el, eu n-aveam cum, îmi închipui însă că trebuie să fie înduioșător ce vede el dimineața. E seninul lui de fiecare zi. Cred că Mamifera, dac-ar putea, le-ar și alăpta. Doar ce am reconstituit în cap imaginea asta, după cuvintele lui Francisc, și-am început s-aud cum îmi mormăie inima, ca la un început de frică. Prejudicata mă-sii, constructele de rahat cu care sîntem toți obișnuiți, adică ar trebui să-mi fie rușine, să mă simt vinovat pentru că mi-am imaginat-o pe maică-mea goală, legănînd și alăptînd pisici. Și nu mama sau Mamana mi-au crescut prejudecățile, ci restul lumii, lumea aia în care tot încerc să fiu

și din care în același timp fac tot ce pot să ies. E mama, mama mea, o femeie frumoasă și bătrână care-și leagăna copiii mici pe care-i are acum, după ce eu însumi, singurul ei copil născut, mă pregătesc să intru cu amîndouă picioarele în vîrsta a treia. Poate-i e dor de ea tînără și legănînd, poate e doar iubirea de monștrii ăia mici cu apucături de înger, iubire amestecată cu recunoștință, căci pisicile îi dau tot timpul căldură, frumusețe și tandrețe, iar Mamifera, pe timp ce-mbătrînește, nu se mai teme să le primească și nici să le dea-napoi. Mă gîndesc că nu doar noi, cei generați, sîntem într-o foarte mare parte povești reconstruite, sîntem ce ne spun genitorii noștri că eram cînd eram mici și nu ne-amintim nimic de-atunci, dar și părinții noștri sînt tot reconstituiți din poveștile celor care sînt aproape de ei mai des decît sîntem noi de la un moment dat. Se-ntoarce roata. Dar și ei, părinții, ar avea nevoie să le povestească cineva cum sîntem noi după ce-am plecat de lîngă ei și ne vîd doar din cînd în cînd și poate de-aia cei mai mulți părinți rămîn cu imaginea copiilor lor cînd au plecat de-acasă, puțini părinți le dau voie copiilor lor să crească, chiar și-atunci cînd acești copii sînt la rîndul lor bătrîni. Nu e cazul meu și-al Mamiferei, dar am văzut în jur aproape numai asta. Iar dacă mă gîndesc la Mamana, îmi vine să spun că eu și mama sîntem rămașii. Noi, rămașii, noi aici. Ția care pictează tot timpul un portret al ei, plecata, și n-o să-l terminăm în niciun caz, atîta ne-ar trebui, n-am mai ști cine sîntem dacă l-am termina. Să gîndești bine și să faci bine, ca să ai ce face mereu. Dacă ai bun și bine în gînd, nu te plictisești niciodată. Omul, dacă are inima trează, știe de mic să facă diferența dintre astea două, nu-i trebuie școală, nu-i trebuie vîrstă. Așa zicea Mamana. Și cînd îți zboară mintea aiurea și te năpădesc fricile că aia sau ailaltă n-o să-ți iasă sau, mai rău, c-o să se întîmple ceva îngrozitor cu cei mai apropiați ai tăi, să-ntorci gîndul, îți închipui că-l iei cu mîna și-l întorci pe dos, ca pe mînușă, te ridici din pat, dacă ești în pat, te ridici și umbli, te miști din loc cînd îți schimbi gîndul și te apuci să faci ceva, chit că să mîzgălești o foaie. Îți faci rost spre bine cu mintea ta, Intrieș, mamă, n-o lași să facă ea ce vrea, că mintea e păcătoasă, dacă nu stai de veghe, te duce pe unde nici n-ai vrea s-ajungi vreodată. Nimic și nimeni nu te poate speria mai rău decît mintea ta, mamă, dar tu să n-o lași. Și nici să nu te superi pe ea. De unde poate atîtea lucruri bune, învățătură și altele, poate și rele, numai că tu dacă o ții trează și-o-ndrești mereu, n-are ea cum să te stăpînească, tu ai s-o stăpînești, să nu-ți fie frică de ea, dar s-o respecti. Mamana m-a-nvățat că mintea mea nu sînt eu, ci ceva ce am eu, așa c-ar fi bine să folosesc în cel mai bun sens obiectul. Învățătura asta a ei a fost

bună și n-a fost bună, c-am avut momente în care era gata-gata să mă disocieze grav de propria mea minte, dar chiar și alea mi-au folosit ca să nu-mi pierd tocmai mințile. Și iar mi-e dor de Mamana. Și de cum îmi povestea ea despre istoria care ne revizitează. Nu se referea la marea istorie, care se repetă, ci la istoria personală. Uite, zicea ea, eu mă duceam pe timpuri să iau iaurt de la o cucoană care avea niște neamuri care aduceau iaurt cu cobilița din Oltenia. Pe strada aia pe care stătea cucoana era o casă cu un balcon cu iederă la etaj, iar din balconul ăla se uita o fată. Să fi avut șapte-opt ani când am început să mă duc după iaurt, optiște-nouășpe când n-au mai venit oltenii la București și-a trebuit să caut în altă parte. Fata aia a crescut sub ochii mei. O vedeam o dată pe săptămână, n-am știut niciodată cum o cheamă, n-am auzit-o nici vorbind, era ca un tablou mișcat, la un balcon. Dar m-am întâlnit cu ea într-o toamnă, când nu mai știu de ce am ajuns iar pe strada aia. Acum era în grădină, într-un fel de șezlong, și se uita la stradă. Îmbătrânisem și eu, nici ea nu mai era tânără, nu mai semăna cu fata care fusese, însă se uita la lume în același fel. Fata aia, Intrieș, mamă, e cineva din viața mea. Cineva a cărui uitătură mi se năpâstie s-o visez, și-a doua zi dimineața simt în gură, când mă scol, gustul de iaurt de la olteni și chiar și mirosul. Și ca să-nțelegi ce vreau să zic cu istoria care te revizitează, asta cu revizitatu' de la mă-ta o știu și-mi place cum sună, fata aia, care nu mai era o fată, după cum ți-am zis, a sărit din șezlongul ei, a fugit la poartă, a ieșit pe stradă și-a strigat după mine: „Doamna vecheeee, doamna vecheeee!“, iar eu m-am întors imediat, chiar dacă nu-i știam vocea, pentru că am știut că eu sînt doamna veche, pentru că și ea mă știa pe mine tot de când o știam eu pe ea și probabil că mă uitam la ea cum nu s-o mai fi uitat nimeni, dacă m-a recunoscut după atîta amar de vreme, zeci de ani, mamă. Așa era Mamana, iar eu și mama n-avem cum să n-o pictăm în mișcare atîta timp cît mai avem viață în noi, pentru că atît cît mai e viață, atît mai e și dor. Și, ca mereu când amintirea ei mi se ncuibează-n suflet și-n minte, simt că mi se face un somn nebun, nu mai e nevoie să chem somnul, vine singur și e bun, nu mai visez urechi cu mai mulți lobi, atît de des înșingerați, somnul ăsta de după ce mi-o aduc aproape pe Mamana nu doar mă debranșează de la zgomotul lumii, ci de la propriul meu zgomot dement. Mamana e ca o ușă despărțitoare. Sau poate împărțitoare. Nimeni nu se pricepe ca ea să facă musaca de umbre din spaimele mele de om singur și nici chiar așa de tânăr. Parcă vine și șterge tot, face curat Mamana și mă culcă așa cum, atunci când m-a crescut, n-a putut, a trebuit să-nvăț singur să dorm. Dar după ce-am învățat, tot pe ea o voiam aproape în somn. Poate de-aia mi-o

amintesc atît de des, poate chiar o invoc, să mă salvez, să mă primenesc și să mă salvez, fie doar și pentru o noapte.

Tuturor oamenilor pe care i-am cunoscut mai aproape, nu zic neapărat mai bine, le-am auzit tîrșitul papucilor gîndurilor prin cap. Chiar și Mamiferei, cînd e ea obosită ruptă și-i zice lui Francisc să-i spună și ei rugăciunile, că singură nu mai e în stare, iar el îi ia capul pe umărul lui, închide ochii și-l văd cum își mișcă buzele în timp ce mă retrag în camera mea de cînd eram copil, iar ei nu mă simt, nici unul, nici altul. Dar Mamana n-a tîrșit gînduri niciodată sau cel puțin nu de față cu mine sau cînd eram eu cît de cît prin zonă. Am trăit atît de mult timp cu ea, încît, dacă ar fi fost să le tîrșie, tot aș fi auzit măcar o dată. Însă i-am auzit rugăciunile. Erau ca niște cîntece vesele. Nu știu ce zicea, în cele mai multe cazuri nu descifrez gîndurile oamenilor, dar știu sigur că se ruga și c-o făcea într-un fel punctual, nu diluat și general, ca mai toată lumea. O văd în stare să fi avut curajul să fie chiar și ridicolă, poate penibilă, oricum, e sigur că rugăciunile ei erau îndrăznețe, parteneriale într-un fel, pașii lor așa sunau. Mi-ar fi plăcut atunci să știu ce vorbea Mamana cu Dumnezeu, iar acum am chiar nevoie să știu. Mereu m-am gîndit că erau dialoguri, nu obișnuite rugăciuni de cerere, dă, Doamne, te rog, Doamne. Poate îi spunea ce-am auzit-o odată că-i zicea Mamiferei: vezi, mamă, că singurătatea lungă și apăsătoare dărimă, iar omul ajunge să facă cele mai proaste alegeri de om tocmai pentru că nu mai e în toate ale lui, chiar dacă i se pare că vede cristal. Iar nebuna de mama, care sigur voia să schimbe subiectul, i-a răspuns: a, deci, cînd faci alegeri sentimentale, tre' să fii deja într-un cuplu, asta zici, mamă? Și-au rîs amîndouă ca niște fetițe zurlii. Ceea ce și erau, de fapt. Sau poate că Mamana rîdea cu Dumnezeu de Mamifera, c-o apucase-ntr-o vreme un fel de boală mantrică, spunea tot timpul lăsați-mă-n pace cu rostul de nevestă și cu cuplurile și cu prostiile, eu vreau pe cineva care să-mi spună totul în față, verde-verde, iar Mamana hohotea din bucătărie și-i arunca prin ușa aburită de șnițele: minți și nici nu știi că minți, crezi că vrei, dar ai face moarte de om să-ți spună cineva verde-verde, cum zici tu, în față chiar și ceva mărunț, fără importanță. Mamă, ar fi o viață așa simplă, ca o izbăvire. Izbăvire simplă? striga Mamana de deasupra tigăii care sfîrșia. Alea sînt căcatul și pișatul, Zamfira, singurele izbăviri pe care e în stare să le simtă omul cît trăiește, nu te mai da mare pricepută în izbăviri, mai lasă-te de cuvinte mari, fată.

Cînd mă gîndesc la ele amîndouă și la orașul de frumusețe nebună care erau ele, mă-ncearcă o idee, poate e tîmpită, anume că proiecția și amintirea sînt identice ca formă și ca dinamică. Nici nu sînt foarte sigur dacă uneori nu le-ncurc, dar nici nu contează prea mult pentru mine, important e că, fie proiecție, fie amintire, mama și Mamana trăiesc cu mine tot timpul și aș zice că nu trăiesc prost. Mamifera mai fuge, își permite, trăiește, pe Mamana însă am pierdut-o de-aici, o păstrez numai în mine. Cred că o formă de exprimare cum ar fi mi l-ai pierdut nu e tocmai în regulă, mai bine ar fi mi l-ai fugit, pentru că fuga e de multe ori voluntară, intenționată, pierderea, nu, niciodată. Dar așa m-apucă pe mine să jupoi cuvinte și expresii, poate nu e cazul să fiu luat în seamă, însă la înjurătura dă-te-n pula mea cred c-ar trebui să fiu. E complet imbecilă, illogică. Unuia care te enervează și nu mai vrei să-l vezi în apropierea ta îi propui chiar o foarte intimă apropiere, cu penetrare cu tot? E cu totul idioată înjurătura asta și umple lumea cu idioțenia ei. Cred c-am făcut o fixație pe chestia asta. Anavah, poate anavah mi-ar trebui, ceea ce se tîlcuiește smerenie în ebraică. Că parcă le știu eu pe toate, eu și cu Mamifera mea, noi sîntem știutorii lumii ăsteia, ridicoli în emfaza noastră, bine că e scurtă și nu foarte deasă. Mai lungi sînt pauzele și-atunci avem timp mult, timp lung să ne vedem ridicolul și să ne luăm singuri peste picior. E inversul lucrării frunzelor, exact inversul. Cînd ai un copac în fața ferestrei, nu vezi cînd vine toamna, nu simți, nu-ți dai seama. Dar numai o noapte dacă nu dormi acasă, a doua zi, cînd te-ntorci, observi cît galben a muncit la frunze noaptea aia în care ai lipsit de-acasă, de parcă toamna n-are curaj, sau poate încredere, să-ngălbenească frunzele cu tine de față. Și cred că dintre toate minciunile lumii, lumina zilei e cea mai mare și cea mai răspîndită. Toți cred în ea, toți se nasc și cred orbește în lumina zilei, că-i apără, că-i face să vadă mai bine, că în lumina zilei sînt ei mai în siguranță. Și-așa se risipește omul, răspîndindu-se de bunăvoie și nesilit de nimeni în lumina zilei, fugind cu frică și cu cutremur de adunarea sa între malurile moi ale nopții. Nici eu n-am descoperit strînsul în liniștea ocrotitoare a nopții decît după ce m-am izbit de răutate, pentru că m-am izbit cu putere, de mi-am spart mintea și sufletul, nu doar capul. Iar asta nu am cum să uit că nu i-o datorez Mamiferei, ea mi-a arătat doar furia scurtă și inofensivă, niciodată cum ascuți cuțitul răului, pe furiș, în timp ce rîzi, bei, mănînci, toate la lumina zilei. N-am văzut și n-am știut o mult prea lungă perioadă, periculos de lungă, ce înseamnă să faci răul, maică-mea și bunică-mea n-au fost bune la treaba asta, iar cînd am întîlnit răul, eram singur și m-am prăbușit, n-aveam experiență, m-a destabilizat

îngrozitor. Și bineînțeles că lor nu le-am spus nimic, să nu le sperii. Am trăit c-o halcă tăiată din pulpa inimii multă vreme, pînă mi-am luat curajul s-o susțin întîi cu mîna și apoi, încet-încet, s-o lipesc milimetru cu milimetru la loc, adică s-o țin lipită, să văd dacă mai face corp cu mine. Și-a făcut, dar a durat pîn-a făcut. A fost un șoc la fel de mare ca primul meu șoc de băiat, de băiat, nu de om, cînd a chemat-o Mamana pe-o nepoată de-a ei de departe, Otilia, dar fata se plictisea în vacanță la noi și-atunci Mamifera a invitat-o mai des pe la noi pe Steluța, o vecină de stradă, de seama Otiliei, iar eu stăteam cu ele în odăiță și mă uitam cum își arată pubisurile și rîd pe-nfundate, nici nu se uitau la mine, aveam poate trei ani, poate chiar spre patru, iar ele aveau cam paispe ani și probabil credeau că un copil atît de mic e ca un pui de pisică adormit, nu vede și n-are cum să-nțeleagă ceva. Și după ce au terminat de uitat, s-au apucat să se guste cu degetele una pe alta și să-și ducă degetele alea ude la nas, să inspire îndelung și să zică e altfel la tine, credeam că toate fetele miros la fel, da' uite că nu. Și mie mi se părea că ele sînt niște pui de pisică abia treziți, care se adulmecă unul pe altul și-și spală reciproc blănurile. Mai tîrziu, mult mai tîrziu, în prima mea stare conștient erotică, mi-am adus aminte de Otilia și de Steluța și-am simțit în nări miros de iarbă dulce, ce-o mai fi și aia, dac-o exista. Și tot de la ele am aflat de moarte, tot atunci, Steluța a zis că ei nu-i e frică de moarte, Otilia a rîs și-a zis că cine e moartea, să vină să se ia cu ea de pîr, iar eu m-am uitat în spate, nu era nimeni. Sînt așa frumoși oamenii tineri și sănătoși care vorbesc despre împăcarea lor cu moartea, o minciună sfruntată, dar atît de vie și de bună la tinerețe, nimeni, dar nimeni nu vrea să moară, am înțeles asta uitîndu-mă la bătrîni, la oameni foarte bătrîni, iar unii erau și foarte bolnavi. Nimeni nu vrea să moară, iar lupta aia cu dinți iuți se transformă în timp în ocoliș, pentru ca spre final să ajungă împăcare cu viața. Sau fugă. De obicei, oamenii alungă orice gînd al sfîrșitului, e incompatibil cu viața, cu pulsul, cu bătăile inimii, dar cîteodată gîndul ăsta se strecoară pîș-pîș, ca-n diminețile de octombrie tîrziu, cînd scoți un picior de sub pătură sau de sub pilota încă subțire și simți cum te-nțeapă toată pielea, din creștet, pe sub bărbie, sub coaste, pînă în talpa piciorului, cum nu se-ntîmplă niciodată iarna, iarna deja ești obișnuit cu frigul, pielea ta a primit înțelesul, însă în octombrie încă te lupți.

Cum m-am luptat eu atunci cînd a venit Mamifera pe la mine și mi-a descoperit caietul în care începusem să mă scriu, să ne scriu, de fapt, primul caiet. Scrisesem deja trei, aproape le făcusem parastasul între timp, dar pe ăla,

pe primul, îl scosesem pe masă să caut ceva în el, ceva care îmi era mie important atunci pe post de documentare la piesa de teatru pe care o scriam. Pisică-mea, Sa, stătea tolănită pe caiet, iar mama a fost curioasă să vadă pe ce doarme cu toate picioarele rășchirate și cu capul într-o parte, ca răpusă de dat cu tîrnăcopul, purceaua de Sa. Ce scrii, Ophanim? a întrebat ea pe un ton căutat neutru. Hopaaa, sînt Ophanim! am rîs în sinea mea, dar am tresărit în afară. Mă scriu pe mine, mamă (deși, pînă acum, mai mult pe tine), dar paranteza n-am avut curaj s-o deschid pe gură. Bine, Fane, scrie, dar cred că, de fapt, Sa scrie, tu doar transcrii ce-ți transmite ea prin undele ei secrete, de nepătruns cu mintea. Pot să mă uit? Nu, nu poți! am strigat înăuntru, dar n-am mai apucat să și spun, că Mamifera a tras ușurel caietul de sub scroafa aia, care doar s-a mișcat un pic în somn, parcă înapoi să-i ușureze extragerea, l-a luat în mîini, s-a dus la fereastră și-a-nceput să citească. Eram un pachet de nervi, dar n-am putut decît să mă duc la baie și să mă piș cu totul spontan, n-aveam nicio senzație, dar asta nu-nseamnă că jetul n-a fost unul furios și-ndelung. M-am prăbușit pe veceu dup-aia, respirînd greu și cu intermitențe, de parcă m-ar fi prins cineva la furat sau la futut. Și nu oricine, ci chiar mama. M-am ridicat și m-am dus la chiuvetă, m-am spălat lung pe mîini, ca Pilat, așa m-am gîndit, dar poate el s-o fi spălat scurt, era totuși procurator roman, militar, ăștia nu cred că se pișau pe ei intempestiv și nici nu stăteau cu mîinile sub apă pînă-i uita Dumnezeu, de frica mamelor lor, și-am ieșit din baie cu inima cît un purice. Mamifera era tot la fereastră, în aceeași poziție, ca o statuie uitată într-un atelier de sculptor, după ce-a fugit ăla în timpul unui cutremur. Pe fața ei se reflecta ce-i dădea caietul ăla, o aproapedurere. Am început să tremur, m-am lăsat moale în fotoliu și-am așteptat. Mamifera nu s-a mișcat deloc cîteva zeci de minute, poate o oră, nu știu, că m-a luat un somn din ăla de fugă de lume. Cînd m-am trezit, ea era tot acolo, în picioare, dar cred că m-a simțit că sînt pregătit s-arunce ghioaga, c-a-nchis caietul, a dus mîna în care-l ținea la piept și-a zis c-o voce fără voce: mă, Fane, tu vezi că-n pomul ăsta de la geamul tău ai o pereche de chiloți de babă? Văd, i-am răspuns, dar nu s-a auzit decît un gîjîit uscat, așa că mi-am dres vocea de stentor și-am repetat, văd, mamă, sînt acolo din noaptea de revelion, se leagănă pe creanga aia de-atunci, nici vîntul, nici lapovița, nici ploaia nu i-au urnit de-acolo, ba chiar mai bine s-au încolăcit, parcă ar avea gheare chiloții ăia, cu cît trece timpul, cu-atît mai bine-nfipti stau pe cracă, m-am obișnuit cu ei, mă-nveselesc, mă gîndesc la ei ca la încarnarea urării semne bune anul are, bune sau măcar vesele, poate-nseamnă chestia aia de-o zice Ecleziasul cu

vînarea de vînt, cre' că lua Nobelu' el, înaintea lu' Bob Dylan, dac-ar fi fost Nobel pe vremea aia. Inițial am vrut să-i pescuiesc cu bățul de la mop, dar m-am răzgîndit, mă descruntă și mă descrîncenează chiloții ăia care se leagănă așa siguri de ei și de gazda lor, poate și de mine, oricum siguri pe existența lor efemeră de chiloți în bătaia vîntului, în gura iernii, a intemperiilor, îi doare-n cur, mamă, nu știu ce-ți veni cu chiloții. Încarnarea urării ai zis?, s-a mirat Mamifera, fără să se întoarcă. Poate închiloțarea urării, Fane. Habar n-am ce vor ei să-ți spună, dacă vor ceva sau sînt doar o întîmplare fără semnificație, însă dacă ar avea una, aia ar fi că scrii ca o femeie, Băiat. Foarte interesantă mi se pare treaba asta, vezi lumea în detaliile pe care numai femeile le văd, fie că ele sînt bucătărese, asistente medicale sau scriitoare. Mi-ar plăcea să citesc cartea asta semnată cu un nume de femeie, nimeni nu și-ar da seama că e scrisă de-un bărbat. Bănuiesc că asta nu e de rău, e de foarte rău, mamă, acum probabil te-ntrebi unde-ai greșit tu, de scriu eu ca o femeie, nu? Am greșit eu prin multe locuri, dar aici nu știu cîtă importanță am eu, la scris mă refer, poate am una mică, poate din cauza faptului că te-am forțat cînd erai copil să sari dintr-o perspectivă într-alta ca o maimuță și te-am rupt în bucăți mici-mici, pînă te-ai îmbolnăvit de detalii și de nuanțe, dar poate n-am eu nicio treabă cu asta, poate te-ai născut tu cu toate predispozițiile astea către lumini și umbre de nevăzut pentru alții, iar traiul cu mine și cu Mamana doar te-a făcut să le-ascuți, să fie simțurile tale de căpățîi, nu știu, sînt lucruri prea fine, mă depășesc. Și eu, mamă, în hățișul ăsta de capilare, cum aş putea să te refuz? Mamifera s-a-ntors spre mine și mi-a aruncat cu putere caietul în cap, rîzînd în hohote. N-ai uitat, tîmpitule, n-ai uitat cuvîntul ăsta, vai, ce dobitoc! Nici săpunul ăla nu mai există, mamă, nu mai am niciun instrument. Mamifera se scutura de rîs mai departe, pisica Sa s-a speriat din somn și-a căzut de pe masă, iar eu, care nu știam dacă să mă simt secerat de cuvintele mamei sau să fiu complimentat de penița mea de fată, m-am relaxat brusc și mi-am aprins o țigară. Aveam două variante: să mă opresc din scris sau să-i dau înainte. Dar asta numai după ce pleca mama. Am ales să nu mă opresc, mă doare-n testosteron de scrisul meu feminin, scriu să-mi placă mie, să mă simt eu acolo, bine, rău, dar să fiu eu, nu m-am gîndit la publicare, numai ea, cu obiceiul ei de-a sări etapele din două-n două, ca pe scări, s-a dus așa departe, oi vedea eu ce fac cu caietul ăla, nici nu vreau să rămîn atîrnat într-un limb și să mă-nțepenesc acolo ca chiloții pe creangă, ceva-ceva se va-ntîmpla în mine din cauza cuvintelor Mamiferei sau datorită lor.

Între timp, ea s-a potolit din rîs și s-a așezat într-o rînă pe canapea, iar eu m-am dus în spate, demult, în ziua-n care m-a trimis să cumpăr săpun, iar eu am venit cu Riposta, ea a rîs și-a zis bravo, Fane, știi să cumperi!, că și-aveai săracu' de tine din ce-alege. Adevărul e c-aveam, mai era și săpun Cheia, dar Riposta abia primiseră, lua cucoanele cîte cinci. Am luat și eu două, eram sigur c-o să se bucure Mamifera. Cînd colo, ea m-a-ntrebat ce-i aia, Fane, ripostă? Un căcat, ce să fie, habar n-aveam, dar ea, șarpele de mamă, știa. Mi-a explicat ce e aia ripostă, iar în toiul explicațiilor a folosit și verbul a refuta, pe care nu mai știu în ce context l-a pus, dar eu am început să rîd ca un bivoli ce eram, convins fiind că a refuta înseamnă a fute din nou. Mamifera și-a dat seama și mi-a ținut o prelegere scurtă, dar cu multe refutări, despre cum întrebăm dracului atunci cînd nu știm sau căutăm frumos în dicționare, că nimeni nu-și cunoaște toată limba, însă bunul-simț te cheamă să cauți sensurile cuvintelor, ca să n-ajungi să te refuteze lumea încontinuu. Am stat apoi amîndoi istoviți ca după un naufragiu, eu în fotoliu, ea pe canapea, și nu sînt sigur că nu ne gîndeam la aceeași secvență din viața noastră: refutatul ripostei. Ophanim, a zis c-o voce aburită, îmi place foarte mult scrisul ăsta al tău feminin. Sau poate nu e feminin, poate sînt eu o babă căreia-i ia vîntul chiloții de pe sîrmă în seara de Anul Nou și-i anină-ntr-un copac de la scara ailaltă, m-oi fi-nvechit eu în zile rele, Băiat, în prejudecăți cu scris feminin și scris masculin, poate experiența mea de viață și de lectură m-a prejudecat și, uite, în consecință, te prejudec și eu pe tine. Adică, de ce un bărbat n-ar putea simți și n-ar putea avea în scris atîtea detalii, atîtea nuanțe, atîta amar de nesiguranțe? Pentru că sîntem noi, femeile, învățate de mici că astea-s numai ale noastre, iar bărbații nu sînt decît niște topoare nesimțitoare? Mă-ta e proastă, Fane, iart-o pe mă-ta sau, mai bine, n-o lua-n seamă. Și nu te supăra pe mine că sînt proastă, încerc și eu să nu mă supăr, prostia e o resursă inepuizabilă, de mic te-am bătut la cap cu asta. Dacă prostia s-ar putea converti în energie electrică sau termică, omenirea ar fi salvată, iar odată cu ea, și planeta. Îmi place mult cum scrii, mi se mișcă-n fața ochilor rînduri întregi din ce-am citit, parcă le rescrie retina mea cu propria ei mînă. Cred că, de fapt, m-am speriat de mine așa cum m-am găsit în caietul tău. Dar sînt poate și mai proastă decît am zis pentru că aia nu sînt eu, nu, nu, aia e creația ta. Cred c-ar fi bine să-mi văd de treaba mea de mamă reală, nu personaj, și să n-o iau razna și mai tare, de groază c-ar putea citi și alții caietul tău și-ar vedea ce eu, reala, încerc s-ascund și de mine, da-mi iese ca un păduche-n frunte. Scrie, Fane, scrie-te și pe tine, și pe mine, cum simți tu, cum vezi tu,

aici nu e nimic de ripostat, de refutat, numai de acceptat și, poate, de primit. Am tăcut și-am lăsat capul pe spătarul fotoliului, m-am moleșit dintr-odată și, cu mintea aia neclară, lichefiată, m-am gândit că poate mi-ar fi fost de ajutor ce mi-a zis inițial, poate aia m-ar fi îndrjit, m-ar fi făcut să continui să scriu tocmai ca să ripostez, să-i arăt eu ei că n-are dreptate, dar acum, când își cere iertare și se smerește-n fața mea, acum o să mai pot oare să scriu? Și-atunci, de nicăieri, pisica mea dementă și zburătoare, Sa, mi-a sărit direct în cap și m-a obligat, în contrareacție, să sar ca ars din fotoliu direct în picioare, ca un arc. Mamifera rîdea să leșine, Sa s-a dus direct în brațele ei, îi plac chestiile cutremurătoare, nicidecum liniștea, ca unei pisici normale, iar mama mi-a zis duioasă, în timp ce mîngîia bîzdîgania pe burtă: vezi tu, Fane, pisica asta e vorbită cu Dumnezeu să te ridice din pat, din fotoliu sau de pe scaun, să nu anchilozezi de tînăr, să nu faci ciocuri pe șiră sau, Doamne, ferește!, vreo hernie de disc. Săriturile astea ale ei pe tine sînt, de fapt, îmbrățișări, Fane, purtări de grijă. Mai ții minte scena aia cu profesorul Jan de Hoof, care avea 80 de ani, și matriarha-cimpanzeu, Mama, care avea 59 de ani și era pe moarte? Mai știi cum l-a luat în brațe și l-a mîngîiat pe cel pe care-l știa de cînd erau amîndoi tineri? N-am văzut ceva mai duios și mai profund în relațiile dintre ființe, în afara nebunelor noastre de pisici, care nu fac altceva ziua și noaptea decît să ne umanizeze. Exact ce-a făcut Mama cu profesorul de Hoof. Auzi, Fane, dar dacă eu sînt moartă, iar tu ești în doliu?

N-am avut ce să-i răspund și nici nu m-am străduit să am, m-am obișnuit în ultimii ani să nu zic nimic atunci cînd am senzația că prin gura ei vorbește altcineva. O apucă uneori aruncături de-astea de vorbe fără legătură cu nimic, zici că-s fîșnite din magmă sau picate din vreo coadă de cometă. E mama, așa cum e ea, e mama. Dar acum n-a fost o frază scurtă, venită de nicăieri, acum Mamifera a continuat: unii oameni scapă ca prin urechile acului de moarte sau de boli îngrozitoare pentru că cineva foarte apropiat de ei, care ar fi trebuit să-i îngrijească sau ar fi suferit cumplit după moartea lor, are un rost de-implinit, un rost mare, îl știe, nu-l știe, nu contează, îl are și nu și-l poate împlini dacă nenorocirea lovește atît de aproape. Și de-aia sînt, poate, unii oameni salvați: nu pentru ei, pentru alții. Mă gândesc acum că poate eu trăiesc pentru ca tu să scrii cartea asta, s-o publici și să miști ceva în oamenii care o s-o citească. În fiecare altceva, căci fiecare este unul și unic, nu? Aha, deci nebuna asta continuă, nu se potolește. Da, mamă, poate ești moartă, iar asta e o ședință de spiritism, i-am aruncat peste umăr. Mă, Fane, tu după ce că ești

prost, nu ești nici mut, mi-a răspuns ea moale, în timp ce-o pupa pe împușita aia de Sa între urechi. Mi-a venit să-i urlu că nu mai scriu nimic, nu-mi mai trebuie niciun cuvânt și nici n-o să mai deschid gura vreodată, dacă astea toate o țin pe ea-n viață, proasta. Și-aș putea să nu mai fac multe altele, numai să am ocazia să-mi arunce ea-n față sau între omoplați, mișelește, orice tîmpenie care-i trece prin cap. S-a ridicat nevinovată și s-a dus la bucătărie, de unde-am auzit-o întrebînd plat: n-ai și tu o mață de fasă? Am izbucnit în rîs și-am iertat-o pe loc, ca aproape de fiecare dată cînd spune idioțenii, știe ea cum să le repare, de zici că nici n-a fost zgîriat locul sau, oricum, la suprafață nu se vede nimic. Auzi la ea, mață de fasă... Am mîncat atunci amîndoi fără să vorbim cu gurile, chestie care ni se-nîmplă foarte rar, deși mie mi-a venit de mai multe ori să-i spun c-am întîlnit într-o noapte un tip care mi-a întors viața cu curu-n sus. Se-nîmplase cu doar cîteva zile înainte de-a veni ea la mine, să-mi aducă supă de găină cu tăitei făcuți de ea, colțunași cu brînză și cu vișine decongelate și tartă cu ciocolată, însă n-am avut puterea sau poate curajul să-i zic nimic de el, iar din masa aia delicioasă am rămas doar cu Ophanim, scrii ca o femeie. Pe el l-am tăcut scrîșnit, i-am înghițit numele și existența cu tăitei.

Sever. Numele lui era și este Sever. Îl întîlnisem, banal, în fața blocului meu, cînd am coborît într-o noapte pentru că nu-mi mai ajungea aerul din apartament, vorba vine, simțeam că o să se-nîmple ceva, dar, ca întotdeauna, nu știam nici ce, nici cînd, nici unde. Doar că în curînd. Nu era mai nimeni pe stradă, răzleț auzeam la cîteva străzi depărtare rîsuri înăbușite de tineri care căutau probabil drumul spre casă sau spre vreun loc unde se ține o petrecere ori măcar o-nîlnire de gașcă. Lătrau și cîinii, dar nu ca de obicei, mai înfundat parcă. E greu pentru cineva care aude ce și cum aud eu să-și țină mințile-ntregi, nici nu știu dacă sînt în situația asta sau tot ce văd, simt, observ și gîndesc e serios avariat, mă rog, distorsionat, de faptul că aud mai mult decît restul oamenilor. În fine, decît restul pe care l-am întîlnit eu pînă acum. M-a călcat mai demult și trenul unicității, nu mai e nimeni ca mine, vai, minunat!, vai, ce oroare, sînt blestemat!, dar mi-a trecut pentru că n-am găsit răspuns, rezolvare, chiar dacă nici pe vreunul ca mine n-am găsit. Sau poate c-am găsit, dar se ascunde, cum mă ascund și eu, nici măcar Mamana și Mamifera nu s-au prins de auzul meu bezmetic și căscat ca o groapă peste mine și peste împrejururile mele atît de largi, că mă-nghit, mă rățăcesc și mă pierd de cînd mă știu. Nu știu să mă-mpac cu faptul că ele două nu și-au dat

seama niciodată de auzul meu, cum nu știu să mă-mpac cu toate nefacerile mele, carieră de căcat, prăfuită, rutinată și rutinantă, familie nu, energie nu, nimic. Mi-e frică să duc orice mai departe, să văd vreun scop, vreun capăt. Din cauza auzului meu, lumea e pentru mine un vis, o halucinație, mă-ndoiesc încontinuu de mine și de orice e în jur. Și de oricine. Dar poate însuși faptul că de cincizeci de ani mă străduiesc să-mi țin mințile-ntregi, cât de cât întregi, o fi marea realizare a vieții mele. Sau poate faptul că n-am făcut niciun rău intenționat, deși asta mă-nsingurează îngrozitor. Un rătăcit, un pierdut, asta sînt. Aș fi putut spune neisprăvit, în sensul de neterminat, doar că eu am ceva în plus, deși, datorită acelui ceva, viața mea e în toate cele esențiale pe minus. Uneori, mă gîndesc că sînt doar o iluzie, propria mea iluzie, o adiere, nu un om. Parcă sînt Lăzărica proasta, cum îi zicea tot cartierul femeii care nu știa să zică nu, zîmbea tot timpul a nimic și-a toate și munea cu ziua prin curțile oamenilor. Nimeni nu știa unde stă, apărea dimineața pe strada noastră sau pe una dintre străzile dimprejur și cineva o lua la muncă pentru cîteva ore sau pentru toată ziua. Dacă termina treaba pe la prînz, mîncă ceva în casa aia, apoi ieșea la drum și-o lua altcineva la treabă în altă curte. N-am înțeles niciodată de ce-i ziceau proasta, poate pentru că nu se certa, nu era niciodată nemulțumită, nu vorbea de rău pe nimeni sau pentru că întotdeauna părea pierdută cînd ieșea dintr-o curte, se uita în sînga și-n dreapta, vedeai limpede că nu știe încotro s-o apuce. Dar ei părea să nu-i pese de toate neștiutele astea, n-o apăsau, așa trăia ea, se ducea unde era chemată, ca un doctor sau ca un preot, asta era vocația ei, să ajute unde e nevoie. Trăia din bruma aia de bani, o vedeai seara cum îi numără-n pumn și se-ndreaptă de fiecare dată în altă parte, să iasă din cartier, ca și cum ar fi avut cîte o casă la fiecare capăt al lui, la fiecare ieșire. N-am auzit pe nimeni să se plîngă de ea, și cu toate astea îi ziceau Lăzărica proasta. E-adevărat că zîmbetul ăla al ei era nițel tîmp, dar poate că asta pricepeau oamenii, poate Lăzărica era o sfîntă care spăla cu leșie dușumele și covoare de iută, dădea pomii cu var, căra apă de la cișmea în două căldări de fier și-ți făcea vara săpun în cazanul afumat din curte, din grăsimea strînsă peste an, peste care puneă sodă, urzici, levănțică și pelin. Cînd mi-amintesc de ea, mă gîndesc la sfinții necunoscuți care-ngrașă pămîntul de milioane de ani, cei pe care nu-i știe nimeni și n-o să-i știe niciodată, vovnicii timpului lor. Cred, de fapt, știu, chiar dacă nu știu de unde știu, nu pot să pun mîna, că sfinții din toate pămînturile lumii, necunoscuții, țin lumea dimpreună cu cei din sinaxare, cunoscuții, trăitori veșnici în ceruri cu toții, doar că cei mai mulți sînt nedescoperiți și nu vor fi

aduși niciodată la lumina limitelor omenești, li se adaugă alții tot timpul și-
așa merge lumea mai departe. La un moment dat, Lăzărica n-a mai venit.
Oamenii au așteptat-o o zi, două, o săptămână, un an, iar apoi au început s-o
pomenească simbăta, când se duceau la biserică, la slujba pentru morți.
Dădeau lumânare, prescură și colivă pentru sufletul ei, chiar dacă nimeni nu
știa dacă e moartă sau nu. Cineva care venea și pleca n-a mai venit dintr-
odată. Ce altceva, dacă nu moartea, i-ar fi putut opri venirea? Și nici nu-i mai
ziceau proasta, numai Lăzărica, ceea ce ar fi putut să facă și când le muncea
prin curți, că oricum nu mai era nicio Lăzărica pe la noi prin cartier, iar eu n-
am mai dat de vreo alta pînă-n ziua de azi. Nu știu de ce-i judec și-acum, de
ce nu mă opresc, mereu am fost supărat pentru că-i spuneau așa, iar ea era așa
de blîndă și de primitoare, de toate făcătoare, ca o casă mică cu sobă bună era
Lăzărica, cu cartofi copti în jar și gutui pe pervaz. Poate mi-a rămas inima la
ea fiindcă și eu sînt un rătăcit și-un pierdut în felul meu, poate de-aia.

Ieșisem așadar din casă și-așteptam să se-ntîmple ceva. M-am plimbat o
vreme, dar asta, în loc să mă relaxeze, parcă m-a strîns și mai tare, așa că m-
am așezat pe o bancă aproape de blocul meu și mă uitam în gol. Și cum
stăteam pe banca aia și-amușinam aerul ca un cîine, doar-doar o să pricep de
unde vine primejdia și cît de aproape poate fi, am auzit niște pași la vreo două
străzi distanță, pași de om bătrîn care se ține cu tot dinadinsul tînăr și și-a
schimbat și mersul, ca să facă sport numai printr-o plimbare. Îl simțeam că nu
era deloc grăbit, nu-l interesa încotro merge, aici semăna cu mine, nu mai
întîlnisem pe nimeni așa, foarte ciudat, am tresărit și m-am uitat la ceas, era
unu noaptea. Am auzit că, după o vîrstă, dormi puțin, dar am înțeles că te
culci devreme și te scoli devreme, nu bîntui printr-un oraș pustiu după miezul
noptii. Omul ăsta se apropia încet și, într-un fel, parcă se-ndepărta. Pentru o
secundă, mi-a trecut prin cap c-am coborît din casă să-mi întîlnesc moartea,
dar m-am potolit imediat și-am așteptat să-mi dau seama dacă ajunge la banca
pe care stăteam eu, în scuarul de lîngă bloc, sau mă ocolește. Aș fi vrut și n-aș
fi vrut să vină, cîinii lătrau departe, mai înfundat parcă, o fi vreun cutremur
sau se-aprinde ceva pe undeva, prin apropiere, mi-am zis. Și-n timp ce
căutam să adușmec unde e pericolul și de ce fel e, pașii s-au auzit din ce în ce
mai aproape și-am văzut în fața mea un om care-mi face semn cu mîna, mă-
ntreabă mut dacă poate să se-așeze lîngă mine pe bancă, chiar dacă restul
băncilor, nu multe, vreo patru, erau goale. I-am făcut și eu semn din cap că
da. S-a așezat ușor, m-am tras și eu mai la margine, să aibă omul loc, avea

oricum, dar a avut grijă să se-așeze la celălalt capăt al băncii. Ar mai fi avut loc încă doi oameni între noi, fără să ne-nghesuim. În mod obișnuit, ca să nu zic normal, că nu e, m-ar fi iritat să vină cineva care are alte variante și să stea în sufletul meu, mai ales că eu aveam treabă cu întinsul antenelor de pericol, dar, culmea, m-am simțit mai liniștit dintr-odată când s-a așezat el pe bancă, parcă chiar mai împlinit, ăsta e cuvântul, împlinit, ceea ce mi-a dat o stare foarte bizară, ca atunci când, la operația la picior de acum zece ani, anestezista mi-a băgat ceva în perfuzie și imediat am simțit o pace străină, ca și cum aș fi fost altcineva. Am întrebat-o ce mi-ați băgat, mă simt străin de mine, dar ea a râs în șoaptă și mi-a zis că trebuie să fiu liniștit, ca să poată doctorii să-mi opereze bine piciorul. Așa c-o fi fost un tranchilizant, dacă liniște a scontat ea, iar eu am trecut de la neliniștea mea obișnuită, de fond, de care nici nu eram conștient, la pacea aia nepămînteană. Iar acum, de unde dintr-odată aceeași stare nefirească mie? Nu făcusem nimic altceva decît să ies din casa mea, unde aerul era prea dens, ca să mă simt acasă pe o bancă de pe stradă, dar asta s-a-ntîmplat numai după ce un necunoscut a venit lîngă mine. Am stat așa o vreme amîndoi, eu de-a dreptul prădat de liniștea aia căzută peste mine ca un meteorit care schimbă erele geologice, iar el, impasibil, îmi auzeam doar respirația împăcată. Nu știu cît a trecut, dar la un moment dat l-am auzit spunînd: mă cheamă Sever, Sever Hoia. Pe mine, Ophanim Zada, m-am auzit spunînd, dar parcă era o voce de robot telefonic. O, ce nume, domnule, ce nume! a continuat străinul, nu l-am auzit niciodată, credeam că eu am un nume rar, dar se vede că dumneata ai chiar un nume unic. Păi, cum dracu', m-am gîndit, cînd sînt copilul Mamiferei, unicul ei copil? Am zîmbit însă și i-am răspuns mulțumesc, un răspuns imbecil, că doar omul nu zisese ceva bun sau frumos despre mine și nici măcar despre numele meu, doar că nu-l mai auzise niciodată. Și așa vă strigă familia și prietenii, Ophanim? Am izbucnit într-un rîs de hienă, iar omul a râs și el. Doar mama, domnule Hoia, cînd are să-mi spună ceva serios. În rest, îmi zice Fane sau Băiat, bunică-mea-mi zicea mai mult Intrieș, cunoscuții îmi zic Ophanim la-nceput, apoi, pe timp ce relația se strînge, îmi cer o variantă mai umană, cum o numesc ei, iar eu le dau Fane. N-am găsit încă pe nimeni, după moartea bunicii, să se-nvrednicească de Intrieș. Mie, cînd eram copil, îmi spuneau Severică, a zis omul, nici n-am înțeles de ce mi-au pus așa un nume cu morgă, ca să-l batjocorească mai apoi cu un diminutiv indigest ca Severică, dar acum aș fi fericit să mai fie-n viață oricine mi-a zis vreodată Severică. Și nu mai e nimeni. Dacă vi s-a făcut frig, putem urca la mine, stau

la scara asta, cea mai apropiată, m-am auzit spunînd, dar parcă iar vorbea altcineva, de data asta nu un robot, ci doar un străin. Era cald pentru decembrie, parcă mai cald decît la revoluție, alt decembrie moale în aer, dar crud în carne, ăsta mă speria și el puțin, prin temperaturile neobișnuite atît ziua, cît și noaptea, tocmai pentru că-mi amintea de celălalt. Nu mi-e frig, a zis omul, dar mi-e sete, am mers cam mult, nu m-am gîndit cînd am plecat de-acasă c-o să merg așa mult, mi s-a făcut sete și n-am luat apă cu mine, nici nu mai e deschis pe-aici nimic, ca să pot să-mi iau o sticlă. Era vineri-noaptea, iar eu m-am trezit că invit un necunoscut la mine-n apartament, chipurile să-i dau să bea apă. De fapt, am vrut să iau liniștea pe care mi-o dădea și s-o duc la mine-n casă, am știut asta încă de cînd ne-am ridicat amîndoi de pe bancă și ne-am dus spre scara blocului.

Nu știam nimic despre el, numai cum îl cheamă sau cum a zis că-l cheamă, mă-ndoiesc de orice-mi spune un necunoscut, așa m-a-nvățat Mamifera de cînd eram mic, a băgat paranoia asta a dubiului în mine, e bună, nu zic nu, e extraordinar de practică, mă salvează de multe, dar mi-e că mă-ndepărtează de și mai multe și, oricum, mă-nsingurează. Și uite cum fac nefăcute de-astea, m-apucă un curaj dement și chem în casă oameni străini, în compensația obsesiei de-a suspecta orice și pe oricine. Hei, Ophanime, scoală-te din tine, copile, ești ditamai bărbatul, ai 50 de ani, ce mama dracului poa' să-ți facă omul ăsta cu respirația cumsecade, să-ți dea-n cap și să-ți fure bidonul cu apă plată sau sticlele cu apă minerală, decarbogazificată parțial? Sau, mai rău, să se-așeze pe fotoliu sau pe canapea, iar nesimțita aia de Sa să i se urce-n brațe și să toarcă porcește, ca și cum el ar fi stăpînul ei, nu tu? Am intrat cu el și cu gîndurile astea în scară și-am chemat liftul. La ce etaj? m-a-ntrebat el în fața ușii liftului. La trei, am zis eu. Atunci, a pus mîna peste mîna cu care apăsam butonul și mi-a zis pe jos nu putem? Ba putem, cum să nu, doar c-ați spus că vă e sete, mă gîndesc să nu vă deshidratați mai tare și de la urcatul scărilor. Prefer pe scări, sînt doar trei etaje și nu-mi plac lifturile deloc. Altfel, eu sînt tu, sînt Sever, nu dumneavoastră. N-am zis nimic, nici mie nu-mi plac lifturile, Mamifera susține că e o amintire din viața intrauterină, c-a rămas blocată-n lift cînd era gravidă cu mine în șase luni și-au reușit s-o scoată după o oră jumate, timp în care a respirat corect, calm, hotărîtă să nu mă piardă din cauza ei, adică a claustrofobiei ei. Ea s-a vindecat atunci de frica de lift, că numai în lifturi o apuca sufocarea, dar crede că frica s-a dus la făt, adică la mine, altfel nu-și poate explica de ce nu sufăr lifturile, mai ales că n-am avut

nicio experiență aiurea cu niciunul. O cred, că n-am nici eu nicio explicație, doar că eu nu mă sufoc în ele, nu transpir, nu-mi văd moartea cu ochii, am numai o senzație de vagă neplăcere, îmi vibrează tot corpul din cauza zgomotului infernal pe care-l fac, așa că le evit când pot și le folosesc doar când am de urcat peste cinci etaje.

Am ajuns sus destul de repede, am descuiat, am intrat, am aprins lumina și i-am făcut semn să intre, i-am luat pardesiul și i l-am pus în cuier, apoi l-am invitat în ceea ce se cheamă acum living. Mi-a arătat amîndouă mîinile zîmbind, de unde-am înțeles că vrea să și le spele. S-a dus în baie, iar eu m-am spălat cu detergent de vase, la chiuveta din bucătărie. Asta cu spălatul mîinilor o dată la trei clipiri n-o am de la mama, deși i s-ar potrivi mai mult ei așa o compulsivitate, ci de la Mamana, ea mă spăla pe mîini înainte de, în timpul și după masă și de cîte ori mă prindea pe lîngă ea. Îmi plăcea, că mereu mi-a plăcut apa, am învățat repede spălatul compulsiv pe mîini, acum mă surprind pe mine însumi că mă ridic de la birou și mă spăl din nimic. Mai nou, mă și dezinfectez. Mamifera face la fel, doar e fata Mamanei, dar n-am văzut multă lume așa obsedată de spălatul pe mîini, iar dacă te uiți la filmele americane, ăia nu se spală pe mîini decît dacă-i pîndește un criminal din spate. Exagerez, normal, dar e o gaură de gesturi firești în filme, de te ia groaza. În vremurile astea însă, spălatul pe mîini e dincolo de curățenie, dar oricum faci asta când intri-ntr-o casă. Poate că omul voia să se și pișe, doar nu era să-mi arate nasturii pantalonilor, ca să-nțeleg. Și dacă tot eram în bucătărie, am scos într-o carafă apă plată din bidon, asta tot de la Mamana o știu, apa și vinul le servești în carafă, le-am dus pe masa mică și joasă din living, vorba vine living, e de fapt o sufragerie, ca pe timpuri, apoi m-am întors și-am luat sticla cu apă minerală și-un pahar și le-am pus și pe ele pe tava de pe aceeași masă. Stăteam în picioare, ca și cum eu eram musafirul, nu gazda. Voiam însă să-și aleagă el locul, eu știu să-mi fac unul potrivit oriunde, că doar sînt în casa mea. A ieșit și s-a-ndreptat spre fotoliu, iar eu m-am așezat în fața lui, turcește, pe canapea. Abia atunci, în lumină, l-am văzut cu adevărat, pînă atunci abia îi ghicisem trăsăturile. Da, era cam de vîrsta lui Francisc, poate chiar a Mamiferei, dacă nu mai mare. Dar se ținea bine, cum se spune, aș fi pariat că e singur, bătrînii care sînt în cupluri arareori se țin așa bine, bineînțeles că sînt și excepții, și la femei, și la bărbați, dar în general bătrînii care trăiesc în cupluri lasă pe seama partenerului sau a existenței partenerului exact partea asta care se traduce așa de simplu pentru toată

lumea prin a te ține bine. Acuma, și Francisc și cu mama se țin bine, dar la ei trebuie să fie nebunia personală a fiecăruia, plus aia comună, de cuplu. Se știe că nebunia și consumă, și regenerează. Da' poa' să fie și dragostea lor, care e recentă, au numai câțiva ani împreună. Omul ăsta însă părea singur ca mine. Poate chiar mai singur decât mine. Eram curios dacă am nimerit-o sau nu, însă n-aveam de gând să duc discuția de așa manieră încât să și aflu. Dacă avea el să zică, bine, dacă nu, nu. Sever mi-a zîmbit ca și cum ar fi știut la ce mă gândesc și apoi a zis îmi place casa ta, îmi vine să mă-ntind și să mă culc, asta-nseamnă că are un genius loci cumsecade și mai mult ca sigur zeii ei lari sînt de treabă, cel puțin de treabă. Nu te teme, n-o să mă culc, doar ziceam așa pentru că numai în casele bune mă ia somnul, în alea care nu sînt guvernate de spirite bune și de zei cumsecade m-apucă toate mîncărimile de pe lume și nu mai știu ce să fac să plec mai repede. Asta nu-nseamnă, firește, c-o să stau pe capul tău pînă-ți pare rău că m-ai invitat să beau apă. A, uite și apa, Doamne, ce sete mi-e! S-a ridicat, a desfăcut sticla cu apă minerală, și-a turnat trei pahare, unul după altul, și apoi s-a așezat înapoi în fotoliu, un pic mai într-o parte. Poți să rîgi liniștit, i-am zis, e un supliciu să bei atîta apă minerală și să n-ai cum să eructezi. Sever a rîs zgomotos, a zis mulțumesc, ești o gazdă bună, apoi a rîgîit ușor și discret, cineva fără urechile mele nici n-ar fi băgat de seamă, și mi-a făcut semn că s-a rezolvat. Am rîs amîndoi.

Sever era un bătrîn frumos, foarte înalt, bine legat, dar suplu în același timp, cu niște ochi albaștri care păreau să aibă propria lor sursă de lumină. Și îi era familiară expresia genius loci, ceea ce, în afară de mama, n-am mai întîlnit la nimeni. Cred că părea mai tînăr și pentru că părul lui era grizonant, ca la bărbații trecuți puțin de patruzeci de ani, te-ai fi așteptat să fi avut părul alb la vîrsta lui, dar nu-l avea. Nu-l are. Văd că mă scanezi, Ophanim, a spus el zîmbind cuvintele, cum numai la Mamana am mai văzut pe lumea asta. N-are rost să pierdem timpul, nu stau mult, întreabă-mă orice. Câți ani ai, Sever? Șaptezeci și șapte. Ooo, dar știu că te ții bine, chiar foarte bine! Sever a rîs cu capul dat pe spate și-a semănat teribil cu Mamifera în clipa aia. Ai soție, copii, nepoți? Și m-am înroșit brusc, am simțit cum îmi ia foc toată fața, nu reușisem să m-abțin, ce nesimțit. Iartă-mă, e o-ntrebare idioată, dar tu ai zis să-ntreb orice, eu doar mă conformez. Am dat s-o dreg, dar mi-a ieșit ceva și mai inadecvat. N-am nici soție, nici copii, evident că nici nepoți. Ești singur... Sînt și singur, sînt și cu mine, iar acum sînt și cu tine. Ce profesie ai avut? N-am avut, am, sînt profesor emerit, la Universitate, acum doar conduc

doctorate, nu mai am energie să predau, de fapt mai am, dar nu mai vreau s-o pun în predat, am mai multe satisfacții cu conducerea doctoratelor, mă dedic doctoranzilor și am observat că asta le face foarte bine atît lor, cît mai ales tezelor lor. A rîs. Profesor de... ? Fizică, Ophanim. Deși la viața mea, în tinerețe, mult înainte de-a ajunge profesor universitar, am predat și chimie, și desen, chiar și istorie, depindea de catedrele neacoperite și de concediile de maternitate ale colegelor pe care le înlocuiam. Așa era atunci, alte vremuri, nu le-ai prins. Ba le-am prins, am aproape cincizeci de ani, Sever. Și mama a fost profesoară în cea mai mare parte a vieții ei, e pensionară acum, mi-a zis și ea c-a predat multe alte materii pentru c-a fost nevoită s-o facă. Ai aproape cincizeci de ani?! Sînt uluit, credeam că n-ai împlinit patruzeci. Poate mă țin și eu bine, Sever, și eu sînt cînd singur, cînd cu mine, iar acum, cu tine. Bine, de ce să fiu ingrat, sînt mult cu mama și cu bărbatul ei. Tata s-a dus? a întrebat el moale. Sau poate nu aveți relații, a continuat și mai domol. Îmi pare rău c-am întrebat. Nu, n-are de ce să-ți pară rău, dacă eu pot întreba orice, sigur că și tu poți întreba orice. E ca o discuție-n tren, nu? Ne punem sufletele pe tava asta cu apă minerală și apă plată, las' că și aia plată tot minerală este, știu, dar fără bule, domnule profesor, și după aia ne despărțim liniștiți, iar sufletele pe care le-am pus pe tava asta aici rămîn toată noaptea, dorm cît au chef și dup-aia se ridică singure cînd deschid eu geamul, de dimineată sau pe la prînz, și se risipesc mulțumite în aerul curat al iernii de-afară. Sau poate se fac nori și plouă, mai știi? E așa de cald decembriele ăsta! Deveneam idiot în discurs. Așa fac cînd am emoții mari, iar în clipa aia aveam emoții devastatoare, fără niciun motiv, ceea ce mi-a căptușit măduva spinării cu groază. Sever și-a dus mîna dreaptă la gură, iar cu stînga mi-a făcut semn să continui cu-ntrebările. Numai că mi-am amintit că eu sînt la rînd, nu el. Cît despre tata, Doamne, niciodată nu i-am zis tata!, nu știu ce să zic, e o poveste veche și-ntortocheată, ideea e că maică-mea nu i-a spus niciodată că e gravidă, nici nu știa cînd s-a despărțit de el că este, iar cînd a aflat, nu a simțit nevoia să-l informeze. Deci omul care m-a generat împreună cu Mamifera, aici Sever a făcut ochii cît cepele, habar nu are că exist. O, da, rîzi dacă vrei, știu că e amuzant, dar așa-i zic eu maică-mii, bineînțeles că nu în față, deși ea știe că tot cartierul i-a zis așa cînd eram eu copil și probabil că mult timp după ce-am plecat noi doi din cartier, cînd o mai fi venit vorba despre ea. Un copil i-a greșit o dată numele și așa i-a rămas, toți au fost fericiți cu greșeala asta. Și, da, ca să revin, maică-mea e capul răutăților, ea n-a vrut să-i spună niciodată nimic despre mine, m-a lăsat multă vreme să cred

că sînt făcut prin partenogeneză, mă rog, nu așa multă vreme, că la un moment dat mi-am dat seama singur că e nevoie de un bărbat și de o femeie ca să se producă un copil, însă a făcut ea ce-a făcut ca să nu simt că-mi lipsește vreun tată, nu vreun, ci chiar tata, iar cînd eram adolescent și m-am revoltat, am urlat la ea că vreau să-l caut, maică-mea a căzut pur și simplu din picioare, am crezut atunci că a murit și m-am îngrozit. M-am potolit și, normal, am renunțat. Mă gîndeam și că e posibil să fie vreun ins cu totul de nefrecventat, de-a leșinat ea numai cînd i-am spus că vreau să-l caut, dar și că nu pot să dau sănătatea Mamiferei pe căutarea genitorului meu de parte masculină. Asta e, sînt un laș, n-am avut coaie, mă iertați, domnule profesor, n-am nici acum, sînt un tip crescut de-o mamă și-o bunică, două femei copleșitoare, extraordinare, adevărul e că n-am simțit niciodată nevoia de tată, poate sînt stricat, poate m-au stricat nițel și ele, habar nu am, dar n-am simțit nevoia, atunci cînd i-am strigat ei că mă duc după tata, am făcut-o ca s-o rănesc și mi-a reușit, numai că am rănit-o cu asupra de măsură. Am mai avut eu cîte un imbold anemic să-l caut, dar mi-a fost pînă și mie rușine de cît de anemic a fost. Practic, singura mea frămîntare adolescentină a constatat în imboldurile astea leșinate. În rest, am fost deprimat ca o moluscă. În fine, maică-mea a hotărît să n-am tată, cam asta e, chiar dacă e posibil ca pe Țăla — vezi că Țăla e substantiv propriu, așa-i zice maică-mea — să-l fi durut în cur dac-ar fi aflat că exist, n-am de unde să știu dacă ea a făcut bine sau a făcut prost. Oricum, rău n-a făcut, că nu m-a durut niciodată lipsa lui așa de tare, încît, măcar după revoluție, cînd ar fi fost mai ușor, să mă duc și să-l găsesc. Iar cu cît au trecut anii, cu atît s-a dizolvat gîndul ăsta, unde mama dracului să te duci după 30-40 de ani peste un om și să-i zici hai, să trăiești, eu sînt fiul tău? Dar nu ești împăcat cu asta, Ophanim, uite cum te-ai aprins. Dacă nu însemna nimic pentru tine, ai fi povestit în două vorbe și-am fi trecut mai departe. Oricum, o să trecem, nu vreau sub nicio formă să te supăr, să-ți zgîrii și eu ne-mpăcarea asta, însă cred că e bine pentru tine să accepți că nu ți-e așa de indiferent pe cît încerci să te convingi și să mă convingi și pe mine că ți-ar fi. Nu insist, e ceva al tău și pentru tine. O fi, că mi s-a făcut și mie sete după ce te-am mitraliat cu asta, cred c-am vorbit prea repede, am simțit că mi se-nvălmășesc cuvintele-n gură, e posibil ca asta să-nsemne ceva pe dedesubt, o să mă gîndesc, nu mă deranjează că mi-ai spus, dacă te-ai gîndit cumva la asta. Dacă discuția asta ar fi fost acum 30 de ani, intram în autocombustie, acum însă am învățat să trăiesc cu necunoscutul și-n privința asta, cum am învățat și în altele. Sînt atît de multe lucruri pe care nu le știm și atît de mulți

oameni pe care doar credem că-i cunoaștem, încît faptul că n-am habar cine e taică-miu nu e chiar tragic. Nici măcar dramatic nu mai e, deși nu pot să zic că nu mă doare surd și, poate, continuu. Oricum, cînd ating locul, pulsează, zici că se trezește din somn. Dar hai să-mi compensezi un pic rana, dacă rană o fi, Sever, sau doar o vînație mare, moale, veche și de nevindecă, și să-mi spui de ce ai ales să fii singur pentru că am senzația, poate vorbesc aiurea, dar așa îmi dai impresia, că ai ales. Am ales, poate că ai tu dreptate, deși mie mi se pare că așa a fost să fie. Pur și simplu. Un profesor de fizică, profesor universitar emerit, crede în soartă? am plusat eu. Sever a rîs ușor, a desfăcut mîinile și și-a întors palmele spre tavan, un fel de asta e, n-am ce-i face, așa stau lucrurile și cu asta basta. Vrei să încheiem subiectul aici? l-am întrebat privindu-l drept în ochi. Nu vreau, a oftat, corect este să-ți răspund și eu, chiar dacă nu mi-e ușor, cum mi-ai răspuns și tu mai devreme, chiar dacă a fost atît de clar că te-ai tulburat în timp ce vorbeai și te-ai tulburat tare. Uite cum a fost, eu am iubit cînd eram foarte tînră o femeie, profesoară și ea, colegă de cancelarie. N-a stat mult la școala aia, a plecat destul de repede, eu am rămas, am fost într-un fel de stază foarte mulți ani, parcă aș fi trăit într-un borcan cu formol. Nu știu cum să-ți zic, a fost ceva destul de scurt, prima mea relație, dacă vrei, prima serioasă, ea era frumoasă, deșteaptă și impetuoasă, eu eram deștept și cam închis în mine, acum aș putea zice că eram cam bou, mi s-a părut că ea era prea mult pentru mine, că nu pot să-i fac față, că mă copleșește, începuse să-mi fie frică de ea, era deschisă și zurlie, rîdea mult și tare, punea întrebări incomode, zice aia vreau, aia nu vreau, nu-ntîlnisem niciodată așa un om, nici bărbat, nici femeie. Mi se părea că mîncîncă din mine și, la un moment dat, am dat un foarte discret pas înapoi, inobservabil, am crezut eu. Nu i-am zis nicio vorbă, doar am reculat puțin, infimezimal, de fapt, am făcut-o doar în sinea mea, dar ea a simțit. Nu m-a întrebat nimic, dar din clipa aia nu mi-a mai spus niciun cuvînt, nici nu s-a mai uitat la mine, devenisem inexistent pentru ea. M-am enervat, m-a deranjat, am suferit și pentru că m-a pus într-o astfel de situație în fața colegilor, dacă-ți poți imagina așa o imbecilitate și oroare, m-am închis și mai tare în mine, mă duceam în pauze să schimb catalogul și să-l iau pe următorul, nu mai vorbeam cu nimeni, aveam senzația că toată lumea se uită la mine ca la un idiot. Într-o zi, am observat că ea nu e, n-am avut curaj să-ntreb pe nimeni, am așteptat următoarea zi, ea tot n-a venit, a venit abia după o săptămînă, era trasă la față, părea convalescentă, atît cît am avut eu curajul să mă uit cu coada ochiului, asta am observat. Am auzit după cîteva zile o

discuție șoptită între două profesoare, spuneau că a făcut un ulcer cu nișă, c-a stat în spital cu dureri mari. Am simțit că-mi fuge pământul de sub picioare și am avut micul curaj de mare prost să-i ies în față pe neașteptate într-o zi și să mă uit în ochii ei cu mutra celui care e-ndreptățit să primească răspunsuri. S-a oprit cît să nu intre-n mine și imediat m-a ocolit, cum ocolești un rahat de cîine pe care-l vezi în ultimul moment, exact înainte să-ți murdărească pantofii. Orgoliul meu n-a suportat gestul ăsta, așa că m-am închis și mai tare, nici nu știu unde mai era loc de-atîta închidere-n mine, am devenit aproape invizibil, iar după o lună, s-a terminat anul școlar și-am răsuflat ușurat că nu sînt nevoit s-o mai văd în fiecare zi și să simt cuțitul ăla în inimă. Am plecat, ca orice profesor, în vacanță, cu cuțitul care s-a duplicat numai el știe cum, umblam cu unul în cap și cu unul în inimă, nu mă puteam gîndi decît la ea, nu dormeam, nu mîncam, nu mai voiam nimic. Dar n-am făcut nimic, ni-mic. Și-n timpul ăsta, ea a plecat printr-un transfer — așa au bîguit la personal cînd am întrebat, dar n-au vrut în ruptul capului să spună unde —, iar eu, care sperasem să-nceapă activitățile noastre obișnuite dinaintea deschiderii școlii și s-o văd iar, m-am întors la catedră și-am descoperit că nu mai e nici urmă de ea. N-am avut niciodată curajul sau atîtea coaie, cum am văzut că-ți place ție să spui, încît să mă duc s-o caut. Nu zic c-ar fi fost ușor s-o găesc, dar știu sigur că n-ar fi fost imposibil. Așa, am rămas un dobitoc care spera de fiecare dată cînd intra-n cancelarie să dea cu ochii de ea. Ani la rînd, foarte mulți ani. Aș putea zice toți de pînă acum pentru că am zile în care mă trezesc dimineața, mă duc la bucătărie să-mi fac cafeaua și aștept s-o găesc acolo, stînd picior peste picior și spunînd măscări amestecate cu filosofie greacă și cu Epopeea lui Ghilgameș, înjurînd revoluția industrială, așa cum făcea în puținul nostru timp împreună. Să știi că totuși curajul m-a găsit cînd eram cam de vîrsta ta, da, atît mi-a luat, o viață de om, mi-a venit să m-apuc s-o caut, doar că m-am gîndit c-o avea viața ei, casa ei, bărbat, copii și poate n-ar vrea să i-o răscolească o fantomă. Unde dracu' să mă mai fi dus după zeci de ani? Ce vină avea ea că atîta mi-a luat mie ca să-mi cresc un curaj de bărbat normal căruia nu-i e frică de o femeie doar pentru că e femeie și-i place să fie femeie? Vezi tu bine, dragul meu, din fragedă prostie am dat-o-n bară cu totul, pentru că din tinerețea mea multă inconștiență se luptă cu mine. Sau mă luptă, că nici acum nu mi-e clară perspectiva, oscilez între astea două.

Mi-a venit să plîng, doar că am deja ani de experiență în a-mi suge lacrimile înapoi, ca să nu fiu văzut. Noi, oamenii, trăim în cicluri de plîns și habar n-

avem. Plângem mult cînd sîntem copii și nu știm vorbi și încă cîtiva ani buni după ce-nvățăm să vorbim, pentru că sîntem copleșiți cel mai adesea de emoții, apoi învățăm să-mpietrim, nici nu ne dăm seama cînd ajungem să plîngem numai de nervi, așa, ca niște oale mari cu lapte care se varsă peste buză, sau pur și simplu ne-ncărcăm cu toate căcaturile și uităm zeci de ani să plîngem și dup-aia ne mirăm că facem infarct sau AVC sau dracu' mai știe ce, pentru ca, după patruj' dă ani, să reușim din nou să ne lăsăm copleșiți de emoții, adesea nici nu ne dăm seama că sînt emoții, le trecem repede pe raftul cu slăbiciuni, ni se face rușine de ele, dar tot plîngem, gata, începe ultima perioadă din viață, aia în care nu-ți prea mai pasă de ce cred ăilalți, îți dai voie să plîngi drept. La mine, a fost oricum cam așa toată viața, n-am pierdut niciodată buna deprindere a plînsului, care plîns n-a fost cine știe ce prezent cînd eram foarte mic, după cum zicea Mamana și confirma Mamifera, eu am învățat să plîng cînd m-a răpus auzul și nu știam ce să fac cu tot zgomotul lumii care se spărgea nu numai în capul meu, ci și-n tot corpul, iar ca să nu stau smiorcăit tot timpul, am învățat asta cu suptul lacrimilor, mi-am imaginat că am în spatele ochilor un pămînt arid care are mai mare nevoie de ele decît au obraji, bărbia și gîtul. Și-am început să-mi irig spatele ochilor așa de eficient, că numai eu îmi dădeam seama că plîng, nimeni altcineva. Mă-nțepeau un pic ochii și-apoi întorceam lacrimile din drum, le făcusem apeducte-n capul meu, și plîngeam liniștit, imperturbabil înăuntru, în timp ce vorbeam mai departe cu oamenii. Cînd eram singur, cînd sînt singur, de fapt, plîng pe față, eu cu mine, plîngem amîndoi. Acum, plîngeam pentru că mi-a trecut prin cap că Sever e tata, e Țăla, și sînt la un pas să aflu asta. Doar că n-am avut curajul să aflu. Nu mi-a fost frică de faptul că nu e, mi-a fost frică tocmai că s-ar putea să fie, iar curajul n-a fost niciodată una dintre calitățile mele, mai degrabă opusul lui. Aici se vede că sînt bărbat și de-aia mi-e și frică de mă cac pe mine c-aș putea fi pus față-n față cu ceva ce nu suport, deși am fost pus de multe ori și-am avut un curaj dement și inconștient, de unde se vede treaba că sînt în aceeași măsură și femeie, iar dacă pun și lacrimile la socoteală, mi-e că ies din ambele sexe și mă autocatapultez inevitabil într-un gen ambiguu, dar poate că nu chiar atît de rar întîlnit pe cît lasă aparențele să se-nțeleagă. Nu pot să risc nimic, nu vreau să dau cep niciunei drame care-ar sta pe fundul damigenei lui Sever, nu vreau sub nicio formă s-o dau pe Mamifera peste cap cu treaba asta. Îmi primesc nebunia și accept că omul ăsta poa' să fie tata, da' n-am curaj să aflu dacă e sau nu e. Cine, Doamne, sînt eu, să-i fac una cu pămîntul și pe mama, și pe el? Și-apoi, dacă nu e,

iarăși răscolesc eu haznaua, ca să ce? Mă uitam în tot timpul ăsta la el și-mi dădeam seama că aș vrea să fie tata, că, de fapt, mereu am vrut să știu cine e tata, să mă-ntîlnesc cu el sau măcar să-l văd de departe, nu era prima oară cînd tresăream eu în fața unui bărbat de vîrsta pe care îmi închipuiam că trebuie s-o aibă tata, deși nimeni nu mi-a spus niciodată ce vîrstă avea tata cînd l-a cunoscut mama. Asta-nseamnă că mereu mi-a fost dor de tata, mereu am tînjit după el, și uite că n-am curajul sau poate nesimțirea să risc să facă omul ăsta un infarct ca să-mi satisfac eu curiozitatea. Simt că-l doare, că nu minte mai mult decît minte orice om cînd se lasă să curgă pe panta aia sentimentală, dar cred că de cincizeci de ani, de cînd n-a mai văzut-o pe femeia aia, care e foarte posibil să fie mama, s-a-mpăcat într-un fel, n-are cum să nu fie ceva în el care a acceptat situația, altfel și-ar fi luat zilele sau s-ar fi-mbolnăvit de supărare și nu mai vorbeam eu acum cu el. Și dacă e, și dacă nu e tata, vreau să stau cu el cît mai vrea el să stea cu mine, îmi face bine, îmi împlinește secunda, mă simt întreg lîngă el, cum atît de rar mi s-a-ntîmplat în viață, în afară de momentele în care am fost lîngă mama și lîngă Mamana. Nu-mi pasă dacă sînt din sîngele lui, în clipa asta el e tata pentru că vreau eu să fie tata. Și-n timp ce mă gîndeam la asta, l-am auzit că-mi spune: zîmbești și te uiți cum o făcea tatăl meu cînd eram copil. Am știut atunci fără urmă de-ndoială că e tata și tot putea să nu fie, am știut însă că pentru mine acest om e tatăl meu și-o să țin ascuns lucrul ăsta de oricine, mai ales de el și de mama. E dreptul meu la secret, cum a avut și are și Mamifera, iar Sever pare cu totul neamestecat în ascunzișul ei. Dar nici nu-mi pasă, n-o judec, n-o mai judec, ar fi de mare porc tocmai acum, cînd l-am găsit. Și-mi face și mie bine să rămînă undeva o fărîmă de-ndoială, știu c-o să mă atașez groaznic, la dracu', m-am atașat deja, m-am lipit de el ca zigotul de uter. Ce întîmplare, să-l întîlnesc pe tata noaptea, pe stradă, lîngă blocul meu, pentru prima oară-n viață, dacă nu cumva și pentru ultima, pentru că e posibil să fiu atît de bou încît să-l sperii, să plece și să nu vrea să mai știe de mine. Și, oricum, ca să vrea să mai știe, ar trebui să-i dau de-nțelese asta, iar el ar putea să creadă că am niscaiva interese sexuale, și l-am pierdut. Mi-amintesc c-am citit cîndva o chestie care n-avea tocmai o bază științifică, anume că întîmplare vine din latinescul in templum, în templu carevasăzică, adică ceva care respectă o ordine cosmică, supranaturală, poate chiar ritualică. Ceea ce înțelegem de multe ori după ce trec întîmplările, după ce ne-ndepărtăm suficient de ele, că nu mai avem cum să le mai numim întîmplări. E drept că mereu m-a interesat treaba asta, mereu după ce am văzut cînd eram mic pe strada noastră cum

tanti Sanda de peste drum voia să traverseze și nu vedea mașina care venea cu viteză spre ea, eu o vedeam, dar vocea mi s-a-nțepenit în gât, ca un spin în buricul degetului, noroc c-a strigat-o Paulică, băiatul ei, a urlat mamăăă! așa de tare și cu groază-n glas, că tanti Sanda s-a întors speriată, să vadă ce e cu copilul, iar mașina a trecut prin fața ei exact când, în loc să facă pasul spre caldarîm, l-a făcut înapoi, spre poartă. Paulică a-ntors-o din drum aiurea, motiv pentru care-a luat și cîteva palme peste cap, că de ce urlă după ea ca un dobitoc, tanti Sanda s-a-ntors în stradă și-a traversat liniștită, fără să știe vreodată că urlatul ăla al băiatului o salvase pe ea poate de la moarte, iar pe el poate de la a rămîne numai cu tac-su, nea Lică, un bețiv și-un scandalagiu care-l bătea cu cureaua, de-l lăsa lat, nu doar cu palma peste cap de două-trei ori, mai mult de atenționare și numai când îi era ei frică de ceva, cum făcea mă-sa.

Mă uitam la Sever în continuare și mă gîndeam că n-am cum să fiu vreun curajos dacă semăn cu el, și cel mai probabil semăn, dar nici cu Mamifera nu mi-e rușine, numai dacă mă gîndesc ce-o fi fost în capul ei, sau poate capul n-a avut nimic de-a face în chestiunea asta, de n-a vrut ca tatăl meu să știe de mine și nici eu de el. Oricum ar fi fost, important e timpul trecut, faptul că orice-ar fi fost a fost. Pe mine, în timp ce mă uitam la el ca un vițel, mă interesa ce este, doar ce este, momentul prezent, nu-mi puteam dezlipi ochii de el și, de ce să nu recunosc, începusem deja să proiectez că noi doi vom avea o relație, că n-are cum să fie aia singura noastră întîlnire. Te simți bine, Ophanim? m-a întrebat Sever cu un fel de liniște dubioasă sau poate era normală, numai că eu, știind ceea ce tocmai știam, fără vreo umbră de-ndoială, ca și cum tocmai promisem rezultatul testului de paternitate, mă simțeam nu doar dezbrăcat, ci și transparent, mi se părea că se vede prin mine tot ce simt și tot ce gîndesc. Cred că e timpul să plec și eu, mulțumesc pentru apă și pentru conversație, a adăugat el, moment în care am sărit în picioare și i-am zis nu, de ce să pleci, nu mi-e somn deloc, mîine e sîmbătă, ție chiar ție-e somn? Adică voiam să spun că mai putem sta pentru că mîine e zi liberă, putem dormi pînă tîrziu, uite, chiar aici sau dincolo, în camera mea, unde vrei tu, e loc oriunde. Sever a rîs ușurel, pentru mine, dragul meu, aproape toate zilele sînt libere, dar în același timp niciuna nu e cu totul liberă, îmi fac singur programul și nu sînt cine știe ce generos cu mine, obiceiuri prostești care e posibil să vină din copilăria și tinerețea mea trăite în comunism. De dormit, nu prea mai dorm eu mult, vîrsta vine cu somn puțin și cred că e

normal așa, cu cât te apropii de moarte, cu atât vrei să fii treaz mai mult timp, poate că nu te gîndești toată ziua că ești bătrîn și nu știi cât mai ai, dar undeva sigur e frica asta, dacă mă mai scol mîine?, iar somnul nu face decît să te despartă de tine conștient. Însă tu ești tînăr, adică la vîrsta la care nu mai pierzi nopți, vîrsta aia frumoasă cînd ți-e drag să dormi, nici ca atunci cînd ai douăzeci de ani și mănînci pe pîine zile și nopți, mai bine zis le bei cu bere, cu vin sau cu whiskey, noi cu țuică și cu votcă făceam asta, ești încă departe de mine, de frica s-adormi, ca nu cumva să fie somnul ăla ultimul din viață și primul de pe lumea ailaltă. Stai un pic, l-am întrerupt, tu crezi în lumea ailaltă? Da, sigur că da, ce te face să mă-ntrebi, păream ateu? A, nu, doar profesor de fizică, și universitar pe deasupra. Sever a rîs în hohote și și-a tras două palme peste genunchi, cu zgomot. Asta e o prejudecată, dragul meu Ophanim, o prejudecată și nimic mai mult. Dacă-i cauți pe marii cercetători, pe foarte mulți dintre marii oameni de știință, nu că aș fi eu unul dintre ei, ai să vezi că n-au fost, nu sînt atei. Ai dreptate, Sever, i-am zis în timp ce mă gîndeam că nimeni nu mi-a pronunțat numele așa frumos ca el, știu asta, dar uite că prejudecata socială mi-e mai aproape de vîrful limbii și m-am trezit c-am spus prostia asta. E, probabil, ceva foarte înrădăcinat în noi că știința anulează divinitatea și credința, iar divinitatea nu iubește știința, cînd atîția mari oameni de știință au mărturisit că Dumnezeu i-a ajutat să facă o descoperire sau alta, să ajungă la o concluzie revoluționară, că Dumnezeu i-a inspirat. Mă simțeam bolnav și disperat, așa cum se simt copiii cînd au febră mare, păstrează în ei un fel de energie și-o putere pe care corpul înmuiat de febră nu poate să le ascundă, le face și mai mari, de-acolo și disperarea, copilul le simte mult crescute, numai că nu mai poate corpul să le poarte pînă nu scade febra aia. Așa eram eu atunci, cînd, în loc să zic ceva care să-l convingă să mai stăm de vorbă sau măcar să doarmă la mine, am zis idiotenia aia cu ateismul, parcă aș fi avut în cap un gremlin care-mi pune bețe-n roate cînd mi-e lumea mai dragă. Eram ca fetița aia de clasa a doua care-a venit cu colegii și cu învățătoarea la muzeu, Laura, da, Laura, și care nu s-a mai dezlipit de mine deloc, îmi puneă întrebări ca din tun și avea o exprimare care arăta o înțelegere și-o metabolizare a lumii uluitoare, m-am și speriat. Iar între o frază și alta, fetița ofta adînc, atît de tare, că trupul ei firav se cutremura. N-am înțeles de ce se-nîmpla asta, nu vorbeam despre nimic dureros, pînă cînd n-am făcut prostia s-o-ntreb de părinții ei, nu prostia, de-a dreptul imbecilitatea. Mi-a spus că sînt despărțiți de puțin timp și se ceartă groaznic, că tata vine cu poliția la școală să-și ceară drepturile, iar mama o

ține lipită de ea, iar cînd nu e lîngă ea, face meditații la engleză și germană și ia cursuri de vioară. Am înțeles atunci de ce fetița care știa atît de multe și avea curiozități de zeci de ori mai multe, poate de sute de ori, că eu n-am stat cu ea decît vreo oră jumate, ofta după ce termina o propoziție sau o frază. I-am cerut un caiet, ce caiet vrea ea, și mi-a scos din ghiozdan unul dictando pe care l-am deschis la coadă și i-am scris acolo mamei ei că eu nu sînt vreun specialist, dar am impresia că fetița ei este supradotată și în același timp groaznic de speriată și de afectată de certurile dintre părinții ei. I-am mai scris c-o rog s-o ducă pe fetiță la niște specialiști care să-i poată spune dacă e supradotată, iar dacă este, atunci să ia aminte la treaba asta în educația copilului. Și mi-am permis să îi cer să pună ea punct scandalului, indiferent de partea cui e dreptatea, să nu mai fie fetița la mijloc între părinți, că asta îi face foarte rău. Și degeaba va ști engleză, germană și vioară, dacă ea oftează de zece ori în cinci minute. Am închis caietul și-am rugat-o pe Laura să nu citească, doar să-i dea mamei ei să citească. Mi-a promis c-așa va face și-a oftat și mai lung, și mai adînc cînd a băgat caietul înapoi în ghiozdan. M-am trezit că oftez și eu ca din piepturile a o sută de generații de strămoși necunoscuți, de frică să nu se ridice Sever și să plece. Parcă-mi crescuse nițel și temperatura, poate făcusem un atac de disperare și urma să vină și-o febră mare. Îmi ardeau ochii, îi simțeam mai mari și mai grei. Mai stăm nițel, l-am auzit pe Sever, nu vreau să-ți refuz ospitalitatea, iar de culcat am să mă culc oriunde altundeva, în afară de locul în care dormi tu. Sînt un singur om, nu o gașcă de prieteni, ca să-ți sacrifici culcușul. În plus, am făcut armata, am trăit prin chirii multă vreme, dorm și-n cadă, dacă e nevoie. Și iar mi-am simțit lacrimile, și iar le-am îndesat înapoi. Mi se părea că sînt nicăieri, nici nu mai vedeam că-i casa mea, iar el era musafir, mi-era ca-n momentele alea bizare cînd nu știu să mă poziționez față de mine însumi, ca să nu zic de-a dreptul că nu știu cine sînt în clipele alea. Mă simt mereu nici cal, nici măgar, ca omul în fața potențialului, potențialul ăla te sperie, te intimidează, tu simți că ești mai mult decît ești, poate nu mai mult, dar măcar și altceva, însă asta, în loc să te deschidă, te face să fugi. Și-ajungi ori să te porți ca un rege, ca și cum totul ți s-ar cuveni, ori ca nimeni în drum și plin de praf, de parcă n-ai merita nimic pe nicio lume. Al dracului potențialul ăla, mai bine nu te gîndești la el, deși nu gîndul e problema, ci frica. Dar îmi venea să-l și iau în brațe pe omul ăsta necunoscut și-atît de cunoscut în același timp, nu să-l iau, să mă urc în brațele lui ca-n cuibul de barză, să mă urc și să stau acolo, să mă uit ziua la nori și noaptea la stele, să nu mă mai dau jos. Mă uitam la el și mi se făcea

dor de el, din ce în ce mai mult. Un dor amestecat cu un fel de teamă, ca și cum nu se cădea să-mi fie dor, cum îi era Mamanei dor de icoane. Nu-i plăcea niciodată să fie plecată de-acasă, o auzeai cum zice bine c-am venit acasă și dacă trebuia să meargă două străzi mai departe. Când însă se-ntîmpla să fie plecată cîteva zile, la băi sau la soră-sa Machiavela, în Ardeal, îi tremurau și mîinile, și vocea de cum intra pe ușă. Of, bine c-am venit acasă, ce dor mi-a fost de icoanele mele. Și se ducea în fața lor, făcea mătănii mici, se ridica, le cuprindea cu amîndouă mîinile și le pupa apăsător, ca pe oameni. De la ea cred că mie și Mamiferei ne e dor și de icoane, și de pisici. Facem și noi la fel ca ea și cînd sîntem acasă, și, mai abitir, cînd ne-ntoarcem. Am văzut asta întîi la mama, apoi mi-am dat seama c-o observ pe mama și mă mir că face ca mă-sa, dar și eu fac la fel. Bine, Mamana nu avea așa o mare iubire de pisici și de cîini, era altă generație. Se purta frumos cu animalele, da' nu le pupa-n boturi și pe burți, cum fac eu cu mama. Pentru ea, animalele erau prezențe normale într-o curte, pentru noi, sînt supranaturale, binecuvîntări. Mi-e dor de împruțita de Sa și cînd ies pînă la colț, nu doar cît stau la serviciu, iar Mamiferei îi e dor de caprele ei de pisici în timp ce le ține-n brațe și le-alintă ca pe copii, ba nu, că pe mine nu m-a alintat niciodată așa, nu cînd eram suficient de mare cît să-mi aduc aminte.

Mă uitam la omul ăla din fața mea și știam că nimeni n-ar avea cu ce să mă convingă vreodată că nu e tata. Putea să nu fie Ăla, genitorul meu, oricît de nebun aș fi fost, înțelegeam chiar și eu că bietului Sever i-aș fi dat voie să nu aibă gene comune cu mine, dar sub nicio formă nu mai eram dispus să trăiesc fără tată. Am trăit cincizeci de ani, e destul. Nu știu cîți mai am de trăit, dar vreau să fie cît mai mulți aproape de acest om. Ophanim, l-am auzit spunînd vesel, te uiți la mine așa cum se uita tata, ți-am zis și mai devreme, dar nu numai tata, ci și unchiul Jean, frate-su mai mic. E ceva foarte familial, nu doar familiar, în privirea ta, parcă-i văd pe toți bărbații din neamul meu. Poate sînt obosit, nu te speria de prostiile pe care le spun, dar chiar îmi aduci aminte de tata și de unchiul Jean, cînd erau ei tineri. Știi, oamenii bătrîni, ca mine, au obiceiul să spună astfel de lucruri, tinerilor nu le place să-i asemuiești cu niște morți, înțeleg foarte bine asta, dar morții ăia au fost și ei cîndva vii și i-a iubit cineva, cineva care, iată, nu-i uită niciodată. Eu te asemăn cu tata și cu unchiul Jean cînd erau vii, iar amintirile mele cu ei sînt, să știi, la fel de vii. Să nu te simți jignit, te rog, este însă ceva care mă apropie mult de tine, chiar dacă nu ne cunoaștem. Pînă la urmă, asta cu ce cunoaștem

sau pe cine nu e mare lucru într-o viață de om, deși așa sîntem toți educați, să căutăm cunoașterea pînă crăpăm. Nu, nu mă simt jignit, de ce m-aș simți?, dimpotrivă, sînt bucuros că semăn cu oameni care-ți sînt așa apropiați, nici ciudat nu mă simt, nici nu mă sperii, eu, de exemplu, traduc tot ce vine spre mine prin maică-mea și prin bunică-mea. Abia eu sînt ciudat, dac-ar fi să facem un concurs. Sînt legat de ele ca țăranii de glie, pe vremea lui Mihai Viteazul. Altfel, trebuie să recunosc, e posibil să te privesc în felul ăsta pentru că mă simt foarte apropiat de tine, un fel de apropiere viscerală, la limita nebuniei, și mi-e frică să nu te sperie chestia asta și să nu pleci. Să nu crezi c-aș vrea să te iau cu asalt, să nu-ți fie frică de, știu și eu, vreun interes sexual, dar adevărul e că nu vreau să pleci. Și nu numai în seara asta, ci nu vreau să pleci din viața mea. Am sentimentul, și nici nu pot exprima în cuvinte cît e de pregnant, simt cum mă consumă, că noi ne-am regăsit, nu că ne-am văzut prima dată în seara asta. Poate sînt ținut, sînt dispus să accept asta, nu cu inima chiar deschisă, dar sînt dispus, însă lucrul la care nu sînt deloc dispus, nu știu de ce, dar asta simt și e foarte puternic ce simt, e c-aș putea să te pierd. Dac-ar fi să credem în teoria reîncarnărilor, am putea spune că într-o viață anterioară sigur am avut o relație foarte apropiată, de sînge sau nu, și de-aia asta e, de fapt, o regăsire, iar eu, oricît de nebun aș părea, nu vreau să trăiesc fără tine, pentru că poate altă dată chiar te-am pierdut. Gata, am zis-o, acum nu mai trebuie să țin în mine toată furtuna asta care mă dă jos din picioare, de fapt, nu mă lasă să mă ridic în picioare, de frică să nu vezi tu că-mi tremură genunchii. Poate mîine-mi trece, o să spun c-a fost o părere, mi s-au adunat cine știe ce alte furtuni mai mici în piept, n-am știut ce sînt, de unde sînt și le-am pus pe toate în coșul tău, dar asta se-ntîmplă cu mine acum, în acest moment. Și ce e mai ciudat e că, deși sînt gazda și-am tras de tine să nu pleci, odată ce-ai zis că rămîi, m-a luat un somn ca de nou-născut care mai degrabă s-ar întoarce-n uter decît să fie aruncat în scutece. O să-ți fac patul acum, aici, pe canapea, dacă zici că-ți convine locul, și-o să mă duc să m-afund în patul meu ca-n sînul lui Avraam. Așa de tare m-a consumat mărturisirea, că, uite, spun numai tîmpenii. Mă bucur mult că rămîi, Sever.

Și, ca să mai păstrez totuși un pic de energie, dar și pentru că mi-era groază să mă uit în ochii lui, ca nu cumva să văd un om care mă privește ca pe un ieșit din minți, m-am ridicat și-aproape c-am zburat dincolo, am cotrobăit prin dulap și-am luat lenjeria aia nouă, pe care mi-o cumpărase Mamifera, că tu le ții pînă le rupi, Fane, o să-ți mai iau vreo două, numai să arunci jerpeliturile

astea desperecheate pe care nici pisica nu vrea să stea, ceea ce nu era adevărat, firește. În plus, nu erau jerpelitori, doar că mie nu-mi plac seturile, nu mi-au plăcut niciodată, fața de pernă e de un fel, cearșaful de alt fel, învelitoarea pilotei din cu totul alt film, ăsta sînt eu, și șosetele mele sînt diferite, nu suport perechile și seturile, dar asta nu mă face rupt în pat, cum vrea ea să sugereze, ca să nu zic în cur. M-am întors tot în zbor la Sever, i-am zîmbit profesional, ca o cameristă, el s-a ridicat, iar eu m-am apucat să-i fac patul, pe care l-am terminat în zece secunde, așa, ca să n-aibă timp să se răzgîndească după ce i-am zis că nu mai vreau să trăiesc fără el, deși nu sînt atras sexual de el, însă n-aș fi putut jura că nu i-am părut îndrăgostit subit. Și așa și era, numai că mă îndrăgostisem cu un alt fel de dragoste, aia pe care-o țineam în mine de copil, sau poate era dor, că dorul parcă e mai cuprinzător și cu mai multă viață-n el, dragostea mai și lîncezește, mai și doarme. Dorul, niciodată.

Ciudat, Sever nu zicea nimic, mă privea senin și prin cap mi-a trecut că mă poate duce, că mă poartă, că mă ține cu el. Am oftat și eu ca fetița Laura, din toți rărunchii, și dintr-odată mi-a fost mult mai bine, nu mai eram nici agitat, nici speriat. Noapte bună, Sever! i-am zis. Să dormi bine, Ophanim, mi-a răspuns, cred că e bine să ne culcăm, m-am uitat la ceas și nu mi-a venit să cred, în curînd se crapă de ziuă. Am dat din cap că da, deși habar n-aveam, numai la ceas nu-mi stătuse mie capul, am ieșit și-am închis ușa, m-am dus la baie și m-am pișat lung, iar dup-aia m-am simțit slăbit, de parcă aș fi donat sînge. Slăbit, dar mulțumit, chiar fericit aș putea spune. M-am spălat pe mîini și pe dinți rapid și m-am dus în camera mea. Am aprins lumina și-am dat cu ochii de icoană, m-am închinat și-am zis mulțumesc, mă simt mai bine, chiar foarte bine, îți mulțumesc, nu știu de cînd nu m-am mai simțit așa bine imediat după ce mi-a fost așa rău. M-am dezbrăcat și m-am aruncat în pat, cam tare cred, că Sa a fugit imediat la celălalt capăt al patului, dar am mai avut putere să mă duc după ea și s-o iau în brațe, s-o aduc la culcușul ei de noapte, care e fix lîngă capul meu. Ne place să mai toarcem noaptea amîndoi.

Dar nu mă lua somnul. Mă gîndeam, nu știu de ce, numai la mama. Eram convins că-n camera alăturată doarme tata, iar gîndul meu și-a-nfipt colții, toți colții, în corpul Mamiferei, corpul ăla fără carne, fără oase și fără sînge care locuiește în mine, așa cum locuiește Dumnezeu în unele case goale, de mult lăsate singure, în care, cînd intri, te izbește mirosul unei prezențe din

altă lume pe care nu știi nici s-o definești, nici de unde s-o iei, nici încotro s-o urmezi. Te-așezi pe dușumea și tragi aer în piept. Știi că-n camera aia, că-n casa aia a stat Dumnezeu pînă să intri tu. Și te gîndești că poate mai e încă acolo, dar bine că nu-l poți vedea, că ți-ar crăpa inima. Te gîndești și te cutremuri, iar mirosul ăla se-ntetește dintr-odată, parcă numai ca să îți confirme că simți bine ce simți. Mi-am amintit vorbele ei, așa cum mi se-ntîmplă adesea, poate prea des, cîteodată parcă nu pot să duc vocea asta a ei care se iscă-n mine aproape oricînd și parcă din nimic. Și nu doar o aud, dar o și văd de parc-ar fi în fața mea și-și desfășoară întruparea copleșitoare și-n amintire, așa cum o face aieva. Știi cum e viața, băi, Fane? mi-a zis odată. Ia, să-ți spuie ție maica. Și s-a aruncat în fotoliu, punîndu-și picioarele turcește, ca o maică veritabilă, și-a ales dintre brichetele din tăvița de pe brațul lui una care i se potrivea probabil vieții, că altfel n-am cum să-mi explic felul în care le-a amestecat pe toate cu degetele și-apoi a extras-o tocmai pe-aia portocaliu cu mov, și și-a aprins o țigară al cărei prim fum a transformat-o pe jumătate în scrum. Viața, Fane, se plimbă tacticoasă și mai mult indiferentă prin sertarele noastre cu rahaturi, dar, ce să vezi, rahaturi cărora noi le dăm o importanță capitală. Le-atinge, nu zic nu, mai și rîde de ele, dar nu-nseamnă nimic pentru ea, cum, dac-am fi deștepți, n-ar însemna nici pentru noi. Dar noi nu sîntem deștepți, Fane, și tocmai în asta stă frumusețea noastră, iar ea e deșteaptă ca focul și exact în asta stă grozăvia ei. Ți s-a-ntîmplat vreodată să cauți ceva, să scotocești dulapuri, sertare, rafturile-n debara, în fine, tot? Și să te simți renăscut într-o fericire cînd ai găsit nimicul ăla care te-a umplut de nervi în timpul căutării? Sigur ți s-a-ntîmplat, tuturor ni se-ntîmplă. Respiri ușurat, mănînci ceva dulce, să-ți ridici iar glicemia, care ți-a scăzut cînd răscoleai ca un nebun, și dup-aia te simți un om împlinit: ai găsit ceva care la scara vieții tale e nimic. Eu, în ultimii ani, am început să-mi închipui că viața stă cu curu' pe chiuveta din bucătărie și rîde de se-neacă atunci cînd mă vede fericită-fedeles în astfel de momente. Și mai e o fericire legată de asta, fii atent: atunci cînd, după săptămîni, cauți altceva, dar, pentru că mintea ta a recapitulat cam pe unde-s nimicurile la căutarea precedentă, te duci săgeată exact unde-i nimicul pe care-l cauți. Și trăiești o altă fericire, pe-aia că nu degeaba ai intrat tu-n criză hipoglicemică data trecută, uite ce bună a fost căutarea, că parc-ai parcurs o enciclopedie, acum ți s-a-mprospătat în detaliu toată harta casei, cu toate prostiile din ea. Și viața mai rîde și ea încă o dată în vreme ce ție-ți trece timpul găsind alte nimicuri fără de care poți liniștit să trăiești. Și știi de ce rîde ea? Pentru că ei

nu-i trece timpul, ea e-n afara lui.

Am rîs amărui, un rîs care mi-a umplut camera de miros și de gust de migdale, și mi-am dat seama că n-are rost să mai încerc să dorm, eram prea surescitată, mi se-amestecau în cap și-n corp sunete, imagini și arome care m-au făcut să mă simt ca și cum îmi trăiam viața din afara mea. Mi se-ntîmplă asta destul de des, dar nebunia a pornit tot de la mine, din căutările mele de a mă suporta cu acest auz teribil cu care m-am născut și cu care exist de-atîta vreme. După ce-am învățat să dorm, în copilărie, a mai trecut destul timp pînă am reușit să inventez un fel de surdină cu care să m-acopăr atunci cînd sunetele lumii mă rup în bucăți mari sau în bucăți mici. Depinde de sunet. Ploaia mărunță mă toacă mărunț, normal, ca o mașină de cusut pe care-o auzi peste drum, la trei-patru case depărtare. La fel și fulgerele, sînt crăpături mici, trosnituri ca de pepeni bine copti, lubenițe mari, la care vin albinele roi. Tunetele însă îmi crapă timpanele, mă fac să-mi țîșnească lacrimile și să-mi trosnească articulațiile, să-mi bubue mințile, nu doar capul. Mai bine zis, mă făceau. Pe-o furtună din asta mare, în casa Mamanei, am inventat surdina, dar nici nu știu dacă e un nume bun. E un fel de cortină groasă, pufoasă, grea, așa o vede închipuirea mea, o cortină pe care-o trag mereu cînd e pe cale să mă pună la pămînt zgomotul lumii. Uneori, reușesc s-o trag destul de bine și peste vocile amintirilor, dar nu cît să le-acopăr, ci doar cît să le duc mai înspre șoapte. Așa am reușit să-mi scot din oase multă durere veche, cel mai probabil nu pe toată, dacă era toată, aș fi murit, căci ce ne ține pe noi aici e și tolba grea cu praf de pușcă, iute și amar, vorba aia: și noroi, și stele. Cu surdina aia mi-am înmuiat durerile pe care corpul meu le-avea din cauza sunetelor, am reușit să nu mă mai prăbușesc chiar din nimic, ar fi interesant să mă mai întrebe cineva și-acum, la vîrsta asta, ce-ai făcut tu cel mai important în viață?, iar eu nu m-aș mai bloca, ca-n tinerețe, acum aș rîde și i-aș zice mi-am supraviețuit, neică, mi-am supraviețuit și, ce să vezi?, am supraviețuit și lumii care mă-nconjoară de-atîta timp. Și n-ai tu idee ce muncă grea a fost asta zeci de ani, zeci multe de ani, pînă surdina mea a devenit atît de eficientă, încît am început să respir aproape ca un om normal. Și i-aș mai spune cum din ea am făcut alta, ca un tampon de tren, pe care o pun în fața a tot ce vine spre mine să-mi zgîrie sufletul. Și de ce încă te dărimă atîtea lucruri, Ophanim? m-ar întreba poate același om. Mă dărimă, i-aș răspunde, ai tu dreptate, dar uite că niciunul nu m-a omorît, ceea ce arată că surdina mea e bună, își face treaba. Sînt un excelent Hopa-Mitică, da, asta sînt, asta e

ce-am făcut cel mai bun în viață, mersi că m-ai întrebat, singur nu știu dacă mi-aș fi dat seama sau, oricum, nu atît de repede. Dar bine că nu mă-ntreabă nimeni. A, și-am mai învățat să iubesc nemuritor cuvintele goale, sînt o revelație continuă pentru mine. Cuvintele goale sînt ca niște cămăși albe la uscat, pe sîrmă, la soare și la vînt. Ori uitate în ploaie și în ger. Miros a ele însele și-un pic a pămînt. Dar le ia omul și le plimbă prin gură, prin gît, le trage-n piept, le mestecă bine, le-nghite, le metabolizează, le excretă sau le transpiră, le regurgitează sau le scuipă, le tăvălește prin ambrozie și nectar, prin smirnă și tămîie, prin pesmet și prin ou, prin mălai cu sare, prin țărînă și prin bălți cu mormoloci, prin plîns, rîs, oftat și cruce, prin el și prin alții, și le dă drumu-n lume, așa, tăvălite, vinete pe mîini și pe picioare, machiate dacă le trimite la baluri sau la-ntîlniri de afaceri ori de-o brumă de nesingurătate, le spală și le piaptănă, le dă cu parfum, le dă două palme, să fie roșii-n obraji, natural, ce dracu', și-apoi, ostenit, fără suflu, omul se culcă pe dușumeaua din inima lui, pe cuvintele goale, nebăute, nemîncate, care trăiesc de-a valma și n-au văzut încă lumina zilei și întunericul nopții, n-au văzut alți oameni în afara stăpînului lor, care nici nu le cunoaște încă. Eu cred că nu există om singur pentru că Dumnezeu, vrei sau nu vrei să primești asta, e cu tine mereu, dar nu ți se bagă pe gît, nu te-nghiontește, nu dă buzna să rupă ușa, nu. El stă și te-așteaptă, are timp pentru că n-are moarte, iar tu lași timpul să treacă, deși nu-l prea ai fiindcă tu ai moarte, însă cui îi place să se gîndească la moarte în timpul vieții? După ea însă chiar nu mai are rost, e nonsens, pentru că moartea nu e decît un prag spre o altă viață, un vehicul, un metrou, să zicem, pentru unii, și-o diligență hurducăită, pentru alții. Dumnezeu îți dă însă cuvintele goale de cînd ești mic pentru că știe c-o să-ți fie de trebuință și-aici, și-acolo. Felul în care alegi să le tragi prin tigaia minții și-a inimii are să fie și-o parte din plata de-o s-o ai de făcut la vămile văzduhului, pentru că vorba poate să doară sau să mîngîie mult mai mult decît fapta și mai poate să fie prima treaptă spre faptă. De-aia ne dă Dumnezeu un infinit de cuvinte goale, ca să ne facem din ele frumuseți, izbăviri sau iertări. Și cîte și mai cîte alte bunătați. Și ne facem, numai că ne mai scapă printre degete și prostii sau răutăți care-au fost și ele cîndva cuvinte goale pe care-am dormit duși, însă n-am știut ce să le dăm să mănînce, să bea, să-mbrace și să-ncale la trezire, le-am potrivit aiurea veșmintele și-ncălțările, le-am produs dureri și indigestii, le-am osîndit de noi, de tinere, de vii la supărare. Poate pentru că prea des sîntem grăbiți și mîndri, o combinație care poate să fie și letală.

Și iar m-am dus cu gândul la Mamifera, care mi-a zis că trufia ne face nouă, oamenilor, cel mai mult rău, propria noastră trufie. Ia, imaginează-ți, Fane, când te-atacă cineva, că ești transparent, că totul trece prin tine, că n-ai cum să oprești, să ții nimic din ce te lovește, că nu ai cum să pui contră. Totul vine, te traversează și se duce mai departe, în afara ta. Dar pentru asta e nevoie să te lași transparent și ușor, să abandonezi greutatea propriei tale mândrii, ceea ce, cred eu, e cel mai dificil de făcut într-o viață de om. Dar tu, mamă, tu vorbești despre așa ceva, tocmai tu, cu izbucnirile tale de mândrie? Da, Fane, eu vorbesc, dar faptul că nu-mi iese mie foarte bine treaba asta sau îmi iese bine, însă foarte rar, nu înseamnă că nu am dreptate. Ca să ai dreptate nu e necesar să fii tu în stare să faci în formă perfectă lucrurile despre care vorbești. Uite, tu vezi la mine poate mai bine decât mine neajunsurile mele, așa cum și eu le văd mai bine pe-ale tale, e distanța aia binecuvîntată dintre oameni care ne dă voie să-i vedem mai bine pe cei din afara noastră decât ne vedem pe noi înșine. Ai s-auzi des la oameni că apropierea dintre ei, mai ales când sînt rude de sînge, nu-i lasă să se vadă bine. Îți vor spune că iubirea orbește sau, în fine, că slăbește vederea. Eu însă cred că, dimpotrivă, iubirea limpezește ochii, iar faptul că eu acum îți spun toate astea arată că am încredere în tine că măcar ai să te gîndești la ele, chiar dacă ai să le respingi. Iubirea asta e, Fane, încredere. Poți să zici mama a înnebunit, mama nu mă vede cum trebuie, mama aberează, mama are o criză, sigur că le poți gîndi și simți pe toate astea și multe altele, dar tu nu te-ndoiești de ceea ce simt eu pentru tine, de cine ești tu pentru mine. Și-așa, Fane, încet-încet, ai învățat să nu te mai lași atacat de cuvinte, să nu-mi mai dai atîta importanță când simți că te doare ce spun, știi că mama nu ți-ar vrea niciodată răul, că intențiile ei sînt bune, chiar și când forma pe care o iau e mai puțin bună sau chiar proastă, iar acum poate ai să vrei să mai faci un pas și să-ți închipui de cîte ori nu-ți convine ceva că ești transparent, iar lovitura, oricare ar fi ea, trece prin tine ca printr-un abur. Și-ai să vezi ce rămîne, Băiat, c-o să rămînă ceva, un ceva pe care, în timp, ai să-l observi repede. În timp, nu acum. Când trece lovitura aia prin tine, însăși lovitura se scutură de armă, de bîță, de pumn, de cuvîntul aspru, de orice, și rămîne esența, cea care nu doare, acum mă refer la ce poate veni de la mine. Iar când oamenii au rele intenții, nu rămîne nimic, nici măcar urma. Bine, asta se poate-ntîmpla și când spun eu vreo tîmpenie, ai să-nveți să nu mă mai bagi în seamă când sînt cretină, ai să-mi dai voie să fiu, o să mă dai jos de pe soclul matern și-o să mă lași să fiu idioată, așa cum, democratic, faci cu toată lumea și mai abitir cu tine. Mamă, tu vorbești despre încredere,

tu, care n-ai încredere în nimeni și-ți duci singură tot? Nu ești tu ipocrită acum? Poate sînt, Fane, o să mă gîndesc și eu la asta, pînă acum nu m-am gîndit, ai dreptate, nu mă povestesc nimănui, și mama mi-a reproșat asta toată viața, dar eu nu vorbeam acum despre familie și apropiați, ci despre lumea-lume, Fane. Iar dacă tot am zis de apropiați, ține minte de la mine, apropiații să ți-i faci după suflet, nu după minte, așa că n-ai decît să muncești cît de mult poți tu ca să faci diferența dintre astea două. Tot ce pot să-ți spun e că mintea îți va juca mereu feste, o să se costumeze cît de des poate ea în inimă și-o să te-nșele de n-ai să te vezi. Deci, Băiat, întîi și-ntîi, învață să ai încredere în inima ta și să-ți pui mintea mereu la-ndoială, pînă ajunge să lucreze pentru tine, nu împotriva ta. O să dureze ani mulți, poate zeci de ani, dar să fim optimiști, bine măcar că nu sînt sute. Am rîs atunci, am rîs în hohote, era ca și cum însăși mama mea mă condamna la o muncă de Sisif, la suferință, i-am și zis asta, iar ea mi-a răspuns că m-ar fi condamnat dacă nu mi-ar fi spus toate astea, dacă nu m-ar fi pregătit. Mi s-a părut nebună Mamifera atunci, dar după zeci de ani, exact cum a spus ea, cînd am putut să fiu în stare să nu mai țin piept și oase atacurilor, ci să le las să mă traverseze ca pe o ceață ușoară, am înțeles că mama a avut dreptate. Și mi-am mai dat seama de ceva, încă nu i-am spus și ei, dar o să-i spun cînd o prind. Și ea, și Mamana sufereau de neîncredere înnăscută, iar eu sigur că am moștenit-o de la ele. În ruptul capului, nu s-ar fi povestit oamenilor, adică nu cunoscuților, cît de cît apropiaților, în niciun caz. Făceau excepții, extrem de rare și alea, cu oameni străini, întîlniți prin trenuri și autogări, toate departe de casă, oameni pe care credeau ele că nu i-ar mai fi reîntîlnit vreodată, ceea ce, nu știu din ce organizare a soartei, chiar s-a-ntîmplat. Am fost și eu de față la cîteva momente din astea, pe cînd eram atît de mic, încît ele credeau că nu-nțeleg mare lucru. Ce-au avut de mărturisit Mamifera și Mamana s-a dus cu oamenii ăia, s-a risipit în viețile lor, poate în uitările lor, niciodată nu s-a întors la ele, să le oglindească. Doar la mine s-au întors. Însă tot de la ele am înțeles că neîncrederea trebuie să ți se și potrivească, altfel te apasă pînă te omoară sacul cu supărări care se îngreunează în fiecare zi pentru orice om. Ca să poți să n-ai încredere în oameni tre' să ai coaie să te cari pe tine tot timpul, în veghe și-n vis, fără să te-ngropi singur. Normal c-ai să te cocoșezi de multe ori, ai să cazi și-n genunchi, ai să ți-i zdrelești, ai să-ți sfîșii carne și-ai să-ți rupi oase, dar important e ca desaga să nu te-ngroape, de-aia ai nevoie de coaie de mamă și de mamană. Neîncrederea e un lux, foarte puțini și-l permit.

Și ai grijă la discuțiile în contradictoriu, la certuri, nu-ți risipi energia pe ele, zice Mamifera de când o știi. Certurile, Fane, sînt pe niveluri de intensitate: întîi te cerți pe căcaturi, dup-aia ajungi la chestii serioase. Și împăcărilor, firește, sînt la fel, tot pe intensități. Puțini oameni sînt capabili să discearnă cînd se ceartă între lucrurile importante și nimicuri. Păi, nu mi-ai zis că sînt un nesimțit, că n-am dus gunoiu'? Ba da, dar acum vorbim despre o eventuală plecare definitivă din țară, lasă-l dracu' de gunoi, nu ne-mpiedicăm în el cînd ne decidem viitorul. Și uite-așa își mănîncă unii altora sufletele și nu mai știi cînd se duce pe apa sîmbetei tot miezul dintre ei, de rămîn numai frecuşurile mărunte motive să mai schimbe o vorbă unul cu altul, fie și-o vorbă proastă.

Ăsta a fost ultimul gînd și dup-aia m-am prăbușit într-un somn ca o groapă. Cînd m-am trezit, am avut senzația că m-am născut atunci, am tras aer în piept tare, să văd dacă pot să respir sau mi-a mai rămas ceva lichid amniotic pe trahee, am început să tușesc, mi-au dat lacrimile, din tuse-am dat în sughiț, iar nebunia asta a culminat cu un strănut care sigur mi-ar fi trezit vecinii de sus, de jos, din stînga și din dreapta, dacă n-ar fi fost ora unu după-amiaza, cum arăta ceasul de pe noptieră. Am închis ochii, amintindu-mi că-n camera cealaltă doarme tata, îmi tremura corpul, aveam nod în gît. Apoi, de nicăieri, gîndul ăsta, ca și cum ar fi fost un text învățat pe dinafară. Sentimentul n-a fost că-l gîndesc, ci că-l recit:

Și nu vom fi vinovați dacă azi vom vedea un film, pe seară, după ce ne vom fi plimbat în parcuri sau prin păduri, pe zi, ori vom fi supraviețuit, în bisericile noastre, slujbei de Florii, nu vom fi vinovați dacă vom trăi mic și zilnic, enervîndu-ne (și unii pe alții) cu și de la nimicuri, fiind, poate, și frivoli, nu vom fi vinovați noi, cei care visăm noaptea și vedem cu ochii minții ziua camioane în mulțimi, oameni care își pierd viețile pentru că au îndrăznit să stea în casele lor, să meargă pe străzi sau să intre în biserici. Nu vom fi vinovați că trăim pentru că niciun om nu e vinovat pentru că e viu. Nu vom fi vinovați pentru că noi, în lumea asta, așa cum a ajuns ea, nici nu mai știm cine sîntem. Nu sîntem vinovați nici pentru că nu mai știm să iubim, dar tocmai în lumea asta năprasnic mortală la tot pasul să nu mai știi cum să iubești e cea mai mare pierdere și singura depărtare.

Am sărit din pat cu ochii larg deschiși, ca și cum aș fi sărit de pe o scenă de repetiții în primul rînd din sală, și-am fugit spre ușă ca un turbat, să văd dacă

Sever mai e dincolo, dacă nu cumva s-a evaporat sau a plecat pur și simplu ori a fost doar o nălucă sau un personaj din visul meu. Dar m-am oprit în fața ușii, mi-am tras sufletul, am deschis-o încet, apoi am închis-o la loc tot încet, mi-am dat seama că nu sînt îmbrăcat, am aruncat pe mine rapid un tricou și niște pantaloni și m-am întors la ușă, pe care am deschis-o cu frică și cu cutremur, de parcă ar fi fost poarta raiului. Bine totuși că n-am bătut în ea. Aș fi zburat dincolo, dacă aș fi putut, dar fiindcă tot nu puteam, mi-am zis marș la baie, Ophanim, poartă-te ca-n casa ta și ține-ți firea, nu te-arunca pe om, dubiosule. Am aprins ușor lumina, am deschis și mai ușor ușa, de parcă eram la hotel și-mpărțeam apartamentul cu vreun coleg, în vreo delegație, am închis-o la fel, mi-am văzut de vezică, de mîini, de față și de dinți și dup-aia am ieșit din baie fericit și-nfricoșat în același timp, cu corpul împărțit simetric, pe lung, ca și cum m-ar fi tăiat cineva c-o ață, ca pe mămăligă, între aceste trăiri simultane, intense și opuse, gîndindu-mă că ori Sever e dincolo, ori nu mai e, ba chiar că n-a fost niciodată, că el nici nu există, mi l-am închipuit eu, de disperare.

Dincolo, o imagine care m-a făcut să nu mai pot să respir și să mă sprijin de perete: Sever stătea la masă și citea. Canapeaua era strînsă, nu exista niciun semn c-ar fi dormit cineva pe ea, el arăta exact așa cum îl lăsasem de dimineață, înainte să se crape de ziuă. Chiar m-am gîndit c-a stat în tot timpul ăsta și-a citit, că n-a dormit deloc, dar dup-aia mi-am dat seama că ar fi fost imposibil ca un om de vîrsta lui să fi rezistat la atîta veghe, asta dacă n-ar fi fost un sfînt, ceea ce Sever nu-mi părea, de parcă m-aș pricepe eu să discern sfînții de nesfînți, uite c-avea dreptate Mamifera că trufia ne ia mințile. M-am dezlipit de perete și m-am dus către el, tîrșîind nițel picioarele, să m-audă, să nu se sperie, căci se părea că n-a auzit nimic din zgomotele trezirii mele. Îmi bătea inima așa tare, că nu eram sigur dacă inima este sau sînt trîmbițele apocalipsei, pe care, între noi fie vorba, mereu le-am asociat și cu cîteva sute de tobe mari, la care ar fi cazul să bată zece-cinșpe oameni, în niciun caz unul singur, așa de mari sînt ele în mintea mea, și mai mari în urechile mele. Dar el n-a auzit nici tîrșîitul picioarelor mele, sunet care, de altfel, îmi face foarte rău, dar nu m-a dus capul să fac alt zgomot prin care să-l fac atent că sînt și eu în cameră și să nu se sperie. Așa că am zis bună dimineața! scurt, el a tresărit și-a-ntors capul spre mine, s-a ridicat de pe scaun și mi-a întins o mîină mare și caldă: bună dimineața mai după prînz, Ophanim! Am rîs amîndoi același rîs, ca orice tată bătrîn cu fiul său atît de aproape bătrîn. După

care a întins aceeași mână dreaptă către caietul pe care-l avea deschis în față, să-mi arate ce citea. Doar că eu știam foarte bine ce citea, că eu lăsasem caietul ăla pe masă înainte să plec afară cu o seară înainte, eu scrisesem în el, eu recitisem a nu știu câta oară și făcusem a mia corectură la piesa de teatru la care lucram de nouă luni și care nu se mai dădea născută odată. Adică era gata, dar parcă-i lipsea ceva sau poate ce-ar fi fost de dorit să-i lipsească era tocmai ambiția mea ca personajul principal, mai bine zis personalitatea dominantă, să fie jucată de o actriță, de o femeie, când personalitatea asta era o întrupare mitică, un centaur. Mi s-a făcut și frig, și cald, voiam și să-nchid caietul, și să-l întreb pe Sever cât a citit și cum i s-a părut, dacă vrea să ducă la capăt sau e de tot râsul marea mea piesă de teatru, dar între toate tentativele astea de acțiuni am ajuns să nu fac absolut nimic, să-nțepenesc c-o grimasă înghețată pe față și să aștept o reacție tot din partea lui, dar o reacție la ce, că nu făcusem decât să intru-n cameră și să-l salut.

FIECARE / IEȘIRI

PERSONAJE:

Codina lu' Dindirică a' lu' nea Nae Cîrje — țărancă, 55 de ani

Sorana — medic internist, diabetică, 35 de ani

Tribonia — evreică considerată vrăjitoare, secolul XIII, Toulouse, 75 de ani

Victor — pensionar militar, fost colonel, 45 de ani, internat la psihiatrie, sindrom maniaco-depresiv

Sanda — manichiuristă, 28 de ani

Medalioana — florăreasă, 23 de ani, mamă a cinci copii, moartă

Ciprian — zugrav, gay, 30 de ani

Centauro' Viorel — personaj cvasimitologic, deținătorul parțial al sistemului de personalități

Virvirușa: fetiță în vîrstă de trei ani și jumătate

Cred că ideal ar fi ca toate rolurile să fie jucate de aceeași actriță.

Scena 1:

E zi. Sistemul pare că doarme, are ochii închiși, e legat cu sfori groase de stîlpul rugului. Pe jos sînt paie. Aparența este a Triboniei, o evreică în vîrstă, considerată vrăjitoare, în secolul al XIII-lea, la Toulouse, condamnată la ardere pe rug. E îmbrăcată în zdrențe, cu părul în neorînduială, iar în mînă ține o menorah mică — candelabru iudaic cu șapte brațe. În fața ei, mulțimea (spectatorii), ca la orice execuție publică.

Tribonia, deschizînd larg ochii, plimbîndu-și privirea asupra mulțimii, uitîndu-se parcă în ochii fiecăruia și arătînd menorah către oameni:

Și voi ziceți că am greșit? De ce nu vă uitați la greșelile voastre? Ce-am făcut eu, ce-am făcut? Am aprins lumină de Șabat. Și unul dintre voi m-a văzut și m-a vîndut. Am muncit în ziua aia care e sfîntă pentru părinții mei și pentru părinții lor și pentru părinții părinților lor, și sfîntă curge în sîngele nostru, și ne naștem toți cu lumina aia în inimă. Am muncit, cum muncesc în fiecare Șabat, de cînd m-ați obligat să mă botez, nu mai pot să țin tăcerea trudei mele de cînd mi-ați arătat că neamul meu este spurcat, de cînd am știut că ori mă fac creștină, ori voi muri. Și m-am botezat, ca să trăiesc. Fac tot ce m-ați învățat că trebuie să fac ca să fiu o bună creștină, dar nu, nu fac tot ce faceți

voi. Una sau unul dintre voi a omorât prunc și l-a ascuns, iar vina a căzut asupra mea numai pentru că acela sau aceea care a omorât a știut să-ngroape sîngele mîinilor sale, iar vina lui de moarte s-a făcut moartea mea, pentru că nimeni nu poate da seamă de fapta rea cum poate străinul. Iar eu sînt străina care s-a stropit cu apă sfințită și care din Sarra (cu accent pe ultimul a) s-a făcut Tribonia, m-am uns pentru voi, am învățat rugăciunile voastre și le-am iubit, am ținut posturile voastre și am spurcat gurile și mațele neamului meu, mîncînd carnea porcilor voștri, căci pînă n-am mîncat și n-am auzit urletul alor mei din veac în veac, pînă la Moise și Aaron, nu m-ați numit creștină, dar și atunci tot cu scîrbă v-ați uitat la mine și-am văzut mereu în ochii voștri că nu mă credeți. Am făcut tot ce mi-ați cerut, dar voi nu faceți toate astea, vreți doar să le facem noi, ca să vă arătăm vouă că sîntem buni creștini și că am sfărîmat sub tălpi tablele legii noastre. Le-am sfărîmat, dar tot nu sîntem buni, nu sîntem ca voi. Am lucrat în fiecare zi de Șabat cu inima zdrobită, iar în mine se-amestecau rugăciunile voastre cu rugăciunile neamului meu. Munceam și mă rugam, plîngeam și iar munceam. Faptele omului nu arată mereu adevărul inimii lui. Cînd ajungeam acasă, în fiecare sîmbătă, aprindeam numai o lumină, una mică și plăpîndă, îmi acopeream capul și-mi puneam palmele căuș peste lumină, s-o apăr de ochii vicleni mai mult decît de stingerea puținătății ei. Și mă rugam cu rugăciunile poporului meu, pe care sîngele și carnea mea le știu din neam în neam, iar inimile noastre nu știu să uite nici lumina și nici rugăciunea. Și n-am aruncat menorah (o ridică, o strînge tare în pumn și o arată mulțimii), căci ea îmi amintea de părinții și frații mei, de bărbatul meu mort și de fetița mea oarbă, care a plecat într-o zi cu copiii la rîu și n-a mai venit niciodată acasă, de unchii și mătușile mele, de bătrînii de pe strada unde am văzut lumina primei zile și-am trăit în cea mai mare parte a vieții mele. Și-n fiecare Șabat aprindeam din cele șapte numai o lumină, căci n-am avut niciodată bani de mai multe, iar de atîtea și-atîtea ori aprindeam aceeași lumină, care era din ce în ce mai puțină și mai scurtă, parcă și mai rece. Atît este păcatul meu, creștinilor iubitori de oameni, păcatul meu e aducerea aminte de neamul meu și de leagănul luminii și-al rugăciunii lui. Dar voi ați omorât nevinovat și-ați aruncat sîngele lui asupra mea doar pentru că sînt străină. Și-acum vă bucurați, uite cum plătește evreica pe rug, moarte cu moarte, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, legea părinților mei, despre care ziceți că nu e bună, dar după ea vă trăiți viețile. Numai că eu n-am omorât pe nimeni, acesta este adevărul și-n lumea asta, și-n cea în care mă trimiteți azi, iar adevărul nu se va schimba cu ascunzișul vostru mîrșav.

Ziua judecății mele este aproape, dar ea mă va izbăvi de voi și de nedreptatea voastră, însă ziua judecății voastre, oricât ar fi de departe, o să vă pună pe fiecare în locul sortit celui care a făcut strîmbătate și-a osîndit la moarte fără vină. Legea voastră creștinească o să-i dea fiecăruia dintre voi plata cuvenită pentru moartea mea. Iar vrăjitori sînteți voi, nu eu, căci eu n-am omorît pe nimeni și nu m-am bucurat de moartea nimănui, însă voi m-ați silit la credința voastră, mi-ați jurat frățietate și dreptate, și mi-ați dat în schimb moarte.

HEBLU

Scena 2:

Sanda, manichiurista, pilind unghii și vorbind cu clienta:

Și toată ziua Sanda-n sus, Sanda-n jos, îmi sună telefonul ca la salvare. Și, cînd nu sună, trei mesaje pe uiașă, două SMS-uri și șapte notificări pe messenger. Clientele mele, doamnă. Dar e bine, eu am ales pe cine păstrez de clientă, am și bărbați la manichiură și la pedichiură, să știți. Cînd am venit aici, la salon, la doamna Sevastița, șefa, ați văzut-o, aia cu părul roșu, primeam pe toată lumea, că ce era să fac? Eram la-nceput, nu știam s-aleg clienții, era și foamea mare, abia terminasem școala, a costat mult, mămica mi-a zis gata, Sando, să scoți toți banii pă care i-am băgat în curu' tău și să faci repede și peste, să zugrăvim și noi măcar bucătăria anu' ăsta și restu' la anu'. Da' prima dată plătim creditu' la bancă pentru școala ta dă manechiură. Și munceam în fiecare zi de dimineață pînă seara, plus sîmbăta, noroc că nu ține deschis Sevastița și duminica, i-e frică de Dumnezeu, că aici muream, doamnă, tăind și pilind unghii, scoțînd colțuri din carne la toate babele și dînd cu oia toate proastele. Așa am muncit pîn-am achitat creditu' și dup-aia m-am rățoit nițel la șefa și i-am zis că mor de ficat, dacă e s-o țin așa. De ficat și de splină, că nu știi cum mă ținea cînd mă ridicam de la pedichiură. După un an, am zugrăvit toată casa, și p-afară, doamnă. Și-am betonat și toată curtea. A zis mămica brava, Sando, am zis io că manechiura ie meserie dă proaste și dă curve, da' nu e, fata mea. Dacă te făceai profesoară, cădea casa pă noi. Da' mie mi-era rău de la surmenaj, am avut și-o decădere de calciu și mi s-a făcut frică atunci. Frica m-a deșteptat, c-am zis că bani am acu', da' n-apuc să trăiesc, n-aveam cînd să mă văd și eu cu un băiat, că mă-ntreba toată lumea

da' nu te măriți și tu, Sando?, ce să mă mărit?, că n-aveam nici putere să mai merg pe stradă și nici măcar cu colegele de la școala de mani-pedi nu mai apucam să mă-ntîlnesc, știți, ca fetele, mai o bîrfă, mai un model nou, unghii cu gel, semi, nuanțe noi, firme bune, firme proaste de oje, treburi profesionale. M-am gîndit c-ajung la spital și cine știe dacă mă mai fac bine, rămîn singură cu mama toată viața. Și m-am dus cu tupeu la Sevastița, că eram bazată, nu exista clientă nemulțumită: șefa, io de azi îmi aleg clienții. Dacă vrei, bine, dacă nu, io plec și-mi deschid salonul meu. Am văzut-o cum a făcut ochii mari, cîștiga bine de pe urma mea, că ce-a avut ea manichiuriste înainte de mine erau niște parașute, nici treabă nu făceau. Și-acu' ajunsese să pună mai multe scaune, să aibă clienții un' s-aștepte, da' tot mai ajungeau pe hol, la cosmetică, și mai stăteau și-n picioare unii, printre scaunele de la șamponeze. N-a zis nici cîr, nici mîr. Și-am început să-i triez. (Apoi, șoptit, ca și cum ar împărtăși un secret cu clienta din fața ei): Ia, stai, au, ce mă doare-n piept, ce dracu' oi mai avea? Mi-e că mă ia iar surmenaju', da' parcă și pe la șale mă doare.

Scena 3:

Aici n-aș vedea necesitate de heblu, ci doar o diminuare a intensității luminii, schimbarea poziției corpului actriței și, eventual, o posibilitate de ataș la costum, ca să semene întru cîțva a centaur.

Centauru' Viorel:

„Nu știu“ e un loc, nu un fapt. E singurul loc din tine pe care nu poți pune mîna. Și nici alții nu pot. Și ne e frică de el mult mai mult decît de locurile în care știm. Pentru că sîntem atît de siguri de ce știm și atît de speriați de ce nu știm. Ciudat, dar ce știm nu e niciodată sigur, mereu se ciobește, mereu se adaugă, se sfărîmă cu totul sau se schimbă-ntr-o clipită, pe cînd ce nu știm ocrotim cu disperare, ca și cum ar fi locul nostru cel mai pur, cel mai bun, ploaia miraculoasă, sacrul, sinele divin. Necunoscutul pare minunat, și cît de mult ne mai plac nouă minunile. Poate la fel de mult doar înșelătoriile. Pari într-un fel unuia, în alt fel altuia, trudești pentru fiecare fel și te trezești că nu mai știi cine ești. Din grija de-a părea cine nu ești ajungi să nici nu mai bănuiești cine ești. Și totul din frica de-a nu fi tu. Vorbesc despre voi,

oamenii, doctore, și despre fricile voastre, mai ales despre tine, doctore, de la tine am învățat să zic „noi“ când urmează să spun ceva neplăcut.

Noi, centaurii, ne naștem fără organul fricii. Sîntem mai mult „nu știu“ decît „știi“. Și e cel mai bine așa. Poate de-aia lumea ne vede sălbatici, răi, cumpliți. Să uităm de Chiron, înțeleptul, că el e doar mitologie. Centaurul nu e altceva decît un sistem de persoane care își trăiesc viețile independent în corpul lui firav de om și-n inocența calului care este el. Și-atunci cum să-ți fie frică, de unde atîta frică, încît s-o-mparți la mai mulți? Mă uit la toți cei care sînt în mine, mă uit cum niciunul nu e centaur, toți sînt numai oameni. Niciunul nu vede calul din el, nici măcar nu-l vede. Mă uit cum sîngerează inimile lor de oameni și cum ar fi putut muri toți, deodată sau pe rînd, dacă nu i-ar fi dus mai departe inima lor de cal. Mă uit cum niciunul dintre ei nici măcar nu-și bănuiește inima, căci fiecare a pus peste ea paiele unei inimi mici de om, care nici măcar nu există de-adevăratelea.

Și numai pentru c-am gîndit astea, i-am zgîndărit pe Codina, pe Victor și pe Sorana și-acum vor să iasă toți deodată. Dar n-am cum să-i las, că nici nu știu toți unii de alții, plus că m-ar spulbera. Uf, ce-mi bate inima! Țsta e sistemul centaurului Viorel, sistemul meu, oamenii mei, oastea mea, doctore: Codina lu' Dindirică a' lu' nea Nae Cîrje, Sorana, Virvurușă, Victor și Medalioana, florăreasa, cu bărbatul și cu copiii ei, că are cinci la 23 de ani, săraca. Mereu trebuie să am grijă să nu-i scot afară amestecați, cunoscuți cu necunoscuți, ca să nu mă ia cu sufocare, doctore, și-n somn am grijă, că Sorana și Victor știu unul de altul, și Codina cu Medalioana se cunosc, numai aia mică, Virvurușă, îi știe pe toți, cum îi știu și eu, și mă știe și pe mine. Îi dau drumul acum, că vrea să te cunoască, pe ea o las mereu să iasă cînd vrea, că altfel plînge și adoarme tîrziu.

Scena 4:

Actrița nu se îndreaptă, ci se ghemuiește, imitînd postura unei fete în vîrstă de trei ani și jumătate. Își modifică vocea și pronunția, iar gesturile sînt ale unui copil mic.

Mie îmi place să mă zoc și să beau suc de potocaie și nu mă duc a gădiniță să

mă fac o doctoiță, că mă tag de păi copiii. Pace să mă dau în iagăn cu copii mai mai, caie nu mă ceată să piec din iagăn. Si mă zoc si cu păpusa un pic de tot si dup-aia mă duc cu Vioiei să ne pimbăm topa-top, topa-top si să cuiegem făguse de a păduie. Vioiei iubece Viviusa, nu bate Viviusa, Vioiei nu bate, mami bate si pîndze si sipă, Vioiei ia Viviusa de a mami, ca să o tiacă pe mami de supăiaie.

Scena 5:

Virvirușa se mișcă, HEBLU, și reapare încarnînd de data asta personalitatea Codinei lu' Dindirică.

Cînd plîngi, Codino, să te ștergi la ochi cu miez dă pîine, da' să n-o arunci. S-o pui la uscat, p-ormă s-o fărîmi și să-i pui dîn ea lu' Dindirică-n ciorbă, Codino, să-i pară rău după supărările dă ți le face, fir-ar iel al dracu' dă cimpoi. Că numa' să umflă dă draci și urlă, atîta știe. Așa mi-a zis Medalioana, care-a murit săraca la dooștrei dă ani și-a lăsat cinci copii. Și Ninel țiganu', bărba-su, o plînge și-acu', crește copiii cu mă-sa, Dîrvala, n-a găsit altă țigancă să fie mamă la copii. Cinci copilași fără mamă, săracii, dăscuți și dăzberegoiați pă uliță. Pă fete a zis că nu le mărită dă mici, cum e datina țigănească, că să nu moară dă tinere, ca mă-sa. Acuma-mi pare rău că n-am vorbit cu Medalioana cît a trăit, că poate d-aia vine ea la mine acuma, moartă, să-mi spuie una-alta, că mă vede săraca cît dă greu o duc cu turbatu' dă Dindirică și cu tot neamu' lui care mă face nebună și stearpă. Mie nu mi-e frică dă tine, Medalioano, cum le e la ăștia, io nu mai sînt așa amărîtă dă cînd vii tu pă la inima mea și nu mă mai lași numa' cu nenorociții ăștia.

Scena 6:

Semiheblu, o basma-nflorată pe cap și-o fustă țigănească, și gata Medalioana.

Am fost Sarra, ei m-a făcut Tribonia ș-apoi tot ei m-a omorît. Am dormit ș-am vulturit sute multe dă ani și m-am născut iar, să fiu nevasta lu' Ninel, în țigănie. M-a măritat mamica la doișpe ani, dă sărăcie lucie, da' mie mi-a zis

că dă frumusețe, săraca. Că frumusețea prăpădește inima omului, Medalioano, mi-a zis, să face mare inima lui repede și-i crapă. Tre' s-o împartă la mulți, ca să nu-i iasă din piept. M-am măritat, cum a zis ea, și-am împărțit-o la copilașii mei, cinci, și la Ninel, și la soacră-mea, Dîrvala, în șapte am împărțit-o, și mie nu mi-a rămas nimic. Și din inimă nimică pentru tine n-ai cum să trăiești. Mă duc pă la casa mea și pă la copii, da' nu m-apropiu, să nu le strîc pojghița dă viață care le-a crescut și-așa greu după moartea mea. Am fost o dată și m-a văzut a' mare, Luminița, s-a uitat la mine și-a zis „Mamica, ai venit“ și-am știut că n-am ce să mai cat p-acolo, copiii are vedere prea mare la lume, vede și viii, vede și morții. Și stau mai mult pă lîngă biata Codina nebuna, femeia lu' Dindirică, n-are copii, săraca, și-o prigonește și bărbatu', și tot neamu' lui. Și-apăi, e sîngura care nu să-nfioară dă frică lîngă mine, mai ales că mă simte. Crede săraca că io trăiesc în ea. Și să bucură, că i-a fost greu sîngură, numa' cu sufletu' ei. Acuma ea zice că sîntem doo suflete în ea și s-a mai întremat la inimă Codina. Biată lume amărîtă, să fii sîngur cu sufletu' tău și tot sîngur cu bărbatu' și cu neamurile, sîngur cu atîta lume lîngă tine și să te crează toți nebun. Da' amărîta nu e neună, e numa' supărată d-atîta viață fără nicio mîngîiere dă la nimeni.

Scena 7:

HEBLU, poziție cvasicabalină sau ceva idee de scenografie care să sugereze om și cal simultan, centauru' Viorel.

Vezi, doctore, lumea mea e mai plină decît a ta, deși tu, am putea spune, ai colecție de nebuni pe toate secțiile. Poți oricînd să intri-ntr-un salon, să te uiți la ei, să le vorbești, să-i examinezi, apoi ieși și te duci în alt salon. Dacă stăm să ne gîndim bine, n-ar fi așa o mare diferență între mine și tine, tot intrări și ieșiri la fiecare dintre noi doi. Dar eu nu-ți spun ție nimic despre sistemul tău de oameni, din care trăiești, de altfel, însă tu vrei întotdeauna să știi cît mai multe despre sistemul meu de oameni, ai vrea să știi totul, doar că totul nu există, aia nu-nțelegi tu. Adică nu există la vedere. Diferența dintre mine și tine e că ai tăi sînt văzuți, iar ai mei sînt nevăzuți. Iar de-aici, eu trebuie să te cred pe tine, iar tu pe mine nu mă crezi decît... nebun. Vezi tu, doctore, mă uit la tine cum îmi zîmbești, cît de atent ești să-mi vorbești pe plac, să nu mă zgîndări, cîtă răbdare ai cu mine, să iasă fiecare dintre cei care mă locuiesc,

mă uit la tine și-mi dau seama câtă muncă, dar câtă muncă e să pari cu fiecare om altfel, așa cum crezi tu că-i face lui bine, să fii un doctor bun, să ameliorezi, să vindeci chiar, când ai cazuri mai ușoare. N-ajungi la tulburare de identitate disociativă dacă trăiești în atâtea extreme câți pacienți ai? (Rîde ca și cum ar necheza.) Cred că de la atîta efort ai ajuns să pari și cu nevasta, și cu copiii, cu colegii, cu toată lumea. Să pari te-mbolnăvește, doctore, nu v-a zis nimeni la școală treaba asta? Mă uit la voi toți, doctore, la voi, liberii, mă uit de la geamul meu, dar și când vă-ntîlnesc pe holuri: medici, asistente, infirmiere, familiile bolnavilor. Toți munciți ca nebunii să păreți față de noi, bolnavii. Și toți vă-mbolnăviți mai repede sau mai încet. Și mă uit la mine, singurul centaur viu din lume, cu cel mai încăpător sistem de oameni în el și cu calul izbăvitor care mi-i ține sănătoși pe toți. Voi, doctore, care vă credeți bine, nu mai aveți animal în voi și căutați ca smintiții copilul interior, pe care l-ați sufocat de mult. Stați cu mortul în voi, nu pe masă, și căutați să vă-nviați doar aparențele. Dar animalul curat din voi unde e, doctore? Unde e calul tău?

HEBLU

Scena 8:

Personajul este Sorana, doctorița diabetică, în halat alb, cu stetoscop (pe dedesubt e îmbrăcată în pantaloni bărbătești, stil anii 1980, și cămașă în același stil — dar nu se vede cămașa pe sub halat). Se mișcă ca un om care are o suferință fizică, se clatină un pic, se apleacă în față.

Uite, aia pățești, Victor, iubiture, aia pățești dacă ești ditamai doctorița, dar n-ai grijă de tine. Îți crește glicemia și amețești. Uf, unde-o fi insulina aia? Să nu mor ca proasta-n gardă, de față cu pacienții care ar trebui să aibă încredere că-i vindec. Ce încredere să ai, când vezi că doctorul e alb ca varul și nu se ține pe picioare?

Scena 9:

Doctorița dezbracă halatul și ia o postură masculină. E Victor, colonelul în vîrstă de 45 de ani, cu sindrom maniaco-depresiv. O perucă grizonantă ar fi, poate, bună în această scenă.

Cîstit ar fi, la începutul relațiilor, să spunem „S-ar putea să te iubesc“, „Vreau să te iubesc“ sau „Poate o să te iubesc, în timp“. Pentru că a iubi se nvață, iar învățarea asta cere timpul ei în fiecare relație, nu vii cu lecția din fosta iubire și, pac!, o pui în formă, că nu iese lingou de aur, iese cărămidă de chirpici. Însă oamenilor nu le place sinceritatea, nu, nu, le e frică rău de ea. Oricum, nu o vor deloc la-nceput, cînd sînt ei ocupați să tricoteze iluzii. Vor sinceritate tîrziu, cînd sînt fedeleș în relația aia, cam cînd încep să bănuiască ei acut lipsa sincerității. Cui dracu' îi trebuie franchețe cînd îi e capu' stroboscop? Și nici cînd sînt pînă-n gît nu le-ar trebui, dar n-au ce face, cît să-și mai ungă ochii ca să nu mai vadă? La un moment dat, trebuie să-și ia curajul să accepte și cum stau ei, și cum stau partenerii lor. Treaba asta cu sinceritatea la-nceput ar face să nu mai existe cupluri, s-ar dizolva din prima oră. Zi tu, Sorana.

SEMIHEBLU

Scena 10:

Iar halat, iar stetoscop, eventual o perucă blondă. Sorana.

Victor, dragule, pentru tine viața e atît de limpede, că mi se face și frică. Poate unde ai fost colonel atîta timp și ești învățat să dai și să execuți ordine, să nu stai prea mult pe gînduri, să iei decizie după decizie și să nu te frămînti dacă e bună, mediocră sau foarte proastă. Cea mai bună decizie e aia luată, la tine fapta contează, dragul meu. La mine lucrurile nu sînt așa de clare. Eu sînt plină de dubii: dacă pun diagnosticul bun, dacă nu cumva sînt influențată de valorile glicemiei și, din cauza fluctuațiilor glicemice, văd ce nu e sau nu văd ce e, dacă tu chiar mă iubești sau doar ai nevoie de cineva, mai ales de o doctoriță care nu e psihiatră, că de psihiatri te-ai săturat pînă-n gît. Deseori mă gîndesc că tu n-ai nevoie de mine, nici măcar de o femeie, ci de un alt fel de medic, unul care să nu vrea nimic de la tine, să nu-ți dea tratamente, ba chiar unul diabetic, ca mine, care să fie el pe tratament permanent. Cred,

Victor, că tu, când te uiți la mine, te simți sănătos, iar ăsta e lucrul pe care ți-l dorești cel mai mult și de-aia ți-ai băgat în cap că mă iubești. Iar eu nu mămpac deloc cu diabetul meu, mi-e frică de ce mi-ar putea aduce în timp, și stau pe lângă tine pentru că tu, deși nu de un internist ca mine ai nevoie, totuși ești singurul om din lumea asta care-mi dă senzația că are nevoie de mine tot timpul, pentru că sînt doctoriță, pentru că îți dau o ciudată stare de siguranță. Sau poate pentru că lângă mine ți s-au rărit episoadele de manie. Dar nu cred că mă iubești și nu cred că te iubesc nici eu, doar ne micșorăm unul altuia din frici.

SEMIHEBLU

Scena 11:

Sorana se face iar Victor, care stă întins pe jos, pe spate, cu ochii-n tavan, vorbind cu o luciditate înfricoșătoare, pe un ton grav.

Știi că în mine nu ești doar tu, Sorana? Ai dreptate cu fricile, de-aia nici nu ți-am spus pînă acum. O să mă gîndesc cînd o să fiu singur, o să mă gîndesc dacă te iubesc sau doar am nevoie de siguranța pe care mi-o dai, nu-ți răspund acum, nu vreau să mă priesc. Dar e momentul să-ți vorbesc despre Ciprian, pentru că și el e parte din mine, Sorana, chiar dacă tu nu-l cunoști. Sîntem trei, iubita mea, nu doar doi, cum credeai tu. Numai că Ciprian e homosexual, iar mie mi-a luat mult să-l accept. Poate de-aia s-a declanșat acest sindrom maniacal, poate din cauza lui Ciprian. E un bărbat tînăr, să aibă acum 30 de ani, e cu mine dinainte să dea la facultate, la Teologie. Îi place să citească și să scrie, e melancolic, visător, crede că poate să salveze suflete săracu'. I-am zis de mai multe ori: mă, Cipriane, cînd stai tu așa și visezi, mai ales chestii mult prea mari pentru tine, irealizabile, mută-ți, mă, locul, băiatule, ridică-te și umblă, nu sta acolo unde-ai visat, du-te, pleacă, începe drumul împlinirii visului. Dacă rămîi în locul în care ai visat, senzația de diferență uriașă dintre vis și realitate te zădărnicește, copile, te simți nevolnic și-ncepi să disperî. Dar n-am cu cine, Sorana, băiatul ăsta abia se tîrăște. Cînd am ajuns eu prima dată în spitalul de nebuni a fost pentru că Ciprian și-a dat seama că-i plac bărbații. Adică știa el, în sufletul lui, de mult timp, dar nu voia să accepte. A fost așa o furtună în inima lui, c-a ajuns pînă la mine și m-

a băgat în spital. În timpul ăsta, el termina facultatea și nu voia să se facă popă, iar pe mine m-au băgat singur într-o rezervă, la izolare. Acuma pot să-ți spun eu ție, iubita mea, că eu n-am nimic, Ciprian are, dar nu manie, doar durere că nu e așa cum a vrut familia lui să fie, un popă vrednic, cu preoteasă frumoasă, doi-trei copii și-un pic de cheag, atîta cît să nu se gîndească în timpul slujbei ce dă de mîncare la copii. N-a putut săracu' să nenorocească vreo femeie, nici pe bieții copii pe care i-ar fi avut cu ea, așa c-a vrut să se facă profesor, dar nici acolo n-a putut, se simțea vinovat, nevrednic, dărîmat. Atunci m-am internat a doua oară. Pe urmă, Ciprian a plecat zugrav departe de casă, suportă toate mîrlăniile zugravilor bătrîni și ale calfelor, strînge din dinți și îndură, dar face bani și și-a înjghebat un fel de căsuță de lemn la marginea unei păduri, prin Ardeal. Mai mișcă cîte ceva la ea cînd leagă măcar o săptămînă liberă, mai mult iarna. De cînd te-am cunoscut pe tine, iubito, Ciprian n-a mai ieșit. Îmi mai dă tîrcoale cîteodată, dar nu are curaj să iasă. O, Doamne, nu!

HEBLU

Scena 12:

Apare Ciprian, un tînar trist, fragil, parcă pierdut.

O să mă tund zero, ca să-mi treacă durerea de cap. Mama mea nu e mama mea. Mama mea e femeia aia din tren pe care, cînd am văzut-o, mi-a luat-o inima la fugă și mi s-au umflat oasele. Sigur e mama mea, că numai în fața ei mi-am scos ochelarii fumurii, să mă vadă, să mă recunoască. Am văzut-o cum a tresărit în fața mea, sigur a simțit și ea că sînt copilul ei. M-a iubit tot cînd s-a uitat la mine, mi-a pus la loc toate bucățile numai cu o privire și a suflat suflare de dor asupra mea și m-a făcut iar.

Scena 13:

Virvurușă, din nou.

Am o păpusă, am o păpusică, ie foarte mică si nu mai aie codise. Mami i-a tăiat codisele ca să nu facă pădusi si să nu-mi dea si mie. Acum nu mai aie păi deioc si nu mai dechide ochisoi. Vine ia mine Vioiei si megem să cumpăiăm păi mut pentu păpusică, să dechidă ochisoi ia noi, să ne vadă, viau să ne vadă.

Scena 14:

Centauro' Viorel, stînd pe un fel de scaun care să sugereze că el e jumate om, jumate cal, cu bărbia sprijinită în palmă.

Nu te mai satori să mă-ntrebi de părinți, doctore, ai o obsesie. Crezi tu că acolo e originea bolii mele, nu? Dar hai să ne gîndim puțin. Adam și Eva n-au avut părinți, aveau, cum s-ar zice, subconștientul gol. Că, vorba aia, Adam a fost făcut manual de Dumnezeu, din tină și scuipat cald, dumnezeiesc, iar Eva a fost luată din coasta lui Adam. Practic, amîndoi au fost făcuți cu mîna, nu? Zi tu că nu. Și le-a zis Dumnezeu să nu mănînce din pomul cunoștinței binelui și răului, da? Le-a zis, dar ea n-a ascultat, ba, mai mult, i-a dat și lui să mănînce. Și li s-au deschis ochii cunoștinței și s-au văzut în cururile goale, doctore. Dar eu cred că nu propriile lor cururi i-au speriat pe ei, ci sufletele lor goale, că n-aveau mamă, n-aveau tată, n-aveau pe cine să dea vina. Numai unul pe altul, ceea ce Adam, știi bine, a și făcut. Da' ce mama dracului au făcut atît de rău, de-am pierdut noi toți raiul din cauza lor? Au mîncat dintr-un măr sau ce căcat de fruct o fi făcut pomul ăla al cunoștinței? Nu, doctore, nu acolo a fost buba, ci în faptul că n-au ascultat, n-au respectat interdicția, nu le-a păsat de ce le-a cerut Dumnezeu. Și-au făcut asta fără să poată cineva să le acorde circumstanțe atenuante, că, vai!, i-a bătut mă-sa și i-a-njurat tac-su cînd erau mici. Adică erau perfect curați de părinți, dar tot au călcat pe-alături, da? Iar călcătura aia a ajuns așa repede la copiii lor, că unul dintre frați l-a omorît pe celălalt. Adică mie asta îmi arată că nu există ceva mai grav decît neascultarea, ție nu?

Scena 15:

Virvurușă, strigînd, în lacrimi.

Vioiei, Vioiei, ai cu mine, Vioiei, ai să megem să cumpăăm păi de păpusică, Vioiei, te ioog muuut, foarte muuut! Mami a dzis c-o auncă, că ie uîță făă păi. Vioieeee, nu mă așa singuiăăăă, nu viau s-aunce mami păpusaaa, te iog să vii. (Se prăbușește și plînge în hohote.)

HEBLU

Scena 16:

Centauro' Viorel, imperturbabil, pe același bizar scaun, picior peste picior, gesticulînd cu mîinile.

Vrei să știi ce mi-au făcut părinții, de m-am îmbolnăvit, doctore, asta vrei. Nu mi-au făcut nimic, nici nu-i cunosc, știu că ea era femeie, iar el era zeu. Pentru mine, e destul. O să zici că m-am îmbolnăvit din cauza absenței tatălui, care-a păcălit-o pe mama și dup-aia s-a cățărat la loc, în Olimp, iar ea m-a crescut cu lacrimi și frustrare, că s-a dezmeticit repede, săraca, și și-a dat seama că n-a iubit-o neisprăvitu' ăla de tata și n-a ajutat-o să mă legene și să-mi dea țiță. Doctore, nu e cazul, bați cîmpii. Așa cum mi-ai pus mizeria aia de diagnostic cînd ți-am zis că sînt centaur și te-am întrebat cine ți-a scos ochii ăia adevărați, de nu-mi vezi jumătatea de cal? Mă vezi bolnav, doctore, că ai deformare profesională, vezi boală peste tot. Pentru tine sînt Viorel Georgescu și nu pot cu nimic să te conving că sînt centaur și de-aia mă amărăște orice întîlnire cu tine. Poți măcar să-mi spui centaurul Viorel Georgescu, dar tu ești un om singur și sigur, doctore, un mort sigur, nu faci tu compromisuri.

Să zicem că am boala asta — tulburare de identitate disociativă, personalitate multiplă, colocvial vorbind, cum îți place ție. Și n-am sistemul meu de oameni, doar mi se pare. Creierul meu bolnav a inventat toate aceste personalități, fiecare cu viața ei, cu durerile și bucuriile ei. Să zicem că e ca tine. Atunci, spune-mi, doctore, de ce cînd iese Sorana am diabet, iar cînd iese Victor n-am? Care e explicația ta științifică? Că tu și comisii ta de specialiști ziceți că personalitățile mele, sistemul meu, sînt creația minții mele

bolnave. Bun, de acord cu voi. Deci, corpul acestui sistem e același, mă rog, pentru că tu nu vezi calul, dar asta nu e orbirea mea, e a ta. Și-atunci, dacă toate personalitățile mele trăiesc în același corp, de ce una are diabet, iar alta nu are? Că sângele mi-l iei din venă, din carne, nu din subconștient. Ia zi, doctore, bagă tu explicația ta medicală. Bagi un căcat, că n-o ai, dar vrei ca eu să-ți iau medicamentele, să rămân într-o, cum zici tu, oarecare stare stabilă. Taci, doctore, taci, verifică-mi tensiunea, ia-mi sânge, fă-mi ecografii și modifică medicația, că numai asta știi să faci, ca o babă care dă-n bobi, poate-i iese flăcău pe cal alb la drum de seară. Tu ai cal, dar ești mai chior ca o babă.

HEBLU

Scena 17:

Sanda, manichiurista, pilind unghiile unei alte cliente, dându-i-le apoi cu oja, făcând toate acele gesturi specifice profesiei ei. (Aș invita pentru rolul cliente pe cineva din public, de fiecare dată.)

Aaa-șa, doamnă, uitate ce frumos începe să se vadă. Nu tre' să umbli cu unghiile lungi, ca la pițipoance, și să nu ți le faci cu gel, că ți le distrugi, și-apoi, ascultă la mine, la bărbați nu le place femeia cu unghii de vrăjitoare, le e frică să nu-i zgârie, să nu le rupă pielea. Le e frică de ea. Ești măritată? A, nu? Păi, tocmai că nu ești, facem unghii de fată serioasă, ca să te măriți, nu să sperii bărbații. Le pilim biiine, uitate- așa, le lăsăm numai un pic mai lungi decât degetele, și le facem cu semi. Ce culoare vrei? Roșu? Poate ai curaj să-ncerci verde sau albastru, am niște nuanțe foarte mișto, noi. Niud vrei? Păi, de ce niud? Că ești tânără și frumoasă, cu niud nu te vede nimeni, crezi tu că bărbații se prind că ai tu manichiura făcută? Ei nu-și dau seama nici când te tunzi sau îți schimbi culoarea părului, cum vrei să te vadă, dacă ai unghiile niud? Hai, curaj, doamnă, trebuie să-nveți să ieși în evidență, îți fac eu programare la Geta, la cosmetică, să-ți vopsească un pic sprâncenele și să ți le penseze, că parcă ești pui de lup. E, ce dacă ai ochelari? Tocmai d-aia, că ai, tre' să facem sprâncenele conturate, să se vadă frumos pe sub ochelari, ce naiba. Uitate ce ochi frumoși ai, ca de căprioară, te-nvață Geta și să te machiezi cum îți stă ție bine, nici mai mult, nici mai puțin. Știi cum a zis Greta Garbo,

cînd au întrebato într-un interviu despre machiajul perfect? Că ea era celebră pentru fața aia de statuie, fără niciun defect. A zis așa: machiajul perfect e ăla așa de bine făcut, că nimeni nu-și dă seama că ești machiată. Ți-arată Geta, dac-o lași. Ahahahaha, cum adică ai 43 de ani și nu mai contează?

Doamnăăăă, abia acumă contează, că atunci cînd ești pînă-n treizeci poți să-ți permiți să fii și șleampătă, că tot frumoasă ești, așa-mi zice mie mama, tinerețea e frumoasă și cînd e urîță, Sando. Da' tu arăți foarte bine pentru anii tăi, doar că se vede că nu-ți place să te-ngrijești, iar bărbații nu văd femeile neîngrijite, zici că au orbu' găinilor. Bine, nici prea îngrijite să nu fie, adică d-alea coafate în fiecare zi, că ei se gîndesc ia uite-o și p-asta, o să-mi toace toți banii la coafor și la moluri, să-și ia Țoale și pantofi. Trebuie să fii, așa, medie, cum să-ți zic eu? Nici scoasă din reviste, nici luată de la piață. Că te văd fată de birou, arăți bine, ai făcut o facultate, muncești cu capu'. Pune și tu o culoare pe unghii, nu culoarea piciorului, dă-ți cu un ruj roșu sau zmeuriu, tunde-te asimetric și aruncă o eșarfă colorată peste rochiile, așa, la mișto, nu legată la gît, ca mămăițele. Poartă-te pe tine, că despre asta este vorba. Uite ce frumos zîmbești, te simți bine aici, că sîntem numai femei, ia să zîmbești așa și în fața bărbaților. Îți răspund, nu-ți răspund, nu contează. Te simți tu mai bine, iar asta atrage, păpușă, asta atrage mai mult decît orice altceva, ăsta e magnetul femeii.

HEBLU

Scena 18:

Virvurușă, stînd pe jos, în genunchi, aplecată în față, cu capul pe podea, cîntă.

O vioaiă mică de-as avea,

O vioaiă mică de-as avea

Ute-asa as mai cînta

Ta la la la la la la!

HEBLU

Scena 19:

Medalioana, în aceeași poziție în care era Virvirușa în scena anterioară.

N-am vrut dăcît să cînt ca nea Duicu lăutaru', frătii lu' tata. Cînd venea el pã la noi și-ncingea toată ulița dîn țigănie cu vioara lui, pînă-i rupea arcușu' sau vreo coardă. Ca nea Duicu am vrut și eu, da' mamica și tatica a zis că lăutăria nu e pentru fete, că io tre' să mă mărit, să fac copii și casă, să am grijă dă bărbat. Da' nea Duicu cînta cu nea Nicu a' lu Mierleață, tata lu' Codina lu' Dindirică, tot la vioară cînta și nea Nicu. Și cînd să puneam amîndoi, ieșea miere cu catran dîn viorile-alea. Și Codina, săraca, tot a vrut să știe la vioară, ca bietu' tac-su, da' și ea e tot femeie, ce dacă nu e țigancă, și tot a măritat-o și pã ea, nu dă sărăcie, da' c-așa trebuie să măriți fetele, să nu-ți rămîie la ușă, pietre-n casă. Nimica nu s-a ales dă niciuna dîntre noi, nimica, nimicuța. Nea Duicu a murit, nea Nicu la fel, viorile stă-n magazii la fiecare și putrezește, noi, măritate fiecare, una vie, una moartă, viață dă om, ce să mai zici.

HEBLU

Scena 20:

Ciprian, cu spatele la public, gesticulînd a lipsă de șansă și de speranță, a resemnare.

Cînd nu știi ce vrei, găsești peste tot. Sau nicăieri, dacă ești mult prea pretențios. Important e să nu știi ce vrei în continuare. Cum să fiu preot? Cum să fiu profesor? Dar cum să fiu zugrav nu m-am gîndit, mi s-a părut că, dacă-mi pun ochelari fumurii, n-o să mă vadă niciodată băieții, că noi acolo muncim, nu ne uităm unii în ochii altora. Dar ei înțeleg totuși sau poate simt, chiar dacă nu văd niciodată cînd își cumpără nevestele o rochie nouă sau cînd se fac permanent. Dar dacă nu ești bărbat cum înțeleg ei să fie bărbați, te dibuiesc repede, poți să ai ochelari opaci. Mi-au zis Ciprianeee, nu te ia

nimeni și nici n-ai să fuți nimic, fătălăuleee! Că te miști ca o fată mare și-ți cade mistria din mînă dacă bate vîntu' mai tare, Ciprianeee. Nu știi să te uiți la o femeie, să pui mîna pe ea nițel, mă, prostule, nu s-o sperii, da' s-o apuci bărbătește, să-nțeleagă că-ți place carnea ei, făcut grămadă ești, bă, băiatule, tre' să-ți deschizi școală dă labă, bă. (Aparte, Ciprian:) De-aia, că n-am gîndit că eu n-am cum să mă fac nimic, n-am cum, toți mă iau de străin de lume. Poate trebuia să am o meserie în care să lucrez de-acasă, să nu mă-ntîlnesc cu nimeni, să fi fost poate IT-ist, dar cînd a fost să-nvăț informatică, am zis că la ce-mi trebuie mie informatică la strană?

HEBLU

Scena 21:

Codina lu' Dindirică, grăbită, căutînd prin gesturi repezi și frînte să scape de ceva.

O să plec, o să mă duc, o să scap dă ăsta și dă mă-sa și dă toate neamurli lor. Că acuma, dă cînd vine Medalioana pă la mine, ăștia mă mai face și vrăjitoare, că cică d-aia vine țiganca moartă și vorbește cu mine, că ia a fost vrăjitoare și că am și ieu suflet spurcat ca al iei și sînt și ieu ca ia. Io nu mai poci să trăiesc cu ăștia, mai bine fug în lume, chit că n-am copii și fac cinșcinci dă ani la toamnă, mă duc unde văz cu ochii. Că ăștia viii o vorbă bună n-are ș-un deget dă inimă-n iei, măcar țiganca vorbește frumos și nu mă ține dă nebună, cum mă ține ăștia. Auzi la iei, vrăjitoare, spurcații pămîntului, cu sufletu' lor negru dă răutate, ăștia mănîncă carne dă uom. Am să plec unde văd cu ochii, mai rău ca aici n-are cum să fie, cu Medalioana după mine, că nici iei n-are cum să-i fie bine pă lumea ailaltă, dacă mai mult cu mine stă dăcît p-acolo. Casa lor, pămînturli lor, neamu' lor. Io nu mă am dăcît pă mine și pă țigancă. Dacă cu ea trăiesc, cu ea plec în lume. (Și iese din scenă.)

Scena 22:

Intră în scenă Sorana (pe dedesubt are pantaloni și cămașă, că urmează

să devină în curînd Victor), preocupată.

Victor, dragule, n-am ce face, trebuie să-ți spun că noi avem o relație implauzibilă. Imaginează-ți că stai în fața televizorului, te uiți la știri, iar ăia spun acolo că ai murit. Sau că intră acum în cameră un extraterestru și-ți cere să-i spui o poveste. Așa e și relația noastră. De-aia o și tocăm pe toate părțile, că nu e ce trebuie. Cînd iubești, n-ai nevoie să-ntorci iubirea pe toate fețele, o trăiești. A, mai zici tu una-alta, cînd ești încîntat sau cînd nu-ți convine ceva, dar iubirea e orice, numai vorbitul despre ea nu e niciodată. Știi ce sîntem noi, Victor? Oameni care dorm la marginea patului și cînd sînt singuri. Să nu cumva să deranjeze aerul din încăpere sau pisica imaginară pe care o-ntind ei în tot patul, ca să nu se simtă singuri. Stăm pe muchie, gata-gata să cădem din pat dacă ne-am mișca în somn, dar nu ne mișcăm, sîntem foarte siguri pe somnul nostru, respirăm încet, să nu speriem pisica, nici extraterestrul, ca și cum ne-ar fi rușine să existăm. Bine, poate tu nu te recunoști în asta, însă mă recunosc eu și e destul ca să nu meargă nimic între mine și oricine altcineva. Problema mea e că sînt dependentă de tine, Victor, nu te văd bine decît pe tine, celorlalți le simt numai umbrele. Și mai e ceva: aud noaptea, nu în vis, ci cu ochii deschiși, o fetiță cîntînd: O vioară mică de-aș avea, O vioară mică de-aș avea, Uite-așa aș mai cînta, Tra la la la la la la!. Știu că nu visez, am început însă să mă gîndesc serios dacă nu cumva am înnebunit. Dar cum să fii nebun doar noaptea? Victor (și se întoarce brusc), tu știi despre mine că-mi place sucul de portocale?

HEBLU

Scena 23:

Victor (ieșit din Sorana, care-și lasă halatul să cadă), stînd în picioare, cu picioarele desfăcute puțin, ca un general în fața regimentului.

Asta-nseamnă, iubita mea, că te-ai hotărît să nu mai ieși niciodată? Că altfel nu prea înțeleg eu cum vine treaba cu despărțirea, de vreme ce tu locuiești în mine și dormi pe marginea patului din mintea mea? Vrei să dormi tot timpul? Poate te-a obosit relația noastră implauzibilă, cum o numești tu, deși o iubire mai sigură decît a noastră, în care fiecare locuiește în mintea celuilalt, eu n-

am mai văzut. Sau poate nu e iubire, cum zici tu, e luare în stăpînire, cu rîndul, o dată tu, o dată eu. Sau poate te-a supărat că ți-am vorbit de Ciprian, poate te-a enervat că nu l-ai găsit tu singură nici prin mine, nici prin tine, că trăim de-atîta vreme unul cu altul, iar el n-a avut încrederea sau curajul să ți se-arate. Rămîi înăuntru dacă vrei, Sorana, eu tot o să te simt și-o să și știu că ești acolo, singura mea frică e c-o să aibă Ciprian tupeul să iasă afară mai des, iar eu m-am învățat să-l știu ascuns, recunosc, cel mai adesea uit de el, dar acum începe să-mi fie frică. Am senzația că băiatului ăstuia i-a ajuns cuțitul lumii la os. Iar curajul lui pe mine se-ascute, la fel ca fuga ta. Da (și se întoarce și Victor), Sorana, da, iubito, știu că-ți place sucul de portocale.

SEMIHEBLU

Scena 24:

(Victor își descheie cîțiva nasturi de la cămașă și-și suflecă manșetele pantalonilor, se descalță.) E Ciprian, care se-așază pe jos, turcește.

Cîtă putere crede omul că are cînd se roagă! Cu cît mai fierbinte se roagă, cu atît așteptările lui sînt mai mari să i se-implinească rugăciunea. Cînd se roagă, indiferent ce și-ar spune el sau ce ar fi învățat să-și spună, omul simte de-adevăratelea că relația lui cu Dumnezeu e una directă, personală, chiar dacă nu egală, fiindcă el cere, iar prin asta recunoaște marea putere a lui Dumnezeu, cea mai mare putere. Ciudat, dar cînd nu i se-implinește rugăciunea, omul nu crede că Dumnezeu nu poate să i-o-implinească, crede că nu vrea, crede că Dumnezeu nu-l iubește destul și de-aia nu vrea, e ca un om părăsit de părinți, ca atunci cînd mi-a zis mie tata, cînd și-a dat seama că nu voi fi niciodată cu o femeie: du-te, stîrpitură, du-te și trăiește departe de noi, că n-am greșit cu nimic, n-am omorît pe nimeni, să primesc așa o pedeapsă. S-a spălat pe mîini de mine fiindcă sînt greșit, iar el n-are nicio vină în asta. E vina lui Dumnezeu că a permis s-ajung așa, că, vorba aia, m-am născut normal, mi-a dat mama țiță cu sarmale, el a alergat cu mine-n spate, ca calu', ca orice tată normal, cînd eram mic, m-au îmbrăcat, m-au încălțat, m-au trimis la școală, au făcut tot ce fac părinții normali. Și eu ce-am făcut? Le-am adus durere fiindcă nu-mi plac femeile și nu vreau să nenorocesc pe nimeni. Și n-am vrut s-ascult de tata, care mi-a zis, mă, Cipriane, măcar încearcă, ai

să te obișnuiești în timp, nu mai fi încăpățânat, e legea firii, pînă la urmă tot ai să te dai după ea. Te gîndești la-nceput la altceva cînd... știi tu, și-ai să poți să faci și copii, iar cînd vezi copiii, te liniștești, pe urmă apar răspunderile față de ei, femeia o vezi și n-o vezi, că ai atîta treabă, nu te-ncurcă așa mult în viață femeia, decît numai dacă vrei tu să te-ncurce. Gîndești prea mult, băiete, te-ai învățat să-ntorci tot pe toate părțile și de-aia te-ai stricat la cap. Cum să-i fi explicat că nu e cum zice el? Ce argumente să-i fi adus? Ce simt? Pentru oameni ca el, nu contează ce simți, contează cum sufoci ce simți și faci ce trebuie să faci, adică ce face toată lumea. Dar eu n-am putut să mă-nsor cu Delia, fata popii din Vădeni, n-am putut. O și vedeam plîngînd în pernă că nu mă pot apropia de ea, apoi o vedeam jelind la leagănul copilului ca la mort, că bărbatul n-o iubește, iubește numai copilul. De ce să distrugi atîtea vieți, numai ca să intri în nenorocitul rînd al aparențelor lumii? Tata nu m-a chemat niciodată acasă. Nici mama, chiar dacă știu că ea oftează după mine. Niciunul dintre ei n-ar îndura rușinea. Pentru că rușinea e mai importantă decît inima, că nu pot să-i spun dragoste, nu e dragoste. Zboară și sufletul meu, cum zboară și sufletele părinților mei, undeva deasupra bordurii lumii, mai intră frontal în ea, mai fac cîte-un cucui sau chiar li se mai sparg capetele, dar se ridică și zboară iar, tot aproape de pămînt, tot departe unele de altele. Mă gîndesc acum că alungarea mea de-acasă o fi ca rugăciunea aia ne-implinită. Tu crezi că nu te iubește Dumnezeu și de-aia nu-ți dă, dar poate știe El mai bine de ce nu-ți dă, că poate n-ar fi bine pentru tine să-ți dea ce ceri tu acum, poate Dumnezeu te apără de tine. Poate tata mă iubește. Și mama. Dar or fi știut c-o să-mi fie mai bine departe de ei.

SEMIHEBLU

Scena 25:

Ciprian se-ntinde pe jos, în poziția mortului, încheie nasturii cămășii și desface manșetele pantalonilor, își pune mîinile sub cap și se uită pierdut, dar cumva împăcat, în sus. E iar Victor. Nu vorbește, doar oftează adînc, din rărunchi, cu tremur.

Se ridică apoi, cu gesturi mecanice, în poziție de jumătateom / jumătatecal, și se așază pe scaun. Doar cînd pășește arată oarecum ca un centaur, cînd stă pe

scaun e un om absolut obișnuit, fără gesturi sau tonalități de pacient psihiatric, el e exponentul firescului profund, atotcuprinzător, al lumii.

Omul are puterea de a se face fericit și sănătos, dar trebuie să muncească pentru a fi fericit și sănătos, doctore. Uite, Sorana are diabet, Victor n-are, Codina e vie și nu-și găsește locul, dar o locuiește o moartă ne-mpăcată care și-a făcut sălaș tocmai în ea, ca să nu-i mai fie așa de greu printre atâtea neamuri care o țin de nebună, Virvirușa adie în ei toți, chiar și în mine, mai ales în mine, dar numai eu știu că ea înăuntru e oarbă și vede numai când iese. Îi simt ochii nedesfăcuți, doctore, știi cum, ca la pisoii, așa e Virvirușa. E singura pe care n-o cunosc deloc, dar deloc, și e singura pe care n-am nicio curiozitate s-o cunosc. Mă simt așa de bine s-o știu acolo, în mintea sau în sufletul meu, subconștientul, cum zici tu. Fetița asta de trei ani jumate mă face să mă simt fericit și sănătos, nu mă mai doare nimic atunci când o simt, fie că e acolo, înăuntru, fie că stă la gura minții și vrea să iasă, fie că iese și cîntă pe limba ei. Iar tu numești asta boală, doctore. Îmi spui că sistemul meu de personalități mă uzează, mă dezechilibrează, că mă ruinează, pînă la urmă. Că e marea mea vulnerabilitate. Poate că este, mă simt și eu obosit cîteodată, mai ales cînd ăștia se bat care să iasă și să se spună, să se caute, să se găsească, dar n-am cum să nu simt, în același timp, imensa putere a sistemului. Boala asta, doctore, boala asta extraordinar de rară, despre care voi nu știți mai nimic în toată lumea, este, de fapt, o superputere, alături de o imensă vulnerabilitate.

Tu cauți rănilile mele din copilărie, doctore, traumele, cum le zici, îmi spui că sînt om, nu centaur, că mă cheamă Viorel, iar centaurii sînt personaje mitologice cu nume grecești, n-ai cum să fii centaur și să te cheme Viorel Georgescu. Argumentele tale mă dor, adesea mă gîndesc dacă să-ți vorbesc sau să nu-ți mai vorbesc. Pari să nu pricepi nimic esențial. Nu zîmbi superior, nu sînt un bolnav, în criză, care te crede prost sau incompetent, pur și simplu, nu înțeleg cînd și de ce ți-ai construit obloanele pe care ți le-ai tras peste ochi, cum dracu' ai pierdut simțul misterului lumii, doctore, sau unde, cît de departe?, l-ai ascuns în tine și-ai șters și urmele, de nici măcar nu mai poți să-l bănuiești? Îl refuzi chiar cînd în fața ta e, cum spui tu, o boală despre care medicina nu știe mai nimic, nu face deloc progrese, e complet depășită. Și nici așa nu îți dai voie să vezi, doctore, vii cu lecții-nvățate, lecții mici, nefuncționale, dar mergi pe-același drum care n-a dus pe niciunul dintre

semenii tăi, savanții, nicăieri. Pur și simplu, nu mă vezi, iar eu pot, pînă la urmă, de dragul tău, să accept c-aș fi bolnav, dar nu pot să accept că nu mă vezi. E singurul lucru peste puterile mele. Să nu mă vezi îmi pune la-ndoială însăși existența, or, asta n-ai suporta nici tu, nu suportă nimeni.

HEBLU

Scena 26:

Virvirușa, întinsă pe jos, se leagănă.

Cum te iagănăă măă-taa,

Cum te iagănăă măă-taa,

Apă maieeee,

Apă maiee,

Se-nvîte taiee,

Se-nvîte taiee,

Dii, căiuțuie, dii

Dii, căiuțuie mic si bun.

HEBLU

Scena 27:

Din nou pe scaun, centauru' Viorel.

Tot zgîrmi după găuri, după răni, doctore, vrei explicații științifice, cum dracu' se crede ăsta centaur? Cine și ce i-a făcut omului ăstaia, de se crede

jumate cal? Când, cum și de ce au apărut personalitățile alea distincte în el, care ies când vor și cum vor, pe care nu le poate stăpîni? Asta vrei tu, doctore, să știi, să mă faci cît de bine se poate, că nu crezi în vindecare, vād în ochii tăi orbi de mister că nu crezi, iar ăsta e singurul lucru bun pe care-l faci cu mine, chit că tu îl trăiești ca pe o neputință. Vrei să-mi stăpînești boala, că nu ești capabil să vezi că nu e boală, vrei să mă faci să-mi stăpînesc sistemul, să nu mai iasă nimeni din mine, vrei să fiu singur, ca tine, doctore, singur și să caut doar în afara mea crengi de care să m-agăț să trăiesc. Vrei măcar să-i adormi pe oamenii care trăiesc în mine, dacă nu poți, că n-ai cum, să-i omori, deși eu știu că în sufletul tău ai vrea să-i arzi și să-mi scoți pe gură cenușile lor, să fii sigur că nu se mai trezește niciunul niciodată. Ți-e frică să-i îngropi, să nu care cumva să-nvie și să iasă iar la soare, să se scalde și ei în lumină, ca orice om, cel mai simplu lucru pe care-l poate face un om, cea mai mare bucurie a omului, doctore, asta este, să ieși la soare, să îmbraci lumina ca pe o haină. Dar tu nu înțelegi asta pentru că tu crezi că lumina ți se cuvine. Tai felii din ea și le-nghiți cum și-a-nghițit demult Cronos copiii. La fel ca el, n-o mesteci, n-o digeri, n-o metabolizezi. Iar lumina te părăsește prin piele, doctore, în timp ce tu o-nfuleci și te-ntuneci și habar nu ai că asta faci. Pentru că tu nu aparții, doctore, ești al nimănui, și nimeni nu-ți aparține. Și n-ai înțeles, cu toate școlile tale și cu toată experiența ta, că nevoia de apartenență e fundamentală, ca foamea, setea și sexul. Ca măgarul la par te-nvîrți și nu-nțelegi de ce nu progresezi. Păi, cum să progresezi, dacă tu nu te miști din loc? Cum să-ți iasă altceva, când tu faci același lucru?

HEBLU

Scena 28:

Sanda, manichiurista, pilindu-și propriile unghii.

Croitoru' n-are haine, iar cizmaru' ioc pantofi. Așa și eu, stau și fac mîini și picioare frumoase la doamnele-astea și cînd să mi le fac și mie, m-apucă toate durerile de șale și nu mai pot. Da' las' că vine el concediul ăla și mă duc cu Mariana și cu Geanina-n vacanță la greci. Stăm la soare, să ne mai înmoaie oasele și nouă, că și astea muncesc ca apucatele și n-au timp de nimic pe lume. Bem bere pe plajă și mîncăm la taverne caracatițe pe plită, viață, soro,

nu jeg de București. Da' nu pot să mă duc așa, a proastă, bine că m-a epilat Geta și mi-a făcut sprâncenele, m-a tuns Cristina și-acu' să-mi fac manichiura și pedichiura, să nu rîdă lumea de mine p-acolo. Le iau pe tute să mergem și la dans, să ne distrăm și noi, c-aicea n-avem cînd niciodată, și nu le mai las să refuze bărbați, nu le mai las eu, că sîntem proaste toate, vrem să ne mărităm, să facem copii, s-avem și noi familie, să știm pentru ce muncim, că nu poți să muncești numai pentru tine toată viața, da' nu lăsăm pe nimeni să s-apropie de noi. Parcă așteptăm ca pe timpuri, cînd femeile se furau, da' le furau de-acasă bărbații cu care se iubeau ele, fugeau cu ei, nu era niciun furat, aia am uitat noi. Dracu' să te mai fure în ziua de azi, dacă tu nu știi decît muncă, piață și casă? Lasă, măcar să stăm la soare p-acolo, să facem baie, dacă n-o fi apa rece rău, și să dansăm și noi, că acolo nu ne știe nimeni, putem să facem ce ne taie capu'. Da' să ne taie dracu' odată și capu' ăla!

Scena 29:

Tribonia, cu mîinile legate la spate, pe stîlpul rugului.

Tăceți și vă uitați la mine c-o jumătate de ură, nici măcar c-o ură-ntreagă, că nu sînteți în stare de nimic întreg, nici ură, nici iubire. Sînteți învățați că n-aveți voie să urîți și creșteți în voi toată viața o ură mare, ca o viitură, care vă vine pe gît, ca la vaci, dar o țineți bine, să nu cumva să iasă, să nu cumva să păreți cum sînteți, să nu bănuiască nimeni nimic. Și sînteți toți așa, toți cei pe care i-am cunoscut eu. Iar din ura aia vă ies zîmbete tăiate cu sapa, fețe de piatră, mîini de pămînt, moi și reci, picioare înnoruite și păr împăducheat. M-ați luat de suflet, creștinilor, să mă scăpați de la moarte, dar niciodată nu mi-ați dat voie să fiu una de-a voastră, așa cum faceți și cu copiii luați de suflet: îi țineți pe lîngă casă, le dați să mănînce ce rămîne de la copiii voștri, să-mbrace hainele lor care s-au jerpelit și-i puneți să facă muncile cele mai grele, îi bateți și-i blestemați, ăsta e sufletul pe care-l dați voi unuia care nu e de-al vostru. Nu sînt vrăjitoare, neputincioșilor la inimă, dar am să mă fac după ce îmi veți arde trupul și o să-mi zboare sufletul deasupra voastră, ca un vultur, nu ca un porumbel. Sufletul n-o să mi-l prindeți niciodată, n-aveți cum să-l legați și să-l puneți pe rug, neghiobilor, cum nu puteți să prindeți nici sufletele voastre, să le spălați și să le zvîntați la soare, le țineți închise, cai negri, ne-mblînziți. Rămîneți cu bine, copii ai durerii, și rămîneți cu mine. N-

am să las inimilor voastre uitarea fărădelegii, pînă cînd n-o să dați drumul cailor sălbatici să tropotească-n oasele voastre negre și să vă primenească. (Lasă ușor menorah să cadă pe paiele din fața rugului.)

HEBLU

Scena 30:

În patru labe, centauru' Viorel, îmbrăcat într-un body de culoarea pielii, cu coamă lungă, sugerînd goliciunea trupului, dar și libertatea totală, privind spre sală.

Fără vină. Fă-ră vi-nă, înțelegi tu, doctore? Despre asta este vorba în mine, dar și în tine și-n toată lumea vie. Fără vină (șoptit, dar să se-audă în sală). Nu mai căuta vinovați, doctore, nu mai încerca să-mi sperii oamenii, că n-ai cu ce să le-nmoi tu lor puterile, nici să le-ngenunchezi, necum să le-nfrîngi. Noi trăim toți fără vină, vina ați inventat-o tu și alții ca tine, și unde v-a dus, ce v-a dat vina, ce-ați cîștigat, ce-a cîștigat lumea din vină?

Tribonia, arsă pe rug, care-a fost evreica Sarra, botezată? Sanda, manichiurista, tîrîndu-și tinerețile ca să strîngă bani, să fie independentă și singură, să scape de mă-sa? Nu, nu le cunosc, nu le-am simțit în mine niciodată. Nu mi-e frică de ele. Spune-mi tu, doctore, ce-au zis, ce-au făcut, ce-au iubit ele. Spune-mi tu, că te cred că le-ai văzut, că le cunoști. Îmi zici de ele abia acum, abia acum, omule, și crezi c-ai să mă cutremuri, asta crezi, nu? Ai să-mi arăți tu că nu-i știu pe toți cei din mine, că mă locuiesc necunoscuți despre care habar nu am, ca să mă domesticești, doctore, asta vrei tu, să mă micșorezi, ca să mă stăpînești, să mă faci să-mi fie frică de mine, de necunoscuții din mine. Numai că nouă, centaurilor, nu ne e frică de necunoscut pentru că numai el ne leagănă și ne poartă-nainte, numai el ne-nghite fricile jumătății omenești și ni le risipește-n vînt. În necunoscut stă curajul de-a trăi, doctore, de-a trăi așa cum ești tu, cu toți ai tăi. Diferența dintre mine și tine, doctore, e că ăia dinăuntrul tău nu au curajul să se-mpartă cu tine, stau acolo în tine, închiși și frămîntați, iar tu te rupi în bucăți crezînd că ești unul singur, mare și puternic, dar durerea te dărîmă. Durerea neputinței de-a te bucura. Și-așa o să rămîna pînă cînd n-ai să mai ai frica să-i

lași să iasă la soare, cu toate ale lor, când n-ai să-i mai judeci că există, ca un zeu răzgânditor, pînă când n-ai să-ți dai voie să fii, nu ca să afli cine ești, ci ca să primești bucuria vieții. Așa cum e ea. Doar s-o primești, să nu mai refuzi darul vieții.

Tot cauți bube-n mine, doctore, vrei să-mi cumițești zvîcnetul calului, să mi-l faci aplecare de om, cauți lovire peste lovire, să pui tu mîna pe locul cu fîșnet de sînge de la care crezi c-a pornit totul și să urli iată!, am găsit începutul!, sînt mare!, am dat de cap tulburării de identitate disociativă a lui Viorel Georgescu, care se crede centaur din cauza bolii. Vrei să mă scoți din iad, doctore, numai că iadul ăla e doar în mintea ta, tu l-ai făcut. Și dacă sistemul meu nu din durere s-a născut, te-ai gîndit la asta măcar o singură dată? Dacă s-a născut din fericire, dintr-o mare fericire, n-o știu, nu pot să pun mîna pe ea, dar știu că fericirea tulbură mintea și inima omului la fel de mult ca durerea, poate mai mult, pentru că omul nu e niciodată pregătit s-o primească, chiar dacă jinduiește în fiecare secundă după ea. Tu vrei să m-arunci din rai, omule, și să mă duci în iadul tău, unde Virvurușă nu aleargă pe coama mea, unde Codina nu caută sălaș, unde Medalioana trăiește și-și crește copiii cu Ninel, unde Sorana n-are diabet, iar Victor e un colonel tînăr și fără accese maniacale, vrei să mi-i distrugi pe toți, să mi-i vindec de libertate și de frumusețe, vrei să mi-i omori.

Nu, nu știu nici cine e Ciprian, doctore. Lasă-i și lui viața, te rog.

Știam atît de bine tot ce era în caietul ăla, caietul ăla care mă mîncase aproape cu totul în ultima vreme, care era să mi-o piardă pe Una, vorba vine, fiindcă eu, în imensa mea imbecilitate, era s-o pierd, caietul ăla din cauza căruia lăsasem deoparte celelalte caiete, alea din care găsisese unul Mamifera și citise din el, lăsasem e frumos spus. Le abandonasem. Mă secasera de toată vîna și-așa mi-a venit ideea să m-arunc în piesa asta cu omul cu tulburare de

identitate disociativă. De disperare, orbește, ca să-mi aduc suflul înapoi. Mă scriam pe mine de câțiva ani și la un moment dat mi-a făcut atât de rău s-o fac, încât am renunțat, ca să nu mă prăbușesc și din asta. Iar după ce mi-a găsit mama caietul ăla, le-am luat pe toate și le-am pus într-un sertar cu cheie. Bine că n-am înghițit-o. Poate mi-a fost și frică de ea, dacă mi le-ar fi cerut, să le citească, n-aș fi avut putere s-o refuz, dar cred că adevărata groază stătea în felul în care mă raportam la povestea vieții mele. N-aș fi publicat-o în timpul vieții Mamiferei, să n-o rănesc, dar, pe de altă parte, nici nu puteam și nu pot nici acum să iau serios în calcul că mama ar putea să moară, deși știu că toți murim. Mai degrabă pot s-accept că am eu de murit, în niciun caz mama. Poate că undeva în adâncul meu s-a cuibărit spaima că, odată terminată povestea aia, zilele Mamiferei se vor împuțina, or, cel mai probabil, asta m-a făcut să le-arunc în sertarul pe care l-am încuiat cu cheia, de parcă le-aș fi azvîrlit în Tartar. Le-am încuiat de mine însumi, ca un prost, mama n-ar fi căutat în veci prin casa mea, n-o făcuse nici în camera mea, când stăteam cu ea, are oroare să-i caute pe oameni pe dedesubturi, crede că dacă nu există încredere, nu există relații. Dar ea habar nu avea că eu scriam altceva, piesa mea nebună de teatru, aia mă frământa pe mine, nicidecum caietele cele vechi. Am imersat în povestea centaurului Viorel într-o după-amiază când veneam de la muzeu și mi-a trecut prin cap că nouă ne e cel puțin la fel de frică de fericire pe cât ne e de durere, dacă nu cumva chiar mult mai tare. Și m-am mai gândit dacă nu cumva noi am fost mătrășiți în rai, nu din rai, dar convingerea asta a noastră limitativă că am căzut din rai face viața fiecăruia dintre noi atât de des și atât de mult un iad. Noi căutăm tot timpul, ca teleghidați, să împlinim propria noastră profeție, anume că n-are cum să fie bine, dacă totul a pornit cu un abandon, ca să nu-i zic chiar aruncătură. Dar poate că ideile astea două, timpite amîndouă, ar fi ajuns aruncate prin vreun carnet, dacă nu aș fi primit, habar nu am ce combinație de algoritmi a generat asta, o sugestie de vizionare pe YouTube a unui documentar cu o femeie care suferea de tulburare de identitate disociativă sau personalitate multiplă, cum îi zice colocvial, chestia aia pe care-o invocăm toți de câte ori ni se pare că parcă nu noi am simțit, gândit, spus sau făcut ceva, parcă altcineva dinăuntrul nostru e responsabil. Nu cred că e om pe lume care să nu fi fost măcar speriat de ce anume a putut simți, gândi, spune sau face vreodată, deși adevărul mai apropiat de realitate trebuie să fie că fiecare om a fost înfricoșat de sine de foarte multe ori în viață și tot el însuși e cel de la care are și pentru viitor cele mai multe și mai mari așteptări când vine vorba de-o îngrozire ca la carte. Sau

ca-n filme. Însă documentarul ăla m-a făcut bucăți și m-a mai făcut să caut încă unul și apoi încă unul, de m-am trezit că se făcuse 3 dimineața, iar eu a doua zi la 6 mă trezeam să mă duc la muncă. Iar ziua aia la muzeu a fost o moțăială continuă, bine că n-am avut nici multă treabă și mai ales bine că n-am avut grupuri. Am înviat însă ca prin minune odată ce-am pornit spre casă, unde iar m-am afundat în YouTube, căutînd alte materiale care să m-ajute să-nțeleg cît mai mult din această tulburare, am luat notițe, am stat cu ochii pe pereți dup-aia încă o noapte, am citit în lunile următoare tot ce-am găsit pe tema asta și, firește, n-am ajuns la nicio concluzie, asta și pentru că eram totuși un diletant, bașca aflat la-nceput de drum, îmi lipseau cunoștințele și studiile medicale și psihologice, dar și pentru că, ce să vezi?, nici specialiștii n-au ajuns la ceva pe care să pui mîna și să-i spui concluzie în ce privește boala asta. Dar cel mai mult m-a răvășit cazul unei femei care avea diabet numai cînd se manifesta personalitatea ei dominantă, celelalte patru personalități ale ei nu aveau diabet. Asta, recunosc, m-a pus în cap. E vorba totuși de același corp, de același sînge, cum este posibil să se modifice valorile glicemiei în funcție de personalitatea pe care o manifestă un om care suferă de tulburare de identitate disociativă? Și-apoi, viețile lor sentimentale, majoritatea dezastruoase, dar erau și cîteva situații în care partenerii de viață ai unor astfel de bolnavi îmbrățișaseră cu totul această situație care mie unuia mi se pare teribilă și de privit, darămite să ți-o faci viață de zi cu zi. Martiri mi s-au părut și bolnavii, martiri și partenerii lor de viață, iar doctorii, bîjbîind ca niște copii prin toboganele întunecate ale acestei afecțiuni. Alt lucru care m-a fascinat a fost existența unor personalități despre care personalitatea dominantă nu știa nimic și n-avea să afle niciodată, exista o altă personalitate care știa sau puteau fi alte două, iar relațiile pe care le puteau dezvolta două sau trei personalități între ele m-au făcut să mă simt cum poate se simt marii savanți, care, cu cît mai multe află în domeniul lor, cu atît își dau seama că nu știu mai nimic. Numai că eu rămăsesem, cu toată cercetarea mea, doar un pasionat și-un veșnic mirat și lovit de revelații în cascadă în ce privește boala asta, nimic mai mult. Piesa mea nu mi se părea vreo mare reușită a genului ei literar, dar nu era nici o porcărie. Șchiopăta pe ici, pe colo sau poate nu șchiopăta deloc, poate sînt eu un obsedat și-un perfecționist, cum altfel aș putea fi dacă sînt crescut de Mamifera? Totuși, în unele locuri mi se părea că legăturile pe care le făcusem erau prea subtile sau că le făcusem prost și erau neclare, nicidecum subtile, așa că trăiam un travaliu neînterupt cu piesa asta, arăta deja ca un palimpsest din cauza scrisului peste scris peste scris, cu trei-

patru culori, ca să mai pricep câte ceva măcar eu. Și-avea un sunet al ei, ca un cântec, de câte ori scriam la ea sau mă gîndeam la ea, pornea muzica aia în capul meu. Nu m-am putut niciodată abține să-mi spun povești, să-mi țin vie memoria, ca să-mi pot suporta viața scrijelită cu cuiul de cînd mă știu de auzul ăsta care mă mușcă, mă bate și mă arde tot timpul. Chiar dacă muzica lor se întrepătrunde cu zgomotele, unele infernale, din capul meu, totuși, muzica poveștilor mă lasă să trăiesc, n-am găsit altă modalitate să-mi supraviețuiesc, nu pînă acum. Curios este că n-am un talent manifest la muzică, totul rămîne în mine, nu știu nicio modalitate să scot muzica aia, s-o cunoască și altcineva. Ce știu este că omul subtil din mine o place, o iubește, poate se hrănește din ea, cu ea. În rest, îmi dă mereu peste bot omul meu subtil cu multe bumeranguri pe care le primește întotdeauna neașteptat de la omul meu conștient, zice-se că rațional, dar atît de pierdut de sine adesea. Fără să vreau, fără să știu cînd, i le-aruncă lui, omului meu subtil, să se spele cu ele pe cap. Și se spală, e un om subtil curat și fercheș, dar tot mi le dă-napoi peste gură sau peste picioare. Mă tot gîndesc în ultimii ani că prostiile pe care le facem noi ca oameni conștienți, raționali, înainte să-i afecteze pe alții, ne afectează nouă înșine omul subtil, cel care trăiește în noi, cel mai bun și mai liber din noi, dar și cel mai vulnerabil, că n-are pe nimeni, în afară de noi. Starea de bine a omului meu subtil depinde numai de mine, or, asta e de-a dreptul tragic, pentru că el e cu adevărat singur.

Oare cît citise Sever și, mai ales, cum reușise să citească în hățîșul ăla de litere și semne? Era deschis, Ophanim, a zis Sever și-a arătat din nou cu mîna spre caiet. Iartă-mă, te rog, c-am citit, e o deformare profesională, deși știu că nu disculpă. M-am trezit de mult și nu știam ce să fac cu timpul pînă te trezești tu. Știu, puteam să plec, dar ar fi fost nepolitic și-aș fi lăsat și ușa descuiată, deci ar fi fost mai degrabă periculos. Dar n-am zis nimic, Sever, eu am lăsat caietul pe masă, nu intenționat, dar eu l-am uitat acolo deschis. E ca și cum aș fi avut un tablou pe perete, deasupra patului, și-aș fi pretins să nu-l privești. Nu știu dacă putem compara una cu alta, Ophanim, dar îți mulțumesc pentru îngăduință. Totuși, ai fi putut lăsa pe masă și-o lupă, domnul meu, căci tare m-am mai chinuit, sînt o mulțime de lecțiuni incerte. Am rîs cu lacrimi și-a izbucnit și el în rîs ca un plop tînăr, de luna mai, scuturîndu-și frunzișul în miezul vîntoasei iscate din senin. Mi se pare foarte interesantă tema piesei tale, e a ta, nu?, e scrisă de tine. Da, e scrisă de mine, Sever. Bun, că eu ți-am spus cu ce mă ocup, tu nu mi-ai zis însă nimic despre

ce lucrezi, puteai fi și profesor, iar în caietul ăsta putea fi o lucrare de-a unui coleg de-al tău sau de-a unui student. Am oscilat între a mă simți foarte vinovat și doar nițel vinovat, să știi. Nu e vorba de nicio vină, Sever, cât ai citit? Am citit toată piesa. Atunci, știi cum zice centaurul, da? Fără vină. Fără vi-nă. Mi-a plăcut enorm piesa ta, m-a făcut și praf, m-a și ridicat din țărână, ăsta e sentimentul pe care l-am trăit în tot timpul în care am citit, iar când am terminat m-am simțit, nu știu cum să-ți zic, parcă mai om, adică nu mai bun, un om mai bun, ci mai conștient că sînt om și m-am bucurat că sînt, parcă m-am scuturat de orice fel de presiune care mă face să fiu strîns pe la toate cusăturile. Parcă nu mai am nicio cusătură. Nu știu cât o să dureze, dar așa mi-e acum și-ți mulțumesc foarte mult. M-aș bucura să mă chemi când va fi pusă-n scenă, m-aș bucura foarte mult. Nu știu dacă va ajunge ea vreodată spectacol, Sever. Am vrut să scriu ceva în perioada asta în care tot citesc și mă documentez în legătură cu tulburarea asta, am vrut să fac ceva cu tot ce mă preocupă acum și-a ieșit această piesă. Poate e prea pretențios spus piesă, a fost doar felul pe care eu l-am găsit cel mai potrivit să-mi manifest uimirea și ce mi-a ieșit mie din uimirea asta. Habar nu am dacă o s-o scot vreodată din caietul ăla și-o s-o pun în computer sau dacă o s-o scot vreodată din casă, dar și dacă aș face-o, nu știu ce regizor dement ar vrea să-mi respecte mie cerința ca toate personajele să fie jucate de aceeași actriță, de o femeie, avînd în vedere că personalitatea dominantă e un centaur, iar jumătate dintre celelalte sînt bărbați. Nu știu, Sever, încă n-o văd gata, poate o să lucrez la ea pînă-n ziua de pe urmă sau poate o să fiu mulțumit săptămîna viitoare, dar poate o s-o arunc într-un sertar și-o s-o uit. Ar fi păcat, Ophanim, ar fi mare păcat, mie mi se pare un text foarte bun, nu sînt eu vreun dramaturg sau vreun critic de teatru, dar sînt un spectator profesionist de teatru. Mi-ar plăcea foarte mult să văd textul ăsta montat, poate totuși îl scoți din casă când vei fi mulțumit cît de cît de el. Cît de cît sînt și-acum, ba chiar peste cît de cît, eu vreau să fie foarte bun, altfel ce sens ar avea? Depinde ce repere valorice ai tu, dragă Ophanim, dacă-l ai pe Shakespeare, atunci e posibil să scrii la ea pînă la adînci bătrîneți. Mai bine ai așterne-o tu frumos în computer și-ai căuta un regizor dispus s-o citească. Sau poate doi-trei regizori, dar pregătește-te să dureze treaba asta, căci chiar dacă vor fi dispuși s-o citească, fiecare o va face cînd își va găsi el timp pentru asta. Însă măcar o să știi cum stai. Da, e o idee, dar întîi trebuie să-mi construiesc curajul să i-o arăt unui regizor, dar faptul că tu, spectator profesionist cum ai zis că ești, îmi dai vînt în pînze mi-a pus deja fundația și primele două etaje. Să vedem cît îmi ia să

fac mansarda și să acopăr casa și dup-aia pornesc la vânătoare de regizori. A, și să știi că sînt muzeograf, asta că-ți rămăsesem dator cu profesia. Cafea mai bei la ora asta sau pun de-un ceai și prăjesc niște pîine neagră? Beau, că e încă devreme, dă-mi voie să vin cu tine în bucătărie. Sigur, vino, doar că eu am să fumez o țigară-două în timp ce fac cafeaua și pregătesc ceva de mîncare, nici nu mai pot să-i zic mic dejun la ora asta, prăjesc pîinea aia, tai niște legume, am unt, brînză și-o șunculiță adusă de un coleg de-al meu de la Zalău, o minunăție, să nu-mi bagi povestea cu colesterolul, c-o tai subțire, de citești ziarul prin ea. Nu, nu, nu sînt un habotnic al dietei și mai ales nu fac nazuri cînd sînt în vizită, fii pe pace. Dar lasă-mă pe mine să spăl și să tai legumele, șunculița și brînza, tu ocupă-te de cafea și de pîinea de prăjit, că-s sculele tale de bucătărie, am ars cîndva un prăjitor de pîine într-o vizită, așa că nu mă mai ating decît de electrocasnicele mele.

Am plecat amîndoi în bucătărie, el și-a suflecat mînele cu gesturile mele, dar identice, ceea ce firește că putea fi doar o coincidență sau un bias proaspăt de-al meu, eu m-am apucat să umplu filtrul cu cafea și cu apă și-am scos pîinea din pîinieră. Pe el l-am invitat să-și aleagă din frigider ce legume îi convin, cu rugămintea să nu evite roșiile, preferatele mele, chiar dacă erau roșii cu aproape gust, roșii de iarnă. Începusem deja să tai pîinea și băgasem prăjitorul în priză, cînd l-am văzut cu coada ochiului cum taie castraveții și ardeii: fix ca mine. Aceleași gesturi largi și ridicole, ca și cum legumele alea ar avea circumferințele unor stejari bătrîni, același tip de exagerare care-o face pe maică-mea să-mi spună că sînt o combinație de robot cu macara atunci cînd mă vede pe mine că le fac. M-am gîndit imediat că pe mine, dacă apuc vîrsta lui, nu va avea cine să mă vadă cum tai castraveți și cum îmi suflec mînele și să se recunoască în mine, să zică uite, e tata, semăn cu tata, sînt al lui tata, tata e al meu. Și mi-am adus aminte de uitare, de faptul că murim cînd sîntem uitați. Poate Sever trăiește de ani mulți o moarte din asta vie, dar de astă-noapte el a înviat, moartea pre moarte a călcat, fiindcă eu, fie că sînt, fie că nu sînt băiatul lui, aleg să fiu. Păcat că el nu știe și măgar eu că nici n-o să-i spun. Bine că sînt supărat pe Mamifera că m-a lăsat fără tată și pe tata fără mine, dacă, pus în fața tatii, eu fac chiar mai rău decît ea, mă bucur singur de găsirea lui, nu scot o vorbă, iar toate astea numai din frică. Să nu facă infarct, să nu mă respingă, să nu se-apuce să ceară teste de paternitate care să arate că aberez și că sufăr de dor de tată în fază terminală, să nu afle mama, să nu facă și ea infarct, să nu mă respingă și ea, să nu mă respingă și

Francisc pentru că am durut-o pe mama, să nu, să nu, să nu. Și m-am trezit că bag piciorul sub masca chiuvetei, ca să las ghinionul acolo, bine ascuns, într-un loc unde n-ajung niciodată, așa cum făceam când eram copil. Mi-a rămas superstiția asta cretină și de obicei o practic când mă lovesc la piciorul stîng, dar se vede treaba că m-oi fi lovit la emisfera stîngă a creierului, de m-am refugiat imediat în prostia asta copilărească. Loc ascuns pentru lucru ascuns. Nod în gît. Limba-n gură-ți face cruce, făr' s-apuci să pornești gînd.

M-am întors să văd ce face Sever, se descurca foarte bine, găsise dulapul cu farfurii și pahare, aranjase totul pentru un prînz ușor, de moși care au grijă ce bagă-n gură, ca să n-ajungă să-nghită medicamente sau să fie montați la perfuzii. Aveam deja și cafea, și pîine prăjită, i-am făcut semn să ne așezăm și să ne-apucăm de mîncat. M-am uitat la el și mi s-a părut că e Alice Cooper bătrîn, servind mîncare într-o cantină școlară. Și niciunul dintre copii habar nu are că omul care-nvîrte polonicul și care le umple farfuriile e marele Alice Cooper. Îmbătrînirea înseamnă cel mai adesea uitare. La fel de uitați sînt și oamenii obișnuiți, și cei celebri. Așa se schimbă generațiile, odată cu interesul față de cei care-au umplut cîndva stadioanele sau au deschis ani de-a rîndul știrile. Numai că-n bucătăria mea era exact invers. În bucătăria mea, era Alice Cooper în forma lui maximă și-n vîrful lui de notorietate. Pentru mine, Alice Cooper a devenit celebru la bătrînețe, adică atunci cînd l-am cunoscut eu. Mi-ar fi plăcut să știu ce cuvinte sînt scrise pe dușumeaua inimii lui, aș fi vrut să știu totul despre el, să trăiesc încă o dată viața, dar cu el, să-i sar în brațe și să-l strîng tare, să-l strig tată, să-i zic că-l iubesc, să-i spun cum aud eu și cum mă sfîșie auzul meu, să-i traduc cîntecul pămîntului, unde trăiesc împreună toată sfințenia neștiută și toată povestea lumii, să-i spun că mi-a fost dor. Am vrut să-mi trimit lacrimile înapoi, ca de obicei, dar n-am mai putut, n-am mai găsit drumul și nici zăvorul. Și-am început să plîng ca un idiot, iar Sever a sărit de pe scaun și-a venit la mine, mi-a pus mîna pe umăr și mi-a vorbit de aproape. Ce s-a-ntîmplat, Ophanim, te doare ceva?! A, nu, nimic, iartă-mă, am o tîmpită de alergie la ochi și m-apucă bine-nțeleș cînd mi-e lumea mai dragă, nu e prima masă pe care-o stric. Nu te speria, fă-te și tu că nu vezi, și-așa mă simt prost că te-am îngrijorat. Îi auzeam inima cum bate, bătea de grijă, o grijă adevărată, pășătoare, intrasem și eu în inima lui, nu doar el într-a mea. Nu știam cum intrasem, cine începeam să fiu pentru el, dar pentru mine esențial era că eram acolo, în inima celui care, voia, nu voia, începuse de c-o seară-n urmă să fie tatăl meu. Bine, Ophanim, hai să bem

cafea și să mîncăm ceva. Se răcește pîinea și se-ntărește. Tonul lui era de gazdă, nu de musafir, iar asta-mi spunea că se simte bine în casa mea, așa că n-ar trebui să fac cine știe ce giumbușlucuri pe viitor, la care oricum n-am fost bun niciodată, ca să-l mai aduc în casă. Tonurile pe care oamenii le folosesc cînd vorbesc au fost primele mele hărți în viață, prin ele am deslușit mereu stări și sensuri. Mamifera mea m-a-nvățat să le caut și să le desfac pînă la os, să-nțeleg din ele exact ce-ar vrea oamenii să ascundă prin cuvinte. În cea mai mare parte, așa am crescut pînă la 20 de ani, tonurile au însemnat mult în creșterea mea, ele și propriile mele căderi. Dar Sever mă privea în același timp cu-ndoială, inima lui așa și-ncepuse să bată, a-ndoială, iar eu auzeam în cap vorbele Mamiferei, hai, Fane, că nu ești chiar așa de prost, să nu-ți dai seama cînd ești idiot. N-aveam de gînd să-i adîncesc îndoiala, așa c-am început să-l laud pentru cum tăiasse legumele, șunculița și brînză și pentru cît de frumos aranjase masa. Tabieturi de om singur, Ophanim, caut și eu să-mi facă cît mai multă plăcere că trăiesc. Dacă nu-s plăceri mari, măcar să fie plăceri multe. Și-a rîs, iar eu m-am gîndit din nou la mama: asta e, Fane, asta e, am ajuns să fiu apreciată pentru că fac prăjituri fine și feluri gustoase și aerate de mîncare, nimic dificil, nimic periculos, nicio picătură de adrenalină, plăceri mărunte, pentru oameni de peste 70 de ani. Cred că așa te obișnuiești cu moartea, dă o pace peste tine, ca să te-nveți încă de-aici cu lumea ailaltă, să n-ai un șoc cînd treci pragul. I-am zîmbit lui Sever recunoscător și, ca un copil căruia i se despart părinții cînd e-n clasa a patra, am început să-mi imaginez că ei m-ar fi crescut împreună. Bine, și cu Mamana, cum să fi trăit eu fără Mamana?, dar să fi fost ei amîndoi. Ar fi putut să mă și lase la Mamana peste săptămîină și să mă ia la ei numai sîmbăta seara, chiar și la două săptămîni, dar să vină să mă vadă, să vină veseli, scuturîndu-se de rîs cînd ar fi intrat în curte. Pe mama o știam, în fine, cît poate fi știută Mamifera, cît se lasă ea, dar de Sever, care eram și sînt convins că e tata, abia atunci dădusem cu nasul și mi se părea că se potrivesc perfect, fără nicio zgîrietură pe vinil. M-am trezit c-o acuz pe mama, bineînțeles, mama e vinovată de tot și de toate, e mama, poate vreo mamă să nu poarte toată vina?, și-am înțeles că eu sînt foarte, dar foarte departe de-a mă maturiza, ceea ce mi-a-ngreunat nodul din gît, dar m-a și bucurat un pic. Bine că n-am copii, nu orice dobitoc e cazul să aibă copii, uite, eu n-aș fi fost în stare să am copii nici la 50 de ani, de vreme ce sînt atît de nesimțit, că dau vina pe mama. Mai vrei să spăl și să tai niște roșii? l-am întrebat, văzînd că nu mai era nicio feliuță în farfuria cu legume pe care el o așezase între noi doi. Spală-le tu și le

tai eu, mi-a răspuns Sever, ceea ce am și făcut și apoi ne-am așezat iar la masă și le-am mâncat cu sare, ochi în ochi.

După ce-am terminat de mâncat, am dat farfuriile la o parte și ne-am tras cafelele mai aproape. Am întins mîna după pachetul de țigări de pe bufet și după scrumieră. N-apucasem să fumez nicio țigară. Mi-am tras însă mîna și-am dat să-l întreb dacă pot fuma, dar el mi-a făcut semn să fumez liniștit. M-am lăsat abia acum cîțiva ani, Ophanim, și, din fericire, nu mi se face rău de la fumul de țigară, fumează liniștit, dimpotrivă, îmi place să-l mai simt din cînd în cînd. Mi-am aprins țigara, am luat o gură mare de cafea și mi-am dat seama c-o să-i spun ce-aveam de spus, ce mă frămînta și nimeni habar n-avea. Era mai bine s-o fac brusc și direct. Sever, am cunoscut o fată. Știi că nu e treaba ta și c-am intrat abrupt în subiect, dar am nevoie să spun cuiva, maică-mii, de exemplu, nu i-am suflat nimic, nu știu, simt că ție pot să-ți spun. Vrei s-asculți? El m-a privit dînd din cap și zîbind ca și cum abia aștepta să afle ce-am de zis. O cheamă Una și vreau să fie cu mine, să fiu cu ea, Sever. Înainte cu o săptămînă s-o văd pentru prima oară, am visat-o. Eram cu ea la o pensiune la Rîșnov, iar gazda era o femeie în vîrstă și care făcea pe deșteapta, cam ținnoasă. Iar Una, adică fata din visul meu, mi-a zis c-ar vrea să se ducă s-o ajute pe bătrînă să spele vasele. Eu i-am răspuns să stea liniștită, să nu se ducă fiindcă-i face bine acelei doamne să-i servească pe oameni, o ajută pe ea la vanitate și la așteptări treaba asta. Și Una a rămas cu mine la masă, nu s-a mai dus s-o ajute. Dar, vezi tu, în vis nu era prima dată cînd mă-ntîlneam cu Una, nu, aveam cu ea o relație bizară și implauzibilă, ne regăseam periodic parcă din nimic și trăiam în ardere o vreme, maximum o lună, după care fiecare își vedea de viața lui, avea relații lungi, de ani, cu alți oameni, pentru ca peste cinci sau șapte sau zece ani să ne regăsim iar într-un cazan din ăla care ardea o lună. Un fel de suflet-pereche al meu pe care-l regăseam o dată la cîțiva ani, iar regăsirea aia se-ntîmpla tocmai ca să pună paie pe focul așteptării. Și la o săptămînă după visul ăsta, m-am trezit cu ea în fața ochilor, la un metru jumate stătea. Am fost așa de uimit, c-am salutat-o. În vis, nu-i știam numele, sigur că nici aieveya nu i-l știam, eram în stare de șoc, am făcut un pas în față, spre ea, ceva cu totul necaracteristic mie, care de obicei fac doi pași în spate cînd îmi place o femeie, și i-am zis săru'mîna. Iar ea, mai șocată decît mine, nu știu ce-o fi-nțeles din salutul meu, mi-a răspuns uluită, aproape țipînd, de unde știi că mă cheamă Una? Și de-acolo, tot explicîndu-i eu că nu știu, ea acceptînd pînă la urmă explicațiile mele, am

început să vorbim, ne-am plimbat prin centru, pe bulevarde, pînă ne-a prins noaptea. Am oprit un taxi și-am dus-o acasă, normal că i-am cerut voie, că nu sînt mîrlan ca să fiu insistent, iar de-atunci mă tot gîndesc la ea. Ophanim, abia întîlnirea asta mi se pare improbabilă, nu relația din vis. Îmi scapă ceva? Of, futu-i, ah, iartă-mă, am vrut să zic fir-ar, da, chiar este, s-a-ntîmplat altfel, de fapt. Tu ești detectiv în timpul liber sau doar mint eu foarte prost, că mai bine m-aș lăsa? Sever a rîs șoricește, apoi și-a lăsat capu-n jos, ca și cum i-ar fi fost rușine de rușinea mea. Nu știu de ce dracu' am făcut asta, Sever, că nici nu era esențial, doar că așa cum a fost sună a SF și mă face să par nebun, poate și sînt, de-aia am încercat să evit să-ți demonstrez că sînt, ce penibil mă justific, în fine, de-aia ți-am inventat asta, acum mă simt ca un rahat, are dreptate Mamifera cînd îmi zice nu mai încerca să minți, Fane, că nu te pricepi și nu te faci doar de căcat, mai pari și prost. Mama ta îți zice Fane, Ophanim? a făcut Sever ochii mari și-a-nceput să rîdă în hohote mari, rotunde și lovindu-se cu palmele peste genunchi, la fel cum făcuse în seara trecută. Așadar uitase, căci îi mai zisesem asta și c-o seară în urmă, cînd ne cunoscuserăm, fusese unul dintre primele lucruri pe care i le spusese. Nu voiam să las să se vadă asta, dar mi-a-nțepat inima uitarea asta, se ținea bine tata, dar era totuși bătrîn. Sau poate nu i se păruse relevant? Chiar și așa, în seara trecută lăsase să treacă informația asta, îi fusese neutră, iar atunci, a doua zi la prînz, îl amuzase copios, o reacție cu totul diferită care m-a făcut să cred că i se ștersese complet din memorie. Deci uita de seara pînă dimineța, uita tata, și mi s-a strîns iar inima, însă am hotărît că n-o să las să se vadă nimic. Da, Sever, dar să știi că îmi zice în mai multe feluri, deși, ca să fiu sincer, și e nevoie acum de o ciozvîrtă grasă de sinceritate, ca să repar mizeria, preponderent Fane îmi zice. Și eu cum vrei să-ți spun? Cum vrei tu, Sever, cum îți place ție, poți să-mi zici și Fane, sînt obișnuit de mult să fiu strigat așa. Poate o să-ți zic și Fane, dar, dacă nu te deranjează, aș continua să-ți spun Ophanim. Ceea ce pe mine m-a umplut de bucurie, că am tradus asta ca pe începutul unei relații. Bine, și aveam nevoie de traducerea asta după ce-o dădusem de gard cu minciuna aia sfruntată și inutilă. Îți mulțumesc, Sever, că încerci să schimbi vorba, ca să nu mă mai simt așa de prost, te rog să mă ierți că ți-am inventat o porcărie, îmi pare rău. Dă-mi voie să repar ce se mai poate repara și să-ți spun cum am cunoscut-o pe Una. Doar că e și mai greu de crezut, te avertizez. Sînt obișnuit cu incredibilul, Ophanim, e misterul lumii, cel care ne ține și ne duce, de fapt, mai departe. Și nu uita că-ți spune asta un bătrîn profesor de fizică. A zîmbit, iar eu m-am

simțit un pic iertat și-am început să-i povestesc.

Într-o seară, eram singur acasă, adică nu singur, că eu de-o vreme bună-ncoace nu mai sînt niciodată singur, ci cu Sa, și mi s-a făcut dor de numărul meu de telefon. Adică de fostul meu număr de telefon. Era frumos, nu ca ăsta, doar că am avut o perioadă în care n-am mai vrut să folosesc mobilul. Nu mă simțeam deloc în apele mele și m-au apucat tot soiul de renunțări, la zahăr, la pâine, la Schweppesul lăptos, preferatul meu, mă lăsasem și de fumat. Normal că eram mai tot timpul iritat, pentru că renunțasem la toate deodată, ca haplea. Nu iritat, un pachet de nervi, n-o mai suportam nici pe maică-mea, femeia vieții mele, dar nici ea nu mai voia să-și mănînce sufletul cu mine. Și cînd m-au sunat ăia de la compania de telefonie mobilă, să măntrebe dacă prelungesc abonamentul și să-mi ofere nu mai știu ce inutilități în plus, pentru fidelitate, s-a nimerit fix cînd cu chiolhanul meu de renunțări, așa că le-am zis că nu numai că nu-l reînnoiesc, dar și renunț la el. Au încercat ei să-mi ofere gratuități peste gratuități, convorbiri cu străinătatea, nu știu cît net, prostii, n-am vrut nimic, un fel de Fane duru', nu mănînc, nu beau, nu fut, of, iartă-mă, nu știu de ce-mi dau drumu' la gură în halul ăsta în prezența ta. E-n regulă, Ophanim, nu sînt copil și nici nu sînt scorțos, e-a doua oară cînd te scuzi și încep să cred că ți-am făcut o impresie apretată. Nu, nici vorbă, dar ne știm doar de cîteva ore, parcă mi se deschide gura mai mult decît s-ar cădea, nu știu. Și eu vorbesc așa, să știi, adică vorbeam mai demult, doar că în ultimii ani n-am mai avut cu cine. Colegii mei chiar sînt universitari rigizi, iar cu studenții nu se face. Însă mă-ntinerește și mă binedispune să-i aud pe holurile facultății cum vorbesc slobod unii cu alții, ba chiar sînt nițel invidios, recunosc. Așa că vorbește cum te simți tu bine s-o faci. Bine, Sever, mulțumesc, n-am vrut să te fac să te simți apretat, am biasurile mele, ca orice om, deși omul cu care sînt eu cel mai slobod la gură e chiar maică-mea, care e de vîrsta ta. Și ea cred că tot cu mine nu se-nfrînează deloc, bine, și cu bărba-su, dar cu mine de mai mult timp decît cu el, normal. Sever a zîmbit cînd am pomenit de Mamifera și, mi s-a părut mie, mai ales cînd am pomenit de Francisc, și-a dres glasul, ca și cum ar fi avut o-ntrebare pe limbă, dar a renunțat la ea. Ca să continui povestea, dragul meu Sever, află că am renunțat la abonament și, în consecință, la numărul de telefon, că mi-au zis ăia că-l pierd, dacă nu vreau să trec măcar pe cartelă, ceea ce sigur că n-am vrut. Și-am rămas cu telefonul fix, pe care vorbeam doar cu Mamifera, rar și cu ea, fiindcă devenisem insuportabil, cum ți-am zis. Și-ntr-o seară, o

vineri-seară, ca aseară, la ceva vreme după ce nu mai aveam mobil, nu mai știu câtă, dar nu puțină, mi s-a făcut dor de numărul meu de telefon, dacă îți poți imagina așa ceva sau dacă măcar poți accepta una ca asta drept realitate. Stăteam pe canapea, cu Sa tolănită pe picioarele mele, și am văzut cu ochii minții, cifră cu cifră, cum se scria parcă singur în capul meu numărul de telefon, ca pe un ecran. Am luat receptorul din furca fixului, vorba vine, că nu mai au telefoanele furci, l-am format și l-am lăsat să sune de câteva ori. Când mă pregăteam să închid, am auzit o voce de femeie că-mi zice alo. Am zis și eu tot alo, ce naiba era să zic, i-am zis bună seara apoi și i-am spus că ăla fusese ani mulți numărul meu de telefon, peste 20 de ani, și că mi se făcuse dor de el. Femeia a tăcut o secundă-două, eu mă pregăteam să mă scuz, s-o salut de adio și să-nchid, însă m-a-ntrebat cu un ton familiar și oarecum condescendent, ăla cu care le vorbești copiilor foarte mici sau nebunilor aflați în buza unei crize, de ce-am renunțat la numărul de telefon. M-am trezit că-i vorbesc, ca și cum ne-am fi știut de-o viață, știi sentimentul ăla pe care îl ai în fața unor necunoscuți, uite că se poate să-l ai și doar față de vocea unui necunoscut, despre tolba mea cu săgeți boante, cu renunțări, și despre cum și abonamentul telefonic, cu număr cu tot, se dusesse pe apa sîmbetei. Da, Ophanim, știu despre ce vorbești, ne-am întâlnit aseară, pe stradă, am dormit la tine, iar acum se lasă de după-amiază, iar eu tot aici sînt. Ușărnice, cum ar fi zis mama, dac-ar mai fi trăit. Și-a chicotit ca un băiețel. Da, cam tot așa, ai dreptate, doar că am stat cu ea toată noaptea la telefon, iar dimineața, nedormiți și amețiți, ne-am întâlnit la o cafea, pe o terasă din Centrul Vechi. Când mi-a spus la telefon că o cheamă Una, mi s-au înmuiat picioarele, bine că stăteam în pat. Oare Una însemna Unica, A ceea, Ea? Am simțit că mi se deschid porțile Bagdadului, ca-n poveștile arabe, că femeia asta e perechea mea, perechea aia pe care n-o mai așteptam de cînd aveam 40 de ani, că de căutat nu căutasem niciodată vreo femeie, nu știu să caut nimic, nu doar oameni. Pe-atunci, m-am convins singur, m-a ajutat și viața, ce e drept, că nu mă potrivesc cu nimeni, că orice încercare duce nicăieri. Tu ai văzut vreodată cum se uită oamenii mari la copiii care abia au început să meargă? Rîd și bat din palme, îi încurajează, îi țin de subsuori, stau în spatele și-n fața lor, să-i prindă la o adică, se înduioșează la primul pas, oricît de șovăitor ar fi, se bucură, le dau și lacrimile, le tremură inima cînd copilul se clatină, le stă atunci cînd el chiar cade, sar și-l ajută să se ridice și iar îl încurajează, hai, mamă, hai, tată, așa, bravo, uite ce frumos merge băiatul, ce frumos merge fetița, hai la mama, hai la tata, bravo, iubirea mea, acum ești pe picioarele

tale, te-ai făcut mare. Și după bucuria aia a primilor pași, copilul se-aruncă la mers cu tot curajul și cu toată inconștiența vârstei lui, cade mai des, se lovește mai mult decât oricând, iar părinții încep să scoată pragurile de la uși, să golească rafturile de la-ndemîinile și de la-ndeocheii lui, cu cît e mai independent și pe picioarele lui, cu atît îi poartă mai mult grija. Grija căderii, grija lovirii. Știi tu la ce mă refer acum, ai văzut asta de multe ori, la fel ca mine, n-are cum să fie altfel. Dar știi ce mi-a trecut mie prin cap? Că așa face și Dumnezeu cu noi, și nu doar pînă-nvățăm să mergem ca lumea, ci mai ales dup-aia, cînd știm să mergem, dar arareori avem habar încotro s-o luăm. Or, mie mi s-a părut că face destul, ca să nu zic prea mult, ca să nu mă piardă, să mă țină-n viață, iar eu în loc să cresc și să am curajul să mă oglindesc în această minunată purtare de grijă divină, am orbecăit și mai tare, nu mi-am asumat nimic, urît cuvînt mai e și ăsta, asumare, urît și gol, n-am avut curajul să fac mai mult decât să supraviețuiesc. Și, cum zice legea implacabilă a vinovăției, cu cît te învinovățești mai mult, cu atît nu miști un milimetru de deget nicăieri, stai pe loc și te cimentezi. Așa se spune, dar nu există stat pe loc, e o iluzie, lumea se mișcă, pămîntul se mișcă, universul se mișcă, orice aparent stat pe loc e, de fapt, o regresie, un foarte periculos dat înapoi. Lumea merge înainte, cu bune, cu rele, numai tu, de frică să nu greșești, dai vertiginos înapoi, sperînd în sinea ta imatură că stai pe loc. Și-ajungi la 50 de ani, ca mine, te uiți dimineța-n oglindă și te-ntrebi cine ești, nu al cui ești, că asta parțial știi, dar cine ești nu știi, iar cînd auzi o voce care spune c-o cheamă Una, te simți dintr-odată salvat. De tine, de lume, de moarte. Iar asta, dragul meu Sever, aruncă o plasă de oțel pe umerii acestei femei de care ți-e frică un pic la telefon, îngrozitor de frică după ce o și vezi și te izbește că e femeia din vis, apoi ai palpitații pentru că-ți amintești și c-ai visat că mai mult veți sta despărțiți decât împreună, și-atunci începi ca un kamikaze o relație cu ea, bună și frumoasă în prima parte, după aia nu te poți abține și te-apuci s-o sufoci, chiar cu bune și frumoase, dar tot sufocare este, ca nu cumva s-o pierzi, să nu se-adeverească visul ăla, să nu care cumva să fi fost premonitoriu. Fiindcă în capul tău, adică al meu, s-a strecurat nu îndoiala, ci obsesia certitudinii că, dacă n-ar ajunge să fie ca-n visul ăla, atunci de ce l-ai mai visat? Ca și cum nu se poate ca numele Una, chipul și vocea ei să fie premonitorii, iar restul să fie pură ficțiune, ca în orice vis? Visele sînt literatură, numai că noi avem nevoie să fie RMN-uri, să fim siguri că sînt reale, nu ne-ajunge să fie verosimile. Sau avem nevoie, cînd sînt înspăimîntătoare, să fim convinși că sînt SF-uri, că nu vor coborî niciodată în

lume, să se facă realitate. Și-apoi, ca s-o scoți din sufocare pe femeia neașteptat și miraculos venită în viața ta, ca o primă sarcină la 48 de ani, când aștepti menopauza, nicidecum să legeni prunc, în loc să te potolești dracului și să-i dai nițel spațiu, tu ce faci? O bagi în ședințe, vorba măică-mii, și-i vorbești obsesiv despre identitatea disociată. O sperii. Iar ea îți spune ce-o seacă, ce și de ce nu mai poate duce. Vezi cum vorbesc la general, cum caut să mă eschivez? Ca și cum n-ar fi responsabilitatea mea, parcă nu eu aș fi făcut asta. Mi-a zis că am aruncat o vrajă de spaimă peste ea și n-o mai poate suporta, asta mi-a zis, Sever. Iar eu ce crezi c-am făcut? I-am spus că vreau să-ncheiem discuția, că n-o mai pot suporta, îmi face rău. Iar ea mi-a spus c-o voce golită de suflu că nu e coșul meu de gunoi, în care să arunc resturile disputelor, că nu e matur așa ceva, să fug din conversație când nu-mi convine unde a ajuns. Am încercat să-i spun c-o iubesc, de fapt, i-am și zis, dar ea a râs și m-a trimis să-mi văd fața în oglindă, să văd și eu ce vede ea când îmi declar dragostea. M-am dus și-am văzut un om înfricoșat și mi-am dat seama că asta a speriat-o și mai tare. Și-acolo, în oglindă, am avut un fel de revelație parțială, zic parțială fiindcă n-am văzut și soluția, anume că spunem că iubim, ne spunem că iubim, dar ne e frică să nu cumva să ne fie încercată iubirea, așa că nu sîntem chiar așa de siguri de iubirile noastre, însă preferăm să nu fim, decît să ne fie probate, indiferent în ce forme ar veni probările alea. Iar aici e inclusă și credința, tot o formă de iubire, cea de care avem cea mai mare nevoie. O declarăm și-n somn, dar ferească Dumnezeu să ne fie încercată. Și cum trecem noi pe lîngă iubire, Sever, la fel ca și pe lîngă credință, nu mai zic de cum trecem pe lîngă moarte. Nu știm de atît de multe ori că tocmai am scăpat de la moarte și bineînțeles că nu știm de ce a ales Dumnezeu să ne salveze. Ducem toate neștiuturile astea cu noi, trecem nيزnai și pe lîngă iubiri și tot nu știm niciodată de ce Dumnezeu a ales să nu ni le dea, ca să nu zic să ne salveze de ele. Sau poate sînt eu influențat pe vecie de Mamifera. Știi cum face de fiecare dată cînd sînt într-o situație-limită, de orice fel ar fi limita aia? Își ia o față făcut senină și-mi zice stai potolit, Fane, că nu mori, n-ai cum. Mamă, dar orice-aș face, tot n-am cum să mor, nu-mi dai nicio șansă să mor? Nu-ți dau, Fane, n-am cu ce, sînt mă-ta, tu n-ai moarte pentru mine. Și dacă n-ai pentru mine, atunci n-ai deloc. Dar, mamă, ce ai tu cu moartea? N-am nimic, Fane, dar am ceva cu tine, să stai dracului aici potolit, să pot și eu să trăiesc cît o mai fi. A, deci, tu ai voie să mori, da? Numai eu n-am. Sigur că eu am voie, e legea firii, nu mă speria. Prostie, prostie, dar mai contează și nivelul de intensitate al prostiei. Mă legăn și eu

cu ideea aia a ta că nu contează cîte oase sînt sub pămînt, ci cîtă sfințenie neștiută. Căci sufletul meu tot n-o să stea în pămînt, dar îmi convine să știu că există un relicvarium uriaș și necunoscut, mă face pe mine să accept mai ușor moartea, chiar și așa, teoretic. Și-apoi, mă gîndesc cîtă poveste e sub pămînt și mai ales cum cîntă povestea aia, uneori am senzația c-o aud, că mă leagănă, că ăsta e cîntecul pămîntului, necunoscuta poveste care crește-n el înapoi spre lume. Nu e o nebunie, mamă, nu e doar o speranță de-a ta, chiar este o poveste care cîntă tot timpul în pămînt, o aud și eu, i-am zis. Iar ea, că n-o știi pe maică-mea, dă-i numai un sfîrc de poveste, că ți-o trîntește ea pe toată-n talger, nu uita asta, Sever, știi ce mi-a zis? Ia gîndește-te pentr-o secundă doar la mare, Fane, la cum muncește ea tot timpul să facă valuri pe care ni le pune la picioare, ca pe ofrande. Îmi place ideea ei cu marea, Ophanim, dar și aia cu povestea, cîntecul care leagănă pămîntul, dar și mai mult îmi place a ta, care vezi nu oasele, ci sfințenia neștiută.

Însă în ce privește sufocarea, ca să ne întoarcem la Una, e absolut normală cînd îți e frică să nu pierzi. La fel cum normală e detașarea, cînd ți-e frică să nu cumva s-ajungi să ai ce-ți dorești, așa cum mi s-a-ntîmplat mie. Ți-am povestit. La tine cred că sufocarea a venit firesc pentru că ți-ai încărcat singur pistolul, cum ai zis, cu o lipsă de așteptări, iar alea atîrnă la fel de greu, dacă nu cumva mai greu, decît așteptările nefondate. Am trăit asta acum vreo 25 de ani, cînd aveam vîrsta ta. Îmi ștersesem din minte orice posibilitate de iubire încă de cînd... ți-am povestit deja aseară. M-am încărcat cu vinovăție atît de mult, că n-am mai putut ieși de sub dărîmăturile ei decît încărcîndu-mă, da, ai ghicit, cu altceva, omul arareori știe cum să se descarce, văd că știi prea bine cum devine chestiunea. La fel ca tine, cu lipsa așteptărilor mi-am încărcat pistolul. Și m-am trezit că vine peste mine ceva ce-ar fi putut fi o iubire, dacă n-aș fi fugit mîncînd pămîntul, de frica de-a nu întina memoria iubirii mele din tinerețe, cea care îmi era deopotrivă blestem și binecuvîntare, și, bineînțeles, dacă nu mi-ar fi fost groază să trăiesc o iubire. A venit Alexandra, pe care o alintam Tandra, care avea o voce ca și cum ar fi vorbit o păpădie, dacă păpădiile ar putea vorbi. Tandra, care mă-nvăluia numai cu prezența ei, nu era necesar să facă nimic. O priveam uneori ore-n șir și tăceam. Tăcea și ea. Tandra, care nu cerea nimic, nici direct, nici prin gesturi sau priviri, nici nu sugera nimic, timpul cu ea era ca o operație pe cord deschis, aveam impresia că-i țin inima în palmă. Iar eu am fugit, Ophanim, am fugit a doua oară în viața mea de preaplin, de rotund, de ceea ce mă făcea

întreg. Iar Tandra a murit. Am încremenit cu ochii pironiți la el, iar Sever a părut că nu observă și s-a dus mai departe, în înaintele lui. Ba nu, în înapoiul. A murit, Ophanim, cam la o jumătate de an după ce ne-am despărțit pentru că ea era ireal de bună, de iubitoare, de frumoasă, iar eu n-am putut să fac față la așa ceva. Mă învățasem să trăiesc în sufletul zdrențaros și nepieptănat, plin de ciulini, alergînd ca un bezmetic după grade universitare, conferințe internaționale cu comunicări aplaudate frenetic de colegii din toată lumea, după articole în reviste prestigioase, elogiate din Brazilia pînă în Japonia, după singurătatea mea mizerabilă, căci la 50 de ani nu mai aveam pe nimeni dintre ai mei, bine, niște nepoți, dar n-am fost niciodată apropiați, eu am plecat de foarte tînr de-acasă, am făcut liceul la internat, apoi m-am dus la facultate și mai departe în lume. Iar ea venise să-mi spargă nefericirea, mizeria, să mi-o facă praf, să-mi schimbe viața cu lumina ei. Nimeni nu se purtase cu atîta delicatețe și tandrețe cu mine vreodată. Nimeni. Iar eu m-am scuturat de ea cum te scuturi de praf sau de unghiile tăiate. Și Tandra a suferit pînă a murit. N-a avut nicio boală Tandra, doar s-a scuturat și ea, dar ca o floare, ca un glob de păpădie, s-a-mpuținat zi după zi pînă s-a scurs din ea toată suflarea de viață. Eu îmi susțineam atunci cea de-a doua teză de doctorat și, cum era de așteptat la o persoană atît de ocupată cu sușul său academic, nu mai știam nimic de ea. Seara, după petrecerea postsusținere cu colegii, am ajuns acasă nițel cam afumat, deși nu băusem mult, dar nu țin la băutură, niciodată n-am ținut. Am intrat încălțat, ca tot omul, băut sau nu neapărat băut, în casa lui, m-am trîntit așa pe canapea și-atunci a sunat telefonul. Era mama ei, care mi-a spus că Ala, cum îi zicea ea, murise cu cîteva ore înainte, exact cînd îmi petreceam eu teza cu ceilalți profesori. Nu avea niciun reproș în voce, dimpotrivă, era blîndă, vorbea rar, ca orice om lovit în miezul inimii, iar la final mi-a spus și unde, și cînd o să fie înmormîntarea, și la ce capelă e depusă Ala. Tu crezi că m-am dus să-mi iau rămas-bun? Nu, sigur că nu. N-am avut nici putere, nici curaj, dar am avut și putere și tupeu să sufăr ca un cîine ani la rînd și nici acum n-am terminat de suferit după Ala, căreia n-am mai avut impertinența să-i spun Tandra nici măcar în gînd. Pînă acum, cînd vorbesc cu tine despre ea. Îi auzeam sîngele poticnit și-nvîrtoșat, i se-ncrețeau mușchii spatelui și-i sfîrîia inima, ca aruncată de sus pe-o plită-ncinsă, dar n-am zis nimic, nu aveam loc în vîltoarea lui copleșitoare, chiar dacă mă dureau sunetele alea teribile, însă pe el probabil că-l frîngea să simtă cum îi jelește corpul, așa c-am tăcut și l-am lăsat să continue. N-am mai vorbit cu nimeni pînă azi, Ophanim, despre ea, din seara aia în care m-a sunat mama ei și m-a

trezit din băutură ca și cum mi-ar fi dat un antidot la veninul de viperă, așa s-a evaporat tot alcoolul din mine. Dar vorbesc prostii, ei nu i-am spus niciun cuvânt, n-am fost în stare. Tot eu n-am fost în stare, dar ea, biata, mama căreia îi murise copilul în brațe din nimic, stingându-se doar pentru că avusese curajul să iubească, ea a fost în stare să mă sune și să-mi spună că Ala îi zisese în dimineața zilei ăleia nenorocite că nu e supărată deloc pe mine și că mă iubește mult, că mă iubește de tot. Și de tot m-a iubit, pînă s-a scurs din viață. Și crezi că iertarea ei m-a ajutat cu ceva, Ophanim? Dimpotrivă. Iertarea asta a ei sau împăcarea, cum vrei să-i spui, mi s-a așezat în piept și-o duc și azi ca pe cea mai mare vinovăție a mea. Vezi? Nu doar iubire nu sînt capabil să primesc, nici iertare nu sînt, iar tu poate te-ntrebi de ce mă plimb singur noaptea prin oraș, de ce fug de-acasă. De mine fug, Ophanim, de mine fug de-acasă, sînt un paria în ochii mei. Știi cum e cînd vorbești cu cineva la telefon și te-ntreabă ești acasă? Asta e un fel de ai timp să vorbim, ai chef, îți e confortabil momentul? Iar tu ești acasă, dar nu te simți acasă în propria ta casă pentru că nu te simți acasă cu tine, indiferent unde te-ai afla. Nu știi de ce, dar nici nu are vreo importanță fiindcă acest fel de nu știu e ca o negură sau, mai rău, ca o genune, e parcă singurul loc din tine pe care nu poți pune mîna și nici alții nu pot pune mîna. Deși uneori aș zice că din fericire n-ai acces la locul ăla și n-are nimeni, dar din fericire ăsta se-ntîmplă arareori. E patul tău nevăzut, în care cel mai adesea te scufunzi ca-n genune. Știu cum e, Sever, mai ales că maică-mea are obsesia asta cu genunea de cînd o știu. Mi-e frică de genune, Fane, e cea mai mare frică a mea, chiar dacă nu dau de genune mai pe nicăieri, dar numai dacă mă gîndesc simt că-ncep să mă dezintegrez, să mă lichefiez. Nici nu mai știu de cîte ori am auzit asta de la ea. Altfel, înțeleg prea bine treaba cu fug de-acasă de mine însumi pentru că și mie mi se-ntîmplă des felul ăsta de fugă, doar că nu stau prea mult, că tre' să aibă Sa apă, mîncare și mîngîiere, doar n-am luat-o de pe drumuri ca s-o las singură, o las destul cînd sînt la serviciu. Înțeleg atît de bine, prea bine, din păcate, ce spui. N-am dreptul, știu că nu-l am, dar nu despre drepturi e vorba aici, ci despre faptul că m-aș bucura să ai curaj, Ophanim, să ai curaj să trăiești, să fii atent la Una, să n-o mai sufoci, ca să nu plece, nu face cum am făcut eu cu Ala, am îndepărtat-o pînă n-a mai rezistat și s-a stins. Sau, dacă mi-l dai, am dreptul unui om căruia deja, în aproape 20 de ore de cînd, iată, nu ne mai despărțim, numai Dumnezeu știe de ce, i-ai devenit foarte drag. Nu vreau să te sufoc eu acum, dar vreau, și iar nu știu de ce vreau cu atîta disperare, să iei tipsia asta pe care ți-o dă viața, nu știm de ce și pentru cît

timp, însă nu totul se calculează în timp, viteză, volum și distanță, iar asta-ți spune același bătrîn profesor de fizică, să iei tipsia asta și să te-nfrunți din ea cu bucurie, însă și cu băgare de seamă, să n-o goleşti din prima, să n-o arzi, să o savurezi în timp ce o descoperi, s-o trăiești, Ophanim. Văd că tot vorbești despre drepturi, Sever, dar nu-nțeleg de ce, eu ți-am zis de azi-noapte că m-am lipit de tine la prima vedere, de-acolo și frica aproape mistică de-a nu te pierde, de-a nu te speria, îți mulțumesc că-mi spui toate astea, am nevoie, am mare nevoie, n-am curajul să vorbesc cu mama, nu încă, ea m-ar sfîrteca, săraca, din dragoste ar face-o, din sperietura minunii că am găsit pe cineva, o femeie, și pentru mine. Știi că minunile sperie cel mai rău, nu? De fapt, sînt un bou, sigur că știi, tocmai mi-ai povestit de Ala.

Vezi tu, Ophanim, e normal ca minunile să sperie, pentru că ele nu pot fi explicate. Tot ce putem explica putem și accepta. Dar minunile sînt peste puterea noastră de înțelegere. M-am gîndit la asta acum cîțiva ani, am și scris pe undeva, să nu crezi că numai tu ai caiete prin sertare, despre neștiutul nostru, marele neștiut, cel care ne crește și ne poartă prin viață. Și despre răni și vindecări, Ophanim. Știi ce cred eu, adică ce-am observat analizîndu-mă pe mine? Că atunci cînd ne rănim, nu știm care e unda de vibrație a rănii, nu știm toate locurile în care ne rănim, dar la fel e și cînd ne vindecăm. Nici atunci nu știm care sînt toate locurile în care ne vindecăm. Sînt reverberații prea subtile pentru o biată minte omenească, rănile și vindecările ne depășesc, pur și simplu, așa cum ne depășește o furtună mare, cu tunete, fulgere și grindină, din fața căreia, ca să scăpăm cu viață, nu avem ce face altceva decît să fugim, să ne adăpostim, ca odinioară, pe cînd trăiam în peșteri. Și mai e ceva, un fel de efect încrucișat: un lucru care te vindecă într-o parte te poate răni în altă parte, dar și un lucru care te rănește într-un loc poate să te vindece în alt loc. Un fel de circuit al rănilor și vindecărilor în natura umană, Ophanim. Eu am experimentat multe dintre ele, sigur că nu pe toate, dar destule, am fost propriul lor laborator, așa am ajuns să îmi dau seama de aceste legi ale metafizicii, dar sînt sigur că au fost multe dăți, cele mai multe, în care nu mi-am putut da seama cînd s-au întîmplat, atît de subtile sînt aceste legi. Sînt niște puteri, niște forțe fragile, dacă vrei, dar sînt absolut convins că ele sînt cele care ne guvernează, nicidecum cele fizice, palpabile, demonstrabile, alea pe care le putem înțelege și simți cu cele cinci bine-cunoscute simțuri. Astea sînt pentru simțuri la fel de subtile cum sînt ele, Ophanim, așa cum și adevărata putere e aia de a-ți face bine, firește că fără să

faci rău altuia, deși aici e foarte dificil să ții sîrma de funambul, să nu se miște, să nu cazi în gol, și de a face bine. E una și aceeași forță aia de a-ți face bine cu aia de a face bine. Binele. Doar că sînt acorduri mult prea fine adesea pentru noi, oamenii, nu e ușor să-ți dai seama în mic ce e bine și ce e rău, în mare, da, poate toată lumea, dar în mic și delicat nu ne putem da seama decît extrem de rar. Dar, zic eu, cu atît mai prețios, chiar revelator. Poate ți se va părea incredibil, Sever, dar eu am auzit teoria asta de la Mamifera cu mult timp în urmă, cînd era să mă pierd de mine, de ea, de Mamana, de viață. Iar Mamifera, săraca, în dorința ei de-a mă ține pe lumea asta, îmi spunea tot ce-i trecea prin cap și prin inimă. Cu unele nimerea bine, mă alinau, cu altele însă mă arunca, pur și simplu, în aer. Dar cînd mi-a zis de loviri și de vindecări a fost revelator, Sever. De-acolo, chiar dacă pe moment n-am înțeles asta, am început conștient să mă ridic, să vin înapoi în viață. Iar inconștient, din poveștile Mamanei. Dacă o să vrei, o să ți le spun și ție, măcar pe unele, ca să vezi cum povestea te învie, așa cum Iisus l-a înviat pe Lazăr. Însă asta cu vindecările o țin minte cum ții minte Luceafărul dintr-o noapte de august de cînd aveai 16 ani și stăteai singur pe terenul de fotbal c-o bere-n mîină și te uitai la stele. Ai să mai vezi zeci de luceferi dup-aia în toată viața ta, poate chiar sute, dar niciunul n-o să fie ca ăla, primul Luceafăr de care ai fost conștient în viață. Băi, Fane, tolomăcimea voastră, mi-a zis Mamifera, cînd te vindeci de ceva, nu te vindeci de un singur lucru, de ăla de-l simți tu că te doare, ci și de altele, ascunse, care sapă în carnea sufletului ca niște cari, dar tu nu simți nimic, trăiești ca un bou în nesimțire. Și la fel e cînd te lovește ceva, Fane, nu te lovește numai unde simți tu că te doare, ci și în alte locuri, ca atunci cînd arunci pietre plate, cu fentă, într-un lac. La fel ca tine mi-a zis, Sever, la fel ca tine. Mai puțin partea încrucișată, cu ce te rănește undeva te poate și vindeca altundeva și, invers, ce te vindecă într-o parte te poate și răni în altă parte. Nu știu, Ophanim, asta a experimentat generația noastră, a mea și-a mamei tale, vorbim din experiență și mă bucur că nu sînt eu singurul care spune asta, mă bucur foarte mult. Am tot crezut că sînt eu nebun, dar văd că mai e cel puțin un om care crede și simte la fel ca mine în chestiunea asta, deci nu sînt. Sau, dragul meu Sever, sînteți doi nebuni: tu și mama. Sever a rîs dînd capul mult pe spate, de-am crezut c-o să-și frîngă șira, dar nici măcar nu i-a trosnit, de unde-am înțeles că bătrînelul e foarte mobil. Sau sîntem doar oameni în vîrstă și poate toți oamenii în vîrstă știu lucrurile astea, dar nu toți vorbesc despre ele. Mi-ar plăcea s-o cunosc pe mama ta, Ophanim, a mai zis el în rîsul ăla, iar eu am înghețat pentru o clipă și m-am bucurat că-n clipa aia

nu m-a văzut, ocupat fiind să-și ridice capul. Cred că e foarte fericită că te are. Aici nu știu ce să zic, Sever, cred că este, așa simt, numai că adesea Mamifera declară contrariul. E drept că-i place să le dea oamenilor peste bot atunci când pun întrebări idioate, întrebări care nu se pun, fir-ar, dacă ai nițel bun-simț, dar de cîteva ori m-am întrebat, recunosc, dacă nu cumva mai e și altceva pe dedesubtul răspunsului ei abracadabrant. Eram cu ea odată la mare, să fi avut 12-13 ani, nu sînt sigur de vîrstă, dar parcă nu eram la liceu. Femeia de pe cearșaful vecin, la plajă, a intrat în vorbă cu Mamifera. Nimic neobișnuit, doar că avea o curiozitate cam mare pentru cineva pe care l-ai cunoscut de cîteva minute. S-a trezit c-o întreabă pe maică-mea cum s-a gîndit să aibă un copil, că ei i se pare ceva mult prea greu și de-aia nici nu se mărită, ca să nu existe ocazia. De parcă e necesar să te măriți ca să faci copii, parcă îți trebuie certificat de aprobare sau de aptitudini. Și numai ce-o aud pe Mamifera: doamnă dragă, eram într-o zi în tramvaiul 41 cu soțul meu, veneam dintr-o vizită nu prea reușită și ne duceam acasă. Cînd ne-am urcat, am văzut o fată de 14-15 ani care stătea pe scaun și ținea în brațe un cățel negru. Era cel mai frumos cățel pe care-l văzusem vreodată, nu-mi puteam lua ochii de la el. Mi-a zis mîndră că e bulldog francez și că părinții ei au plătit pentru el 1 000 de dolari, că nu știu ce pedigri are. Exact atunci, cîinele a sărit din brațele ei direct în brațele mele, ca o maimuță, și-a-nceput să ofteze și să mă lingă pe toată fața, ca și cum și-ar fi regăsit mama după zeci de ani în care n-a știut nimic de ea. Nu mai trăisem o asemenea emoție niciodată, aproape m-am prăbușit și eu pe un scaun cu cîinele în brațe, lipit tot de mine. Am început să plîng și, ce să vezi?, cîinele a-nceput și el să plîngă cu sughițuri și mai mult mă pupa și se strîngea în mine. Fata care se lăudase cu pedigriul scump s-a speriat și-a venit să-l ia, dar cîinele nu voia deloc și-atunci fata a-nceput și ea să plîngă, se și vedea sărăcuța fără cîine. M-am ridicat și i l-am dus, l-am mîngîiat și l-am pupat și i-am spus că ea e mama lui, că e cățelul ei și că noi, dacă avem noroc, ne vom mai vedea în viața asta. Și cîinele, înlăcrimat și oftat tot, a acceptat să stea la fată în brațe, dar jelea după mine, de au început să plîngă și ceilalți călători care erau pe-aproape și vedeau scena. Atunci, soțul meu m-a luat de mînă și am coborît la prima, chiar dacă am mai mers pe jos încă două stații pînă unde aveam noi nevoie. A fost bine că am coborît, am putut să plîng și eu în legea mea, ca orice om care se întîlnise într-un tramvai cu marea lui iubire, merseseră împreună cîteva stații și apoi fusese nevoit să coboare. Și pentru că nu aveam bani de un bulldog francez nici fără pedigri, darămite cu, eram studenți, vai de capul nostru, am

hotărît cu soțul meu că vom face un copil. Și-așa a fost pus la cale Ophanim, ca să compenseze o mare pierdere. Femeia a tăcut mîlc și n-a mai avut curajul să întrebe nimic, mama s-a întors spre mine și mi-a făcut mulțumită cu ochiul, eu am înțeles că partea cu soțul e scorneală, dar, crede-mă, Sever, niciodată n-o să știu dacă marea întîlnire și iubire cu bulldogul francez au fost adevărate și, mai crede-mă o dată, nici nu mi-am găsit niciodată curajul s-o ntreb pe Mamifera, de frică să nu cumva să-mi răspundă că da. Parcă ești un copil, Fane, n-ar fi zis ea toate astea de față cu tine dacă ar fi fost adevărate. O, ba da, Sever, n-o cunoști, ar fi zis, are momente în care juri că e Vodă Lăpușneanul, ăla care dă leac de frică inspirînd groază. Problema e că n-am învățat nici pînă acum să deosebesc atacurile ei de sinceritate de momentele în care nu mai e om, ci devine poveste. Mi-ar plăcea s-o cunosc, așa cum o spui tu pare din altă lume. Aici am mai înghețat o dată, dar nu s-a văzut, pentru că Sever n-a zis nimic. Am reușit să-i răspund pipernicit da, cine știe?, poate într-o zi o s-ajungeți să vă cunoașteți. Și, în timp ce ziceam asta, mă uitam în jos, însă tot am reușit cu o coadă de privire să observ un surîs nedumerit în colțul gurii lui. Și pînă să încerc eu o reacție care să nu-l facă suspicios, îl aud: Ophanim, e târziu, mă duc și eu acasă. Așa, ca-ntre băieți, nu m-am spălat de ieri-devreme. Nici eu, Sever, i-am răspuns, încercînd să fiu amuzant. Da, nici tu, dar tu ești la o secundă distanță și de baie, și de schimburi noi. A fost cea mai lungă zi din viața mea, practic o seară târzie, o noapte, o dimineață, un prînz și-o bună bucată de după-amiază, iar acum o să mă duc la mine-acasă.

Am simțit că ameteșc și se mișcă podeaua, dar m-am repliat repede, poate nici asta n-a observat Sever, și i-am zis că mă bucur că ne-am întîlnit, că ne-am cunoscut și c-am stat împreună atîta timp. Și, normal, că sper c-o să ne mai vedem, fie pe-afară, fie în casă. Da, sigur că da, doar că de data asta e rîndul meu să fiu gazdă, Ophanim. Și-a zîmbit într-un fel pe care nu l-am mai văzut decît în oglinzile mele, dar numai de cîteva ori în viață. Atunci am știut pentru ultima oară și definitiv, aș fi putut jura că n-o să mai caut alte dovezi, că Sever e tata. Dar cum poți să nu mai cauți probe, cînd tu nu ai certitudini, nu ai negru pe alb, nu ai ștampilă și număr de-nregistrare? Așa sîntem dresați de societate, în lesa acestui fel de dovezi trăim, iar pe altele le punem la-ndoială chiar și-atunci cînd n-am vrea să facem asta, cînd luptăm să n-o facem, totuși ne trezim în căutare frenetică de dovezi. Sever s-a ridicat încet, și-a scuturat genunchii ca și cum ar fi fost amorțiți și s-a îndreptat spre ușă.

Eu l-am urmat mic și prost, micșorat și prostit mai bine zis, ca o trenă a lui, ca o urmă transparentă, ca o umbră care se ridică și se destramă, ca o ceață subțire și nehotărâtă. Pleca tata. Pleca din casa mea, după ce-l întâlnisem pentru prima oară la 50 de ani. Zisese că data viitoare ne vedem în casa lui, dar asta n-a-nsemnat că n-am simțit că-mi iese sufletul când, după ce și-a încheiat nasturii pardesiului, a învîrtit butonul yalei și-a apucat clanța ușii de la intrare, ca un om care locuia acolo, care stătea cu mine. Că-mi iese sufletul și se risipește ca un mic nimic, zburătăcit de o furtună năprasnică, iscată din senin. Sever s-a-ntors și mi-a zîmbit, mi-a-ntins mîna, a zis mulțumesc, dragul meu, eu am tăcut cu mîna-n mîna lui și cu lacrimile-n gît, am zîmbit și eu, sfîșiat și încercînd s-ascund sfîșierea, iar el n-a observat-o cel mai probabil, pentru că s-a răsucit pe călcîie, a deschis ușa și-a coborît sprintar scările. Am rămas în ușă mai prost ca niciodată, mi se părea că sînt pe un plaur sau chiar pe un nor care se destramă-n vînt. Am stat așa pînă ce m-a izbit gîndul că nu am numărul lui de telefon, nici el pe-al meu și că habar nu am unde stă. Iar gîndul ăsta, că tocmai îl pierdusem pe tata, nu m-a trimis în fugă pe scări, în urma lui, cum normal ar fi fost, ci m-a făcut să mă prăbușesc în spatele ușii pe care cu ultimele puteri am reușit să o-nchid. Nu știu cît am zăcut acolo, știu doar că atunci când m-am ridicat mă dureau umărul, cotul, șoldul și genunchiul, toate pe partea dreaptă, iar deasupra tîmplei durea și pulsa ceva. A mai durat destul pînă ce-am fost în stare să mă ridic, dar în timpul ăla am vrut să mor. A fost a nu mai știu cîta oară cînd nenorocita asta de dorință a venit peste mine, dar de data asta m-a surprins mai tare decît la prima ei vizită pentru că trecuseră aproape 30 de ani de cînd nu mai vrusesem să mor. Or, o astfel de pauză de gîndul morții mai că-l suprimă, dar, de fapt, uite că nu, doar îl estompează, îl slăbește atît de mult încît se strecoară ca o filă din aia subțire de Biblie de buzunar, numai că filele Bibliei foșnesc, își anunță prezența, însă împuțitul ăsta de gînd stă pitit 30 de ani în om și nimeni și nimic nu-i poate bănui prezența, bietul om e-n stare cel mai puțin. Iar în cazul ăsta, bietul om eram chiar eu. Și poate că nenorocitul ăsta de gînd doar m-ar fi speriat rău, dacă n-ar fi venit cu un zgomot înfricoșător care m-a ținut pe podea ore bune. Era trecut de miezul nopții cînd sunetul oribil s-a diminuat și-am putut să mă ridic și să mă duc la baie. Acolo am văzut că aveam o umflătură roșie deasupra tîmplei, aia pulsa dureros, acolo am văzut, în oglinda băii, cel mai palid Ophanim pe care viața mi-l adusese vreodată-n față, aproape c-am acceptat numele pe care-l port, m-am identificat pentru prima oară cu el și prin el m-am identificat pentru prima oară cu mine. Cînd

am ieșit din baie, m-am așezat în canapea și am încercat să mă liniștesc ascultându-mi respirația, mai bine zis ghidându-mi propria respirație să fie adâncă și mai rară decât de obicei. Cît făceam asta, mi-au căzut ochii pe ceas, era unu fără un sfert dimineața. Pentru o clipă am crezut că am murit, iar ăla era fusul orar de pe lumea ailaltă, căci nu-nțelegeam unde-am fost în răstimpul ăsta, cînd Sever plecase nici măcar nu se-nsera, iar eu tocmai trecusem binișor în ziua următoare. În cap mi-a venit Noru, numai Dumnezeu știe de ce, Noru, colegul meu de la doctorat, un băiat speriat și delicat pe care nu știu dacă tac-su nu-l iubea pentru că era impotent de iubire sau pentru că era un monstru, că nu e tot aia, am întîlnit mulți oameni cumsecade care n-aveau darul iubirii, dar asta nu-i făcea deloc oameni răi, însă omul ăla nu avea aproape nicio relație cu bietul băiat. Noru a crezut mult timp că nu-l iubește și de-aia, dar într-o zi mi-a zis că a avut o revelație, anume că tac-su e chiar mai sensibil, mai speriat decât el și de-aia nu poate avea o relație cu propriul lui copil. Că, uite, s-au întîlnit pe stradă întîmplător, nu se mai văzuseră de cînd Noru era în clasa a opta, și tac-su nu l-a recunoscut, iar Noru s-a prelinș pe trotuar și-a stat acolo cîteva ore, lovit de privirea tatălui său, o privire care trecuse prin el fără să-și dea seama că ăla e copilul lui. Și Noru, după ce-a reușit să se ridice, ca să poată să și meargă, în fine, ca să poată să rămînă-n viață, a ticluit asta cu tata e mai sensibil decât mine și de-aia nu se apropie de mine, că nu știe cum, nu e vorba că nu mă iubește. Și tot ca să rămînă-n viață, Noru și-a luat trei pisici pe care le sluja cu multă credință șase zile jumate din săptămînă, pentru că duminica, în prima parte a zilei, le lăsa singure, nu fără o mare strîngere de suflet și-un dor nebun, și se ducea la biserică. Într-o zi, prietenul lui cel mai bun din copilărie s-a întîlnit cu tac-su și s-a dus la el cu tupeu, i-a dat bună ziua și l-a-ntrebat ce mai face, cum îi e viața. Tac-su i-a răspuns politicos că e bine, iar ăsta a turuit mai departe că Noru e mare director de institut de cercetări, e fericit, e realizat, are tot ce-i trebuie, plus trei pisici pe care le iubește ca pe ochii din cap. ăla zîmbea și tăcea, iar Sorin l-a lăsat în mijlocul străzii, a plecat fără să-i zică nimic. Mama lui Sorin, care lucra la firma tatălui lui Noru, i-a zis peste cîteva luni că nebunul de patron a adoptat șase pui de pisică și pe mama lor și lasă pisicile peste tot, alea sînt stăpînele firmei, fac ce vor și unde vor, dorm pe tastaturi și umplu de păr canapelele scumpe, italienești, iar patronul le dă lapte călduț în scrumierele de lux pe care încă le păstra, deși se lăsase de fumat de 20 de ani. Sorin i-a spus toate astea lui Noru, iar Noru a fost definitiv convins că tac-su nu ia legătura cu el pentru că e prea sensibil ca ființă și nu știe ce să facă cu un

copil, chit că acel copil era deja adult de multă vreme. Noru insista că tac-su trebuie să fie bun și blînd, doar că nu cu oamenii, mă rog, nu cu el, poate cu alți oameni, da, sigur cu alții era, nu se putea să nu fie, dar cu el trebuie să fi fost timid și de-aia nu-l căuta, apoi sigur era îndrăgostit de animale, că uite ce frumos zice tanti Miri că se poartă cu pisicile, Ophanim, să nu ne mai grăbim noi să judecăm după cum ne doare pe noi ce face cineva, că nu sîntem noi turnesolul vieții nimănui. Mi-a venit să-i strig bă, boule, dar tu ești copilul lui, iar ăla nu te bagă-n seamă dinainte să dai treapta-ntîi, cretinule, iar tu, ca să poți să supraviețuiești, tot îi dai cu bunătatea și cu delicatețea lu' tac-tu, imbecilule. Dar mi-am înghițit vorbele pentru că Noru m-a paralizat cînd a zis vezi tu, Ophanime, luăm cu noi doar ce dăm, doar ce dăruim. Și-atunci am înțeles că și Noru e un sfînt, unul dintre vovnicii timpului său, timpului nostru, și că, de fapt, eu sînt idiotul, nu el, eu nu pricep nimic, el nici n-are nevoie pentru că el trăiește în libertatea infinită a luminii, iar eu mă contorsionez de zgomote și de-mpuțiciunea propriilor mele gînduri. Nu știu de ce mi-au venit toate astea în cap, adică de ce în timp ce mă uitam pe pereți și căutam urme ale trecerii lui Sever prin casa mea, pentru că adevărul e că-ncepusem să mă-ndoiesc c-a fost acolo, mi-a trecut prin cap, poate și din cauza durerii intense și pulsatile, că e posibil ca Sever să fi existat doar în imaginația mea și să fi avut legătură cu leșinul sau cu pierderea conștienței sau ce-o fi fost aia, iar gîndul ăsta mi-a adus un uriaș vuiet în cap, așa că m-am îndreptat cît am putut pe canapea și-am zis Doamne, te rog, culcă-mă, du-mă-n somn, dă-mi somn, ia-mă din vuietul ăsta și din durere și dă-mi somn. Dar somnul n-a venit atunci. Atunci a venit o amintire cu Mamifera, un dialog tîmpit de-al nostru, așa cum în toată viața mea mi s-a-ntîmplat cînd mi-a fost mai greu și mai greu. Cu ea sau cu Mamana. Poate că ele două sînt somnul meu izbăvitor, vindecarea mea. Stăteam cu mama de vorbă și-am zis cuvîntul repercursiuni. Mama a clipit iute, ca atunci cînd vrea să mă facă atent că ceva nu e-n regulă, și-a zis reperfundsiuni nu-ți place, Fane? Cum adică reperfundsiuni, mamă, eu vorbeam serios! Dar repercursiuni de ce nu te-a deranjat, domnule Fane-nu-mi-cunosc-limba-maternă? Înțeleg că nu ții minte cum e corect, tuturor ni se-ntîmplă, Fane, dar nu mai fi așa înțepat cînd nu știi. Hai să te-nvăț un truc pentru cuvîntul ăsta: corect este fără cur. Re-per-cu-si-uni. Am rîs cînd s-a-ntîmplat și-am avut puterea să rîd și cînd mi-am amintit și mă dureau toate, peste zgomotul infernal din capul meu. Și m-au durut toate și mai tare cînd am rîs, iar zgomotul s-a făcut și mai mare, dar după aia am căzut în somn cum ai cădea într-un hău. Și-am dormit pînă a

doua zi la 6 după-masă, ca orice om credincios în ziua a șaptea a săptămîinii, pe care Creatorul a lăsat-o spre odihnă, așa cum Însuși a făcut după ce-a frămîntat, dospit și copt lumea. Somnul meu a fost nițel luteran însă, parcă Luther a zis că decît o rugăciune în pripă, mai bine un somn sănătos, că lăsarea omului în somn înseamnă că el se abandonează cu multă credință în mîinile Domnului fiindcă în somn sîntem cu totul fără apărare. De altfel, cei mai fericiți dintre noi mor în somn, trec dincolo fără durere și, mai mult și mai bun decît asta, fără să știe că trec. În rest, cît sîntem treji, pierdem timp și energie personificînd moartea și risipind viața. Adunăm moartea într-o iluzie drapată și înfricoșătoare, iar viața, în timpul ăsta, ne scapă printre degete. Frica de moarte o fi în cămara din spate a minții noastre, dar frica de viață le umple pînă la refuz pe toate celelalte și mai scoate și-un picior pe prispă. Și de-aia am eu impresia că noi, oamenii, sîntem atît de agresivi: ori pentru că avem o frică sau o neliniște, care împreună aprind furia într-o secundă, ori pentru că noi, de fapt, vrem ceva, dar facem altceva, pentru că n-avem curajul să spunem, să cerem, să luăm ce vrem, ori ca să dăm bine în fața altor oameni sau pentru că, pur și simplu, credem că n-avem încotro. Și-ajungem să ne-ascundem sub bănci ca Doru Răsură, colegul meu dintr-a șasea pînă-ntr-a opta, la care venea mă-sa și-l bătea în fața clasei atunci cînd un profesor avea vreo nemulțumire. Era și ea profesoară la noi în școală și le era foarte ușor colegilor ei să se plîngă de Doru, iar mă-sa dădea ușa clasei de perete și se năpustea asupra lui și-l lua la palme și tras de perciuni și trîntit cu capul de pereți. Măică, nu mai da, Măică, nu mai fac, Măică! se auzea glasul puțin și speriat al bietului Doru, dar mă-sa se potolea numai cînd obosea. Apoi, ieșea valvîrtej din clasă, iar Doru se prelingea sub bancă și stătea acolo ca un mort cîteva minute, nici nu vedeai dacă respiră. Pe urmă, se ridica și se-așeza la pupitru, își potrivea cartea și caietul, desfăcea capacul stiloului, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. În mod normal, Doru ar fi trebuit să fie și ciuca bățăilor colegilor din clasă, dar n-a fost așa. Tuturor ne era milă de el și încercam să-l apărăm cum puteam de mă-sa. Nu puteam prea bine pentru că eram prea mici. Mie mi-a rămas amintirea asta cu Doru așa de vie pentru că atunci m-am gîndit prima oară că poți să omori pe cineva dacă ești nervos și ai o bîță la-ndemînă. Dacă n-o ai, poate ai răgaz să-ți ogoiești furia, să te potolești, să te iei cu altele, dar dacă o ai, cum o aveau profesorii noștri pe mă-sa în cancelarie, atunci omul ăla nu are nicio șansă. Și nu-l omora cu moarte mă-sa pe amărîtul de Doru, îl omora repetat cu viață rea.

M-am ridicat din patul duminicii cu gândurile zburînd dintr-o amintire în alta, asta e ocupația mea de bază, nu-i vorbă, dar parcă viteza de zbor a fost în după-amiaza aia tîrzie mai mare ca niciodată. L-am și văzut cu ochii minții pe Mihai, prietenul meu din liceu, un tip rezervat și suspicios ca și mine, de-aia ne-am și apropiat poate, cît de speriat a fost cînd, la un chef, i-a apărut în fața ochilor vedenia care îl urmărea de copil. Stătea pe un fotoliu, c-o bere-n mînă, și se uita zîmbind fix în ochii lui. Mihai a fugit de la petrecere și-a venit într-un suflet la mine, uitîndu-se peste umăr tot timpul, să vadă dacă năluca vine după el. Atunci, mi-a și povestit de vedenia aia care trăia cu el încă de cînd era foarte mic, nu venea foarte des, dar ajunsese să-i simtă prezența chiar și cînd nu i se-nfățișa. De obicei, venea seara și, atunci cînd voia să i se-arate în chip, i se așeza la picioare, își potrivea capul pe mînă și adormea. Mihai credea că asta trebuie să fi-nceput înainte ca el să știe ce e frica, altfel nu-și putea închipui cum de nu le-a spus niciodată părinților și nimănui altcuiva, cum de n-a sărit pe geam sau n-a murit de inimă. Totuși, cînd vedenia, căreia el îi pusese numele Arar, a apărut la petrecerea aia, Mihai a fugit mîncînd pămîntul. De dormit, dormeau împreună de mulți ani, dar la vreun chef nu fuseseră împreună niciodată, iar asta a fost suficient pentru el ca să alerge într-un suflet pe străzi, noaptea, uitîndu-se în spate cu groază, de parcă l-ar fi urmărit o tornadă. Doar că în spatele lui nu era nimeni. Poate că mi se-nvălmășeau în duminica aia toate amintirile de prin crăpăturile pereților minții pentru că, fără să-mi dau seama, refuzam să mă duc acolo unde mi se-nfipsea c-o seară-nainte spaima: Sever exista, fusese în casa mea, sau visasem totul ori, mai rău, avusesem o halucinație, deci o luasem oficial razna? Venea din cînd în cînd gîndul ăsta ca un stilet, dar mintea mea îl alunga și scotea repede, în apărare, o altă amintire. Sau o fugă, o fugă de-a mea, din aia care mă ține pe mine în mințile mele și, cine știe?, poate așa îmi fac partea mea din a rămîne-n viață. În duminica aia, prima fugă n-a venit simplu, în liniște, cu lentoarea unei reluări dintr-un film, ci a țîșnit: dacă vezi Pămîntul din cosmos, e un imens cimitir. Cîtă viață, atîta moarte. Cînd a fost dată viața pe Pămînt, a fost dată și moartea. Viața schimbă planeta, moartea schimbă planeta și o fac în egală măsură. Amîndouă o cresc și-o fac mai frumoasă, așa că Pămîntul e și planeta vieții, și planeta morții. De fapt, viața stă pe moarte. E povestea din pămînt. Toți morții lumii hrănesc și încălzesc viața și lumina de pe pămînt. Atunci, nu știu de ce atunci, mi-am dat seama că Sever chiar există, a fost aici, mi-a zis că semăn cu unchiul lui cînd era tînăr și parcă și cu taică-su, a fost aici, mi-a zis de răni și vindecări, la fel ca

Mamifera. Și de-aici, altă fugă: dacă iei tratamentul pînă la capăt, antepenultima pastilă te scapă de cheagul de sînge care te-ar fi omorît. Dar tu nu știi și n-o să afli niciodată că acea pastilă, și nu alta, ți-a salvat viața. Tu te duci mai departe cu ingratitudinile și trufiile tale, cu prostiile tale autosuficiente, cu convingerea ta bolnavă și păguboasă că tu îți controlezi viața, habar nu ai că ai fi putut muri dacă doctorul nu-ți dădea acel tratament și dacă nu l-ai fi luat pînă la capăt, mai ales că te-ai săturat de el la un moment dat și n-ai mai vrut să-l iei, dar l-ai continuat din inerție. E uluitor cum noi, oamenii, nu ne dăm seama că ceea ce nu se întîmplă atîrnă la fel de greu sau chiar mai greu de foarte multe ori decît ceea ce se întîmplă. Zece vieți cel puțin peste aia pe care o trăiești ai face din tot ce-ți trece prin cap și prin inimă — și cu ce viteză! —, dar nu ajunge să se-ntîmple. Vieți nenumărate din tot ce nu se poate împlini. Poate că aici din nefericire nu se poate împlini, dar poate că în celelalte din fericire. Și ce nu spui e mai mult decît ce spui, aici e sigur că mereu e mai mult, nespusele sînt amestecuri de gînduri, emoții, stări, sentimente și resentimente, care au asemenea intensitate și greutate, că implodează în om și nu mai ajung cuvinte. Cum e trăirea Mamiferei cînd și-amintește de tatăl ei, căruia eu, deși nu l-am cunoscut, i-am zis de cîte ori a venit vorba despre el Tatana. Să rimeze cu Mamana. Înainte cu vreo trei luni să moară, Tatana i-a zis Mamiferei: tată, fă ceva, simt că mă ruinez. Dar nimic n-a stat în puterile ei și nici în ale Mamanei și-n ale niciunui alt om. Ea însă și azi crede că ar fi putut face ceva, dar nu-și dă seama ce. Dovada e-n cuvintele tatălui ei. Dacă n-ar fi fost nimic de făcut, crede mama, el n-ar fi zis nimic. Nu pot să scot din ea vinovăția asta cu nimic. A citit ea undeva că Eminescu, înainte să moară, i-a cerut doctorului un pahar cu lapte și, cînd l-a primit, i-a zis: sînt năruit. Mama zice că ruinat și năruit sînt unul și-același lucru și pentru că avea deja vinovăția ei legată de Tatana, cînd a aflat de Eminescu a zăcut trei zile, așa de tare a răscolit-o. Așa e mama, căile ei sînt necunoscute aproape ca ale Domnului. Nu chiar, dar foarte aproape. Poate să zacă din ceva ce-a citit și-a atins-o și poate să nu clipească dacă are de ajutat pe cineva care nu se descurcă singur, poate să fie umărul cel mai puternic pe care l-am văzut vreodată la o ființă omenească. Să-ți găsești calea, zice Mamifera dacă ai neinspirația să deschizi subiectul ăsta, e o iluzie periculoasă, Fane. În fiecare zi ești pus în fața multor căi și de cele mai multe ori ai doar senzația că tu alegi. De fapt, mergi orbește, în cel mai fericit caz, ai putea spune că mergi intuitiv. Și de cele mai multe dintre căile astea nici nu-ți dai seama că există, tu mergi de-a-n boulea, Fane,

convins fiind că drumul e drept și neted. Așa miroși tu, că e drept și neted, pentru că așa ai tu nevoie să fie, iar mirosul, Fane, după cum zicea Dalí, este singurul dintre cele cinci simțuri care redă cel mai bine ideea de nemurire. Numai că el n-a zis nimic despre celelalte simțuri, cele fără nume, cele cu care trăim ce nu știm să spunem, ce nu putem să spunem și, uneori, nici să facem. Cele cu care palpăm neștiutul. Nu înțeleg, mamă, i-am zis. Plăcerea, Fane. Am făcut ochii mari. Da, poate exista plăcere pe care n-o guști, n-o miroși, n-o pipăi, n-o vezi, n-o auzi. Totuși, ea e mare, te inundă. Ai dreptate, poate exista. Și-atunci, nu e logic că o trăiești cu alte simțuri, altele decât cele cinci pe care le recunoaștem îndeobște ca simțuri și le numim așa? Ba e, mamă. Bine, ai grijă atunci că plăcerea e o investiție. La fel e și bucuria. Și, ca orice investiție, Fane, trebuie bine păzită. Până la urmă, multe dintre cele pe care mi le zice rămân într-un loc din mine unde sînt cuvintele spuse de ea, în alt loc sînt faptele ei și sigur există un loc în care păstrez rîsurile ei. Nu pot să pun mîna pe niciunul dintre locurile astea, nu cunosc geografia simțurilor fără nume și nici topografia lor, e normal să nu cunosc atît de multe lucruri, sînt totuși fiul unei femei care îi dă de pomană personajului Florentino Ariza din romanul Dragostea în vremea holerei. E personajul ei preferat și îi împarte flori și baclavale în fiecare an, de Florii.

Și de-aici, din imaginea asta a Mamiferei care dă de pomană flori și baclavale pentru Florentino, a venit și certitudinea că nu am halucinații, că Sever a fost la mine-n casă, că a stat de vineri-noaptea pînă sîmbătă-aproapeseara, iar eu, oricît de mult și de greu aș fi dormit, tot n-o luasem razna, nu pe partea asta măcar. Mi-am amintit că-i promisesem că-i spun poveștile Mamanei, alea cu care mă ținuse ea în viață fără să știe că mă ține-n viață. Sau poate c-a știut, dar m-a lăsat pe mine să cred că nu știe, ca să-și facă poveștile efectul, la fel ca descîntecele. Și parcă și el îmi zisese că-mi spune niște povești. Sau poate mi-am dorit eu să-mi fi zis. În clipa în care m-au inundat în valuri amintirile atît de recente, de altfel, cu Sever mi-am dat seama că în acea cădere trebuie să mă fi lovit la cap, de am crezut la trezire că Sever a fost o iluzie sau poate o închipuire a somnului. Ca vietnamezii ăia doi, tată și fiu, care pluteau doar un pic deasupra orezăriei, iar pălăriile lor de paie li se-nvîrteau în jurul capetelor, la cîțiva milimetri distanță de creștet, și totul se-nîmpla pe un cer verde-pal, cu nori verde-pădure. Țasta fusese, de fapt, visul care mă trezise în duminica aia, deschisesem ochii pentru că nu mai putusem să duc în somn atîta frumusețe. Acum, după cîteva zeci de kilometri de amintiri și de fugi,

știam că l-am găsit pe tata și eram sigur că o să-l reîntîlnesc, chiar dacă pentru asta va trebui să dau anunțuri în ziare și pe internet, ba chiar la televiziune, unde aveam o pilă, pe Gelu Diaconescu, fost coleg de facultate. Dar poate n-o să fie nevoie, mi-am zis, poate dacă ies seara, în fiecare seară, în locul în care l-am întîlnit, o să fie suficient, poate o să vrea și el să ne revedem și-o să vină acolo. Dar gîndul ăsta a venit c-o teamă difuză, c-o aprehensiune, cum zice Francisc. Cînd vrea s-o facă pe mama să rîdă, descarcă un excavator de neologisme rare, dar numai în momente cu totul neadecvate. E planeta lor de umor.

Și-n clipa aia a sunat telefonul. Era Una, pe care n-am lăsat-o să spună nimic, i-am șuiert repede: iubito, nici nu știi cît ești de singură în viața mea. A rîs clopoțit și mi-a răspuns printre hohote: deci nu mă-nșeli sau e doar o declarație de dragoste în stilul tău întortocheat? Erau amîndouă și amîndouă erau întortocheate, așa cum îmi prezisese Mamana demult, cînd aflase ce nume o să port. Un om cu un nume bizar și-o viață întortocheată. Eram prea tînăr ca să înțeleg lucrurile simple, darămite să le apreciez. Așa îmi zisese Sever cu o seară în urmă, iar mie mi-a venit să-i spun asta Unei, numai că m-am oprit fiindcă Una habar nu avea cine era Sever. Nici eu nu aveam, însă eu îmi îndesasem în suflet că e tata, așa că nu eram dispus să vorbesc deocamdată cu nimeni despre el, de frică să nu cumva să mă deturneze de la convingerea mea aproape sectară. A fost doar o mostră de Argur, Ună, i-am răspuns. Argur? Ce-nseamnă Argur, Fan? Mi-a zis Fan, deci, mă iertase, nu mă pusese deoparte, nu mă sortase spre aruncare Una mea. Credea despre mine că, în ciuda umorului moștenit de la mama și în care, prin natura familiei, crescusem, sînt un disperat, un inadapdat, o pîliță a lumii. Și voia să-mi dea să beau apa bucuriei, ceea ce oricum făcea doar prin faptul că exista, însă nu-i era de-ajuns, îmi schimbase și ea numele, ca aproape toată lumea apropiată din viața mea, și-mi zicea Fan, să mă dezbrace de apăsare, așa spunea ea. Argur sau Arguria, Una mea frumoasă, e acel ținut al minții noastre făcut exclusiv din lumină. O lumină alb-lăptoasă și densă, nici caldă, nici rece, dar nici călîie, pur și simplu fără grade Celsius sau Fahrenheit, o combinație de argint cu aur, că de-aia i-am zis Argur, ca un lapte de pasăre sau ca o ceață în fuioare, dimineața, pe un lac. Aici cred eu că-și ține omul germenii gîndului, aici el vorbește limba aia fără cuvinte dinainte de-a se forma gîndul, aici și doar aici e omul liber pe lumea asta. Și-n timp ce-i descriam Unei minunatul ținut Arguria, pisică-mea s-a mișcat nițel sub

veioză, i s-a așternut pe blană toată lumina caldă și orbitoare și semăna cu ceea ce mereu mi-am închipuit a fi pisica Taborului. Sa m-a primit și pe mine în lumina aia a ei, s-a întors pe spate, ca s-o mîngîi pe burtă și sub bărbie, apoi mi-a cuprins mîna cu toate picioarele. S-a uitat în ochii mei și mi s-a părut că-mi spune să fii focos ca un iepure, Fane, focos, nu fricos, așa să fii. Iepure arzoi. Dar poate că ochii ei au spus altceva, eu n-am fost niciodată foarte bun la traduceri din ochi în înțelesuri. Mamifera se pricepe foarte bine la chestiile astea, dar asta pentru că între ea și pisicile ei e o legătură mistică, doar le dă în fiecare dimineață cu agheasmă pe boturi și pe creștete, iar ele își întind gîturile spre mîna ei, Samba chiar scoate niște sunete specifice, le păstrează doar pentru aceste momente ale dimineții. Poate că ele înțeleg mai bine decît oamenii ce e cu apa sfințită, o simt mai adînc pentru că au sufletele albe. Sau înțelege atît de adînc numai Samba, care e pisică păzitoare, îngerul cu blană al Mamiferei și-al lui Francisc. Îi povesteam Unei despre Arguria și-n același timp mă gîndeam la lumina pisicii Sa și la îngeroșenia pisicii Samba, la Mamifera și la Francisc. Și mă obosea să le fac pe toate deodată, dar nici nu știu cum e să nu le faci, nu știu cum ar fi să fie pe rînd, chestiune pe care mi-ar preda-o Una dacă aș lăsa-o, o mai las eu, dar nu intensiv, cum ar vrea ea, nici nu știu dacă la mine se poate de-adevăratelea să iei lucrurile pe rînd, nu prea cred, avînd în vedere ce și cum aud eu și rostogolul întregii mele vieți din cauza asta. Și-n timp ce Una îmi zicea că ar vrea să mă vadă, am auzit bătăi în ușă și m-am repezit, sperînd că s-a-ntors Sever. Am deschis ușa larg, fremătînd ca un copil în așteptarea părintelui de care n-are cum să se sature vreodată, după o gaură de 50 de ani din toți 50 ai lui. În fața mea era Una, cu gura pînă la urechi, însă numai pînă cînd mi-a picat mie fața cînd am văzut că nu e Sever. Iartă-mă, știi că nu fac de-astea de obicei, dar am sperat să fii acasă și să îți pice bine venirea mea. Iartă-mă, Fan, te-nțeleg perfect, nici mie nu-mi place să mă trezesc cu cineva neanunțat bătîndu-mi la ușă. Am zburat peste prag, i-am pus mîna peste gură, am luat-o-n brațe și-am învîrtit-o acolo, pe hol, în fața ușii, după care am trecut pragul înapoi, în casă. Nici nu știi cît mă bucur c-ai venit, abia aștept să-ți povestesc tot, au, au, futu-i, ce căcat! Ce-ai pățit, Fan? Nu știu, am căzut aseară în casă și m-am lovit la cap și la umăr, la șold și la picior, nu te speria, nu e nimic grav, nu cred că e, doar c-am uitat c-am căzut și acum sînt obligat să-mi amintesc. Stai jos, Una mea, să-ți spun cum m-am întîlnit cu tata.

Dar înainte de asta s-a iscat în mintea mea o fugă. Mi-am amintit cum mi-a

zis nea Gigi Mohor, portarul uriaș, blînd ca un miel de Paști, de la noi de la liceu, cînd eram într-a noua și m-a văzut venind posomorît la școală: bă, băiatule, tu te-ai uitat vreodată serios în oglindă, adică cu simț de răspundere, nu a prost? Ia, uită-te și-ai să vezi acolo cum semeni a mongol, da' și-a mozambican, a arab și-a suedez d-ăla, a spaniol și-a indian. Numa' uită-te bine, bă, băiatule, că-n tine e toată omenirea, mă. Unde mai încape să mergi tu așa căzut la 7 dimineața, mă, copile? Și-avea dreptate nea Gigi, nu mai încape, adică mai încape, dar unde încape se rupe din altă parte, deci tot nu încape. Vorba părintelui Iustin, vorbă din Ardeal: nu e mult să nu se gate, nu-i puțin să nu ajungă. I-am zîmbit amintirii și-am început să-i povestesc Unei, care amușise de uluire, despre întîlnirea cu Sever și cum am petrecut noi atîta timp continuu împreună. A trebuit să mă-nterup însă de cîteva ori, s-o liniștesc în privința căzăturii mele, s-o las să mă pipăie și s-o sărut, să nu urle că, iată, încă sînt pe lumea asta. Altfel, m-așteptam ca Una să-mi pună întrebări sau să-mi zică ești nebun, Fan, ești complet dus cu capu', să încerce să mă potolească în ce privește paternitatea fișnită din trei impresii și două coincidențe, dar nu s-a-ntîmplat nimic din toate astea, Una m-a ascultat liniștită, surîzînd pe ici, pe colo, aprinzîndu-și cîte o țigară pe la cîte o răscruce de poveste și mîngîindu-mi mîna, tîmpla dreaptă și urechea stîngă din cînd în cînd. La final, cu sufletul la gură, am întrebat-o: mă crezi? Bineînțeles că te cred, Fan, abia aștept să-l cunosc și eu. Bine, cînd o să consideri tu că e cazul, dar eu îmi doresc. Nu știu însă ce faci cu Mamifera, cum i-l ții ascuns. Am rîs cu hohote mari, bolovănoase: păi, cum te țin și pe tine, Ună, doar că pe tine n-o să te țin mereu, pe el însă mă gîndesc să nu-l dau spre jertfire Mamiferei. A fost rîndul Unei să hohotească: a, și pe mine mă dai fără să clipești, da? Pe tine te dau, da, pentru că sînt bărbat. Știi ce zice maică-mea despre bărbați, mă rog, ce-mi zice mie? Fane, dintre toate speciile, bărbații se nasc cel mai greu. Pentru un bărbat, să iasă din pizda măsii durează cel mai mult. Și poate de-aia sînt așa de înnebuniți după femei și le amușină ca cîinii, au amintiri prea proaspete, prea recente. Pentru un bărbat, să iasă din pizda măsii e una dintre cele mai mari realizări din viață. Și n-am zis bine, Fane, ei nu după alte femei umblă, ci după miezul mamelor lor, chestie din cauza căreia femeile lor suferă amarnic. Toate. Și eu, mamă? Tu nu, Fane, că pe tine te-am castrat de mic. Și-a rîs nebunește și înnebunitor de frumos și de tare, cum numai ea poate, Una, ai să vezi cum rîde cînd ai s-o cunoști. Așa că poți să stai liniștită, n-o să te mănînce Mamifera, nu de tot, nu din prima. Una a rîs ca un ied și s-a cuibărit în brațele mele.

A rămas la mine-n seara aia de duminică și m-a ascultat pînă am terminat de povestit despre Sever. A fost blîndă și calmă tot timpul, poate pentru că eram preocupat de altceva, n-am mai încolțit-o pe ea, n-am mai sufocat-o. A fost lîngă mine și cu mine, a fost liberă de îndoielile mele, pînă și eu am fost liber de ele. Am fost fericiți în seara aia, ne-am iubit cu dinți și cu rîs mult, la naiba, ne-am futut ca nebunii și ne-am desfutat mai greu decît de obicei, dar numai ca să ne ia somnul pe la unu noaptea mîină-n mîină, în timp ce ne pipăiam falangele. A doua seară a venit iar, a treia la fel, apoi m-am dus eu la ea, n-am mai stat despărțiți nicio noapte vreo zece zile, Una era foarte iubitoare, iar eu eram liniștit, adevărul e că nu-mi mai era frică de ea, c-o să mă părăsească. Cred că instinctiv îl ascultasem pe Sever, așa cum cu Mamifera făcusem arareori în viața mea, adică îmi luase mai mereu ceva timp pînă să mă hotărăsc să-i dau dreptate mamei, nu mereu, pentru că nu mereu are dreptate, doar de cele mai multe ori. Dar pentru că de cîteva ori m-a nedreptățit fiindcă n-a știut cum să mă ia, n-a avut ce să-nțeleagă din mine cînd eram adolescent abulic, am ajuns s-o nedreptățesc și eu pe ea fiindcă altceva mai bun n-am găsit ca răspuns. Uneori, cînd încerci să ieși dintr-o nedreptate făcută ție, ajungi să faci tu o alta chiar asupra nedreptățitorului tău. Or, două nedreptăți nu fac o dreptate. Cînd intră cuiul, fibrele lemnului se apropie una de alta, ca să-i facă loc, carnea lemnului se strînge, ca să intre cuiul. De cînd intră cuiul în casa lemnului, fibrele lui trăiesc mai aproape una de alta. Și-apoi lemnul are în el un cui în oglindă. Mă-ta știe ora și chiar minutul la care te-ai născut, nașterea ta nu e o aproximație. Iar dacă nu știe ora, știe steaua care era în dreptul ochilor ei cînd te-a născut sau la cîte ceasuri ardea soarele. Dar eu am vrut să uit toate astea pentru că nu mă suportam pe mine și bineînțeles că nu știam, eram convins că n-o suport pe ea și lumea-ntreagă, mai puțin pe Mamana, Mamana a fost mereu excepția. Mă uit acum la Mamifera cum adoră să-și iubească pisicile: stă și le mîngîie cîte-o oră, vorbește cu ele, le cîntă, le spune rugăciuni, mulțumește lui Dumnezeu și-i dă slavă că le-a adus în viața ei. Cînd eram eu copil și tînăr, n-avea ea treabă cu animalele, eu am fost mereu înnebunit după ele, așa a ajuns și ea să le iubească, iar acum ea are trei pisici și-un cîine care vine zilnic la ei, iar eu o am numai pe Sa. Poate mama are nevoie de toate animalele astea și de altele pe care le mîngîie și le hrănește în fiecare zi pe străzi ca să-și vindece rănile, multe dintre ele făcute de mine, în zbuciumul ăla al meu care era să mă omoare și pe mine, dar și pe ea. Iar eu o am numai pe Sa poate pentru că mie mi-a vindecat mama și rănile, și turbarea, și deznădejdea. Să stai și să te

gîndești la rece ce rău am fost sau ce meschin e un atac de cruzime cu doar puțin mai mic decît fapta în sine, iar uneori poate fi egal cu ea sau chiar mai mare, pentru că te poate arunca fără să-ți dai seama cum și cînd în deznădejde, care e pe muchia morții. Mă rog, asta mi se-nîmplă mie în momente din astea.

Mamifera și Mamana. Poate și Sever. Nu, sigur și Sever. Cei din care ne tragem sînt cei la care ne gîndim că sînt în urma noastră, cei dinainte, în spatele nostru. Dar dacă ei sînt, de fapt, cei din fața noastră, cei care au ajuns deja? Sînt cei din care ne tragem și sufletele, nu doar sîngele, carnea și oasele. Unele dintre gîndurile astea, fugi de-ale mele, i le-mpărtășeam Unei, pe altele, care mi se păreau mie prea sărite de pe fix, nu. Rămăsese ceva în mine, un rest de frică, să nu cumva să mă părăsească Una dac-ar fi știut sau dacă măcar ar fi bănuț ce-mi trecea prin cap și prin inimă. Nu știu dacă vreodată am să pot să mă simt normal, să nu mă mai cred o bîzdîganie. Cînd încerc, și-ncerc adesea, de-o viață fac asta, auzul meu mă pune iar la colț, la locul meu. Îmi amintește că eu nu sînt ca ceilalți, să-mi văd de treaba mea. Și mi-aș vedea, dar care este treaba mea? Cine e omul care aude mai bine decît toți oamenii și unde-ar fi locul lui în lume? Sau e născut ca să rătăcească veșnic? Poate rostul existenței mele este să salvez o pisică care mai apoi a înseninat ultimele zile ale unui bătrîn singur, în niciun caz ce-aș putea crede eu c-ar fi rost. Poate că pisica aia e chiar Sa, iar bătrînul singur sînt chiar eu. Ori poate mă răpune nenorocitul ăsta de virus care-mpuținează lumea în ultimii doi ani, virusul ăsta care-a dezbinat familii și prieteni, atunci cînd nu i-a omorît. Virusul ăsta care ne-a distrus psihic și ne-a explodat mental pe noi, cei pe care încă nu i-a răpus fizic. Nu le poți cere oamenilor din anul 2020 să aibă acceptările celor din 1918 sau din 1945, Fan, mi-a zis Una într-o zi. Oamenii trăiau cu așteptări diferite atunci, aveau altă rezistență în fața traumei globale. Pe urmă, după războaie, viețile oamenilor s-au îmbunătățit, nu imediat, nu enorm, dar constant, ceea ce i-a făcut în timp, prin schimbarea generațiilor, mult mai vulnerabili în fața unui dezastru cum ar fi o pandemie, mult mai nepregătiți să-i accepte chiar și existența, darămite consecințele pe termen scurt și mediu. Dacă oamenii ar ști care sînt consecințele pe termen lung, ar putea să nu reziste psihic. De-aia, poate, oamenii gătesc mult în timpul pandemiei, mai ales cînd n-au voie să iasă din case, fac multe prăjituri, bucurii dulci pe bandă rulantă, ca să-și țină mîinile ocupate și sufletele la un loc și ca să-i vadă dîndu-și ochii peste cap de extaz pe cei iubiți ai lor. Am

întîlnit o fată de 19 ani care, deși a ieșit cît de cît, nu mereu controlat, a reușit să nu se infecteze. Am întrebat-o cum de-a reușit să socializeze totuși. Îi vizitez pe rînd pe toți prietenii mei antisociali, cei care nu suportă să se-ntîlnească cu alți oameni nici în vremuri normale. Nu suportau, adică, fiindcă vremurile dinaintea pandemiei nu se mai întorc întocmai, cum nicio istorie nu se mai întoarce în același fel. A fi la-nceput de bucurie e o stare pură, ca de copil care stă-n capul toboganului, se uită-n jos și intră deja în presimțirea fericirii ce va să fie în curînd. La fel e și a fi la-nceput de durere, cînd nu știi dacă ai să trăiești sau nu, dacă ai tăi vor trăi, dacă nu cumva omenirea e la începutul sfîrșitului. O stare pură, ca de copil care stă în capul toboganului căruia cineva noaptea i-a furat tubul. Dar poate că moartea e un mit și de-aia ne și e așa de frică de ea, iar superstițiile sînt mituri simplificate, vulgarizate, decolorate. În ele-și proptesc oamenii frica de moarte. Mi-a plăcut ce-a zis Una, chiar dacă m-a-nfricoșat, n-ar fi fost prima groază sublimă, fir-ar. Și i-am mărturisit și eu ceva al meu, o nebunie, o fugă-n cap, ceva ce n-avusesem curajul să spun nimănui pînă atunci. Ună, uite cine-a venit la mine în minte, un gînd despre adevăr și realitate. Realitatea poate fi ceea ce vezi, auzi, pipăi, miroși și guști. Adevărul însă e dincolo de realitate, pentru că adevărul vede, aude, pipăie, miroase și gustă perfect, ceea ce simțurile omului nu pot face niciodată. Adevărul are în el și simțurile alea fără nume despre care am mai vorbit noi, Una, sau poate am vrut să-ți vorbesc, nu mai știu, are în el emoțiile, sentimentele, resentimentele, plus cauzele și efectele care au dus la o anumită realitate, cauze și efecte subtile, de care omul nu e conștient. Adevărul e de necuprins pentru om, așa că pretenția lui de a ști adevărul e absurdă și cu totul peste puterile lui. Una mi-a mîngîiat amîndouă urechile cu amîndouă palmele ei, e plăcerea ei nu știu dacă erotică, am impresia că-i vine apă-n gură pur și simplu, ca atunci cînd te gîndești la mîncarea preferată, a zîmbit și mi-a zis: Fan, tu știi că femeilor de mai demult le făceau bărbații în uzine forme de oțel? Ca să facă ele prăjituri, brăduți cu vișine din vișinată în mijloc. Nepoatele și strănepoatele lor fac acum, cu formele alea pe care le-au moștenit, brăduți pentru copiii și bărbații lor, iar formele alea se fac forme ale iubirii. Ăsta e adevăr sau realitate? Apoi, a continuat ea, îți amintești că așa coloram noi viața în comunism, cu multe gînduri ținute în noi, cu cîntece la chitară, seara, cu multe pulovere iarna și cu pantaloni tricotați, cu șoapte, foarte multe șoapte? De-acolo îți aduci tu realitățile și-ți sufli adevărurile, Fan, de-aia vorbești tu încet, nu te oțărăști niciodată la om, știi tu că vorbitul încet potolește nervii și liniștește sufletul. Curios e că ești bărbat, bărbații nu

prea știu chestia asta, a zis ea și-a pufnit-o râsul, mi-a plăcut ce-a zis Mamifera de specia numită bărbați, gata, sînt fanul mă-tii. Foarte bine, Ună, te duc la mama și la Francisc de Crăciun și de Anul Nou, să te sature, să-ți ajungă pentru un an sau pentr-o viață. Și după ce-o să stai mai mult în preajma Mamiferei, o să speli picioarele lacrimilor cu vorbe, ca să citez chiar din ea. Una a rîs cu lacrimi, bine, bine, i-am zis, rîzi tu acum, cît încă mai poți. Rîd pentru că nu-mi mai e frică de tine, omule, nu mai simt că vrei să mă strîngi în chingi, de-aia rîd, sînt liberă și mă bucur. Am făcut ochii mari, mirosisem eu că despre libertate era vorba, dar în afară de mama, Mamana și Francisc nu prea întîlnisem oameni cu care să am relații apropiate și care să vorbească așa deschis exact despre relații. Și i-am zis asta. Una s-a întors cu spatele la mine și s-a dus la fereastră, iar de-acolo, părăind că vorbește cu afara, nicidecum cu înăuntrul sau cu mine, mi-a răspuns: cînd sîntem tineri, ne despărțim cu ușurință, carnea ne face să ne fie așa de lesne să ne desfacem unii de alții și tot ea ne apropie iar, de aceiași sau de alții, cîteodată nervii ne despart, altă dată ei ne-aduc îmbrățișați, nici nu prea avem noi cu ce să facem diferența, n-avem atîta liniște. Cînd mai îmbătrînim, Fan, așa cum sîntem noi acum, sufletul ne ține aproape, el nu vrea să se-mpartă și să se despartă, el vrea să se-mpărtășească, iar carnea, cum să zic eu?, s-a copt, s-a potolit, nu mai joacă jocuri periculoase, se dă cu știință și ea celuilalt, e mai deșteaptă carnea noastră decît știm noi în tinerețe c-ar fi, dar e firesc așa, altfel cum s-ar mai înmulți oamenii, dacă n-ar fi atît de inconștienți cînd sînt tineri și dacă n-ar fi nebuni și curajoși și foarte dispuși să facă greșeli cu toptanul? Cu cît trece timpul, sufletul se face mai mîngîietor, iar trupul înțelege și el altfel trăirea, devine mai tandru, mai dispus să poarte sufletul, sufletul ăla care-i fusese prea greu de dus atît de des în tinerețe. De-aia cred că oamenii ca noi se despart mai greu, sîntem mai dispuși să ne-ngăduim, să ne-nțelegem și să ne iubim, oricît de mulți nervi încă sîntem în stare să ne facem unul altuia și vezi bine că sîntem. Nu m-am mișcat din loc, nici ea nu s-a-ntors, vorbea cu mine, dar vorbea și cu ea și cine mai știe cu cine de peste geam, am tras aer în piept și-am oftat imediat, însă mi-am găsit puterea să-i spun și eu: Una, cred că e așa cum spui tu, măcar dacă e să mă uit la maică-mea. În tinerețe, m-a făcut și n-a vrut nici să știu cine e tata, iar la bătrînețe l-a găsit pe Francisc și zici că toată viața ei a trăit în cuplu, parcă e făcută pentru viața asta. Plus cum se contopește cu pisicile ei și cu cîinele de care are grijă, Bun, ți-am zis de Bun, nu-i așa?, cum se roagă împreună cu pisica Samba, care stă lipită de ea, cît mama e la rugăciune, și oftează din cînd în cînd. Maică-mea crede că ele

au suflete albe, imaculate: Fane, la rugăciune, eu pun cuvintele, pisica pune curăția inimii. Așa zice acum, dar când eram copil, murea de frică să nu iau purici și căpușe de la animale. Acum, ea și Francisc dorm cu trei pisici în pat. Și le numesc pisici păzitoare, Una, căci mama crede că Dumnezeu ne dăruiește îngerii păzitori, dar animalele păzitoare, deși tot Dumnezeu le aduce în viețile noastre, decid ele dacă rămân lângă noi sau ne abandonează. Fan, n-am mai auzit niciodată ceva de felul ăsta, a zis Una, care tot pe fereastră se uita, dar n-aș putea spune că mă mir. Hai să-ți povestesc ceva. Eram studentă și ieșisem seara de la un atelier, iar vizavi de facultate, pe Academiei, era o galerie de artă în care intram destul de des, mă uitam pe geam din Arhitectură, vedeam când se schimbă expoziția și mă duceam s-o văd. Era iarnă atunci, ianuarie, cu niște zăpezi nebune în București, știi tu, ca atunci când eram noi tineri. Expoziția o văzusem, mă pregăteam să ies în bulevard, în fața Universității, să iau metroul pînă-n Grozăvești, la cămin. Dar când să fac stînga, ceva m-a atras în galeria în care părea că nu era niciun vizitator, ci doar tînăra galeristă cu care deja mă-mprietenisem, ne vedeam totuși des. În galeria de artă, Fan, era o femeie bătrînă care dansa, o balerină, o fostă balerină de bună seamă, care se ducea în pași de balet clasic în fața fiecărui tablou și dansa acolo cîteva minute, apoi, făcînd o frumoasă trecere, mergea la alt tablou, nu neapărat cel de lângă. Am traversat repede și-am stat în fața geamului uriaș al galeriei, n-am îndrăznit să apăs clanța ușii și să intru, mi s-a părut că acolo se petrecea ceva sacru, ceva pe care nu-l poți întrerupe numai ca să fii tu mai aproape de el. Am stat o oră, Fan, și-am degerat în fața geamului, se lăsase un ger turbat, mă uitam eu de-afară și galerista dinăuntru la bătrîna mlădioasă care aducea ofrandă dansul ei fiecărui tablou. La final, s-a înclinat în fața galeristei, care s-a ridicat și s-a-nclinat și ea și a aplaudat, iar apoi m-a văzut și pe mine la geam și s-a aplecat și-n direcția mea, s-a-ntors cu mișcările ei de liană și-a ieșit din expoziție, lăsîndu-ne și pe mine, și pe galeristă amuțite, privind în urma ei ca-n urma unei năluci și-apoi uitîndu-ne una la alta, ca doi oameni care au trăit o minune și se oglesc să se-asigure că n-a fost o părere. Atunci am văzut eu prima dată un suflet alb, cum zice Mamifera ta, doar că a fost suflet de om, nu de pisică. Atunci am văzut un suflet păzitor dansînd în fața unor tablouri și m-am rușinat că nu fusesem în stare să văd că și sufletul mamei mele fusese păzitor, mama murise de puțin timp și mă lăsase cu un dor care mă sfîrteca. Am plecat în seara aia de-acolo vorbind cu mama și simțind mai sigur ca niciodată că e lângă mine. Și de-atunci, mereu când vorbesc cu mama, o simt mai bine, mai aproape. Am vrut

să spun cuiva ce trăisem, dar n-am avut cui, l-am găsit în cameră numai pe iubitul colegei mele, unu' de-i ziceam Dubaiezu', nume de interlop, dar el nu era, era doar un bou care se plimba mult și încerca să devină snob, ceea ce nu prea i-a ieșit. Nu-mi amintesc legat de el decât strădania asta penibilă de a fi altfel decât toată lumea și visul pe care ni l-a povestit, cum că el era o femeie care s-a culcat cu soacră-sa, cu care nu se-nțelegea deloc, și era îngrozită exact de asta, nicidecum de faptul că aveau același sex sau de incest. Cum să te culci cu cineva pe care nu-l suporti? Care vis vezi bine că tot din strădania aia a lui ieșise, dar poate sînt rea, poate chiar aia visase dobitocu'. Eram și eu tînără atunci, Fan, credeam că le pricep pe toate. Și uite că abia acum încep să mă pun nițel la-ndoială, să mă despietresc.

M-am dus spre ea și-am îmbrățișat-o, i-am respirat cald în păr și mi-am pus bărbia pe omoplatul ei drept. Ca de atîtea alte ori, mi-am amintit iar de Mamifera și de cum am încercat eu s-o atac odată, cînd aveam vreo 30 de ani, pentru că se contrazicea. Mamă, dar nu te contrazici? Că mie asta mi se pare că faci de cînd te știu. Sigur că mă contrazic, Băiat, să te contrazici înseamnă să fii viu, să refuzi să-mpietrești, să te lupți să nu-mpietrești, nu doar să refuzi static. Să spui și să faci prostii, dar să nu împietrești. Nimic nu e mai rău decât asta, împietrirea e moartea vie. Iar ca să nu-mpietrești, Băiat, trebuie să crezi cît mai des, cît mai mult realitate. Cel mai la-ndemînă e prin vorbe, cuvîntul creează realitate. Dacă zici dragostea mea, lumino, frumusețe, sau, cum zicea Chera Duduca, matia mou, fos mou, psihi mou, crezi o realitate a iubirii sau măcar a primirii, pe care tot prin cuvînt, dar și prin fapte, normal, o ții apoi într-o viață caldă, cu o temperatură normală: nici să-nghețe, nici să dea-n clocot. Pentru extremele astea e nevoie nu de tăcere, ci de absența cuvîntului, ceea ce nu e totuna cu tăcerea. Sau, dimpotrivă, de inflație, de exces de cuvînt. Am zîmbit amintirii și mi-am dat seama, a nu știu cîta oară, că maică-mea e reperul vieții mele, că pe ea și pe Mamana le respect cel mai mult pe lume și le iubesc, că ele m-au învățat să respect oamenii, nu m-au lăsat niciodată să disprețuiesc, liber de răutate e omul nedisprețuitor, Fane, asta e vorba Mamiferei, și, culmea, deși ele au fost și sînt foarte prezente în viața mea, nu din cauza lor am fost eu atît de mult timp singur. Sau poate din cauza lor, că mi-au fost de-ajuns. Spun prostii, sigur că nu mi-au fost, dar m-am temut mereu că n-o să găsesc pe cineva care să le semene măcar un pic. Un bou, normal, un bou care caută imago, dar un bou respectuos. Parcă o și-auzeam pe mama: Fane, să nu-ți pară rău dacă respecti mult sau admiri mult

pe cineva. E un fel de smerenie asta și e smerenia ta, nu contează dacă omul te dezamăgește mai târziu, n-are nicio importanță, timpul tău de trufie micșorată rămîne și e al tău tot. Dă-ți peste gîndul că oamenii nu merită ce le-ai dăruit, e ca și cum îți iei darul înapoi. Știu că gîndul ăsta vine la noi toți, nu-i nimic, tu doar nu-i da drumu-n casă. Cum ar fi dacă Dumnezeu, de cîte ori nu merităm noi și-l dezamăgim, de parcă n-am face noi asta tot timpul?, și-ar lua-napoi darurile cu care ne-a-nzestrat sau pe cele pe care ni le-a adăugat de-a lungul vieții? I-auzi tu cum începe Psalmul 18, Fane: „Cerurile spun slava Lui Dumnezeu și facerea mîinilor Lui o vestește tăria / Ziua zilei spune cuvînt, și noaptea nopții vestește știință.“ Iar noi sîntem cu mult mai mici decît ar vrea mîndria noastră care ne copleșește să fim, însă cu mult mai mari în ochii Domnului decît sîntem în stare să ne dăm seama. Și, ca să măntorc, ce-am zis mai devreme nu e valabil doar atunci cînd respecti sau admiri, ci și atunci cînd iubești, deși atunci e mult mai greu să nu-ți pară rău, iubirea cîntărește cel mai mult, te lasă și singur, și gol. Ne sfișie pierderea iubirii și pentru că am stat în fața ei în sufletul gol, iar acum am rămas singuri, în sufletul pustiu.

Într-o altă duminică spre o altă luni din zilele alea de doi, de amîndoi, nedezipindu-mi respirația de părul Unei, gîndul mi s-a dus în fugă la Francisc și la felul în care vede și simte el smerenia, chit că n-o strigă pe numele ăsta. Știi momentele alea cînd te grăbești rău și parcă nici aerul nu-ți ajunge să le faci pe toate, ca să ieși cît mai repede din casă, Fane? Ei, și-atunci îți sună telefonul, un telefon important sau care poate deveni foarte important, așa că te sufoci și mai tare pentru că știi că e musai să răspunzi, răspunzi și nu era nimic, telefonu' pizdii mă-sii!, nimic care n-ar fi putut s-aștepte o zi, două sau chiar o săptămînă, te grăbești să-nchizi cît poți tu de repede și de politicos, să nu se prindă omul că l-ai băgat în mă-sa de cîteva zeci de ori în timp ce-i ziceai da, da, sigur că da, mulțumesc frumos, apreciez, zi liniștită vă doresc, apeși repetat pe tasta închidere, smulgi geaca din cuier și ieși disperat din casă, cobori scările din două-n trei, că nu mai ai răbdare s-aștepti să vină liftul, ajungi în fața blocului și-o iei la fugă pe stradă, nu ca s-ajungi mai repede, ci ca să scoți din tine tensiunea aia care te strînge groaznic, n-o mai suporti, arunci un ochi pe ceas, căcat!, ai timp destul, și-atunci cum ai ajuns în caruselul ăla de respirații scurte, șuierătoare și insuficiente, aproape că-ți vine rău, micșorezi pasul, pui mîna la inimă, încerci să te autopotolești, merge greu, prea greu, las-o dracu', mereu faci

așa, parcă ai pierdut butonul de stingere a stresului. Și n-ai să știi niciodată că telefonul ăla care te-a-ntârziat ți-a salvat viața. Dacă ai fi ieșit cu treizeci de secunde mai repede pe ușă, te-ar fi călcat un imbecil cu mașina, pentru că, pur și simplu, n-a luat în calcul că dintr-o scară de bloc poate să iasă un om. De-aia mor eu de rîs cînd văd cum își dă lumea importanță că-și controlează și-și stăpînește viața, mă-nduioșează atîta amar de prostie, Fane. Și lipsă de credință, ar zice mă-ta. Și mi-a făcut cu ochiul. Iar de la vorbele lui Francisc am sărit, nu știu de ce și poate nici nu e treaba mea să știu, în vorbele Mamanei mele: astea sînt timpuri tîrzii la minte și devremi la inimă, mamă.

Și-n clipa aia, de parcă abia atunci m-ar fi simțit că sînt îngropat în părul ei, Una s-a-ntors, și-a îngropat ea capul în scobitura umărului meu și mi-a zis: Fan, m-a trăsnet deunăseară un gînd, că nu l-aș ridica la rangul de idee. Noțiunea de sinucigaș în serie. Adică ăla care suportă din ce în ce mai multe idiotenii și se rasputinește pe tîmpenie ce trece. El crede că-i din ce în ce mai puternic, asta-n timp ce i se dezmembrează sufletul, hălcută cu hălcută. De cînd folosești tu diminutive, Ună? De-acum, nu știu ce mi-a venit, în general nu fac asta. Uite c-am zis în general, o expresie pe care n-o suport. Credem în general, spunem în general, facem în general, sîntem în general. Cine naiba trăiește în general, Fane? Dar iată că îngeneralul ăsta ne contaminează pînă la urmă pe toți. Cît despre diminutive, chiar nu știu, așa mi-a venit, așa am simțit cuvîntul în gură, așa l-am spus. Sînt cu tine, sînt în siguranță, nu? Pot spune orice cuvînt, pot spune orice prostie. Pot? Am izbucnit într-un rîs dement, iar Una m-a dezbrățșat și m-a privit nedumerită. Sigur că poți spune orice, doar că eu sînt fiul Mamiferei, noi sîntem sensibili la cuvinte, cunoaștem lumea întîi prin cuvînt, mă rog, așa ne apărăm de ea, dar și apărarea e o formă de cunoaștere. Și de ce rîzi? Că asta e o chestie serioasă. Rîd pentru că iar mi-am amintit de maică-mea, cred că deja mă crezi un neieșit din pizda mă-sii, cum zice ea. Și într-un fel chiar ești, dar nu în felul ăla care ne face pe noi, celelalte femei, să disperăm. Mie chiar îmi place de Mamifera și abia aștept s-o cunosc, chiar dacă, trebuie să recunosc, mi-e puțin frică de ea, dar nu chiar așa de rău pe cît îți e ție. Și-a rîs ea, cu rîsul ei de mînz. Bine, hai să-ți zic de ce iar mi-am adus aminte de nebuna de mama și de felul în care nu primește ea niciun cuvînt și nicio expresie de-a gata, ci pe toate le ia la-ntrebări, le-ntoarce pe toate fețele, le caută toate miezurile și le-aruncă înapoi în lume noi-nouțe, numai bune de ronțait de oricine vrea să le primească. Să-ți zic însă exact ce mi-am amintit. O pulă, Fane, o pu-lă! Am

rîs dement cînd am auzit-o. Rîzi ca un prost, Fane, iartă-mi pleonasmul. O pulă înseamnă nimic, n-are de-a face nici cu sexul, nici cu vulgaritatea, nici măcar cu fiziologia, cu corpii cavernoși carevasăzică. O pulă e marele gol, neantul, lipsa șansei, marele hău. E cea mai tragică expresie din limba noastră și tu rîzi ca un dobitoc. Vezi, Ună? Așa am trăit eu de mic, cu astfel de despuieri de cuvinte, ăsta e laptele pe care l-am supt eu de la mama, să nu iau nimic de-a gata, iar de-aici am extrapolat singur și nu iau pe nimeni de-a gata, nici măcar pe mine. Ai putea zice că eu stau și analizez, în loc să trăiesc, așa am crezut și eu multă vreme, dar acum cred că și asta e o formă de a trăi, că nu e nimic static în a analiza, în a întoarce pe toate părțile, dimpotrivă, e o dinamică sănătoasă sau cel puțin e sănătoasă pentru mine. Mă simt un făcător interior și-un contemplator exterior și asta e, Ună, alții sînt în alte feluri și de-aia e lumea spectaculoasă și n-ai cum și cînd să te plictisești în ea. Nici nu-mi dau seama dacă asta e o alegere a mea, aș înclina să spun că nu e, e felul în care viața a ales să mă rostogolească pe mine, dar, în același timp, nu pot să zic că eu am fost plecat pe cînd ea alegea, am și eu rolul meu, numai că în niciun caz unul autocratic, de satrap. Alegerile le face, de fapt, necunoscutul din noi, cel care e făcut din molecule fine de amintire, piele julită, lacrimi și gură plină de cozonac de Crăciun și de Paști, fiindcă alegem cu mult înainte să înțelegem ce și de ce am ales. Și restul alegerilor sînt felul în care știm, vrem sau putem noi să ne așezăm în găurile fagurelui vieții, unul pe care nu noi îl creăm, dar pe care îl tencuim și-l zugrăvim ca pe orice altă casă. Poate de-aia părinții știu întotdeauna ceva în plus despre copiii lor, pentru că își amintesc ceea ce copiii nu-și pot aminti. Și viața știe mereu mai mult despre noi, pentru că ea ne-a creat pe noi, nu noi pe ea. Și indiferent cît credem noi că putem controla, vine ea măcar o dată și ne pune la pămînt, ca să ne-arate că nu controlăm nimic esențial, nimic fundamental, ci numai suprafețe, oricît ar fi ele de minunate sau de îngrozitoare.

Altfel, fiecare om are cuvinte preferate. Unele, pentru toată viața, altele, pentru perioade mai scurte sau mai lungi. Mamifera mea le zice divinitive acestor cuvinte, adică nefăcute de limbă omenească, așa cum sînt icoanele achiropiite. Ah, stai, că mi-am amintit altceva. Ce înseamnă că după chipul și asemănarea lui Dumnezeu este făcut omul? Asta e iar o întrebare cu care și-o fi muncit mult Mamifera mintea, dar răspunsul i-a venit numai acum cîțiva ani: Fane, Dumnezeu este unic în ființă și întreit în persoane, omul este și el unic în ființa sa — ăsta ar fi chipul — și întreit în lucrare: trup, minte și

suflet — asta ar fi asemănarea. Pentru că mereu mi-a spus și mie care sînt frămîntările ei și nu doar m-a luat martor, ci m-a întrebat ce cred, am ajuns și eu să gîndesc în felul ăsta și să trăiesc mult în cuvînt, unde cuvîntul nu e o alăturare de sunete sau de litere, ci e energia vieții, energia primară. Știi tu, Una, la început a fost cuvîntul și cuvîntul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvîntul. Ah, bine c-am ajuns aici, Fan, îmi spui și mie de ce te cheamă Ophanim? Sigur că da. Ofan înseamnă în ebraică roată, ceva care se-nvîrte, poate avea și sens de ciclicitate. În ebraica nouă înseamnă și bicicletă. Dar ofanimii sînt niște îngeri, Una, tronul lui Dumnezeu, fac parte din ierarhia cerească, pe ei stă slava lui Dumnezeu. Apar în viziunile prorocilor Iezechiel și Daniel, dar și în viziunea lui Enoh, care e o carte apocrifă, n-o găsești în Biblie. Arată ca niște roți care au foarte mulți ochi, dispuși pe talpa roții sau cum s-o numi. Maică-mea a vrut ca eu să văd mai bine decît alți oameni, ca să nu mă răpună viața. Dar nu te teme, văd normal, și în sensul propriu, și în cel figurat. Mi-a scris numele cu ph pentru că nu i s-a părut ei destul Ofanim, a simțit că-i lipsește ceva. A luat stiloul și-a scris Ophanim și abia atunci a fost mulțumită. A, ophanim e un plural, la fel ca serafim și heruvim, dar în românește așa au intrat cuvintele astea, nu zici un seraf sau un heruv, deci nu zici nici un ofan. Asta e povestea numelui meu extraordinar, dar pe care foarte puțini oameni îl folosesc. Mi-a fost greu să fiu Ophanim, Una, poate nici acum nu sînt cu totul Ophanim, numele ăsta e cam mare pentru mine, cam mult, dar nici nu-l mai resping, așa cum făceam în adolescență. De fapt, nu-mi mai e frică de el. De unde știi, Fan, că nu-ți mai e frică? Mi-a trecut mai devreme o pasăre prin inimă. O pasăre mică, dar e cea care, atunci cînd trece, îți ia mirările și chiar și fricile sub aripile ei. Mai devreme înseamnă acum cîțiva ani, puțini, nu știu exact cînd s-a-ntîmplat. Deci nu știu, dar știu. Cum zicea părintele Stăniloae în Filocalie: omul știe mai mult decît înțelege. Iar tu, Ună, știi foarte bine ce-nseamnă asta, pentru că altfel m-ai fi lăsat în urmă la cît te-am strîns și te-am sufocat cu fricile și nesiguranțele mele. Dar undeva, poate știi tu unde sau nici măcar tu, ai știut că eu mai sînt și altceva, ceva în afara lor. Mi-a mîngîiat iar urechile și mi-a zis: tu nu minți, Fan, tu nu poți să minți, te doare minciuna și de-aia inima mea s-a lipit de tine. Și pe urmă am început să te cunosc și după urma aia, care se-ntîmplă și acum și-o să fie mereu, că doar oamenilor le-ar trebui cîteva veșnicii ca să se cunoască, nicidecum niște ani de viață, am început să te iubesc. Am sărutat-o pe Una apăsător și lung, dar fără să vreau să-i înghit răsuflarea, ca altă dată, atunci cînd o speriam. Și nu pentru că m-am controlat, ci pentru că nu mi-a mai venit să

trag sufletul din ea, nu mi-a mai fost frică de ea, știam că acum nu mai fuge, n-o mai pierd. Eram sigur, absolut sigur, așa cum afli la un moment dat în viață că iubirea e liniște, nu zgomot. Mulți oameni, fără să știe unii de alții, trăind în epoci diferite sau în aceleași timpuri, dar departe tare unii de alții, ajung în viață la aceleași înțeleșuri. Poate că unele dintre înțeleșurile astea sînt pietrele bune ale existenței universale. Iar ăsta cu liniștea e unul dintre ele, unul pentru care e musai să trăiești măcar 40-50 de ani ca să-l ajungi. Cînd ești tînăr, rîzi de te piși pe tine, dacă-ți spune cineva una ca asta. Și e și normal, tinerețea te absolvă de-o mulțime de-nțeleșuri. Ești tînăr ca să trăiești, să muști din viață, să arzi, nu ca să pricepi.

Una îmi zisese că nu mint și așa și era, dar de unde știa Una că nu mințeam? Eu știu de unde știu cînd mint oamenii și cînd nu mint, dar Una cum știe? Cînd auzi cum aud eu, nimicul nu există, el e privilegiul normalilor, valea lor de odihnă. Nimic înseamnă doar că simțurile și percepțiile oamenilor sînt limitate. Nimicul nu e nimic altceva decît limita noastră omenească. Pentru cineva care aude ca mine apare și pericolul cunoașterii mai adînci. E drept că unele lucruri le vezi mai bine cînd le auzi mai bine, deci le-nțelegi mai bine decît ceilalți sau ei nu le-nțeleg defel, doar tu le-nțelegi, dar e ușor să cazi pe panta specialului, să vrei să poți mai mult mereu și peste tot, să cazi din binecuvîntare în sălbăticia tulburării inimii, e greu, e cel mai greu să mergi pe muchia asta și îți trebuie o viață să ajungi să faci diferența. Pînă la urmă, cine sînt eu, să știu atît de multe lucruri despre mine? Dar chiar și așa, bîjbîind și îndoindu-mă și de ce simt, și de ce văd, niciodată de ce aud, tot îmi dau seama că nu pot duce decît o parte din mine și o parte din ce este în lume în apropierea mea. Și-ndrăznesc să cred că toți ducem doar o parte, întregul ar fi prea mult pentru noi, cum e și adevărul. Și-atunci, cum ar fi mai bine să-i spunem opusului minciunii, dacă nu adevăr? Poate să-i spunem neascunsul. De Una știam că nu minte, cum știusem și cînd îi era foarte frică de mine și de pornirile mele de-a o-ncercui, de-a o ține lîngă mine, să nu fugă. Nu mă mințea cînd nu vorbea despre frică, îi era de fapt frică să nu-i fie frică de mine și să nu fie obligată să mă părăsească pentru că-i inspiram frică. Se mințea pe ea, ca să nu mă lase. Dar eu știam și sufeream ca un cîine, m-a ajutat mult c-am vorbit cu Sever, parcă mi-a făcut transfuzie de liniște și de încredere, căci toată strînsoarea mea față de ea s-a risipit ca un fum și ne-am trezit amîndoi mai apropiați ca niciodată de la prima reîntîlnire de după ce-l cunoscusem pe Sever. Și venise momentul să-i spun Unei despre el, ceea ce

am și făcut, iar ea m-a ascultat fără să mă-ntrebe mai nimic, doar ne-am așezat pe canapea îmbrățișați, eu stăteam pe spate, iar ea s-a urcat pe mine cum te sui în copac. La un moment dat, m-a strâns de umăr și mi-a zis mi-e somn, Fan, mai lăsăm și pentru mâine poveste? Am stins lampa din stînga și-am tras un pled moale și ușor peste amîndoi. Am știut că Una e fata mea, am știut pentru că nu m-a durut să las pe mâine din poveste. Am dormit ca un prunc, parcă n-ar fi stat pe mine alt om, unul care-a dormit ne-ntors, i-am auzit și respirația viselor, știam că sînt bune, cam alerte și degrabă schimbătoare, au sărit dintr-unul într-altul ca matrioștile, dar nu mi-au speriat fata, respira calm și ușor, avea un somn împlinit. Poate că omul tău e cel lîngă care dormi bine. Sau poate că e vreun înger hămesit de somn. Oricum, aveam nevoie ca Una să fie omul meu, asta după ce mă autoconvinsesem mai mult de-o jumate de viață că nu există așa ceva. Avea capul pe sternul meu și visa ceva frumos, i-am auzit buzele cum i s-au deschis în zîmbet. M-am gîndit că locul ăla se numește coșul pieptului pentru că adună tot, și bune, și rele. De data asta, mie îmi adunase iubirea pe care nu mai nădăjduiam s-o-ntîlnesc, crezînd, de fapt, că ea nu există, nu pentru mine. Și-n timp ce-i auzeam pulsul visului, Una s-a trezit și mi-a zis c-a visat ceva extraordinar, ceva care trebuie să aibă o semnificație, nu poate fi un vis obișnuit. Era o femeie, Fan, care stătea pe malul unei bălți, între pescari, dar nu foarte aproape de ei, iar peștii săreau din apă și ea îi mîngîia pe creștete, ca pe căței. Și nimeni nu vedea asta, niciun pescar, chiar dacă se uitau înspre ea. Tot ce se întîmpla era numai pentru ochii și pentru inima ei, iar ea rîdea și alerga de colo-colo, să-i mîngîie pe toți, chiar dacă unii ieșeau și de trei-patru ori. Deci asta visase Una, și asta, cînd zîmbea în somn. Era a mea. Fan, mâine îmi iau lumea-n cap. Am tresărit cînd am auzit-o, cum să facă asta, abia venise, abia se-ntorsese la mine. Nu te teme, mi-a răspuns, în timp ce mi-a atins cu mîna dreaptă locul tresăririi, așa mă mint, uneori, seara. Și adorm în liniște. Am curaj, uite, chiar am. Mereu zic: de data asta am. O să plec, o să fug, o să respir, o să pot și-o să fie foarte bine. A doua zi de dimineață, cînd deschid ochii, înțeleg că eu chiar am lumea-n cap. De unde naiba să-mi iau alta? Am rîs încet, să n-o sperii, mi se părea că încă nu se trezise de tot. Îmi spusese visul ei și-mi mărturisise o fugă de-a ei. Avea mult mai mult curaj decît mine. M-a făcut să am și eu un pic de curaj și i-am zis de fugile mele, că sînt multe, foarte multe, deseori le-alung cu mîinile prin aer, ca și cum m-aș apăra de insecte, nu le fac față tot timpul, dar le iubesc și am înțeles că și ele fac parte din supraviețuirea mea, au și ele rolul lor, de multe ori m-au ținut pe muchie, atunci cînd era să mă pierd sau

cel puțin așa am simțit eu, că era să mă pierd. Uite, Una, să-ți spun cum sună o fugă din asta. În timp ce tu dormeai, mintea mea era mai vioaie ca oricând și tricota asta: țipi și urla, dai din picioare, ești ultranervos? Bravo, mă! Te răsfeți. E semn bun, chiar foarte bun. Ești fericit, îți merge bine. Ia de pupă-te. Când e omu' amărît, stă într-un colț, aproape nu clipește, îl doare tot, deși nimic punctual, dar e o rană lăbărtată, care-i vine dintr-o tristețe mai mare decât ficatu' unui regiment, paușal măsurînd. Și vrea să fugă, da' n-are unde. Așa că fă-ți damblaua și plînge-ți de milă. E bine că ai cui, fericitul. Fugile astea, Una mea, sînt niște scurtcircuite, niște întreruperi ale minții mele, asta dacă numai ea o fi implicată în generarea lor, că mă cam îndoiesc. Sînt niște forme de salvare pe care Dumnezeu mi le-a dat, ca să nu mă pierd, și poate mi le-a dat prin intervenție directă sau le-am deprins din felul în care m-a făcut Mamifera să gîndesc numai și numai din traiul cu ea. Poate, Fan, sau poate nu, cred că pe lumea asta alergăm prea mult după certitudini și din cauza alergăturii trăim prea puțin. La fel cum alergăm și după extraordinar. Iar goana asta nebună după extraordinar e cu două tășuri și cei mai mulți gonitori se prăbușesc pe drum, n-ajung nicăieri. Așa cred și eu, Una mea. Știi cum zicea Sfîntul Grigorie Palama? Doamne, luminează întunericul meu. Nu știu de cînd ai ajuns tu la concluzia asta cu extraordinarul, dar mie mi-a luat zeci de ani. Și mie, Fan, doar nu credeai că ăsta poate fi un gînd de tinerețe. Îmi spui și mie o poveste? M-aș întoarce în somn, că nu mi-a ajuns și mă apasă ceva în piept, că n-am dormit destul. Știam asta, îi auzeam bătăile grăbite ale inimii. Cîteodată, dacă nu dormi destul, inima îți bate cu un fel de nehotărîre, ca și cum ți-ar ciocăni în pereții corpului, să te atenționeze că nu i-ai dat somn îndeajuns. Îți spun, uite: două liniști se jucau de-a neliniștea. Pe dezbrăcatelea, pe jupuitelea, pe scrijelitelea. Pe os. Și fiindcă n-au presărat grăunțe pe drumul singelui, nu s-au mai știut întoarce și s-au închegat. Așa că neliniștea nu e decât o liniște desființată. Sau două. Una a-nceput să rîdă tare, of, Fan, asta e la tine poveste de adormit omul? Asta e cafeaua de dimineată, ristretto, să-ți clănțane dinții de tare ce e. Am închis ochii, avea dreptate, dar n-aveam eu poveste de adormit în clipa aia. Ce amintiri sînt sub pleoapele tale, iubire? m-a-ntrebat ea moale. Iubire. Îmi zicea iubire, nu-mi mai zisese niciodată așa. Aproape niciodată. Încercase o dată, dar eu am întrerupt-o, s-o chestionez cu ceva, iar ea n-a dus cuvîntul la capăt și foarte bine a făcut, nici n-aș fi știut să-l primesc. În clipa aia, o simțeam pe Una, care se așternuse iar pe pieptul meu, cum îl simt numai pe Murmur, îngerul meu păzitor. Cea mai apropiată și intensă prezență pentru mine a lui este, cu fărădecorpul lui, dar

cu sufletul lui venit din Arguria. Deseori mă gîndesc că Murmur mi-a trimis numele ăsta, Arguria, căci sînt om și-mi trebuie nițică geografie cerească, să mă orientez. De cînd trăiesc singur în casă, am înțeles că cei mai apropiați ai noștri sînt îngerii păzitori, cei cărora nu le știm nici chipul, nici numele, dar ei sînt singurii care nu ne lasă niciodată singuri. Am simțit, pentru că nu-i știu chipul și cred că nici nu e pentru mine să i-l știu, nu în viața asta, să-i dau un nume și sper că nu se supără, chiar dacă el are alt nume, dar pe acela i l-a dat Dumnezeu. Eu i-am zis Murmur pentru că mișcă discret, delicat și parcă muzical aerul din jurul meu, mi-l face mereu bun, și pentru că îmi vibrează corpul cînd mă gîndesc la el. Sau poate nu mă gîndesc, ci îl simt, e greu să fac diferența. Tot așa, cred că pe unii dintre oamenii cei mai apropiați ai noștri nu-i știm, sîntem convinși că alții sînt cei mai apropiați, neapărat cunoscuții. Și se-ntîmplă ca un necunoscut să-ți fie mai aproape decît sîngele tău sau decît cineva care-ți locuiește inima, noțiunile de apropiere și de cunoaștere se-ndepărtează mult una de alta. E unul dintre momentele alea binecuvîntate în care îți dai seama că nu controlezi, nu știi, nu poți, e una dintre manifestările divinului. Sigur, pentru cine e dispus să recunoască divinul. Care divin nu-ți cere să-l cunoști, ci doar să-l recunoști. Cîteodată mă gîndesc că și eu sînt un fel de centauru' Viorel, cu toate zgomotele lumii care vin spre mine încontinuu, să mă ridice și să mă prăbușească, doar că ele vin toate deodată, nu pe rînd, ca personalitățile centaurului, care ies una cîte una, nu se calcă pe bombeuri, ca sunetele care mă cresc și mă spulberă pe mine în același timp, iar uneori, deseori, am senzația că Dumnezeu mă face mereu la loc, dar altfel și altfel și iar altfel, mă face mereu din nimic, cum a făcut universul, nu din țărîină, cum a făcut omul. Și-atunci, cum să nu cred, n-am cu ce să nu cred. Deși mi-ar fi fost și chiar mi-au fost îndeajuns și sărindarele Mamanei, dorul ei de icoane și credința absolut spectaculoasă și atît de tulburătoare a Mamiferei, în care se găsește tot ce-i omenesc și tot ce-i animalic, vînt și ploaie, nori și fulgere, rîs și plîns, tîrîș, scrîșnet, foc și cer.

M-am uitat la Una, s-o verific. O luase iar somnul, ceea ce bătaile ei de inimă îmi spusese de cîteva minute, dar mereu caut și cele omenești, obișnuite, ca să-mi validez înțelesurile, mereu fug de certitudinile suprasimțului meu, chiar dacă niciodată n-a dat greș. Mereu jinduiesc și nădăjduiesc să mă fac normal, om ca toți oamenii. Și iar mi-a fugit gîndul sau poate sufletul mi s-a dus la mama și la dubiile ei pe care le ador. Nu știu, Fane, care e mai rea, fărădelegea sau fărădepacea? Uite, eu am auzit o singură dată de la Țăla spală-

te, iubito, pe față cu apă caldă dimineața, dacă simți că-ngheți de la apa rece, iar vorbele astea le aud de peste 50 de ani, în fiecare dimineață când dau drumul la robinet. Vocea e nealterată, cuvintele au același ton și-aceeași rotunjime, nimic nu e schimbat. Uneori mă gândesc dacă nu cumva aud și vecinii ce-aud eu, așa de clar îmi răsună spală-te cu apă caldă, iubito. E uimitor și înfricoșător faptul că ni se lipesc de creier astfel de banalități pentru toată viața, e unul dintre motivele din cauza cărora sînt convinsă că noi, oamenii, mai mult nu știm despre noi decît știm. Mi-am amintit cum o frămînta pe ea spală-te cu apă caldă, iubito, și pur și simplu nu și-a dat seama că pe mine m-ar putea zgîria să-mi amintească de el. Știam că n-o făcuse intenționat, deși în ultima vreme cam începuse să-l aducă în discuție, nu des, dar nici o dată la cîteva ani, cum o făcuse înainte. Să fi-nceput să-i pară rău că mi l-a amputat cînd eram mic? Și dacă ar fi fost așa, la ce mi-ar fi ajutat să mi-l crească acum din nou, ca și cum m-aș fi trezit peste noapte cu un organ pe care nu-l avusesem la naștere și trăisem toată viața fără să știu cum ar fi fost să mă fi născut cu el? Ca omul ăla care a atins un anumit nivel al conștiinței, al trezirii, s-a speriat și s-a apucat să-și înșele nevasta și să fure, profitînd de fața lui de om serios. Și chiar reușea să fure eficient, nu l-a prins nimeni niciodată, însă asta nu l-a ajutat, așa cum sperase, să se-ntoarcă în negurile conștiinței, ci i-a adus o durere așa de mare și un dor de pacea trezirii, că plîngea și-n somn. Și-a dat seama bietul că prostiile, dacă e să fii în urcuș, nu te-ajută deloc, în afară de-a te simți nevrednic și netrebnic, ceea ce, pînă la urmă, sînt unele dintre cele mai sigure condiții ca să vrei să-ncepi urcușul, să pornești să te trezești. Îl chema Gogu Bărăție, dacă o astfel de ironie a soartei este posibilă. Și-a fost, l-am cunoscut, nu mi l-a povestit careva, să zic că înflorește, l-am cunoscut chiar eu, Dumnezeu să-l odihnească pe bietul Gogu. Cum s-a dus el și-a dat înapoi tot ce furase și cum s-a chinuit ani la rînd, că a făcut-o pe ascuns, n-a avut curajul să recunoască față de oamenii ăia că i-a furat, cum n-a avut nici față de Gina c-a-nșelat-o, cîți ani i-au trebuit lui Gogu să se ierte și să se-mpace cu el, cîtă zbatere, de multe ori mă gândesc că Gogu trebuie să fie un fel de sfînt, un fel de Sfînta Maria Egipteanca, dar bărbat, de parcă la sfinți ar conta genul. Mă surprind cîteodată că nu-i dau voie Mamiferei să facă lucruri fără să aibă un scop ascuns, e ceva foarte bizar aici, de parcă mama nu are voie să greșească sau să fie spontană, deși e unul dintre cei mai spontani oameni pe care-i cunosc, iar despre greșeli ce să mai zic? Dacă ar fi numai aia că nu m-a lăsat să-l cunosc pe tata și, cine știe?, poate chiar să-l am aproape, și tot ar fi destul.

Sau poate să-mi vorbească despre el e forma ei de a-și cere iertare neexplicit, așa cum o face ea destul de des, subtil, că aproape nu-ți dai seama. Dar tot nu mă simt pregătit să-i zic de Sever și, ciudat sentiment, când mă gândesc la mama, nu-mi vine să cred că Sever ar putea fi tata, mă destabilizează să-i pun pe-amîndoi în același gând. Mi-amintesc cum mi-a zis odată: Fane, puterea de a face rău (în toate formele ei, de la a isca un scandal în dormitor pînă la a declanșa unul în societate) e mult mai la-ndemîna decît puterea de a face bine. Când ai ceva rău de zis despre cineva, puțini se-ndoiesc de ce spui, când ai ceva bun de zis, de făcut sau de cerut, se schimbă treaba, oamenii își activează brusc cartezianismul, dubiul pe care-l țineau adormit sau care le amortise pentru că stătuseră mult timp cu curu' pe el. Stăteam și mă-ntrebam în seara aia, cu Una dormindu-mi pe piept, dacă Mamifera își dădea seama cît de mult rău îmi făcuse pentru că mă ținuse departe de tata, dar și dacă nu cumva depărtarea aia nu fusese chiar așa de rea, dacă nu cumva cel mai bun moment să-l cunosc nu fusese când m-am născut, ci era exact acum, la 50 de ani. Oricum ar fi fost, eram hotărît să-l fac să fie cel mai bun, căci altul n-am avut. Țăla era și nu exista posibilitatea să-l ratez. Cel mai greu e să-nțelegem ce e mic și ce e mare, căci adeseori înțelegerea ne lovește și ne copleșește simțirea. Și, în acest chip primejdios, ajungem să le creștem pe cele mici și să le micșorăm pe cele mari, stricînd, fără să ne dăm seama, ordinea naturală, măcar pe cea dimprejurul nostru. Dar stricînd-o pe cea din preajma noastră strîmtă, se strică și cea mare. Și-așa rătăcim și ne tot pierdem și iar ne pierdem, și toate astea în loc de viață, în loc să trăim. Mă rog, așa făcusem eu și tot așa văzusem că fac și oamenii din jurul meu, era greu de decelat ce e mic și ce e mare, depindea de simțurile alea fără nume, necuprinsele și ne-nțelesele. Altfel, oamenii cred că și ceilalți oameni văd și înțeleg tot cît o fac ei. Majoritatea trăiesc în convingerea asta păguboasă și de-aici ne-nțelegerile, de-aici ne-simțirile. Era pentru prima dată — și poate că mă ajuta să-mi doarmă iubirea în brațe — când simțeam cum se ridică din mine ca un fum apăsarea pe care o aveam pentru că mama mi-l interzisese pe tata. Și nu arăta ca o iertare, oricum, nu ca una obișnuită, pe care s-o mai fi experimentat, arăta ca o disipare, ca și cum supărarea ieșise prin coșul pieptului meu, ocolise capul Unei și se strecurase ca un fum pe fereastra întredeschisă. Era pentru prima dată când nu-mi mai trebuia s-o-nțeleg pe Mamifera în chestiunea asta, nu mai aveam ce face cu înțelesul ăsta, pierdusem zeci de ani de viață încercînd să-l ating. Poate și pentru că memoria diluează amintirile, pe cele rele le neutralizează, nu-ți mai bate inima cînd îți amintești ceva care

te-a pus jos și te-a tăvălit atunci când s-a-ntîmplat, pe cele bune le sublimează și așa se face trecerea către tărîmul celălalt, cu desaga ușurată de rău și de urît. Vorba lui Francisc: la 100 de ani, o să fiu mort de 20. Am dat să rîd, gîndeam ca un foarte bătrîn, cu un picior în groapă, dar mi-am tras rîsul înapoi, să n-o trezesc pe Una, care nu se mirase deloc și nu insistase, mă lăsase în cercurile concentrice ale gîndirii mele și-n samsaraua simțirilor mele, nu mă descususe deloc, Una mea, care mă primea, avea încredere în mine, îmi dăruia somnul ei, deci pe ea însăși. Cu totul. Respirația și bățile inimii ei îmi spuneau asta.

Gîndul mi s-a dus iar la mama, la o discuție de-a noastră, amîndoi iubitori de întoarceri în timp: amintirile, Băiat, oricît ar fi fost cîndva de intense sau de puternice, fie bune, frumoase, fie de pe versantul celălalt, încep la un moment dat să se estompeze, ca să facă loc unei alte ore în viața noastră, ca să mai înceapă încă o zi. E, poate, fenomenul care ne erodează și ne adaugă, ne crește în același timp, un fel de fabrică de ales viața printr-o sită atît de fină, încît arareori îți dai seama de ea. Lîmpește e însă că, dacă fabrica asta se oprește vreodată, poți să mori după ce înainte de asta o durere cumplită te-a pus la pămînt. Uite, să zicem că ani la rînd, 20, 25, în fiecare dimineață de 27 iulie te-ai trezit cu gîndul la o iubire destructurantă și restructurantă, dar implauzibilă. Dar într-o dimineață oarecare, în timp ce-auzi mierloiul cum îi cîntă iubirii lui, te-ntrebi: pe 26 sau pe 27 e ziua lui? Și, gata, începi să-i faci loc unei alte zile. Nu e bătrînețe, nu e senilitate, e fabrica de vînturat clipe, ca să înceapă tot ce mai ai de trăit și de fiit. De acord, mamă, mai ales că tu nu uiți zilele de naștere ale tuturor oamenilor care ți le-au spus vreodată. Fane, tu știi despre mine mult mai mult decît aș fi vrut eu să știi, e normal să fie așa, dar nu știi totul, Băiat. Și mi-a făcut cu ochiul. Aha, carevasăzică e posibil să-mi fi vorbit din experiență, dar cum aș putea să fiu sigur? În afară de Francisc, mama părea că nu mai întîlnise îndeaproape în viață decît bărbatul cu care mă concepuse. Părea, dar n-avea cum să fi fost așa. Sau avea, dar eu n-aveam cum să aflu decît dacă i-aș fi dat scopolamină. Femeia asta vorbea multe vrute și mai multe nevrute, dar nu zicea mai nimic despre ea. Nu-mi place să-mi vărs rănile, Fane, nu mă mai iscodi, nu suport să fiu iscodită, mă enervez și devin respingătoare, fii bun și ține și tu cont de asta, că nu e mare lucru. Nu știu de ce, dar mă rănește să mă ia cineva la-ntrebări din astea sfredelitoare sau să-ncerce să-mi întindă capcane, ca să mă facă să vorbesc. Nu e prea mult să-i zici rană, mamă? Nu e, Fane, nimeni n-are de dat

socoteală nimănui de ceea ce-l rănește și cât și cum. Și să vrea să dea, tot nu poate, noi nu știm de ce un anume lucru sau fapt ne rănește, poate părea ceva mic în ochii altcuiva, dar pe mine să mă taie pînă la os sau chiar pînă în măduvă. Știi, Fane, cât poți răni? Atît cât rană ești. Nu mai face ochii mari la mine, fă-i în oglindă. Și nu te teme, am și eu oglinzi, nu crede că le-am scos la pensie. Și a clătinat din cap. Mamă, i-am zis, în camera ta miroase a lumină. Că doar de la cine am învățat eu să-mi cer iertare neexplicit? Am zîmbit amintirii ăsteia cu mama și dup-aia nu mai știu nimic, am căzut probabil în somn, cu Una visînd asupra mea.

M-am trezit de la soarele care se izbea de geam și de la gîndul zilei de luni, o trecere din vis în veghe. Eu nu strivesc corola de minuni a lumii / Și nu ucid cu mintea tainele ce le-ntîlnesc în calea mea / Așa să-mi ajute Dumnezeu. Am visat că spuneam asta și m-am trezit de uimire. N-am înțeles pînă la vîrsta visului ăstuia că Blaga scrisese o rugăciune, un crez. Partea finală, care nu-i aparține, înțeleg că tocmai mintea mea a pus-o acolo, o ști ea de ce, că eu nici idee nu am. Sînt bune visele, că te trezesc. M-am uitat spre Una, care alunecase de pe mine și-mi dormea la subsuoară, iar în cap mi-au venit două lucruri în același timp. Primul a fost că o scoică toarce 280 de ani firul unei perle, iar al doilea a fost versetul al doilea din începutul Psalmului 18, pe care-l știu de la Mamifera: Ziua zilei spune cuvînt, și noaptea nopții vestește știință. Așa trăisem noaptea care trecuse și așa se vădea și dimineața aia de luni, cu Una care aproape c-a sărit din pat, Fan, cât e ceasul, vai, vai, întîrzii la birou!, cu mine care, în loc să mă panichez, am luat-o de mîină și i-am zis c-o să fie doar o-ntîrziere la muncă, nu vom cădea de pe planetă. Pînă la urmă, nici nu mai știu dacă asta s-a-nîmplat în dimineața aia de luni sau într-o altă dimineață de luni ori, pur și simplu, într-o altă dimineață, ce știu e că n-a fost chiar de curînd. Asta pentru că ne-am făcut un obicei de la venirea ei de după Sever să fim mult unul cu altul și-n somn, și-n veghe, nu în fiecare zi și-n fiecare noapte, dar fără să ne rîcîie că nu e-n fiecare zi și-n fiecare noapte. Într-una din zilele alea de ne-ntîlnire, a venit Mamifera la mine, atunci, cu colțunașii, și n-am vrut să-i zic nici de Sever, nici de Una, deși de Una ar cam fi fost cazul să-i zic, dar am preferat să plece și s-ajungă acasă, s-o sun și să-i spun c-aș vrea să vin cu o fată la ei de Crăciun. Mi-a fost frică de rîsul ei, dar n-a fost niciun rîs, mama a zis foarte bine, v-așteptăm, are fata ceva ce nu poate mîncă, vreo alergie, vreo neplăcere? Ca să știu ce gătăm. Nimic. Aproape nimic altceva. A mai fost o respirație ținută, ea o fi crezut că n-are

cum s-ajungă pînă la mine și în mod normal nici n-ar fi avut cum s-ajungă, numai că pe mine ea mă făcuse ieșit din normal, așa că i-am auzit ținerea, dar pentru că o cunosc am știut că a fost doar mascarea unei surprize, în niciun caz o dezaprobare, cea de care mă temusem acasă, cînd stătusem cu ea la masă și n-avusesem curajul să-i zic nimic de Una și de Crăciun. Ce ciudat, mama e singurul om care mă poate destabiliza, dar poate că nu e nimic ciudat, e mama, probabil că asta li se-ntîmplă celor mai mulți oameni. Ne batem noi cu pumnii-n piepturi că sîntem adulți, pe picioarele noastre, și că ai noștri nu ne mai pot influența, bașca racila aia numită contradicția dintre generații, dar e un mare căcat, o minciună nesimțită, în tipul ăsta de influență dintre copii și părinți, mai ales părinții care ne-au crescut și de care sîntem apropiați toată viața, sînt niște acorduri atît de fine, de delicate, că nu le putem percepe cu niciunul dintre simțurile noastre. Poate că dragostea pentru părinți ne ține tot timpul copii. Nu există maturizare în raport cu părinții. Dar poate că nu despre dragoste e vorba, ci despre legătura aia de neatins dintre om și cei care l-au adus pe lume. Iar expresia asta nițel eufemistică, oricum aproximativă, îmi amintește de Monica Ivan, colega mea dintr-a opta, căreia nu i-a fost deloc limpede lecția despre reproducere, profa o și făcuse mai mult evitînd decît explicînd, iar pe Monica a ascultat-o în fața clasei, avînd pretenția ca ea și oricare dintre noi să fi-nțeles tot ce profa însăși nu explicase. Exasperată, nevrînd să-i dea patru fetei, a-ntrebat-o: Cine-i genitorul tău, Ivan? Dumnezeu! A răspuns prompt și cu emfază Monica, plus un zîmbet larg pe față, ceea ce i-a adus un doi cu totul nemeritat, pentru că Dumnezeu ne creează, iar părinții ne aduc pe lume. În fine, erau alte timpuri atunci, trebuia să-nveți pe dinafară materia la biologie, ca să anulezi situația de corijență în care te-adusesese propriul tău adevăr.

Am fost cu Una la mama și la Francisc de Crăciun și-a fost bizar de normal. Mamifera s-a purtat ca și cum o știa pe Una dintotdeauna, ar fi fost vecină cu noi gard în gard, dar în același timp fără o familiaritate supărătoare, maică-mea știe atît de bine să îmbine astea două lucruri, să te facă să te simți bine primit, chiar dorit în casa și-n preajma ei, dar fără să se bată pe umăr cu tine. Francisc s-a simțit liber să facă glume hardcore, așa că am înțeles că-i place mult Una, ceea ce m-a bucurat enorm. Lui Francisc, chiar dacă se poartă fără cusur cu toată lumea, îi plac, de fapt, extrem de puțini oameni. De maică-mea nu știam ce să zic, ea poate fi atît de ipocrită încît să nu-ți dai seama dacă-i place cineva sau nu, dar asta numai cînd e în casa ei, pentru că Mamifera

consideră că, dacă ai acceptat rolul de gazdă, ești obligat să te porți foarte bine cu toți musafirii tăi. Au fost totuși spre final semne c-o place pe Una, când ne-a zis să rămânem la ei, să nu plecăm în frig și-n noapte și când a întrebat-o ce-ar vrea ea să-i pună-n pachet pentru acasă. A făcut-o direct și cald în același timp, iar asta a fost pentru mine semnul că-i place de ea, nu c-o tolerează. Francisc, pe de altă parte, ne-a zis înainte să plecăm: să mai veniți pe la noi, frumoșilor. Deschid căi, dezleg vorbe, fac împăcăciuni. Niciodată nu poate prevedea omu' când o să aibă nevoie de una din astea sau de toate deodată. Am plecat rîzînd de la ei, cu promisiunea că ne-ntoarcem curînd.

Am chemat un Uber și-am dus-o pe Una acasă și nici n-a fost nevoie s-o-ntreb ceva, că mi-a zis într-un suflet, îndată ce ai mei au închis ușa în urma noastră: mai venim, da? Curînd, da? Deci așa mult ți-a plăcut cu ei? Chiar mai mult decît așa, sînt de-a dreptul înnebunită după ei, seamănă așa bine și neseamănă și mai bine, uite c-am început și eu să vorbesc ca tine și ca Mamifera, sînteți contagioși. Apropo, mulțumesc că te-ai abținut să-i spui Mamifera, numai tu știi cu ce efort. Ba, deloc, Fan. Dimpotrivă. Mi-a zis c-o cheamă Zamfira și să-i spun pe nume, i-am zis Zamfira și gata. Mamifera e numele ei de cod, Una, să știi că-l știe și Francisc, bineînțeles că-l știe și ea, îl mai folosesc și cu Francisc, poți s-o faci și tu, dacă vrei, să avem impresia că sîntem într-o conspirație. De fapt, nu acasă am dus-o pe Una, ci la sora ei, singura rudă de sînge pe care Una o mai avea pe lumea asta și despre care-mi spusese că nu e obligatoriu s-o cunosc, nu ține neapărat, așa că nici eu n-aveam de ce să țin. Înțelesesem că era mult mai mare decît ea și n-au fost niciodată foarte apropiate, n-au apucat să stea în casa părintească în același timp niciodată. Se vedeau însă mereu la sărbători de cînd plecaseră părinții lor, doar de Paști și de Crăciun, cînd Una se ducea la soră-sa, unde veneau copiii și nepoții ei, și stătea cîteva ore bune, mereu prea multe, Fan, mereu prea multe. Dar ea e legătura care mi-a mai rămas cu mama și cu tata, nu vreau să pierd legătura asta, chiar dacă e fragilă. Știi ce mi-a zis Francisc mai devreme, cînd tăiam cu el cozonac în bucătărie? Ființele sînt forme de exprimare, Una. O combinație de materie și suflet în exercițiu. Ooo, te-a lovit Francisc în moalele capului, așa-i? Păi, așa-i, că niciodată n-am văzut lucrurile în felul ăsta, dar așa cred și eu, niciun milimetru mai la dreapta sau la stînga. Da, Francisc tace mult sau spune cele mai deșuchate și neobișnuite glume în cea mai mare parte cînd ești cu el, dar și cînd îți vine cu una de-asta, te dărimă. Să știi însă că nu face așa ceva decît dacă îl inspiră cineva și-i mai

și câștigă încrederea. Deci, Una mea, ți se datorează combinația de materie și suflet în exercițiu. Una a dat capul pe spate și-a râs, apoi m-a strâns de brațul drept și mi-a zis: Fan, dar mi-a mai zis el ceva și să știi că abia atunci m-a dărîmat, cu sufletul în exercițiu mă făcuse să plutesc. Ce ți-a zis? Vorbeam despre copii și părinți, iar Francisc s-a așezat pe blat și mi-a zis asta: sîntem legănați cu dinții-ncleștați, Una, ai noștri ne leagănă cu dinții-ncleștați și-așa ne facem mari. Și-n loc de limbă ne crește un cuțit, așa că puternicii zilei ne găsesc mereu pregătiți de ură, ne-ncleștează și ei dinții, iar noi facem ce vor ei pentru că înclăștarea ne face să ne simțim legănați, ca atunci cînd eram copii foarte mici. Pe de altă parte, ideea asta recentă că un om e rezultatul a ceea ce i-a făcut sau, dimpotrivă, nu i-a făcut familia lui mi se pare foarte periculoasă, ca o armă de distrugere în masă, o armă invizibilă, dar letală. Și prinde teribil în societățile actuale. Să reduci omul la statutul de făcătură față de ai lui, ca o bucată de plastilină pe care ei o modelează cum vor, e o formă de a-l distruge, de a nu-i da nicio șansă reală la unicitatea propriei sale alcătuirii mentale, caracteriale și sufletești. Adică ăia-l leagănă cu dinții-ncleștați, politicienii zilei profită de asta, iar șanse pentru ca el să se repare nu prea-i dă nimeni. Deci tot singur, tot singur? Păi, cum singur, dacă e privit ca un amputat? Cu ce și din ce să se mai repare singur? Dar știi c-ai stat de vorbă cu Francisc, nu glumă. Nici nu mi-am dat seama cît ați lipsit să tăiați prăjiturile. Și Mamifera mi-a zis cîndva ceva oarecum asemănător: Fane, noi nu atît perpetuăm viața, cît ne iubirea. Sîntem o planetă de părinți proști care aduc pe lume alți viitori părinți proști. Dar în seara asta n-a avut ea dispoziție de chestii grele, e Crăciunul, maică-mea are aproape un cult pentru adecvare, ceea ce, vezi bine, Francisc n-are. Sau, mă rog, e foarte original și-n asta. Cînd ai ieșit tu pe balcon să vorbești cu sora ta, a apucat-o drăgălășenia generoasă față de Francisc și i-a zis: cineva ar trebui să-ți facă și ție poze cînd te iubesc pisicile, doar că eu nu sînt deloc bună la asta. Îmi face Dumnezeu, Zamfira, e cel mai mare fotograf. Mă bucur și eu că se freacă tolomacu' ăsta de Origen de barba mea și mă pîinește cînd mă umple de blana lui, că mă iubește Samba, cu sufletul ei mereu la pîndă, și că-mi întoarce curu' Zavera, am plăceri mici și-aceleași. După o vîrstă, iubire, important e să știi să te bucuri că ai în apropiere o femeie foarte nebună, 6G, Netflix, Corega și pisici. Mama, cînd l-a auzit, s-a-necat de râs, la fel și eu, abia mai puteam să respir. Bine că mi-am amintit, să-ți spun și ție, mi-a părut rău că n-ai fost de față, să vezi în exercițiu umorul lor care nu seamănă cu al niciunui alt cuplu de care-am auzit, pe care să-l fi văzut la teatru ori în filme sau despre care să fi citit.

Una a rîs cu lacrimi, o, da, chiar îmi pare rău că n-am fost de față, dar ai zis că mergem curînd la ei, abia aștept să vină curîndul ăla. Dar ce-nseamnă că-l pîinește? Cred că-nseamnă că-l face să se simtă moale și cald ca o pîine, mama și Francisc inventează mereu cuvinte, sînt ca niște copii, nu se satură niciodată de jocul ăsta. Fan, eu rămîn la soră-mea în noaptea asta, cum am vorbit, ne vedem mîine, tot cum am vorbit? Da, iubire, n-am uitat, ne vedem mîine, cînd ți-e ție bine, eu o să fiu acasă. Aici e bine, am ajuns? Da, e perfect, mi-a răspuns, m-a sărutat apăsător, apoi și-a desfăcut centura, a coborît, mi-a făcut cu mîna și-a sunat la interfon.

Șoferul a întors și-am pornit spre casă, dar l-am rugat să mă lase-n centru, să mai merg pe jos. Simțeam nevoia să fiu singur pe stradă, nu știam de ce. Fusesse foarte bine la mama și la Francisc, mi-ar fi plăcut să rămîn cu Una în noaptea aia, dar în același timp, habar nu aveam de ce, eram într-un fel ușurat că mergeam singur printr-un București aproape pustiu, normal de pustiu pentru o seară de Crăciun. Poate aveam nevoie să rămîn un pic doar cu mine și chiar aveam. Am mers mult pe jos în noaptea aia, nu m-am dus drept către casă, am ocolit și-am înconjurat, m-am întors pe altă parte, am stat și m-am uitat în sus, la stele, chiar erau stele, era o noapte senină de Crăciun, aveam nevoie să mă gîndesc la propunerea pe care o promisem, să fiu directorul muzeului, iar dacă n-aș fi vrut, măcar adjunct să accept, nu voiam niciuna dintre funcțiile alea, zisesem c-o să mă gîndesc la propunerile alea, dar nu, nu voiam, știusese imediat că n-o să accept nimic, am știut c-o să-mi fac treaba în continuare, o să merg și la conferințe, o să fac prezentări și comunicări, o să mă ocup de expoziții și de cercetare, dar fără strînsori administrative. Nu puteam să-mi adaug zgomot în viață, nu cu bună-știință, nu la vîrsta asta. Mi-a luat mult, poate prea mult, zeci de ani, e clar că nu-s prea deștept, ca să înțeleg că nu le putem avea pe toate în viață, oricum nu în același timp, orice convingere că le ai e doar o senzație sau e un moment foarte scurt, o fulgurație, legea compensației vine repede să repare, ca să nu te pierzi de sens. Nu avea rost să accept niciuna dintre cele două funcții, mi-aș fi făcut mult rău, un rău care nu merita, n-ar fi fost un sacrificiu ca să obțin ceva, ar fi fost doar o formă de-a mă distruge. Dar n-aveam cum să explic așa ceva, pur și simplu eram obligat să fac pe savantul ușor naiv, ușor idiot la cele practice, n-aveam încotro. Am promis sprijin celor care își vor asuma cele două funcții, în schimbul unei foarte mari libertăți pentru mine, mi s-a părut corect așa, oricum, toate ideile și o mare parte din realizarea lor în activitatea

muzeului mi se datorau în ultimii cam mulți ani, așa că să lăsăm modestia, Ophanimule, și să cerem ce ni se cuvine, că nu mai avem nici 30, nici 40 și, în curînd, nici 50 de ani. Vorba Mamiferei: rezistența la durere, Fane, mi-e că are legătură și cu volumul de durere din fiecare om sau cu greutatea, cantitatea. Și cînd durerea e foarte mare sau e multă, orice picătură e resimțită ca un cataclism. Dar, mamă, cum se face că oamenii cei mai duruți sînt și cei mai rezistenți? Se face, Fane, pentru că la ei nu e durere ascunsă sau neștiută, la ei e durere transformată în putere și, de foarte multe ori, chiar în lumină. Nu știu dacă eu aș fi avut șansa s-ajung acolo vreodată în condiții normale, însă eu nu m-am născut normal, așa că întrebărilor de felul ăsta am încercat mereu să le succesc gîtul de cînd erau pui. N-aveam cum, cu auzul meu, s-ajung să-mi transform durerea în putere, cît despre lumină nici nu putea fi vorba. Am observat c-am ajuns în fața C.E.C.-ului a cincea oară și așa mi-am dat seama că-mi părea rău pe undeva că nu am cum să accept niciuna dintre funcțiile alea. Am dat să mă-nvinovățesc, dar, la naiba!, de ce? Eram și eu om, ba chiar eram cel mai bun muzeograf, specialist, cercetător, meritam, fir-ar să fie!, chiar meritam, doar că eu am venit pe lume cu un scop, sens sau rost de care n-am reușit niciodată să-mi dau seama. Poate e vorba exact despre rezistența speciei umane la supraauz, deci, pînă la urmă, tot la durere. Alt motiv pentru care am ajuns pe lume și pînă la vîrsta asta tot n-am reușit să găsesc. Poate că astea sînt întrebările și nedumeririle tuturor oamenilor sau poate sînt doar ale ălor mai grei de cap sau de suflet, nu de alta, dar pare un bumerang să-ți pui astfel de-ntrebări. Răspunsurile ori sînt derizorii, ori nu există. M-am hotărît să nu mai iau tot centrul la picior și a șasea oară și să mă-ndrept spre casă, dar tot pe jos. Decisesem, nu cu inima ușoară, dar promițîndu-mi că nu mă voi răzgîndi și că nu mă voi lăsa pe panta disperării cînd îmi voi aminti de renunțarea asta, că nu iau niciunul dintre posturi. Păream împăcat, deși încă mă hîrjîia decizia. Din fericire, sărbătorile m-au ajutat mult, cu fiecare zi ce-a trecut m-am împăcat și mai mult cu hotărîrea mea. În seara de Anul Nou, eram chiar eliberat de orice apăsare în legătură cu situația asta. Cînd a pocnit prima petardă, am știut că nu, chiar nu pot fi kamikaze, nu am de ce să-mi adaug zgomot în viață, cînd strădania mea de fiecare fracțiune de secundă e să-l suport pe cel existent în lume și-n mine. Și pe niciunul nu-l puteam controla, deși mă amăgisem ani mulți că pe cel interior îl supun măcar în parte. Nu se punea problema de mai mult decît să-l suport. Am învățat să meditez ca să pot suporta petardele de revelion. Nu artificiile, doar petardele, sunetul lor îmi mina capul și-apoi ele mi-l

explodau. Cu niciun fel de dopuri n-a mers, oricît de performante, doar cu meditație și mi-a luat trei ani să-nvăț să meditez, ca să pot face față cît de cît celui de-al patrulea revelion. Mă-ntind în pat și devin conștient de inspirație și expirație cîteva minute, apoi încep să mă rog. Nici nu cred că-i spun bine meditație, e pur și simplu rugăciune respirată.

În seara aia de Crăciun, am ajuns într-un foarte tîrziu acasă. Aproape acasă. Am dat să intru în scara blocului, dar m-am răzgîndit. Dorul meu de Sever era foarte mare, din ce în ce mai mare în ultimele zile, poate Crăciunul să fi avut vină în asta, dar parcă îl simțeam peste tot lîngă mine, oriunde aș fi fost și cu oricine. Nu trecuse foarte mult timp de cînd fusese la mine, dar nici puțin, aveam să-i spun povești, zisese că le vrea, că de-abia le-așteaptă, habar n-aveam ce-nsemna pentru el de-abia, pentru mine și pentru Mamifera însemna maximum o zi-două. A treia zi pentru un de-abia se traducea prin procrastinare. M-am frămîntat mult în acel timp trecut în nevedere și neauzire cu Sever dacă nu cumva trăsesem de el să stea, dacă nu-i spuseseam prea multe despre mine, dacă nu-l întrebasesm și mai multe despre el, dacă, dacă, dacă. Întotdeauna, vorba maică-mii, dai vina pe tine, trufașule, de parcă lumea ar sta agățată de voia ta, să-ți fie rușine, Fane. M-am așezat pe banca pe care stătusem cu totuși puține zile în urmă cu Sever și-am început să rîd de unul singur. Cred că rîsul meu era ieșit dintr-o margine, venit de pe o muchie, că s-a terminat într-un plîns sfîșietor, cu hotote lungi și istovitoare, abia puteam să respir între ele, mă scuturam de plîns ca un copil mic pe care trupul nu-l ține mult în starea asta, e neapărat să-i facă mă-sa ceva, să-l potolească, altfel transpiră, se-nvinețește și se sufocă. Nu-mi aminteam să mai fi trăit vreodată un astfel de plîns și nu reușeam deloc să mă liniștesc. Am sărit ca ars cînd cineva m-a atins pe umăr, iar plînsul s-a volatilizat subit. Din cauza zgomotului pe care-l făcusem eu însumi, nu auzisem să se fi apropiat cineva. Cînd m-am dezmeticit, eram deja la vreo trei metri de om, dacă nu mai mult. Și-atunci mi-am dat seama că omul care mă atinsese pe umăr, de sărisem ca un dop de șampanie, era Sever, era chiar Sever. Stăteam în fața lui ca o statuie de sare și îmi era frică și să spun, și să fac ceva. Încremenisem. Aproape. Mă simțeam viu datorită sunetului sacadat al pleoapelor mele, care clipeau ca avariile. Parcă nu mi-aș fi crezut ochilor, parcă vedeam o nălucă. Și chiar așa și era. Aș fi vrut să m-arunc în brațele lui, să-l strîng tare, să-i spun ce dor mi-a fost, dar picioarele îmi erau parcă înfipite în asfalt. A venit el spre mine: iartă-mă, Ophanim, n-am vrut să te sperii, ce e cu tine, de ce

plîngi, ce s-a-nîmplat, ai tăi sînt bine, Una e bine, Sa e bine? Abia atunci am fost sigur că e el, că nu mi se năzare, și-am început să-mi vin în fire, adică în corp, am făcut un pas, destul de nesigur, spre el, apoi încă unul și încă unul, iar cînd am fost aproape, i-am întins mîna. El mi-a luat-o și m-a tras spre el, îmbrățișîndu-mă bărbătește, dar în același timp foarte afectuos, la fel cum o face Francisc, el te strînge tare, tare, nu practică îmbrățișări sociale, false adică, dacă te iubește, te ia în brațe, dacă nu, îți face cu mîna chiar dacă e la un metru de tine. Mi-am lăsat capul pe umărul lui așa cum fac copiii, iar lacrimile m-au podidit iar, de data asta fără hohot, fără zbucium, curgeau în voie pe paltonul lui moale și cald, mai mult un pardesiu totuși. Iarnă fără iarnă, ne-mbrăcam ca-n toamnele tîrzii sau în primăverile timpurii. Ne-am desprins la un moment dat, nu știu cît stătuserăm așa în fața băncii, și m-am uitat în ochii lui: mi-a fost dor de tine, Sever, mi-a fost tare dor, dar n-am știut de unde să te iau, cînd ai plecat de la mine am uitat să-ți cer numărul de telefon. El a rîs scurt și încet și mi-a zis: și eu am uitat, Ophanim, și-mi pare foarte rău c-am uitat, m-am îmbolnăvit la trei zile după ce-am plecat de la tine și aș fi vrut să te rog să vii la mine, să-mi iei medicamente, poate chiar să stai un pic cu mine, dar n-aveam cum să te găsesc și n-aveam putere să vin pînă la tine. Nu știu cum s-a făcut că, de data asta, nimeni n-a putut să mă ajute și-a trebuit să sun la salvare și să mă duc la spital. Ai făcut covid?! Din fericire, nu, dar am avut o răceală nemaivăzută de puternică, nu sînt sigur că aș fi putut s-o dobor singur, cu medicamente, acasă, poate c-a fost mai bine c-am ajuns la spital, cine știe dacă nu s-ar fi agravat acasă. M-am tot frămîntat acolo, aș fi vrut să te pot anunța că n-am dispărut, îmi pare rău, Ophanim. Sever, stai liniștit. E drept că m-am îngrijorat, e adevărat însă că mi-am imaginat că nu mai vrei să mă vezi, că am greșit eu cu ceva, maică-mea mă numește trufie ambulantă cînd gîndesc așa, dar acum mă simt și mai vinovat pentru că nicio clipă n-am luat în calcul că ai putea fi bolnav. Să-ți fie rușine, Fane, parcă o și aud, iar se-nvîrte constelația în jurul tău. Sever a rîs, am rîs și eu. Vrei să urci? Da, sigur că vreau. Nu m-am gîndit că ai putea fi acasă în seara de Crăciun. Nici n-am fost, dar acum e deja noapte de-a binelea, măntorceam de la ai mei. Vin pe jos din centru, unde-am făcut șanț pe Victoriei pînă să mă-ndrept spre casă. E bizar de cald pentru Crăciun, poate se strică vremea zilele astea, am zis să profit cît pot. Am urcat amîndoi în timp ce el îmi povestea că ieșise cu două zile în urmă din spital și abia în seara aia avusese curajul să iasă din casă, iar pașii se duseseră singuri în direcția blocului meu. Mi-ai rămas dator, Ophanim, cu poveștile Mamanei, mi-a zis

cînd am intrat în casă. Și iar a rîs. Bineînțeles, domnul e servit, e iarăși vineri, încep să torc îndată ce poruncești. Și-am rîs. Ophanim, sigur că vreau poveștile, de-abia le-aștept, însă eu am venit la tine pentru că m-ai chemat, sînt absolut sigur de asta. Am simțit un freamăt, o neliniște venind dinspre tine, ceva ce legile cunoscute ale fizicii n-ar putea explica. Dacă n-aș risca să par nebun, ți-aș spune că ți-am auzit pașii pe trotuar, dar nu cu urechile i-am auzit, i-am simțit cu altceva, deși nu pot numi locul sau organul cu care i-am simțit. Nu mă mir, Sever, și nici nu te cred nebun, mi-a fost foarte tare dor de tine în tot timpul ăsta, sigur că aș fi putut să te caut la Universitate, dar mi-a fost frică, Sever, că te-am supărat cu ceva, nu neapărat că nu vrei să mă mai vezi, ci că ai nevoie de un timp, poate nu te-am supărat, dar te-am obosit sau te-am încărcat. M-am gîndit că poate ai nevoie să te scuturi puțin de mine. Puțin sau mai mult. Dimpotrivă, Ophanim, dimpotrivă. Dacă nu m-aș fi îmbolnăvit, te-ai fi trezit foarte repede cu mine bătîndu-ți la ușa. Dacă n-am fi uitat amîndoi să facem schimb de numere de telefon, niciunul dintre noi nu s-ar mai fi frămîntat atît. Dar să-ți zic ceva ce mi s-a-ntîmplat cînd am ieșit din spital, pe drum spre casă. Am chemat, firește, un Uber, iar cînd m-am urcat în mașină, am dat să cobor imediat, noroc că nu mă simțeam eu așa de sprinten și nici n-aveam stare să aștept altă mașină în stradă. Mirosea a țigări de-ți întorcea stomacul pe dos. Fum stătut în stofa banchetelor, în hainele și părul șoferului, în pielea lui, peste tot. El însă vesel și plin de solitudine și poate asta m-a făcut să nu ies din mașină cînd am simțit mirosul. Mi-a zis de la început că o ia pe drumul cel mai scurt, să ajungem repede, a vrut să deschidă geamul, s-a scuzat pentru mirosul de țigară. I-am zis că nu vreau să-l deschidă, abia mă refac după o răceală urîță și, indiferent cît e de cald afară, tot e iarnă. Cred că mă deranja cel mai mult starea mea de convalescență, faptul că nu eram exact în toate puterile dinainte și nu sînt nici azi, normal, dar m-a frapat ușurința cu care am aruncat pe om și pe mirosul de țigară din mașină toate explicațiile pentru starea mea. Adică pe metru ce înaintam, iritarea mea creștea. Mai ales că el vorbea la telefon, a vorbit cu trei oameni, iar asta mă deranja, dar n-am vrut să-i spun, crezînd că dacă deschid și gura, să vorbesc, duhoarea aia o să mi se ducă pînă în ficat. Dar la un moment dat, el a început al patrulea apel, iar acolo tonul vocii lui s-a schimbat radical, precedentele doar mă enervaseră, nu auzisem nimic din ele. Mi-am dat seama că ăla, care s-a dovedit a fi ultimul, era cu soția lui sau, mă rog, cu partenera lui de viață. Era atîta înțelegere acolo, între ei, atîta iubire, era atîta potrivire, atîta armonie, o intimitate caldă și delicată, nici nu-mi ajung cuvintele să-ți

descriu, că m-am trezit că i-am dat cinci stele pentru asta, când, de fapt, nu merita niciuna din cauza condițiilor pestilențiale în care m-a dus acasă, cu mașina aia care duhnea ca o bodegă de la gară. Am rîs când am ajuns în casă, am rîs tare, de unul singur, când mi-am dat seama că noi ne tot desenăm rame peste rame, ne tot circumscriem lor, dar tot cu inima judecăm și tot cu ea luăm toate deciziile, oricît de mult ne-am împăuna cu rațiunea noastră, care, nu-i vorba, își are rolul și rostul ei, amîndouă foarte importante de altfel. Dar cred că inima are instincte roase-n coate și-n genunchi, te poți încrede-n ele. Așa-mi zicea și Mamana, Sever, cu alte cuvinte, dar același lucru. Nu-mi amintesc acele cuvinte pentru că a fost singura dată când mi-a zis băiușor. Inițial nu mi-a fost clar ce vrea să spună, dar era un fel de băiețel băiușorul ăla al ei. Acum, zi-mi dacă ți-e foame, sete, așază-te unde vrei tu și zi-mi ce-duc. Fac ceai? Da, ceai, mi-a răspuns el și s-a afundat în fotoliu, nu vreau nimic altceva, am mîncat acasă, poate prea mult pentru un convalescent ca mine. Bine, fac ceai, dar mai încolo poate o să vrei și cozonac și prăjituri făcute de Mamifera. Guști și devii dependent pe loc. Atunci, poate ar trebui să mă feresc să gust, a rîs el, la vîrsta asta dependențele îl sperie pe om, nu ca-n tinerețe, când le consideră mofturi și e convins nu numai că se are pe sine sub control, dar are și întreaga lume, dacă nu cumva și toată galaxia.

M-am dus în bucătărie și-am făcut cel mai rapid ceai din viața mea, deși am făcut mult, sperînd că vom sta să povestim, chiar dacă se făcuse cam tîrziu. Apoi, când am ajuns înapoi în fața lui Sever, mi-am dat seama că noaptea aia nu avea cum să semene cu noaptea în care ne-am cunoscut, că el avea nevoie de multă odihnă. Știi ce m-am gîndit, Sever? Bem niște ceai, vorbim un pic, dar apoi te las să te odihnești, te rog mult să nu pleci, gîndește-te că nu e cazul să faci efort de niciun fel, abia ți-ai revenit, e obligatoriu să te faci bine complet. Ophanim, sînt un pic slăbit, e drept, dar abia așteptam să te văd și să vorbim, mi s-a lipit sufletul de tine și mi-a fost dor să te văd, oricît de ciudat și de nebărbătesc ar suna să-ți spun asta. De fapt, e firesc și bărbătesc, numai că societatea ne cere nouă, bărbaților, să nu ne exprimăm emoțiile în cuvinte sau în lacrimi. Am fost un bun soldat al ei, am făcut asta pînă am rămas singur, dar acum nu mai vreau, așa că nu te mai rușina nici tu, nu te mai teme că mi s-ar putea părea ceva sau altceva, nu-ți mai fie frică de mine, nu fug nicăieri, nici nu cred că ai interese sexuale față de mine, nu vin cu nicio prejudecată, mă rog, cu niciuna conștientă. O să rămîn să dorm la tine, dacă așa zici, îți mulțumesc și îți dau cuvîntul de onoare că nu mă voi obosi în

discuție, când simt că nu mai pot s-o duc, spun și ne oprim. Bine, Sever, să-i scriu întâi Unei un mesaj și-apoi povestim. Am luat telefonul, am deschis ușa și i-am scris scurt Unei: sînt cu Sever, dacă-ți poți închipui, poate o să fiu și mîine, iubire. Mi-a fost dor, tu știi. Te iubesc. Una mi-a răspuns imediat: cît de mult mă bucur! Stați unul cu altul, Fan, să nu ai grijă de mine, iubesc. Am zîmbit și-am închis telefonul. Ce face Una, Ophanim, ce faceți voi doi? Sîntem mai bine ca niciodată, Sever, am fost aproape nedespărțiți în ultima vreme, și-n seara asta am fost împreună la ai mei și a fost ca și cum Una era din familie. Te-am ascultat și am vorbit cu ea despre temerile mele, am recunoscut c-o sufocam de frică să n-o pierd, iar asta a făcut-o și pe ea să-mi spună că într-adevăr mă suporta greu, cu toate contorsiunile mele sufletești și comportamentale. A fost extraordinar de bine în seara asta la ai mei și pentru noi, și pentru ei, că-i știu, nu se poartă ei așa liber dacă nu le place un om, sînt mai rezervați. Și ea a avut emoții, am simțit-o, parcă era ca un om cînd vine toamna brusc, ceva parcă-l sperie un pic, nu-l doare nimic, dar parcă are o rană ca o peliculă pe tot corpul, un fel de gol de nădejde, ca să nu-i zic chiar disperare difuză, în fine, voia s-o placă ei, însă cred că mai mult își dorea să-i placă ea pe ei. A fost însă foarte bine la ei și cu ei, Francisc i-a dat țuică bună de prune, curată, trimisă de prietena lor Marga, de la Bistrița, Una a băut un pic, i-au dat și lacrimile. Pe urmă, a venit Origen la ea și a-ntins botul, să-l pupe, Una l-a pupat între urechi, vai, pisoii ăsta miroase a țuică!, doar n-a băut, nu, n-a băut, a zis Francisc rîzînd, l-am pupat eu și de-aia miroase. Pe urmă, l-a luat Mamifera și i-a pus un bol cu boabe în față, l-a pupat pe gușă și i-a zis: na, mă, fericitule, mănîncă, bea, fă-ți de cap, că tu n-ai liber-arbitru, ca să dai socoteală. Sever rîdea cu tot corpul și-i străluceau ochii. Ophanim, asta ce-a fost, uvertură la povești, captatio benevolentiae? Și nu se oprea din rîs. A, nu, a fost un fel de punte între azi și ieri. Sau o ușă, dacă vrei. Mie mi se pare că totul are legătură-n viață, deși nu întotdeauna ne dăm seama care e legătura. Sînt multe uși și punți nevăzute. De fapt, viața e o ușă nesfîrșită: se crapă nițel cînd te naști și-abia se deschide, cît să-ncapi în dungă, spre veșnicie. Așa o văd eu, așa o trăiesc. Iar asta include și aberațiile, orice fel de aberații. De-aia mă amuză expresia ce-are una cu alta?. Orice poate avea, numai că nu orice este perceptibil pentru om. Sever, noi am pierdut simțul miracolului, al misterului, am ajuns să ne fie frică de tainic. E teribil pentru că toate astea ne făceau viața minunată cînd eram copii și nu ne ocupam cu desfăcutul firului în 404, nu doar în patru, cum facem acum, adulți, și ne atrofiem organele cu care cîndva, cînd eram mici, ne trăiam

bucuria. Altfel, cînd ești copil, învii de mai multe ori, după ce scapi din cîte o posibilă nenorocire ca prin miracol, și învii mereu altul, spargi cîte un milimetru din coaja oului tău de fiecare dată. Dar asta înseamnă că și mori mereu altfel, mereu altul. Doar crescînd devii încet-încet, prin atîtea morți și învieri, același. Puterea sau știința de a dibui și trăi miracolul se mișcorează cu vîrsta. Cînd sîntem copii, ne luăm viață din gesturile mici ale celor din jur sau doar observînd viața, fără ca noi să facem ceva. Cînd creștem, parcă uităm să ne hrănim din ce observăm, ne-ndepărtăm de restul oamenilor, dar odată cu asta ne-ndepărtăm, de fapt, de noi înșine. Cel puțin așa mi s-a-ntîmplat mie, dar, în timp, am văzut asta la toți cei din jurul meu. Nu zic, poate sînt și excepții, dar nu le-am întîlnit eu și nici n-am auzit de ele. Sau poate pur și simplu pierderile astea sînt naturale, fac parte din creștere, din viață. Eu însă, Sever, le-am trăit abrupt, iar asta nu la începutul adolescenței, cînd o iau mai toți tinerii razna, puberii, ci un pic mai încolo, cînd majoritatea oamenilor se pregătesc să iasă din adolescență. Am fost un ratat de succes, Sever, și am rămas un ratat de succes. Vorba maică-mii: am reușit să-ndes trei verze mari într-o oală medie, Fane, sînt o arhetipă de succes. Asta e, mi-a rămas în memoria celulară ratarea de tînăr, nu mai am ce-i face. Iar în memoria asta celulară — sau poate emoțională ori cine știe ce compoziție mixtă ar putea avea și-atunci nici nume n-ai cum să-i pui, dragul meu Sever — trebuie să se afle și săruturile Mamiferei pe care le așază între gîtul și umărul primului ei soț, atunci cînd se întîlnesc. Ce săruturi cu fostul soț, Ophanim? a întreat Sever, încercînd să pară neutru. Am început să rîd dement: o, Sever, maică-mea e în relații foarte bune cu primul ei soț. Nu se văd ei foarte des, dar cînd o fac se-mbrățișează strîns-strîns, sînt foarte buni prieteni, iar Mamifera se trezește că-l sărută în același fel în care o făcea acum mult peste 50 de ani, cînd erau împreună. Îmi zice că nu o face cu intenție, dar pur și simplu așa îi vine, ceva din ea nu a uitat felul acela vesel și intim în care îi respiră ea lui pielea și îl repetă de fiecare dată, oricît timp ar trece între o întîlnire și alta. Da, a zis el clătînînd ușor din cap, foarte interesant. Nu am nicio relație atît de apropiată și atît de îndelungată, aș putea spune chiar că sînt invidios pe Mamifera ta. Iar eu am descoperit că sînt gelos pe omul ăla, Sever. Da, da, gelos. Că e atît de atașată de el după atîta timp, iar de taică-miu nu vorbește decît dacă îi forțez eu inima, cum zice ea. De ce anume ne e cel mai frică, de fapt, Fane? Să nu ne facem de rîs sau să nu ne facem de plîns? Aici, recunosc că m-a încuiat, n-am știut să-i răspund, a răspuns tot ea: de amîndouă, Fane, e noncompetiția cea mai acerbă din

sufletul omului, fugim de amîndouă la fel de tot timpul, copile, dar fugim de noi, pentru că astea două au legătură cu felul în care sîntem percepuți, în niciun caz cu ce credem sau cu ce simțim noi. Or, noi pierdem o groază de timp și de energie să nu care cumva să ne facem de rîs sau de plîns în fața oamenilor. Dar, în fine, să-ți zic cum a fost căderea mea, Sever, că despre asta a fost vorba.

Într-o zi, într-o dimineată, nu m-am mai putut ridica din pat. Voiam, făceam eforturi, icneam, mă-nroșeam la față, plîngeam, dar nu puteam. Mamifera a chemat Salvarea, iar asta-nseamnă că s-a simțit depășită, ceea ce ei i se-ntîmplă rar. Au venit și m-au luat, m-au dus la spital și m-au ținut o lună. Mi-au făcut toate controalele care puteau fi făcute la ora aia. Au făcut și comisie pentru mine. Nimic. N-au găsit nimic. Nu eram paralizat, dar nu mă puteam ridica din pat. Îmi simțeam corpul, însă nu puteam acționa asupra lui. Zăceam în pat și mă dădeam cu capul de gînduri, eram robit de toate senzațiile pe care le aveam, probabil că la mijloc era groaza de paralizie, eram cu toate simțurile pe modul paroxism, dar nu puteam să fac altceva decît să clilesc, iar investigațiile mă arătau bun-zdravăn. Mamifera venea la mine zilnic, stătea mult, vorbea, rîdea, mă mîngîia, îmi făcea masaj, nu plîngea, nu tremura, nu ofta. Dar murea puțin cîte puțin în fiecare zi, venea mereu alta, mi-era greu s-o recunosc de la o zi la alta. Și să-ți mai zic ceva: pe Mamifera o enerva o prietenă care o freca la cap cu nimicuri, dar cînd m-am îmbolnăvit eu și-am zăcut aproape toată vara aia la pat, fără ca vreun doctor să găsească vreun fir de boală-n mine, abia aștepta mama s-o sune prietena ei și s-asculte toate prostiile ei binecuvîntate, neutre, minunate, toate rahaturile fără sens, doar-doar ceva i-ar mai fi putut abate gîndul și inima de la boala mea, doar-doar cineva i-ar fi putut dilua frica înrobitoare și destructurantă că nu m-aș mai fi făcut bine, pentru că pe Mamifera n-o convingeau doctorii cu n-am găsit nimic, doamnă, ea vedea cum mă sting pe zi ce trece, cum mă desprind de lume ca o ceață nehotărîtă. Și cum se desprindea și ea. Ca să vezi cum se poate schimba o perspectivă și mai ales cît de repede se-ntîmplă așa ceva. De unde își dădea ochii peste cap cînd o suna prietena ei, Mamifera a-nceput să răsufle ușurată cînd îi auzea vocea, era un timp scurt în care putea și ea să respire, un bob zăbavă.

Mă dăduseră doctorii acasă după aproape o lună de analize și investigații, plus scheme de tratament pe care le-ncercaseră pe mine fără niciun rezultat.

Maică-mea începuse să creadă c-o să mor. Eu trăiam între două lumi. Nu mai puteam să nu mai pot. Trăiam o liniște bolnavă, comatoasă, eram incapabil de zgomot exterior, iar cel interior aproape că mă omorîse. Liniștea deshidratată nu leșină, ci își pierde mințile, înnebunește. De-aia e bine să ai grijă de apa liniștii tale. Mă rog, asta cînd poți să ai, adică de cele mai multe ori. Ce-am pățit atunci m-a luat cu totul prin surprindere, eu m-am luat pe mine prin surprindere. Totuși, nu m-am oprit niciodată să simt, să gîndesc și să fac, chit că facerile mele nu au fost decît interioare atunci. M-am ținut viu prin mișcare, chit că mai mult browniană, mintea și sufletul meu n-au zăcut nici atunci cînd, luni la rînd, corpul meu a zăcut. Nu m-am oprit niciodată, nici cînd nu știam dacă voi mai trăi în secunda următoare, nici atunci cînd nu știam încotro o s-o ia viața mea, ceea ce pentru mine a fost în tinerețe ceva mult mai înfricoșător decît iminența morții. Și punctul cel mai de sus al spaimei și-al disperării a fost vara aia în care am stat în pat ca un mort viu. Atunci mi-am dat seama că sîntem mult mai mult decît înțelegem și mult mai mult decît putem. Atunci m-am lăsat în voia vieții de lîngă mine, în mișcarea Mamiferei și-a Mamanei, atunci a fost prima dată cînd m-am lăsat să mă odihnesc și nu mi-am mai cerut decît să respir, atunci am simțit că îi sînt recunoscător vieții că mă vrea și atunci am trăit prima dată cu adevărat credința în Dumnezeu și am simțit că am un suflet căruia îi stăteam pe pervaz și așteptam să deschidă fereastra, să intru și eu în casa lui. Pare puțin, Sever, dar a fost totul pentru mine atunci. Și-am mai avut un fel de revelație în lunile alea, anume că Dumnezeu meșterește tot timpul suflete. Face asta de-o veșnicie, deci cred c-o face și-n vis, și-aieva. Pe cele mai bune le dă animalelor, pomilor și florilor, delfinilor și corcodușelor, cîinilor și pisicilor, șerpilor și șacalilor. Cele cu defecte sînt ale oamenilor și de-aia ei repară și repară, viața lor e o continuă reparație.

Cu Mamifera vorbeam de toate, ca mereu, dar atunci am fost dispus s-o ascult altfel, cu un fel de dor și cu o jale, mi-era frică să nu mor și să n-o pierd prin moartea mea. Iar asta mi-a făcut foarte rău, și mai rău, de parcă nu eram eu suficient de rău. Iar ea, cea mai simțitoare ființă omenească pe care o cunosc, și-a dat seama și mi-a adus-o pe Mamana cu program. Venea să mă vadă cam de trei ori pe săptămîină și stătea cu mine două-trei ore. Nu putea mai mult, era și ea deja destul de bătrînă atunci. Cred că-i făcea și foarte rău să mă vadă în halul ăla, nu-mi făcea față biata Mamana. Mai stătea tot cam atît și cu Mamifera și după aia pleca abătută. N-o vedeam, dar mereu i-am știut

călcătura, îmi puteam da seama în ce stare era după cum îi sunau pașii. La fel e și la maică-mea. Mamana nu rămânea niciodată la noi pînă se-ntuneca, pleca mereu pe zi, spunea că se teme că se rătăcește dacă se face noapte. Multă vreme am crezut că ăsta e un pretext, dar mi-am dat seama mult după moartea ei, vorbind cu un arhitect, că acea temere era reală. Urbanismul comunist care a făcut peste tot blocuri la fel a distrus reperele mai multor generații, și nu doar reperele de locuire, că nu mai știau oamenii unde stăteau, încotro să meargă și dinspre ce să vină, ci și pe-alea de trăire, de nu mai știau oamenii cine sînt. Cei care apucaseră frumusețea și normalitatea se rătăceau în sensul propriu. Urmașii lor au preluat rătăcirea asta și-au ascuns-o-n sîn, unde ea s-a băgat în piele și de-acolo-n sînge și-n oase, așa că generațiile noi, cu straturi multe de rătăcirii în ele, nu prea mai știu cine sînt. Sigur că nu totul se datorează urbanismului comunist, însă mult mai mult decît sînt oamenii dispuși să accepte.

Pe Mamana o vedeam ca pe o sfîntă, dar în perioada aia, în care Mamifera mă-ngrijea ca pe un bebeluș, am început s-o văd și pe ea la fel. Poate era spaima mea camuflată în așternerea vieții veșnice, n-am de unde să știu. Mamifera fuma de zece ori mai mult decît înainte, ceea ce ar fi scos-o din statutul de eligibilitate pentru rai, însă pentru mine asta n-a contat și mi-e că nu contează nici pentru Dumnezeu. Adică mi-ar plăcea să nu conteze. Sîntem convinși că un sfînt n-ar putea fuma o țigară sau două. Dar nu știm. Ce știm e că n-ar putea avea dependențe de ceva lumesc, orice-ar fi, pentru că asta i-ar anula sfîntenia. Însă nimic mai mult. Sau poate că și cadrele sfînteniei sînt mult mai puțin strîmte decît am putea noi duce. Vedem toți cînd ne vine vremea, poate astea nu-s gînduri pentru lumea de-aici. Dar în momentul ăla al vieții ei, al vieții noastre, de fapt, Mamifera fuma ca să stea-n picioare. Slăbise groaznic, iar mai tîrziu mi-a spus că, paradoxal, asta a salvat-o, că i-a luat de pe suflet, într-un moment atît de greu al vieții ei, nemulțumirea față de propriul ei corp, chestie care mereu a apăsător groaznic, abia de cîțiva ani a făcut un armistițiu cu corpul ei. Atunci însă spaima c-ar putea să mă piardă îi desena soarele și luna ca pe niște umbre, biata de ea, iar după ce-am scăpat au mai trecut cîteva luni pînă ce a reușit să scape ea de groază. Mi-a și vorbit despre asta, dar la ani buni distanță: există o inerție a fricii, Fane, ce te faci că nu știi, tu nu trăiești din cînd în cînd și pe lumea asta? Frica lasă urme, rănește, te-am văzut aproape mort, cum de-ai crezut c-o să-mi treacă imediat ce te-ai făcut bine? Sînt oameni care au frică de doctor, de consultații, de

analize și investigații medicale. Le ies toate bine, dar crezi că asta-i liniștește pe loc? Nici vorbă, frica e inerțială, și nu vorbesc despre anxietate, ci despre frica obișnuită, aia pe care-o experimentăm toți. Dar în vara aia dintre viață și moarte, vara în care am fost tânăr și feroce în neputința mea, Mamifera s-a apucat să-mi spună povești, iar eu am știut c-o face ca să mă țină-n viață, mai ales că atunci când doctorii m-au dat acasă am fost sigur c-au făcut-o și pentru că nu știau ce am, dar mai mult pentru că erau convinși că nu mai aveam nicio șansă. Îmi spunea maică-mea povești, ca să-mi abată gândurile și, credea ea, durerile, nu mă credea că nu am dureri de corp. Reușea să mă ia un pic cu ea, dar nu cine știe cât, iar asta o dispera, vedeam bine, se-ndoia de sine, era sigură că nu știe ea să povestească, dar, de fapt, problema era că nu putea să pună deloc surdină fricii de a mă pierde, iar frica e contagioasă, molimă aș zice că e, or, eu, copilul ei, nu suportam să-i simt groaza, așa că de unde să mă fi liniștit poveștile ei? Că despre vindecăt nici nu putea fi vorba. Așa a ajuns ea să mi-o aducă pe Mamana, de disperare și riscând s-o piardă pe mămăsa pentru mine, pentru că știa că Mamana suferea groaznic din cauza mea și-i era greu să stea mult lângă mine, o mînca pe dinăuntru suferința mea. Dar a-nceput într-o bună zi să vină și să stea mai mult cu mine, se urca lângă mine-n pat și-și potrivea două perne mari la spate, ca să se sprijine bine de tăblie, și să-mi spună povești din tinerețile ei în cartierul nostru, cel în care copilăriserăm și eu, și mama, și ea. A-nceput să mă mire. De ce să te mire, Ophanim? Doar nu era prima dată când îți spunea bunica povești. Nu, sigur că nu, altceva voiam să zic, miratul ăsta e ceva nou, are alt sens decît cel îndeobște cunoscut. Stăteam odată pe o bancă într-un parc alături de o mamă cu fetița ei, să fi avut vreo 10 ani copila. Îi povestea mamei c-a dat un test predictiv la Religie și că subiectele au fost tainele. Nu toate, doar cele învățate anul trecut, că era început de an școlar, de-aia și dădeau teste. Și fetița a-nceput să le spună: botezul, spovedania, mirodenia... Cum, mamă, mirodenia, ce-i aia? a întrebat maică-sa, abia abținîndu-se să rîdă. E atunci când te miri, mami, când te miră pe frunte, știi tu, i-a răspuns fetița fără să clipească. Mi-a rămas în inimă răspunsul ăla al ei, iar acum, când îți zic ție de Mamana, Sever, îmi dau seama că asta a făcut ea cu mine, m-a mirat pe frunte cu poveștile ei, cum a zis aia mică, și m-a sculat din morți cu miruirea ei. Primul pe care mi-l amintesc a fost Celsius, rătăcitul. Zicea Mamana că era slăbănog și costeliv și purta pantalonii suflecați mai mult sau mai puțin, depindea cât de frig sau cât de cald era afară. Toată lumea știa cum era vremea doar uitîndu-se pe geam când trecea Celsius, nu era nevoie să iasă nimeni din

casă, știa tot ce-aveau nevoie despre temperatură doar din cât își sufleca el pantalonii. Îl chema Ilie pe el, dar popa Virgilică îi zisese Celsius și așa-i rămăsese. Când l-am cunoscut eu, nu mai trăia nimeni care să-i mai știe numele de botez, se dusesse și Mamana între timp. Stai un pic, l-ai cunoscut tu pe Celsius? Închipuie-ți că da. Când mi l-a povestit Mamana, fugise din cartier și poate chiar din oraș, nu știa nimeni. El mai avea obiceiul să dispară, dar cu zilele sau săptămânile, nu cu lunile sau cu anii. Omul ăsta s-a-ntors însă după ani mulți, eu l-am întâlnit într-o primăvară, când m-am dus la cimitir, să-i duc flori Mamanei. Era pe aleea principală, cu pantalonii suflecați și adulmecând zărilor, exact cum mi-l povestise Mamana, așa se face că l-am și recunoscut, n-am avut niciun dubiu. M-am dus la el într-un suflet și i-am întins mîna: te-ai întors, Celsius. El s-a speriat de mine, sigur că nu mă cunoștea, s-a mirat poate că-i știam numele sau o fi crezut că vreau să-i fac ceva, cine știe pe unde-o fi umblat atîția ani și de ce fel de oameni o fi dat bietul, mi-a strîns mîna scurt și nehotărît, apoi s-a-ntors cu spatele și s-a topit în cîțiva pași, de m-am gîndit c-a fost o nălucă. Nu l-am mai văzut niciodată, dar e una dintre marile întâlniri din viața mea, cea în care am văzut povestea în fața ochilor, întrupată în om. Și totul s-a-nîmplat într-o primăvară dată cu un pic de soare, într-un cimitir.

Mamifera mai avea puțin și se pierdea și ea din cauza mea și cred că undeva, în sufletul ei, a știut că e așa și poate că și ăsta a fost un motiv, unul subconștient, pentru care a chemat-o pe Mamana să stea cu mine. Sigur că s-a dus la muncă după ce i se terminaseră toate felurile de concediu pe care și le luase de cînd mă-mbolnăvisem, dar mereu mi s-a părut că lipsea mai mult de cînd începuse Mamana să vină la mine, mai mult decît presupuneau mersul la și venitul de la serviciu. Ele însă n-au vorbit niciodată despre asta, iar eu n-am insistat, pentru că am știut cît de greu le-a fost atunci, mai ales Mamiferei. Când am încercat, demult, i-am zis că a trecut timpul, m-am făcut bine, poate vrea să vorbim despre perioada aia, adică despre cum i-a fost ei. Mi-a răspuns dulce, cum nu e felul ei: nu trece timpul, Fane, se face mare dragostea. Iar din asta am înțeles să nu apăs acolo, că nu e cazul. Și pentru că în ultimele minute mă uitam pe geam în timp ce-i povesteam lui Sever de suferința Mamiferei, ceva parcă m-a tras de mîneacă și am întors capul spre el. Bietul Sever se chinuia să n-adoarmă. Am tăcut și m-am ridicat, dar n-am apucat să fac niciun pas, că l-am auzit: nu dorm, doar îmi odihnesc ochii. Am dormit destul în ultima vreme, sînt sătul de somn, te-ascultam, te-ascult, iar dacă-nchid

ochii, parcă și văd ce spui, mintea mea naște imagini, secvențe. Dar mi-ar plăcea o lumină mai mică, dacă vrei și tu. Am stins lumina de sus și-am aprins lampa din dreptul meu, pe care-am și întors-o spre perete, să fie lumina cât mai mică. Ei, dar acum e aproape-ntuneric, nici chiar așa, l-am auzit pe Sever, că nu prea-l mai vedeam. Și-a căutat pe peretele de lângă el întrerupătorul celeilalte lămpi. Așa e bine, așa, dacă e bine și pentru tine. E foarte bine, Sever, dar ești sigur că nu vrei să ne culcăm și o luăm de la capăt mâine-dimineață? Absolut sigur, Ophanim, mă simt din ce în ce mai bine în timp ce te-ascult, iar acum, că nu-mi mai rupe ochii lumina aia de sus, nu mai e nevoie să mă apăr de ea și să-nchid ochii. Absolut, absolut, bine că nu ne-aude Mamifera, că și-ar da ochii peste cap și-ar spune că n-avem proprietatea termenilor, c-aruncăm cu absolutul prin aer ca saltimbancii. Mamifera și simțul definitivului, dragul meu Sever. El a râs nedumerit. Ei, nu e vorba cel mai adesea chiar despre definitiv, nici nu știu cum să-ți explic la ce se referă ea, mai bine-ți dau un exemplu. Să zicem că o femeie a avut mai toată viața părul lung, la un moment dat se tunde și apoi se vede cu o prietenă, iar asta-i spune oh, îți stătea mai bine cu părul lung. Maică-mea crede că e o manifestare a lipsei simțului definitivului, că n-are legătură cu sinceritatea, ci e un fel de-a da cu oiștea-n gard, pentru că părul are nevoie de ani ca să crească, nu poți schimba nimic multă vreme după ce te-ai tuns scurt. E un fel de categorisirea gafelor, dacă vrei. Ea le pune în categorii și-apoi categoriile alea au nume, nebunii de-ale Mamiferei. Ba nu, dimpotrivă, mi se pare o chestie foarte practică, foarte deșteaptă. Dacă știi ce-i în categoriile alea, poți să te exprimi codat și să nu-și dea seama decât inițiații. Adică în loc să-i zici unui gafeur că a dat-o-n bară, îi zici ce să-i faci, dragul meu, simțul definitivului. Ăla nu știe ce-nseamnă, dar, ca să nu pară prost, nici n-ntreabă. Mi se pare o sursă inepuizabilă de umor, Mamifera e un spectacol, Ophanim. Este, mereu a fost și mereu o să fie, doar gîndește-te că mie-mi zice preponderent Fane. Ei, ăsta nu e neapărat un argument, că și mie mi-au dat numele ăsta imperial, dar cînd eram copil îmi ziceau Severică, iar rudele apropiate îmi spuneau așa și cînd crescusem și eram ditamai bărbatul. Îmi mai spusese asta, dar n-am lăsat să se vadă. Totuși, a continuat el, Fane e un nume vesel și în niciun caz nu te micșorează, nu te bagatelizează, cum face Severică. Hai, rîzi, văd că-ți vine, nu te-abține, parcă ziceai că avem o relație noi doi, cum să te-mpiedici să rîzi cînd auzi un diminutiv ca Severică? Am râs ca un nebun, din ce în ce mai tare, mai ales cînd mi-am dat seama că am avut nevoie de-ncuviințarea lui ca să pot rîde, ca un fost copil abuzat, ceea ce n-am

fost, asta dacă nu considerăm abuz faptul că nu l-am cunoscut pe tata, ceea ce este totuși atît traumă, cît și abuz. Și-n timp ce mi se făcea rîsul mic am avut un fel de revelație: conștiința mea nu dibuiește minciunile mici, doar pe alea mari, flagrante, numai auzul meu nebun știe cum se strecoară sub piele ascunzișurile mici. Și cum rîcîie prin capilare cînd omul se minte pe sine, ca să se suporte. Din fericire sau din nenorocire, încă nu-mi dau seama care atîrnă mai greu, am început să m-aud și pe mine cînd mă mint ca să mă suport, lucru care se-ntîmplă de puțin timp și, deși tind să mă bucur pentru că pare o achiziție, recunosc că cel mai adesea mă sperie. Aproape sperie. Oricum, mă deranjează și tresar a neplăcere. Nu mai sînt așa de tînăr, nu-mi mai place să fiu imprevizibil pentru mine însumi, să mă surprind. Și în timp ce ultimele hohote se domoleau, am avut un fel de atac de duioșie uitîndu-mă la Sever, prin lumina aia chioară, și văzîndu-i un zîmbet care-i începea la rădăcina părului și i se termina în bărbie. Nu era un zîmbet al gurii, ci al întregii fețe, nu mai văzusem așa ceva decît la Mamana, și tot cînd dormea, pentru că, odată plecat zgomotul rîsului meu, am putut s-aud cum îi bate lui Sever somnul în sînge și îi bătea frumos și liniștit, ca un fel de inimă mai mare și pufoasă care-i ținea în brațe inima știută, cea de carne ațoasă. Am tăcut și-am vibrat cu cîntecul din somnul lui, m-am așezat pe fotoliu și-l priveam ca un disperat, un nesătul, îl priveam cum respiră și cum își crește-n somn, fără să știe, o bucurie care-i face chipul să lumineze ca un răsărit de lună plină. Și-n tăcerea gurii mele, mintea mea a-nceput să vorbească singură, compensatoriu. Nu poți fi rău atunci cînd cînți, ăsta a fost primul gînd. Mami, am visat o zîină bătrînă. ăsta a fost al doilea. Niciun om nu-mi este dator cu Dumnezeu. Al treilea și ultimul gînd din seria asta inspirată de fața lui Sever dormind. Părea că nu există nicio legătură între ele și poate nici nu exista sau era mult prea discretă ca să-mi pot da eu seama de ea. Ba nu, a mai fost și-al patrulea, a venit nu ca un gînd, ci ca o secvență, o amintire din școală, dintr-a șasea. Relu Gogîrlă ne chema pe noi, pe băieți, la toaletă și ne-arăta cum poate el să se pișe-n tavan. Își dădea pantalonii jos și se prindea strîns de prepuț, începea să se pișe și, la un moment dat, slăbea un pic strînsoarea și poziționa pușca-n tavan, în timp ce țîșnea ca o arteziană. Ne umpleam toți de pișat, rîdeam și-njuram, iar Gogîrlă repeta pentru doritori isprava în fiecare săptămînă, pînă ne-a prins omul de serviciu, iar lui i-au scăzut nota la purtare. Noi am fost doar muștrați și amenințați, dar iată că nu-mi dispăre din memorie felul în care băiețeam noi ca nebunii nici după atîtea zeci de ani, ba, mai mult, amintirea asta mi s-a activat după mult timp de pauză, cînd îl

priveam în noapte pe Sever cum doarme. Și pentru că niciodată n-am suportat cifrele pare, al cincilea gând a venit când Sever a oftat în somn: pentru egoiști și egolatri, viața și lumea se-ncheie la nasturii hainei lor. Și cu toții sîntem mult prea des și egoiști, și egolatri.

Mi-ar fi plăcut să dorm și eu cu el, dar nu mi-era deloc somn, poate de frică nu-mi era, aveam un fel de fervoare care-mi dădea surescitare; Sever era aici, era cu mine, tînjisem după el nu doar între cele două întâlniri, ci în toată viața mea de pînă atunci. Și gândul ăsta avea ceva dintr-o nocturnă de Chopin, una pe care n-o știam, dar eram sigur că exista. Fiecare gând are muzica lui, partitura lui, în mintea mea e o simfonie continuă, chit că uneori e insuportabilă, cu totul lipsită de eufonie sau măcar de legături aparente, un fel de Mahler și mai dement decît Mahler. Altfel, vorbesc tare ca să acopăr zgomotul din capul meu, partiturile alea care se suprapun continuu, Mahlerul peste Mahler. Sînt un bas-bariton și mereu m-am bucurat de o considerație aparte din partea oamenilor datorită vocii mele, dar mai ales pentru că vorbesc tare și apăsător și pentru că am o dicție perfectă, asta, ultima, i se datorează Mamiferei, care nu mi-a dat voie niciodată să am greșeli de pronunție, niciun fel de greșeli. Oamenilor le par serios, educat, sînt convinși că știu ce vorbesc, devin o autoritate și în piață, și la alimentară, dar și la muzeu, oriunde sînt cineva, iar asta numai pentru că vocea și dicția mea mă scot din rînd. Acum, de cînd am ajuns la 50 de ani, sînt ca Mamifera mai acum două-trei decenii, cînd oamenii o priveau cu aerul că e o celebritate, dar nu sînt ei destul de culți ca să știe de unde s-o ia. Trăiesc asta acum și mă amuz copios, numai pe cei care-au ajuns aproape de mine nu i-am impresionat cu asta, pe Una, pe Sever. În rest, sînt un muzeograf care are lumea la picioare. Lacrimile mele sînt apă mirifică, așa cum ziceam cînd eram mic la apa sfințită. Și, de altfel, nici nu greșeam. Nici măcar o pală de somn nu venea spre mine, mă uitam la Sever cum dormea liniștit și mă umpleam de bucuria regăsirii. Și nu mă mai învinovăteam, nu mă mai credeam nebun, putea să nu fie tata, m-am gîndit, are voie să nu fie, să nu aibă sîngele meu, dar pentru mine tipul ăsta o să fie tata pînă la capăt, oricînd ar fi capătul ăla, și basta. Cred că cel mai greu nu e să învețe omul să vorbească, ci să-și vorbească. Fiindcă trăiește cu sine de la început pînă la sfîrșit și își este cel mai îndelungat reazem, chiar dacă nu întotdeauna și cel mai stabil. Pe mine m-a-nvățat Mamifera și să vorbesc și, mai ales, să-mi vorbesc, ceea ce e și bine, e și rău, dar așa e și viața, nu?

Uite cum făceau ăi bătrâni când îi înșela partenerul de viață: femeile îl neglijau pe el, bărbații, invers, îi dădeau din ce în ce mai multă atenție înșelătoarei. Cred că asta ar trebui făcut și astăzi, să respectăm tradiția. Ea vrea atenție, el vrea să fie lăsat în pace. Așa mi-a zis odată Nicu Gorun, când ne duceam la școală într-o toamnă călîie căreia-i pulsa o venă subțire de soare. Nici n-am înțeles atunci ce voia să-mi spună, nu sînt sigur că-nțeleg nici acum sau, în fine, nu sînt de acord cu ce-a zis Nicu, dar cuvintele lui îmi sună o oră exactă sau o oră și-un sfert în cap de atîtea zeci de ani și mă fac să mă gîndesc ce e important, ce ne formează, ce ne influențează, ce ne face și, mai ales, ce ne desface de noi înșine, unii de alții și pe toți de lume? Și gîndul la Nicu mi-a adus-o în minte pe mama, dar cine sau ce nu mi-o aduce mie pe mama? Și nici nu e nevoie să mi-o aducă ceva sau cineva, ea e mereu acolo, iar un gînd sau altul, un miros, un sunet, o atingere nu fac decît să dea la o parte cuvertura de pe ea, cea care trăiește și bine, și rău în inima și-n mintea mea, în tot corpul meu, ca orice mamă, de altfel, chiar dacă mulți cred că și-au extirpat din ei mamele ca pe niște excrescențe și că s-au făcut mari, că sînt maturi. Nimeni nu poate face asta, dar poate să se usuce cu aerul greu și-ncărcat de vinovăție c-a încercat sau, mai rău, c-a și reușit. Mi-am amintit c-am discutat cu mama de-atîtea ori despre menstrre, menopauze, andropauze și chimia creierului, care întotdeauna, indiferent cît ar spera oamenii că nu, influențează covîrșitor comportamentul, încît uneori am senzația că sînt capabil să deschid acea ușă magică și plină de mister care este nu femeia, nu, nu, ci aerul dimprejurul ei și că încep să dibui și împrejururile bărbatului, căci nu e suficient să fii bărbat ca să intri nițel în spațiul înconjurător masculin, nici nu zic mai mult pentru că poate fi prea mult, poate nici nu e pentru puterile oamenilor să aprofundeze tainele genului lor, necum pe ale celui alt gen. Fane, mi-a zis Mamifera, important e că, de la un moment dat în viață, ai de ales nu între bine și rău, ci între moarte și viață. Iar viața aia știi c-o să fie cu noutăți nesuferite, enervante sau chiar grele, unele disperante. Aia e ce știi înainte de-a alege. După ce-ai ales, observi că toate sînt de cîteva ori mai rele decît închipuirea ta. Dar în celălalt talger al balanței ce-ai tu de pus? Moartea. Iar cînd încep relele alea să te-nconjoare și chiar să te înghesuie, îți amintești de fiecare dată, ca să suporti, ca să rezisti, ca să nu cazi, ce era în celălalt talger al balanței. Moartea. Și știi c-ai ales bine. Apoi, Băiat, cu timpul mult, cu timpul lung, nu mai contează că sîntem femei și bărbați, natura ne netezește pe toți odată cu vîrsta. Iar de-aici am sărit în altă amintire, aparent fără nicio legătură, deși nu putem noi, oamenii, pricepe legăturile cele mai

subtile ale existenței. Am sărit direct în ziua în care Mamifera îmi predă gramatica omului: omul este om, Fane. Da, poate degenera mult, foarte mult, dar rămîne om. Substantiv, nu adjectiv. De murit, substantivul moare. Adjectivul dă socoteală pentru fapte însă. Și viul îi spune mortului: „Mergi în pace. N-ai știut cînd vei pleca, n-o să știu cînd voi veni.“ Și poate de-aia copacii singuri de pe marginile drumurilor miros a iarbă amestecată cu laptele melancoliei. Uită-te, Fane, cum se coc pomii pe marginile drumurilor, toamna. Fiecare la focul lui, chiar dacă soarele e unul. Și pentru că ea nu știe niciodată să se oprească, de la gramatică a sărit direct în lexic: cuvintele, Băiat, de la prea deasă și prea multă folosire, se diluează, se tocesc, nu ne mai ating la fel. Am fost la o biserică unde nu se mai zice Maica Domnului, ci Mama Dumnezeuului nostru, iar asta m-a făcut să trăiesc toată slujba cu totul diferit. Știam asta, sigur c-o știam din școală, o și experimentasem de atîtea ori, dar ca atunci nu mi-a fost niciodată de limpede, parcă m-a izbit alt soare în duminica aia, un soare nou, necunoscut și atît de binevenit sau l-am trăit altfel pe-același, de fapt, da, cred că asta a fost, același soare m-a ncălzit și m-a luminat într-un fel nou, bineprimit. Apropo, ai observat că atunci cînd stai în genunchi la rugăciune vezi pe podea capul și rotunjimea umerilor tăi, în umbră, și seamănă atît de bine cu un înger, umerii tăi sînt aripile lui? Sigur ai observat. Nu, mamă, nu mă uit niciodată la umbra mea pe podea, nu mi-am dat seama, dar acum o să mă uit, să te verific. Și-am rîs, a rîs și ea. Of, Fane, inelele le poți purta pe toate degetele doar cîteva ore, dar degetul pe care porți inele de zeci de ani tot timpul poate duce orice inel, pricepi tu? Aș fi vrut să pricep, dar n-am priceput, nici acum nu sînt sigur de-nțeleș, însă n-am avut niciodată suficient curaj s-o rog să mă lămurească, mi se pare că trebuie să fie ceva peste simplitatea imaginii cu inelul, dar dacă peste ăla e tot evident și tot simplu, nu par eu prost în fața mamei mele, mamă care de-o viață muncește ca să fiu neprost? Am dat să rîd, dar Sever s-a mișcat în somn, iar mie mi-a rămas rîsul în gît, l-am înghițit, am luat și-o gură de ceai și-am tors mai departe gînduri, ce știu eu să fac mai bine, mai salvator de mine însumi decît orice altceva. Mi-am dat seama abia atunci că rîsul îl luăm cu noi, luăm și plînsul, bucuria, sfîșierea inimii, încrederea, credința, poate luăm chiar și cîteva frici, ca să nu uităm de unde venim. Dar sigur nu luăm importanțele pe care ni le dăm și nici expediente și surogatele cu care ne acoperim durerile. Sînt aici, cu tine, tată, ești aici, cu mine. Așa i-am zis lui Sever, în gînd.

Apoi mi-am întors iar inima către mama și cuvintele ei: omul e singura casă

vie și singura pe care el știe și s-o construiască, și s-o tencuiască, și s-o zugrăvească, și s-o mobileze, și s-o îngrijească. Nu termină niciodată lucrul la ea, dar tocmai în asta stau toată frumusețea și toată bucuria. Tavanul omului e cerul. Care curge pe Pământ ca aurora boreală. Se varsă, se revarsă. Și tot ea zice: Fane, Băiat, mi-e cald și bine-n limba mea maternă, atât de cald și-atât de bine. Îmi bate inima în limba mea, în limba noastră. Mi-am dat seama în timp ce-i vegheam somnul lui Sever că m-am contaminat și eu de la ea de felul ăsta în care a ajuns să-mi bată inima, doar că eu mai am și altă boală, una fără nume sau cu un nume de care n-am aflat: amintirile curg în mine ca o auroră boreală a sunetelor, mi le păstrează și mi le așază creierul și sufletul în sertare burdușite și care nu se mai pot închide. De-aia nici nu-nțeleg decât teoretic cum funcționează memoria oamenilor, cu adevărat n-o pot înțelege decât pe-a mea, care n-are mare legătură cu a lor și care îmi aruncă-n ochii prezentului emoțiile pe care mi le-au dat anumite pasaje de sunet când s-au întâmplat anumite lucruri ori fotoliile, paturile sau rogojinile din care s-au ridicat anumite cuvinte sau pietrele și apele în care alte vorbe ori fapte au căzut. De nu știu unde, îmi răsare acum cartea din tren, a lui Gianfranco Calligarich, Ultima vară în oraș, o minunăție dementă pe care-am citit-o doar în tren timp de zece săptămâni, deși ea e o carte subțire, însă foarte densă, pe care am revenit de multe ori, citeam un paragraf și de cinci ori, așa mult mi-a plăcut, chiar dacă are și câteva exagerări, ieșiri din autentic, e ca o expoziție eclectică de pictură, una de grup, făcută după o toană sublimă a unui curator liber și curajos, nu e un pleonasm ăsta?, citeam două ore jumate luni și alte două jumate marți, la întoarcere, și nici în ruptul capului nu m-atingeam de ea în afara trenului. Mi-au rămas din ea și gările, și haltele, și câteva chipuri ale vecinilor de vagon, nu doar Leo și Arianna sau Graziano și Viola. Am din ea toate călătoriile mele din cele zece săptămâni la Sfântu Gheorghe și uneori simt mirosul peronului și văd pădurile de octombrie cum se coceau la soarele de munte mai mult și mai mult cu fiecare săptămână, pînă la despuierea sălbatică a sfîrșitului de noiembrie. Și de-acolo am sărit într-o altă amintire, dar nu a mea, ci a frumoasei Zarzăra, o fată pe care-aș fi vrut s-o iubesc cîndva, dar mi-a fost frică, și care mi-a povestit o plecare de-a ei de la mare: cînd treci pe la mica răspîntie din 2 Mai, unde cu zece ani în urmă un bărbat alerga și făcea bezele în urma microbuzului în care te urcaseși. Acum, treci pe-acolo în mașină, cu bărbatul și cu copilul alături, și surîzi amintirii știute doar de tine. Răspîntia nu s-a schimbat deloc, nici stîlpul de lemn unde sînt scrise orele la care trec microbuzele dinspre Vamă. Aceleași ore, de zece ani.

M-am întâlnit cu ea vara trecută, după cînșpe ani în care nu ne mai văzuserăm, iar ea mi-a rezumat viața ei în amintirea asta zburătoare, tocmai se-ntorsese din Vamă cînd ne-am revăzut. M-am bucurat cînd mi-a apărut în fața ochilor, n-o uitasem, cum s-o uiți pe Zarzăra, fata care-și spune baba Corcodușa pentru că numele ei i se pare o glumă idioată? Mie nu mi s-a părut niciodată, n-am mai întâlnit pe nimeni care să-l poarte, iar ea, unica Zarzăra, știa să-l poarte ca o zeiță, dar nu se regăsea deloc în el. Iar eu, ca un bou, nu, ca o cireadă de bivoli, n-am știut s-o iubesc pe Zarzăra. Te iubesc înseamnă vreau să te iubesc sau sînt dispus să te iubesc, în niciun caz nu-nseamnă ești al meu, ești a mea. Asta mi-a zis-o Una, dar acum pot să primesc, ba mai mult, pot să cred cu toată inima, atunci eram tînăr și voiam ca Zarzăra să fie a mea, iar ea mă juca pe toate degetele, bine, la cît de tolmăc am fost, nici nu te puteai abține să mă joci, și rîdea de mine spunîndu-mi Ophanim, du-mă de-aici, hai să fugim în Țara de Foc sau în Uruguay ori Paraguay, ba nu, hai în Brazilia, pe o coastă caldă, să ne facem o căsuță din lemn și să frigem pești pe plajă, să-i zicem ținutului nostru Zarzara, Ophanim, lua-le-ar dracu' de diacritice, că dacă mă chema Zarzara eram cea mai fericită femeie din lume și cea mai frumoasă. Dar, nu, a trebuit să-mi pună un ă în nume și să-mi fută toată soarta. În vară, cînd am revăzut-o, era altă femeie, a rîs cînd i-am zis Zarzara, mi-a spus că o cheamă Zarzăra și mi-a povestit că la mare cunoscuse un om care avea un defect de ampulă rectală și se căca numai inimi, chestie care îi adusese o imensă notorietate pe plaja din Vamă. Și că văzuse o fată drogată care se uita îngrozită în vitrina unei șaormerii, își băga degetele în gură și pipăia fiecare dinte, iar apoi chema fiecare trecător și-i spunea că i se-ncaieră dinții. Și toate astea scurt, pe un trotuar, în soare, după cînșpe ani de cînd nu ne mai văzuserăm. Iar Sever dormea frumos și liniștit, în timp ce prin capul meu treceau toate astea și mă gîndeam că mi-ar fi plăcut să i le zic și lui, dar sigur pînă dimineață am să le uit, adică să le uit în tranșa asta de viață, pentru că mereu am luat în calcul că orice amintire, oricît de bine pitită în memorie, poate reveni cînd te-aștepți mai puțin, asta fiindcă memoria nu e-n cap sau nu e doar în cap, memoria e drumul de la minte la suflet, așa că nu știm noi resorturile ei fine și subtile, cele care ne-aduc în față amintiri de care eram siguri că s-au prăpădit de mult. Chestie care mă duce la vorbele lui Francisc: Dumnezeu ne-a dat vise ca să știm și-n somn că sîntem vii, că trăim. Și amintiri tot de-aia ne-a dat, ca să ne putem dibui mintea și sufletul, ca niște vietăți frugale care sîntem. Aproape frugale. Gîndul ăsta m-a făcut să revăd scena din casa alor mei, cînd i-am zis Mamiferei: uită-te, mamă, la

Zavera, zici că-i un pui de pisică, nu ditamai pisicoaia. Toți sîntem pui, Fane, pui de viață, s-a auzit Francisc din spatele meu. Mi-a rămas lipită de tavanul minții definiția asta a lui sau poate e-ncastrată în vreun ventricul, niciodată n-ai de unde ști unde-ți ții amintirile, că nu le pui tu unde vrei, se-așază singure, după o știință veche de-a lor, transcendentă. Pui de viață, toți sîntem pui de viață. Majoritatea așa și rămînem, de frică să nu murim. Ca Leopold, ungurul, un mare bețivan și-un fumător înrăit, ce mai, un pierdut, care-a primit într-o noapte, pe cînd era beat criță, o epifanie, în forma unei rugăciuni pe care a scris-o pe o hîrtie, în dicteu automat. Așa s-a-ntors Leopold la credință, iar Dumnezeu i-a dat o inimă nouă, nouă-nouă. Era tare bolnav Leopold, dar a-nceput să spună rugăciunea aia pe care i-a dictat-o îngerul lui păzitor sau poate chiar Dumnezeu, a spus-o luni la rînd de mai multe ori pe zi, ajunsese să respire în rugăciune, iar apoi a ajuns la o biserică de la marginea orașului lui, unde o comunitate trăia în comuniune, la fel ca primii creștini. Acei oameni s-au rugat pentru el, iar el s-a rugat împreună cu ei, cu vorbele pe care le scrisese pe o hîrtie ruptă dintr-un vechi caiet de matematică: Doamne, Isuse, te rugăm din inimi și din suflete, eliberează-l de viciul alcoolului și al fumatului pe Leopold, fratele nostru. Tu ai spus „Cereți și vi se va da”. Noi toți îți mulțumim că ne asculți rugăciunea și te rugăm să ne ajuți să rămînem pe calea iubirii, pe calea adevărului și a preamăririi atotputerniciei tale. Credem cu tărie că ne eliberezi de cel rău și de orice necaz: de mîndrie, de bolile trupești și de cele sufletești. Noi sîntem slabi, dar tu ești eliberatorul și mîntuitorul nostru. Binecuvîntează-ne, Isuse, căci credința noastră este în tine. Și într-o noapte de veghe, în mijlocul lor, Leopold s-a vindecat prin rugăciune. Era vineri spre sîmbătă, iar luni s-a dus la spital și i-a spus doctoriței că nu se va opera. Ea l-a implorat s-o facă, pentru că nu avea nicio altă șansă să trăiască. O fac, a zis Leopold, dacă îmi faceți din nou investigațiile, iar concluzia va fi că trebuie să mă operez. Dar de ce să le reluăm, omule, abia le-am făcut, a zis doctorița. Pentru că nu mai e nevoie de operație, Dumnezeu m-a vindecat. Imposibil, imposibil, s-a căinat doctorița, ce ai dumneata nu poate fi rezolvat decît prin operație. Dar l-a investigat din nou și-a observat cu stupeoare că inima lui Leopold era complet sănătoasă. A comparat vechile rezultate cu cele noi și s-a scurs pe podea, în timp ce încerca să ducă la capăt semnul crucii. Pe Leopold l-am cunoscut în tren, un om blajin și negricios, pe fața căruia se vedeau urmele multilor ani de alcool și tutun, și uneori îi aud vocea caldă și guturală înainte să mă ia somnul sau dimineața, înainte să deschid ochii: Dumnezeu mi-a dat o inimă nouă,

domnule dragă. Mi-am amintit cum a rîs Leopold cînd i-am spus, fără nicio legătură cu discuția dintre noi: eu sînt casa mea. Mi-a venit propoziția asta și mi-a scăpat printre buze, ca un dumaticat pe care gîtul meu l-a aruncat afară, ca să nu mă-nec. A rîs și-a zis: singurule! Și tu ai nevoie de o inimă nouă, roagă-te să ți se trimită cuvînt și găsește frați care să se roage cu credință, nu doar din guri, pentru tine, singurule. Mă speriasem groaznic și de ce-mi ieșise din gură, mă simțeam ventriloc, nici n-apucasem să gîndesc cuvintele alea, habar n-aveam cum și de unde țîșniseră. I-am auzit și-n noaptea aia de Crăciun vocea, în timp ce-l priveam pe Sever cum doarme, și mi-am dat seama că e timpul să mă culc pentru că se-apropia dimineața și abia îmi țineam mințile deschise, ochii îi închisesem de mult. I-am deschis și m-am tîrît pînă dincolo, m-am întors să arunc o pătură pe Sever, care n-a simțit nimic, apoi m-am ținut de pereți pîn-am ajuns, frînt, în patul meu, unde m-am trîntit îmbrăcat și fericit. Am adormit ca o gaură neagră.

M-am trezit pe la prînz, de fapt m-a trezit mirosul de cafea amestecat cu cel de pîine prăjită care venea din bucătăria mea. Sever umbla în vîrfurile picioarelor, iar dacă n-aș fi avut auzul de extraterestru cu care m-am născut, aș fi crezut c-am murit și-am ajuns în rai, unde Sfîntul Petru mă omenește și mă-mbărbătează c-o cafea, înainte s-ajung la judecată. Am intrat în bucătărie încet, dar el m-a simțit și s-a-ntors spre ușă: Ophanim, ce bine că te-ai trezit, iartă-mă c-am adormit aseară ca un bolovan, nu știu ce-a fost cu mine, de prea mult bine, m-a consumat bucuria regăsirii și-am adormit, sper că nu te-ai supărat. Acum cîteva minute am intrat în bucătărie, mi-ai zis data trecută să fiu acasă aici, așa că n-am așteptat să-mi spui de două ori. Tocmai mă pregăteam să deschid frigiderul și să caut untul. Bună dimineața mult spre prînz, Sever, mă bucur că ai lăsat în urmă complexul electrocasnicelor străine. Untul e pe ușă, în raftul al doilea, deasupra plicului purcelului pisicarnic numit Sa, care văd că s-a lipit de tine. Pentru că ingrata chiar asta făcea, se lipea de picioarele lui și mieuna s-o mîngîie și s-o ia-n brațe. Dar vrei tu pîine cu unt? E a doua zi de Crăciun, mi-a dat Mamifera o mulțime de bunătați aseară, le-am aruncat așa cum le-am adus direct în frigider. Stai să scot punga, să vedem ce-a pus ea acolo, facem o masă de prînz și bem și cafeaua. Sever a venit spre mine și-a dat să mă-mbrățișeze, dar a ezitat, înșă eu n-am stat pe gînduri, l-am tras spre mine și l-am îmbrățișat strîns-strîns, dar imediat mi-am dat seama că el e convalescent și deci fragil, așa că l-am eliberat rapid din strînsoare. El s-a desprins de mine și s-a dus spre fereastră.

Tăcea și se uita pierdut afară. M-am gândit că poate l-a speriat sau l-a deranjat efuziunea mea, dar inima lui bătea a dragoste și-a dor, chestie care mi s-a părut foarte ciudată, dar mi-am imaginat că poate îi amintesc de cineva. Și, ca în extrem de puține și înfricoșătoare dăți din viața mea, i-am auzit vocea gândului: nu vrei să pleci, nu vrei, plecarea nu înseamnă mișcarea picioarelor, a corpului, plecarea e o mișcare a sufletului, iar sufletul tău nu vrea să coboare de pe versantul băiatului ăstuia, nu vrei să pleci și n-o să pleci, o să stai aici cu el și-o să mâncați amândoi, o să stai și-o să-l respiri. N-am apucat să tresar nici înăuntrul, nici în afara mea, că-ndată l-am auzit: Ophanim, n-am regretat niciodată că n-am avut copii, nici n-aș fi meritat să am, am înțeles asta cu destul timp în urmă, un fugar fricos ca mine n-ar fi fost bun de tată, dar de când te-am cunoscut nu știu de ce am un sentiment atât de pregnant că te-am reîntâlnit de fapt. Sau poate n-am fost conștient că regret că nu am copii, iar tu mă faci să-mi dau seama de lucrul ăsta. Știu, sînt neclar, încerc să-ți spun că mi-ar fi plăcut să fii băiatul meu, dacă aș fi avut copii, iar asta n-am simțit niciodată în fața vreunui alt om. Nu te teme, Sever, m-am auzit spunîndu-i, dar parcă nu era vocea mea, parcă altcineva vorbea din și prin gura mea, nu te teme. Am mai pomenit noi teoria reîncarnărilor, am putea să ne închipuim că într-o altă viață sau în alte vieți am fost foarte apropiați, poate chiar rude de sînge, iar acum ne regăsim. Dar și fără să credem în reîncarnare, există oameni care au atât de multe lucruri neștiute în comun, încît întîlnirea lor pare o reîntîlnire. Apropierea îi face ca, în timp, să desfacă ușor-ușor firul aceluia ghem plin de necunoscut și să se reveleze unul altuia. Sau poate sîntem doar doi oameni care s-au găsit într-o noapte pe stradă și se simt atât de bine unul cu altul, că vor să fie cît mai mult timp împreună, poate e atât de simplu. Poate, mi-a răspuns el, hai să ne uităm în punga aia, că leșin de foame, Fane. Și-a rîs un pic jenat. Am scos punga și-am pus pe masă tot ce era-n ea. Am pus la-ncălzit supa și sarmalele, iar în timp ce se încălzeau, am mîncat tobă cu oțet, salată de boeuf și un pic de sîngerete, Sever a ridicat mîna a protest cînd l-am invitat să mai ia, apoi am pus în farfurii supă fierbinte de găină, cu tăiței făcuți de Mamifera, și la sfîrșit sarmalele, cu iaurt gras, iar Sever a mai vrut una după ce-a înfulecat trei dintr-un foc. Cozonacul și celelalte prăjituri le-a refuzat, zicînd că o să ceară el mai încolo. Am pus vasele-n chiuvetă, am luat cafelele de pe masă și i-am făcut semn să mergem în sufragerie. Bine că nu mă aude Mamifera, să-mi spună ea definiția cuvîntului sufragerie din DEX și să mă corecteze, că se spune cameră de zi, în condițiile în care un amărît de apartament de bloc comunist numai cameră

de zi nu are. Insomnia e apărarea inconștientă în fața morții, l-am auzit pe Sever gîndind, exact cînd a trecut pe lîngă mine. M-au înțepat ochii, nu din cauza a ceea ce-am auzit, ci pentru că mi-a fost frică să nu-ncep să-i aud toate gîndurile, pentru că asta m-ar fi obligat să mă despart de el, or, eu nu eram absolut deloc dispus să mă despart de Sever și, cu atît mai puțin, să-ncep să mă consider o bîzdîganie și mai mare fiindcă aud gîndurile oamenilor. Mi se mai întîmplase, dar foarte rar, niciodată condițiile nu fuseseră similare și de-aia mereu am crezut că m-am aflat pe traiectoria unui scurtcircuit imperceptibil, așa că n-am dat foarte mare importanță. Dar acum păteam cu Sever asta de două ori în decurs de cîteva minute, ceea ce era cu totul inacceptabil. Am lăsat cafelele pe masă, în sufragerie, i-am făcut semn lui Sever să se-așeze și-apoi am ridicat mîna a scuză și-am zbughit-o în camera mea, în fața icoanei: Doamne, te rog, ia de la mine asta, lasă doar pentru tine și pentru Sever gîndurile lui, te rog, te implor, amin. Mi-am făcut cruce, am sărutat piciorul Pruncului și mîna Mamei și m-am întors la Sever. Cînd m-am așezat în fața lui, mi-am dat seama că mai devreme, în bucătărie, îmi zisese Fane, ceea ce-mi plăcea mult mai mult s-aud de la el. Fane, mi-a zis el din nou, trăim vremuri în care pinguinii pe care-i vedem prin documentare sînt printre ultimii de pe planetă, iar unele dintre insulele exotice în care tînjim s-ajungem, dar n-avem bani, vor fi înghițite de ocean. Ne sufocă arșița, ne inundă ploile, dar tot nu ne vine să credem că schimbările climatice înseamnă, simplu și tragic, că geografia și zoologia se schimbă în timpul vieții noastre. Mi-a venit să-l întreb de unde pînă unde subiectul ăsta, dar cît tupeu să am tocmai eu, care sar ca un purice dintr-una-ntr-alta? Apoi a continuat: cînd îmi scot ochelarii, nu doar că nu mai văd aproape nimic, dar am sentimentul că nu mă vede nimeni și mi s-ar părea normal să am parte de acest tip de reciprocitate. Oricum, mă simt mult mai liber, probabil pentru că am siguranța faptului că-i pot pune la loc oricînd. Am rîs și i-am zis că mi se-ntîmplă și mie, mai ales la mare, asta poate pentru că sînt nudist. Pentru că mi se pare că sînt și nimeni, dar și cine știe ce faimos, îmi scot ochelarii cînd vreau să nu mă vadă nimeni, cînd mă uit în jur și văd oameni goi de căutări și grei de găsiri. Așa cum sînt și eu adesea, dar arareori sînt dispus să recunosc. Aproape dispus. Și iar mă simt aruncat pe planeta utopiei și sincroniei. Dar asta se-ntîmplă mai ales cînd mă lovește criza de anhedonie, abia atunci mi se deschid nițel cerurile dinlăuntrului și mă văd mic și surd, mut și pașnic, abia atunci reușesc să mă bucur, abia atunci trăiesc și utopic, și sincronic cu toți cei mulți din mine și cu cei atît de puțini din afara mea. Pe unii îi știu din

duceri, pe alții din întoarceri, de cîte ori am dat să le schimb sensurile, i-am accidentat în giratorii. Mă uitam ca un rătăcit la Sever, iar el zîmbea a înțeleg ce vrei să spui. În cap mi se-nvălmășeau alte și alte gânduri, amintiri, fiecare cu zgomotul său propriu, probabil de frica de-a nu-i mai auzi lui Sever gândurile. Mi-am amintit de Francisc și de povestea lui cu femeia oloagă, femeia cu cele mai frumoase mîini din lume, cerșetoarea. Fane, mi-a zis Francisc, la semafor, răstimp de-o culoare, aproape în fiecare zi o vedeam pe Simina șchioapa, abia mergea săraca printre mașini. Vorbea mereu cu mine, ne-ntrebam amîndoi de casă, de familii, aveam o relație, iar ea avea cele mai frumoase mîini pe care le-a făcut Dumnezeu. Cred că niciunul dintre noi nu-și mai amintește acum cine cui dădea bani. Zîmbetul ei părea cel mai luminos și mai fericit din lume, în timp ce se frîngea ca un copac trăsnet la fiecare pas pe care-l făcea. Ca să deschizi cu mîna ta adormită ochiul tău neadormit, roagă-te de ea. Țasta a fost gândul care m-a izbit cu zgomot de roți de tren în timp ce îl priveam pe Sever cum își bea cafeaua cu sorbituri mici, parcă se ferea de ea, să nu-l muște. Prin aerul dintre mine și el simțeam cum flanează sufletul timpului pierdut, cum a scris Gili de la Bălăceanca în tabloul albastru pe care i l-a făcut cadou Mamifera lui Francisc de ziua lui. Gili e un mare artist, internat acolo pentru totdeauna, dar asistenta socială, Vali, l-a scos pe Gili în lume cu expoziții, așa că acum e celebru. Cîteodată visez cuvintele alea scrise în tablou, în stînga, pe verticală, dar atunci, stînd cu Sever și cu cafelele dintre noi, am simțit cum se plimbă agale prin căldura moale din sufragerie sufletul timpului pierdut.

Rămăseserăm la Mamifera și la simțul definitivului aseară, Ophanim, mi-a zis Sever între două arsuri cu cafea fierbinte. Nu-mi mai zici Fane? Îmi place mai mult. Bine, îți spun Fane, dacă așa vrei. Da, acolo rămăseserăm, Sever, i-am zis și-am zîmbit a eră geologică, pentru că mi-am dat seama pe unde-au zburat mintea și sufletul meu după ce-a adormit el. Dar era o digresiune de-a mea, așa-mi funcționează mie mintea, e mai tot timpul digresivă, zici mereu că decojesc o ceapă sau o anghinare. Mamana m-a ridicat din pat cu poveștile ei, Sever, cu Aurică Revolver și cu Mitu cel blestemat, fratele lui. Țștia doi frați erau mai diferiți decît Soarele și Luna. Aurică era un fel de haiduc de cartier, adică de vreo trei cartiere, cînd era Mamana copil. Avea o bandă și se ducea pe la negustorii care umflau prețurile sau îndoiau băuturile, pe la cei care-și băteau joc de oamenii săraci sau de cei care munceau pentru ei. Era temut Aurică, bogații îi știaua frica, iar amărîții îl țineau de sfînt. Cineva îi

salva și pe ei de batjocură și oropsire. Avea o nevastă luată din țișanie de la Oltenița, o chema Vasilica, dar el îi zicea Zambiana, că era oacheșă tare, semăna cu Josephine Baker, dar mai frumoasă. Făcea vrăji în curtea casei lor, un conac pe care mi l-a arătat Mamana, era un sediu de UCECOM sau nu mai știu ce instituție comunistă după naționalizare. A născut un copil, un băiat, într-o dimineață, devreme. I-a pus numele Zor. Tac-su i-a luat bonă nemțoaică, o fraulein, apoi l-a dat la pian, îl ducea la hipodrom, i-a dat o educație de prinț moștenitor. A pus-o și pe Zambiana la citit, la scris, să învețe conversație, dar și muzică, i-a adus și profesoară de dans, să fie demnă de băiatul ei. Zicea Mamana că băiatul ăsta, Zor, era ca un soare, un copil cu bun-simț, cu totul neafectat de bogăția opulentă în care trăia, era modest și cu dragoste de Dumnezeu, cânta la strună și slujea la altar încă de când era de 10-12 ani, spre disperarea lui Aurică și spre groaza Zambianeii, fosta vrăjitoare, deși vorbea lumea că nu se lăsase niciodată de făcut farmece, de fapt. Îl luase de mic și-l învățase la biserică Păunița, o femeie care făcea treabă prin casa lor și-avea grijă de copil de când se născuse. Îl iubea ca pe copiii ei, iar sufletul lui de ea era lipit, nicidecum de fraulein, care făcea instrucție cu el. Și, într-o dimineață, pe când era Zor de vreo 15 ani, zice-se că a ieșit după predica popii Zaharia, căruia-i era ucenic, și-a zis tare în biserică: casele vechi și oamenii bătrâni mă fac să le văd pe ele tinere și pline de schele, iar pe ei, copii mici care se joacă-n țărână. După care tot acolo, în biserică, a-nceput să vorbească într-o limbă necunoscută, iar oamenii râdeau și plîngeau, se-nchinau și dădeau slavă lui Dumnezeu, toată lumea care-a fost acolo în duminica aia a dat mărturie că n-a-nțeles o vorbă, dar niciodată vreun cuvânt cunoscut nu le-a umplut sufletele de atîta bucurie, nu i-a înălțat în felul ăla, nu i-a făcut să se simtă atît de aproape de Dumnezeu. Popa Zaharia, bun și blînd, omul lui Dumnezeu, a-ngenuncheat și-a zis: fraților, e Duhul Sfînt aici, cu noi, copilu' ăsta vorbește în limbi, fraților, e Duhul peste el și peste noi. Tot cartierul a vuit dup-aia, dar ce zic eu?, tot orașul și chiar prin țară, pe la biserici și mănăstiri s-a auzit de băiatul care vorbea în limbi. Aurică și Zambiana s-au speriat rău, nu erau ei prea duși la biserică, dimpotrivă chiar, l-au luat pe Zor și l-au trimis la o școală scumpă prin Elveția sau Belgia, nu mai ținea nici Mamana minte exact pe unde. A stat vreo trei sau patru ani acolo și, cînd s-a-ntors, s-a călugărit imediat undeva prin Oltenia. Aurică și Zambiana s-au jelit o vreme, s-au dus după el pe la mănăstire pînă le-a zis să fie liniștiți, să nu-i mai poarte grija, el să uite de bogății înfricoșate, iar ea să se lepede de vrăji, să se spovedească amîndoi și să-și îndrepte viața. Cînd au

auzit așa, nu s-au mai dus, chiar dacă sufletul le plîngea după Zor, de-acum părintele Varsanufie. Pe urmă, după cîțiva ani, cînd deja veniseră comuniștii, și el lucra paznic de noapte la primărie, iar ea dădea-n bobi la nevestele tovarășilor și dezlega cununii la fetele nemăritate, au înfiat-o pe fata lu' Mitu Sfîrșitu, fratele lu' Aurică. Mitu Sfîrșitu? a întrebat Sever, mai să se-nece cu cafeaua. Da, da, îți zic imediat. Aurică și-a schimbat numele, și-a zis Dumitru, a vrut să i se piardă urma și-a reușit pentru că ăia pe care-i haiducise nu erau deloc bine văzuți de comuniști, iar ăia pe care-i apărasede el îl iubeau și nimeni nu l-a dezvelit autorităților. Avea poreclă nouă, Mitică dîn gardă, așa-i zicea lumea. Mamana spunea că nu mai întîlnise niciodată în viața ei o situație în care atîta mulțime de oameni să țină un secret. Mitu, da, era fratele lui, se-aveau bine, deși lui Aurică, care, vorba aia, a fost pentru cîțiva ani mai temut ca Siguranța în București, îi era frică de fra-su, pentru că ăsta avea un antidar: numai cînd gîndea rău de un om, ăla murea. Aurică împușca, Mitu omora cu gîndu', de-aici i s-a și tras porecla. Zicea Mamana că Sila, nevasta lu' Mitu, avea un cîine pe care-l iubea, dar Mitu nu-l suferea. Și nu i-a pus gînd rău de la-nceput, că nu voia să se certe cu Sila, dar l-a dat afară din casă și i-a făcut cușcă cu lacăt, însă cîinele a ieșit și tot în patul nevestei a ajuns, lîngă Mitu. Atunci, chiar i-a pus gînd rău, pentru c-a crezut că-n cîinele ăla sălășluiește ceva mai puternic decît în el, dac-a ieșit din cușcă fără să o rupă și fără să miște lacătul pe care i-l pusese. Dar, ce să vezi?, chiar dacă Mitu i-a pus gînd rău, a murit el și-a trăit cîinele. Sila l-a luat și s-a-ntors în satul ei, undeva pe lîngă Deva, însă fata lor, Viroana, n-a vrut să plece cu mă-sa. Și-așa a ajuns să fie înfiată de Aurică și de Zambiana. Fata aia a ajuns mare, zicea Mamana c-a fost directoare la institutul de la Măgurele, chiar dacă-n cartier se vorbea c-ar fi fost cam pulăreață sau poate tocmai de-aia. Sever a rîs și-a scăpat ceașca în poală, dar nu mai rămăsese nicio picătură de cafea în ea. A, nu știi ce-i aia pulăreață? Nu, nu știam, dar pot să-mi dau seama și fără să-mi spui. Și-a rîs mai departe, fericit ca un copil care-a descoperit o comoară în spatele casei. Mamana mi-a povestit acel București interbelic și postbelic al ei și-al generației ei și m-a sculat poate nu din moarte, dar dintr-o murire sigur m-a ridicat, ceea ce e cam același lucru, diferența ar fi făcut-o doar timpul. Și exact despre timp a fost vorba în toate poveștile ei, despre rămășițele timpului și ale orașului, despre apusul unei lumi și ce mai rămîne ca ecou din ea chiar și în zilele noastre, anume casele alea vechi și oamenii foarte bătrîni pe care i-a vorbit Zor în duminica aia în care oamenii din biserică au fost toți din nou ai lui Dumnezeu cu totul.

Ultimul pe care mi l-a povestit a fost Mamut, un om venit din Bucovina, pe care-l chema Modest, de fapt, dar era foarte înalt și mătăhălos și de-aia lumea-i zicea Mamut, care ținea prăvălie cu gaz și care, când termina treaba la prăvălie, se ducea pe la cocoane să le roage să-i dea copiii să-i plimbe. În fiecare zi plimba alți copii și-ajunsese cel mai iubit om din cartier. Era urât Mamut, un fel de Quasimodo, numai că toți copiii îl știau de când erau bebeluși, crescuseră cu el, și-l iubeau nespus. Mamut ăsta avea inimă de aur. Nu vorbea mai nimic cu bărbații și cu femeile, el numai cu copiii voia să stea, să se joace, să-i învețe te miri ce nebunii care le plac copiilor și tot el a fost cel care a adus primul circ în cartier și primele comédii. Normal, tot pentru copii. Toți copiii trăgeau la el, iar un tată mai speriat a luat trenul spre nord și s-a dus în satul omului, să afle mai multe despre el, că oamenii nu-și dau copiii pe mîna oricui, asta la-nceput. Și-acolo a aflat că omului îi arsese casa pe când era la tăiat de lemne și-i muriseră nevasta și trei copii. Jelise o vreme, apoi lăsase scrumul acolo, luase toporul în spate și coborîse prin Moldova, apoi ajunsese la București, unde vindea gaz. Nu voia altă familie, nimic nu-i aducea bucurie decît să-i slujească pe copii, iar la asta se pricepea cel mai bine. Și nu cerea niciun fel de plată, nu primea nimic. Când a murit Mamut, a fost plîns de tot cartierul și înmormîntat în mijlocul cimitirului, i-au făcut un cavou cît o casă, m-a și dus Mamana să-l văd atunci când mi-a arătat unde odihneau aproape toți cei pe care mi-i povestise, după ce m-am făcut bine. Lumea vorbea că, pe drumul de la biserică la cimitir, Mamut s-a sculat din coșciug și-i strălucea fața ca un soare, s-a uitat roată la mulțimea care-l ducea pe ultimul drum, a zis binecuvîntați să fiți, copii, a căzut înapoi pe spate, în sicriu, chipul i s-a umbrat ca la orice mort și-apoi s-a-mpuținat din ce în ce mai tare, așa de tare, că ăștia au băgat în groapă un bărbat matur care dintr-o matahală arăta, când i-au pus capacul și i-au bătut cuiele, ca un copil.

A doua zi după povestea asta m-am ridicat din pat. Pentru că, dragul meu Sever, diferența dintre roșu și negru o face greutatea de roșu din timpul de negru. Iar diferența aia s-a chemat pentru mine Mamut. Și-a mai fost ceva. În ultimele două-trei zile în care Mamana îmi povestea lumea aia care mă fascina din ce în ce mai tare și din care gustasem numai cîteva momente cu papilele traiului meu, cîteva oameni din copilăria mică, și aveam să gust, dar nu știam încă, și incredibila întîlnire cu Celsius, îmi revenea în fața ochilor o amintire care nici măcar nu era a mea, însă imaginația mea îi dăduse chipuri și sunete. Dudu, bărbatul Crinei, vecinii noștri, părinții Lianeii, cu care mă

jucam eu cînd eram mic la Mamana, o chinuia pe biata Crina cu o forfecuță pe care i-o plimba pe gît, o deschidea și-o închidea repede și des, iar icnetul ăla de inox mic și criminal a făcut-o pe femeie să divorțeze, dar și să sembolnăvească de o spaimă care-a dus la plecarea ei din țară, cu Liana, mult înainte de revoluție. Despre asta-i povestise Mamanei chiar mama Crinei, vecina Lena, iar eu auzisem nenorocita întîmplare cu forfecuța și de-aia nu m-am mirat cînd Liana și mama ei au dispărut din viețile noastre și mai apoi am aflat c-au plecat din țară. Dar, mai rău, amintirea asta mi-a tot revenit în toată viața mea de adult mai ales atunci cînd îmi era frică de ceva, fie că îmi dădeam seama sau nu că mă tem, însă tocmai prezența acestei amintiri mă făcea să fiu sigur că undeva, sub pielea inimii, era cel puțin începutul unei temeri, oricum ceva care mă preocupa serios în nucleu, cum îmi numeam în prima tinerețe subconștientul, căci nu știam acest cuvînt, nu era, ca acum, la mare folosire în societate. Țîșnea mereu ca o ană din zidul în care se săturase să-și doarmă zilele strîmte și mă făcea să mă uit primprejur, să văd ce mă sperie de fapt. Atunci însă mi-am dat seama c-o cam băgasem pe mîneacă, eram îngrozit că nu se mai termină zăcerea, că mă va răpune slăbiciunea cea fără nume și fără motiv. Și de-acolo, în acele ultime zile de povești la rînd, că Mamana mi-a mai povestit și mai tîrziu, dar deja mă făcusem bine și veneam la ea ca un vițel la mîngîiere, au început durerile de mușchi și de oase, parcă mă frîngeam cu pocnet, cu trosnet, schije și fîșii, de-ajunsesem să îmi închipui că pe apa rîului o doare cînd trece peste pietre, iar pe mare o doare nisipul care se frămîntă mereu în ea și-o dor și valurile, mici și mari, o doare furtuna, dar o doare și liniștea grea. Vedeam cu ochii minții tot Pămîntul ca o mare durere mișcătoare, ca o zbatere, ca un zbucium, iar asta venea împreună cu un uruit ca de cutremur mare, care-mi rupea capul și-mi exploda măduva și girusurile. A durat cîteva zile, dar nu le-am zis nimic nici Mamanei, nici Mamiferei. Credeam că e sfîrșitul și mă rugam să fie rapid, să nu mă chinui nici eu, să nu le chinui nici pe ele. Eram sigur că am o boală necunoscută, una la fel de bizară ca auzul meu destructurant, o să-ți spun și de el cîndva, și că e gata cu mine. Mamana părea să simtă că e ceva rău cu mine, mai rău decît ce mă pusese la pat, dar am liniștit-o, i-am zis că i se pare, că poate a obosit ea și vede totul prin oboseala ei și chiar prin disperarea ei. Am fost manipulator, dar mi-a ieșit, Mamana a dat înapoi, iar cînd a venit Mamifera acasă n-au mai stat amîndouă de vorbă în bucătărie, cum făceau de obicei, ci i-a zis maică-mii că se duce acasă, să se culce. Și-a înlocuit-o Mamifera imediat ce-a plecat. A venit la patul meu și mi-a povestit cum și-a rupt ea talpa unui sabot

negru în gara Basarab pe cînd era studentă și îmbrăcată într-o fustă din petice colorate de rayon, foarte transparentă și fără jupă, și-ntr-o bluză croșetată de Mamana, fără sutien, și cum a urcat în tren desculță și-a primit bani de la călători, iar apoi, cînd a coborît, la Constanța, și-a luat niște sandale alb-Isabel din primul magazin, pe care le-a purtat pînă ce liniile gri și negre care le-au cotropit de la atingerile lor cu bordurile și cu viața le-au făcut de nepurtat. Nu știu ce-a fost în capul ei să-mi vorbească în seara aia numai despre saboți, sandale, papuci, cizme, botine și bocanci, a luat la rînd probabil toate încălțările din viața ei și istoria lor, știu doar că în timp ce vorbea ea durerile mele se diminuau ca prin minune, iar trosnetele și pocniturile se micșorau și ele. Vedeam cu ochii minții toate perechile alea de încălțări și auzeam pașii Mamiferei, alții cu fiecare altă pereche, simțeam călcătura diferită, unică, a fiecăreia, și mi-am închipuit că asta fac și eu, calc cu ea, calc cu fiecare pereche de încălțări pe care mi-a povestit-o, fac drumurile de care-mi zicea, iar la sfîrșit, cînd a vrut să-mi aducă plosca, să mă piș de noapte, ca să poată și ea să se culce, i-am mîngîiat cotul și i-am zis că mă ridic eu. A fost greu, că uitasem cum e să te ridici, uitaseră și mușchii mei, oasele mele, dar, sprijinit de mama, băiat mare, aproape adult, m-am dus să mă piș și-am putut, am putut, Sever. În baie, am văzut negru în fața ochilor în timp ce mă pișam și-am fost sigur c-o să cad, dar n-am căzut, iar negrul ăla s-a crăpat în niște cuvinte scrise cu alb: Căci mult te-a iubit Dumnezeu. Dar eu întîi am văzut Căci mult te-a izbit Dumnezeu și-am închis ochii, de groază, iar cînd i-am deschis, literele alea albe erau tot acolo, în marea de negru, însă scria iubit, nu izbit. Nu cred c-am să aflu în viața asta dacă inițialul izbit mi s-a părut, de groază, de emoție, din nu știu ce alt motiv, sau chiar a fost aievea, dar cu timpul am acceptat că poate nu e treaba mea să știu, poate c-a fost destul acest mesaj care-a risipit apoi tot negrul, dar s-a pierdut și el în marea de alb, de lumină, care înlocuise întunericul înfricoșător. Cînd am terminat de pișat, Mamifera mi-a cuprins umerii, m-a împins încet spre chiuvetă și m-a sprijinit. M-a spălat ea pe mîini, pe urmă m-a spălat pe față, că eu tremuram ca varga, plîngeam și transpiram. M-a dus dup-aia în pat și-a dormit cu mine, iar dimineața m-am ridicat ca un om care nu zăcuse niciodată.

Nu știu ce sînt toate astea, Fane, l-am auzit pe Sever, dar știu că nu-mi adie nicio îndoială. Ba poate să-ți adie, Sever, vezi bine că nu limpezimea le ține în mine și unele cu altele, ci un fel de iubire despovărătoare care mi le-a adus ca să merg. Sînt întrebări, Sever, și mi se adaugă altele cu fiecare zi. Din ele

și cu ele merg de-o viață mai departe. Aproape departe. Vrei să punem în aerul ăsta dintre noi la ce se gîndește fiecare acum? Să spunem ce nu spunem. Toate lucrurile alea care rămîn în noi atunci cînd vorbim cu cineva. Toată viața aia pe care n-o scoatem niciodată la lumină. Vreau, Fane, chiar dacă e un joc neștiut. L-am inventat acum, Sever, parcă mi-l cere cineva necunoscut, dar cu un acut simț al neapăratului. Începi tu, Sever? Da.

Poți să nu știi ce vrei, important e să vrei să vrei. Știutul se schimbă de la zi la zi.

Discurs rezidual.

Ateu / ateică, am auzit pe cineva spunînd asta, îți imaginezi? Auzi tu, ateică. Parcă ar fi vrut să spună teleleică.

Îmi spun povești de cînd mă știu, îmi țin vie memoria, ca să-mi suport viața cu acest suprasimț care mă consumă continuu. Mă țin în viață așa, n-am găsit alt fel de-a rămîne aici.

Am la parter o vecină, Daria, în vîrstă de cinci ani:

— *Cunosc o cățelușă pe care o cheamă Erica.*

— *Tu i-ai pus numele, Daria?*

— *Nu, singură și-a pus numele.*

— *Ți l-a spus ea?*

— *Nu, dar am strigat-o în mai multe feluri și numai cînd i-am zis Erica a venit la mine.*

Mamifera mi-a zis odată, oftînd, fraza asta dementă: dacă eram bărbat, aș fi fost unul blond, cu părul lung, un clorotic filiform, m-ar fi chemat Alexandru și-aș fi fost psiholog.

Conflictul e ca febra: îți arată că undeva e o infecție sau măcar o inflamație. Nu neapărat acolo unde pare.

Ce știu oamenii să facă cel mai performant pe lumea asta e să-și încaiere inimile lovite.

Aș adăuga, dacă-mi permiți, frica de-a nu fi trăit mult și prost. Seamănă cu aia de a nu mânca mult și prost. Să-i zicem „frica de a nu ști să trăiești“?

Mamana zicea așa: sînt oameni pentru care nu se roagă nimeni, mamă, să ne rugăm noi pentru ei, chiar dacă nu-i știm. Îi știe Dumnezeu.

Aș dormi-cavou.

Dormitorinc.

Să nu ne pierdem.

Limbajul intențional, cel din spatele cuvintelor, e făcut din emoțiile noastre adevărate, pe care le știm sau pe care nu le știm. E dincolo de paraverbal.

În casa asta miroase a nesingurătate.

Mă gîndesc acum la parfumurile pudrate și nițel dulci ale doamnelor trecute de șaizeci de ani, dar fără să se-apropie de șaptezeci, pere cu tuberoze și, poate, un strop de santal, parfumuri care te fac, dacă ești în tren, să zicem, să ridici capul, să-ți umfli nările și să tragi în piept tot aerul lor în mișcare, parcă ai vrea să le sorbi și să-ți rămînă pentru veșnicie duiosia care te umple în clipele alea, lacrimile pe care le simți, dar care nu curg, doar îți spală ochii, doar vezi mai bine ca oricînd, ai vrea să rămîi în viață pentru totdeauna și habar nu ai de ce, te uiți la doamna care-și caută locul și-și ia geanta în brațe și te bucuri, știi că n-o să știi niciodată cine este, dar nici nu vrei, vrei doar să nu se termine niciodată secunda, să rămîi în trenul ăla mereu, cu privirea lipită de obrazul ei moale și liniștit.

Ți-e dor de Mamana.

Îmi e. Dar și de Mamifera mi-e dor. Și de tine, de tine la toate vîrstele tale. De Francisc. De Tribonia și de centauru' Viorel. De Una. Și sigur

mi-e de mine, cel mai mult de mine mi-e dor, deși cred că mai mult și mai mult îmi e dor de nimic. Mi-e dor să existe nimicul, ca să pot să-mi trag și eu, din când în când, sufletul.

Sufletul timpului pierdut?